Eesti Konjunktuuriinstituut

Estonian Institute of Economic Research

EMKF
RAKENDUSKAVA
2014-2020

Euroopa Liit
Euroopa Merendus- ja Kalandusfond

Kala ja kalatoodete tarbimine

Tallinn

November 2020

Tellija: Maaeluministeerium

Projektgrupi koosseis: Marje Josing, Aet Vanamölder, Lia Lepane, Ülo Mattheus, Mati Reiman, Bruno Pulver, Ingrid Niklus, Viivika Savina, Eva Priedenthal

Eesti Konjunktuuriinstituut

Rävala 6 19080 Tallinn
Tel 668 1242
Fax 668 1240
E-post: eki@ki.ee
http://www.ki.ee

Väljaande andmete kasutamisel või tsiteerimisel tuleb viidata allikale.

Sisukord

Sisukord ... 3
Sissejuhatus ... 4
Metodoloogiline lähenemine ... 6
1. Kala ja kalatoodete tarbimine ... 7
1.1. Tarbimiskogused ja -kulutused ... 7
1.2. Kala ja kalatoodete hinnamuutused ... 16
1.3. Kala hinna muutused Euroopa Liidus ... 28
1.4. Kala tarbimine teistes riikides ... 30
2. Kala ja kalatoodete tarbimisharjumused (elanike küsitluse alusel) ... 36
2.1. Tarbimise sagedus ... 36
2.2. Rahulolu tarbimise sagedusega ... 37
2.3. Erinevate kalade ja kalatoodete tarbimine ... 41
2.4. Kala ja kalatoodete ostmine ... 47
2.5. Suuremate sissetulekute mõju kala ostmisele ... 52
2.6. Tähtsad tegurid kala ostmisel ja eelistatuimad ostuviisid ... 54
2.7. Hinnangud kala ja kalatoodete valikule ja kvaliteedile kauplustes ... 60
2.8. Elanike ettepanekud kauplustele pakkumise parandamiseks ... 66
2.9. Lemmikkalad ... 69
2.10. Halvad kogemused kala ja kalatoodetega ... 71
Kokkuvõte ja järeldused ... 73
Lisa 1. Kulutused kalale, kalatoodetele ja mereandidele ning tarbimiskogused 2019. aastal leibkonnaliikme kohta (Statistikaameti leibkonna kulutuste uuringu alusel) ... 79
Lisa 2. Kala, kalatoodete ja mereandide hinnamuutused EL ja EFTA riikides ... 82
Lisa 3. Elanike küsitlusuuringu küsimustik koos üldjaotustega ... 84
Lisa 4. Küsitluse vastuste tabeljaotused ... 91
Lisa 5. Küsitluse vabad vastused originaalkujul ... 160
Lisa 6. Küsitletud kogumi iseloomustus ... 167

Sissejuhatus

Kalandus on Eestile kui mereriigile oluline majandusharu. Kalandussektor hõlmab nii kalapüüki kui ka kalakasvatust ning kalade töötlemise ja turustamisega tegelevaid ettevõtteid. 2017. aastal oli selles sektoris hõivatud üle 2600 töötaja, müügitulu moodustas kokku 258,5 mln eurot, millest 56% saadi ekspordist. Kalatööstusettevõtted annavad märkimisväärse osa toiduainetööstuse toodangu müügist (8%) ja ekspordist (14%).

Eesti kalaressursside põhiosa moodustavad räim ja kilu. 2020. aastal on Eestil võimalik püüda kvootide alusel Läänemerest 33,1 tuhat tonni räime ja 24,1 tuhat tonni kilu. Räime- ja kilusaak suuremas osas eksporditakse, Eesti elanike toiduvalikut ja tööstuse toorainebaasi rikastavad aga kaugemalt imporditud kalad ja mereannid.

Eesti kalurid püüdsid 2019. aastal 86,9 tuh tonni kala, mida oli 0,4% vähem võrreldes 2018. aasta rekordpüügiga (87,2 tuh t); eelnenud neljal aastal suurenesid aga saagid nii ookeanist kui ka Läänemerest. 2019. aastal saadi ookeanipüügiga 9,8 tuh tonni krevette ja 8 tuhat tonni kala, sh meriahvenat, turska, süvalesta jt.

Läänemere püük suurenes vähehaaval kogu perioodil 2013. kuni 2018. aastani (66,9 tuh tonnile 2018. a), kuid 2019. aasta kalasaak jäi sellest veidi väiksemaks (66,2 tuh tonni) kahanenud räimekvoodi tõttu. Lisaks räimele (32,8 tuh tonni) ja kilule (30,6 tuh t) püüti Läänemerest 2,7 tuhat tonni muidki kalu (ahvenat, rääbist, lesta, särge jt).

Sisevete (sh Peipsi järv, Võrtsjärv jt) püüginumbrid on olnud veidi kõikuvad, sõltudes kalavarude seisundist. 2019. aastal püüti sisevetest kutseliste kalurite poolt 2,9 tuhat tonni kala, mis oli viimase kümne aasta keskmine tase. Sisevete kalasaagist 30% oli ahven, 25% koha, 22% latikas, 12% rääbis, 6% särg ja 4% haug. Ahvena ja koha saagid olid väiksemad mõne aasta tagusest kõrgtasemest ja ka eelmise kümne aasta keskmisest saagist (ahvenal 10%, kohal 5% võrra).

Eesti kalakasvatajate toodangu müük suurenes 2019. aastal 12,5% 1,1 tuh tonnile, valdavalt oli toodanguks vikerforell, kasvatati aga ka karpkala, angerjat, angersäga, tuura jt.

Eesti kala ja kalatoodete ekspordis on olulisel kohal erinevad tooted kalast ja mereandidest, krevetid, külmutatud kala (peamiselt räim ja kilu) ja kalafilee (sh valgest kalast). 2019. aastal eksporditi kalasektori tooteid 148 mln euro väärtuses 51 riiki, peamised eksporditurud (väärtuse alusel) olid Soome, Rootsi, Island, Ukraina, Taani, Portugal ja Šveits.

Eesti on küll mereriik, aga kala tarbimise osas oleme pigem tagasihoidlikud. 2019.aastal tarbiti Eestis SA leibkonnauuringu andmetel elaniku toote kaalus 8,8 kg kohta, mis on 12,4 kg kala ja mereande eluskaalus arvestatuna. See näitaja sisaldab elanike oste ja omapüütud või kalastajalt tasuta saadud kala, aga ei sisalda väljaspool kodu tarbimist (toitlustuses, vastuvõttudel, kaupluste kala sisaldavad valmisroad jne).

Väljaspool kodu tarbiti EKI elanike küsitluse andmeil hinnanguliselt 15% kogu tarbitud kalast. Ressursipõhiste arvutuste kohaselt võimaldas Eesti turul olev kalaressurss (püük, kalakasvatus ja import, millest lahutatud eksport) tarbida 2017.a kala ja mereande **16,3 kg elaniku kohta aastas** (kala kaalus). See kogus hõlmab nii elanike oste, mittekaubalist tarbimist kui ka toitlustust (sh koolid,

kaitsevägi, peod jm). Eesti näitaja on madalam Euroopa Liidu keskmisest, mis oli 24,4 kg elaniku kohta (2017. a), järelikult võiks Eesti tarbimine olla suurem.

Eesti tarbija eelistus kuulub punasele kalale, mis on enamjaolt imporditud. 2019. aastal toodi jahutatud värsket lõhet ja forelli sisse kokku 6,9 tuhat tonni (sh 5,6 tuh t lõhet, 1,3 tuh t forelli), s.o 24% rohkem kui 2018. aastal, millest osa kasutab kalatööstus toormena. Ka kalatoodetest eelistavad tarbijad sageli importtooteid, sealhulgas Leedu ja Läti kalatööstuse toodangut, mis on hinnalt Eesti omast odavam.

Eesti tarbijate valikuvõimalused suuremates kauplustes on üsna laiad, kuid kala kättesaadavus, värskus, hinna vastavus kvaliteedile jm ei vasta alati tarbija ootustele. Ostujõu suurenemisel eelistatakse võimalusel mugavama tarbimisega, ehkki kallimat fileeritud kala.

Käesoleva Maaeluministeeriumi tellimusel läbiviidud uuringu eesmärgiks oli selgitada välja, kuidas on muutunud ja muutumas Eesti elanike kala ja kalatoodete tarbimine ning mida peab tarbija silmas kalatoodete valikul. Andmed on võrreldavad EKI poolt 2016., 2014., 2011. ja 2003. aastal läbiviidud uurimistöödega “Kala ja kalatoodete turg Eestis”.

Metodoloogiline lähenemine

Eesmärk

Uuringu eesmärk oli selgitada, millised on elanike kala ja kalatoodete tarbimisharjumused ning kas ja kuidas muutus kala ja kalatoodete tarbimine võrreldes 2014. ja 2016. aastal valminud uuringutega. Spetsiifiliseks eesmärgiks oli anda ülevaade elanikkonna kalatoodete tarbimisest teiste toiduainetega võrreldes, kala ja kalatoodete hinnamuutustest ja kalatarbimisest teistes riikides.

Metoodika

Eesti Konjunktuuriinstituut (EKI) viis 2020. aasta juunist oktoobrini läbi kala ja kalatoodete tarbimise uuringu, mille sisulised ülesanded olid järgmised:

- kalale ja kalatoodetele tehtud kulutuste analüüs;
- kala tarbimiskoguste analüüs võrreldes teiste toiduainete tarbimiskogustega;
- kala ja kalatoodete tarbimise struktuuri ja selle muutuste tendentside väljaselgitamine;
- värske kala hinnadünaamika analüüs kalaliikide lõikes;
- kala ja kalatoodete tarbimis- ja hinnamuutused aastatel 2017-2019 Eestis ja teistes Euroopa Liidu liikmesriikides;
- kala ja kalatoodete tarbimisharjumuste ja -sageduse analüüs;
- kala ja kalatoodete tarbimise rahulolu analüüs;
- kala ja kalatoodete ostukohtade ja ostueelistuste analüüs.

EKI kasutas tarbimiskulutuste ja mahtude analüüsiks Eesti statistikameti leibkonna uuringute andmeid, mille osas on viimased uuringud tehtud 2016. ja 2019. aasta kohta, ning kala ja kalatoodete hinnamuutuste analüüsiks EKI hinnavaatluste andmeid, Eurostati andmebaasi, FAO ja EUMOFA andmeid, samuti teiste riikide andmeid.

EKI viis 2020. aasta septembris-oktoobris läbi elanike küsitluse, et selgitada välja kala ja kalatoodete tarbimisharjumused ja sagedused, tarbimisega seotud rahulolu ning kala ostukohad ja ostueelistused. Kõiki Eesti maakondi haaranud küsitlusele vastas kokku 1925 inimest vanuses 18-74 aastat, neist 1713 täitsid ankeedi veebis ja 212 vastasid posti teel saadetud küsitluslehele kirjalikult. Kuna mitte kõik ankeedi saanud elanikud küsitlusele ei vastanud (uuringus osalemine oli vabatahtlik), siis tasakaalustatud esindatuse tagamiseks kaaluti andmestik andmetöötluse käigus regiooni, vanuse, soo ja rahvuse lõikes, millega viidi vastanute jaotus vastavusse Eesti 18-74-aastaste elanike mudeliga. Tulemused on tasakaalustatud ja laiendatavad täiskasvanud elanikkonnale vanuses 18-74 aastat. Statistikaameti andmetel elas Eestis 1.01.2020 seisuga 945 854 inimest vanuses 18-74 aastat, mis moodustab kõigist elanikest 71%. Valimi maksimaalne valikuviga on 1925 vastaja korral 95%-tõenäosuse tasemel +/-2,2%.

Analüüsimaks muutusi elanike kala ja kalatoodete tarbimises ning ostukäitumises, samuti metoodika muutuse mõju välistamiseks, korrati täiendustega 2003., 2011., 2013. ja 2016. aastal läbi viidud kalatarbimise uuringutes elanikele esitatud küsimusi (vt lisa 3, küsitluse ankeet).

1. Kala ja kalatoodete tarbimine

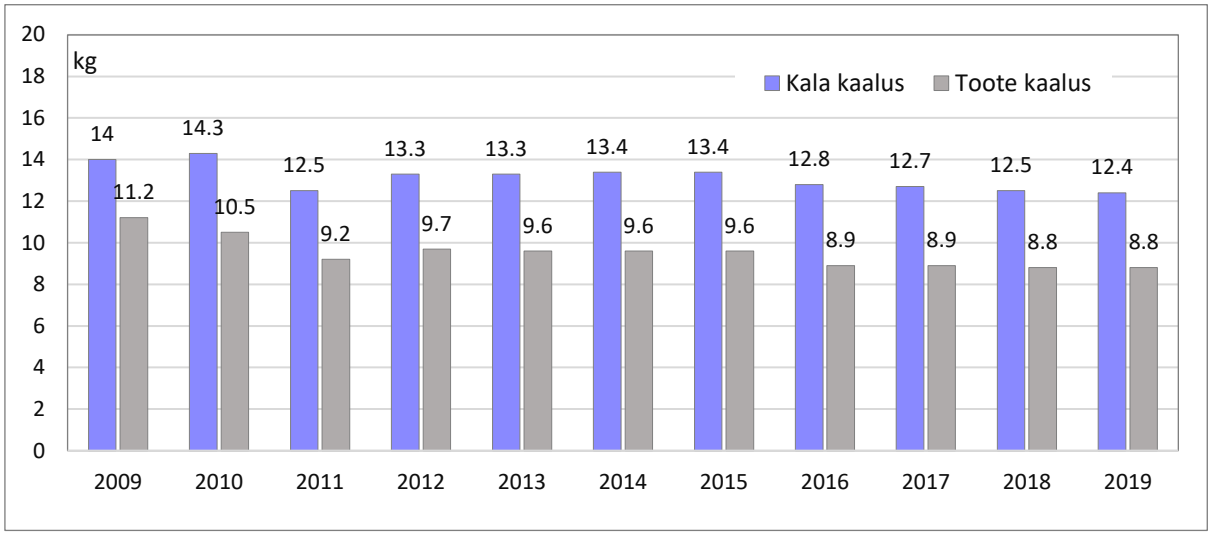
1.1. Tarbimiskogused ja -kulutused

Ülevaade kala ja kalatoodete tarbimise trendidest on koostatud Eesti leibkondade üle-eestilise tarbimise ja kulutuste uuringu alusel, mida on viinud läbi Statistikaamet (SA), viimased uuringud on aastatest 2015, 2016 ja 2019 [1].

2019. aastal tarbisid Eesti elanikud, ostetud ja tasuta saadud või ise püütud kala näol, leibkonnaliikme kohta keskmiselt 8,8 kg kala, kalatooteid ja mereande (toote kaalus), mis on kala kaalule arvestatuna 12,4 kg (vt joonis 1.1, tabel 1.1)[2]. Niisiis oli kala tarbimine koguseliselt aastatel 2015-2019 aeglases langustrendis; nii toote kui ka kala kaalus tarbiti kala 2019. aastal 7% vähem kui 2015. aastal (9,6 kg). Vähenenud on nii värske, külmutatud kui ka soolakala, samuti kalapulkade- ja burgerite tarbimine, kuid konservide jms toodete, suitsukala ja kalamarja tarbimine ei ole kuigivõrd muutunud (vt tabel 1.2).

Mereandide (vähilised, limused jt veeselgrootud)[3] tarbimiskogused näitasid samuti langust, aga nende regulaarseid tarbijaid satub juhuvalimisse vähe ja tegelik tarbimine võib olla suurem.

Joonis 1.1. Kala ja kalatoodete tarbimine leibkonnaliikme kohta, kg

Allikas: SA, EKI arvutused

Omapüütud või kalastajalt tasuta saadud kala on viimasel kaheksal aastal tarbitud 400 grammi piires elaniku kohta. See nn mittekaubaline tarbimine moodustas 2019. aastal endiselt 3% kogu tarbitavast kalast (kala kaalus; joonis 1.2).

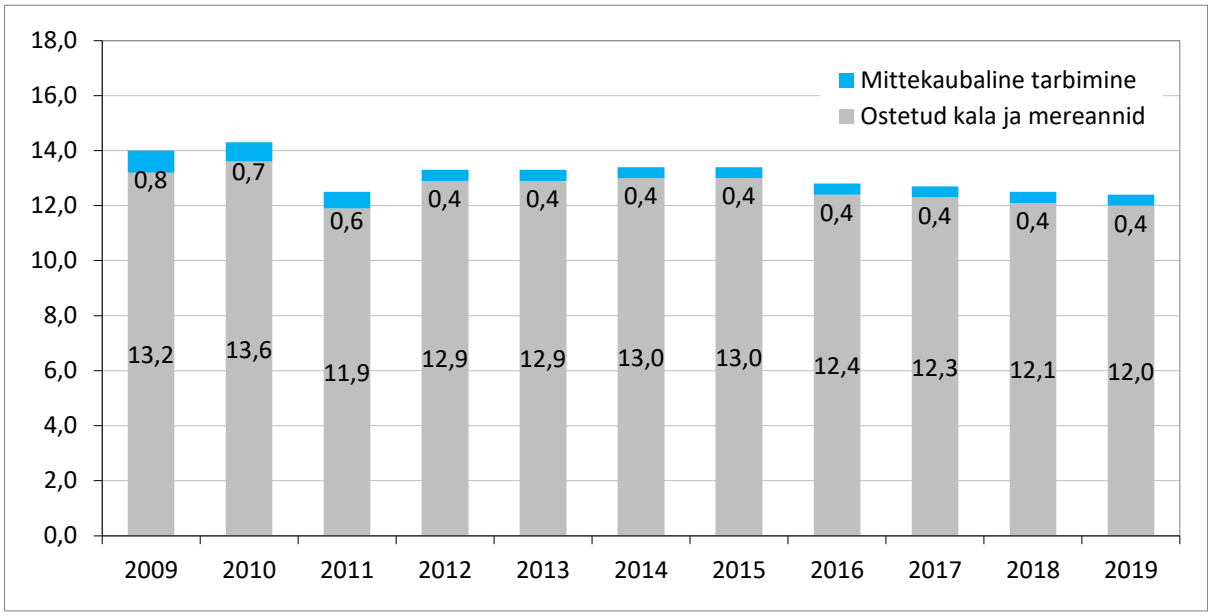
[1] Aastate kohta, millal SA leibkonnauuringuid ei tehtud, on EKI kasutanud arvutuslikke näitajaid.
[2] toodete arvutamisel kala kaalule (eluskaalule) on lähtutud EUMOFA poolt kasutatavaist ümberarvutuskordajaist
[3] Vähilised (krevetid, garneelid, krabid jt), limused (austrid, teod, rannakarbid), sinimerekarbid jt), veeselgrootud (kalmaarid, kaheksajalad, seepiad jt).

Tabel 1.1. Kala ja kalatoodete tarbimine elaniku (leibkonnaliikme) kohta keskmiselt aastas (kg)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Toote kaalus											
Ostetud	10,5	9,9	8,6	9,3	92	9,2	9,2	8,5	8,5	8,4	8,4
Mittekaubaline tarbimine	0,8	0,7	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Kokku	11,2	10,5	9,2	9,7	9,6	9,6	9,6	8,9	8,9	8,8	8,8
Kala kaalus											
Kokku	14,0	14,3	12,5	13,3	13,3	13,4	13,4	12,8	12,7	12,5	12,4

Allikas: SA, aastad 2008–2009, 2013–2014 EKI arvutused

Joonis 1.2. Kala ja kalatoodete tarbimine (kg elaniku kohta aastas, kala kaalus)

Allikas: SA, EKI arvutused

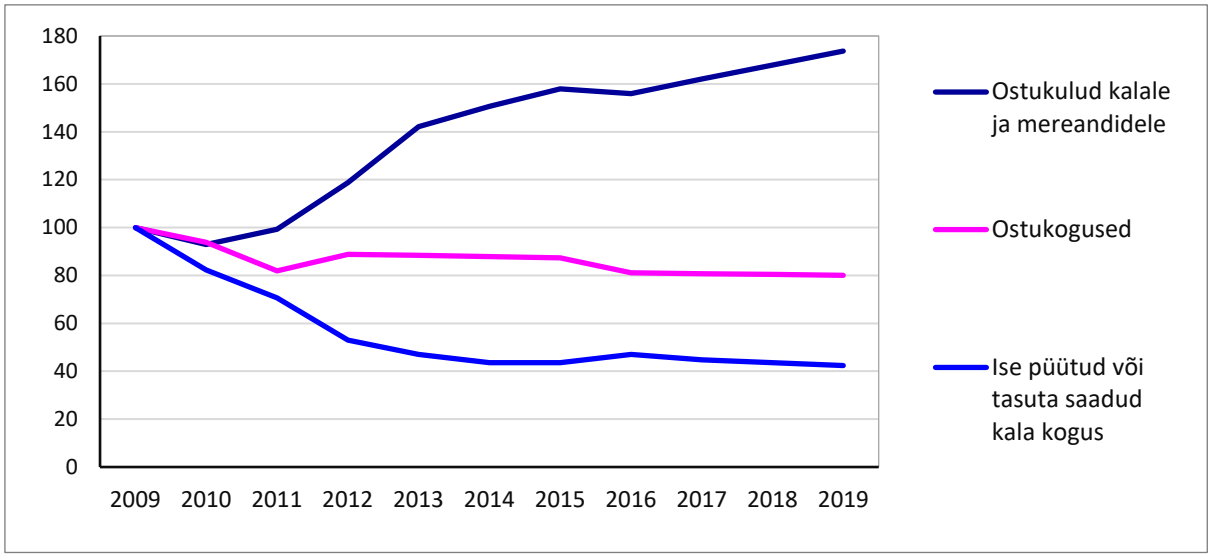
Eeltoodud kogused sisaldavad perede oste ja mittekaubalist tarbimist, kuid mitte einetamist väljaspool kodu (tööl, koolides, lasteaedades jm). Käesoleva töö käigus EKI poolt läbiviidud elanike küsitlusest selgus, et väljaspool kodu, toitlustusasutustes ja külaskäikudel tarbitakse ligikaudu veerand kalast, seega võib kogu tarbimine elaniku kohta kala kaalus olla üle 15 kg.

Kulutused kalale suurenesid 2019. aastaks võrreldes 2015. aastaga 10% (sest hinnatase tõusis) 59,5 eurole aastas leibkonnaliikme kohta (tarbitud kalakogused vähenesid samal ajal ligikaudu 7%, vt ka joon 1.3). Rahalised kulutused toidule ja jookidele tervikuna kasvasid perioodil 2015-2019 11,5%, ent sissetulekute suurenedes moodustavad toidukulud inimestel üha väiksema osa tarbimiskuludest (2019. a 21,5%, 2015. a 23,6% asemel; vt tabel 1.3)[4]. Kalatoodete osakaal toidukuludes püsis 5% juures.

[4] Tarbimiskuludesse ei arvestata pangalaene, liisinguid jms

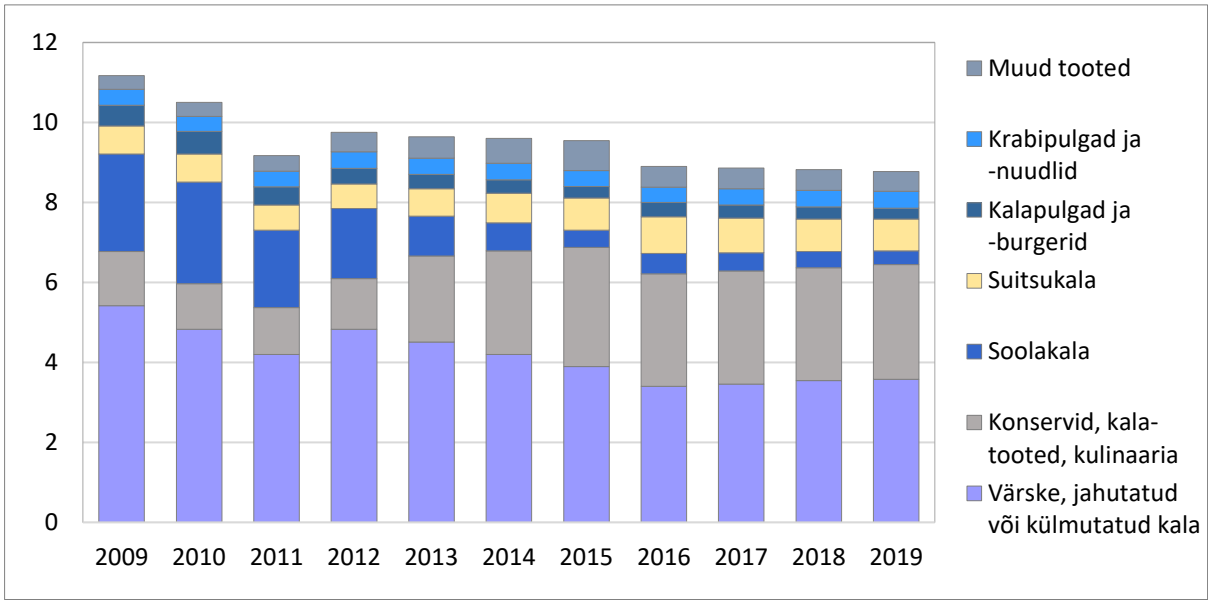
Värsket kala, sh fileed tarbiti keskmiselt 3,4 kg pereliikme kohta, mis moodustas ligi 40% tarbimisest (tootekaalus). Värske kala tarbimises jätkus lauge langustrend, 2015. aastal tarbiti seda keskmiselt 3,6 kg elanikku kohta (vt tabel 1.2, joonis 1.4). Suurema sissetulekuga (V tulukvintiili[5]) peredes tarbiti värsket kala keskmisest veerandi võrra rohkem. Ka külmutatud kala tarbimine vähenes, seda oli ostetud 0,2 kg pereliikme kohta (2015. a 0,3 kg).

Joonis 1.3. Kala ostukulude ja tarbimiskoguste muutused 2009–2019 (leibkonnaliikme kohta, aasta 2009=100%)

Allikas: SA; EKI arvutused

Joonis 1.4. Kala ja kalatoodete tarbimine leibkonnaliikme kohta (kg, toote kaalus)

Allikas: SA; aastad 2008–2009; 2013–2014 ja 2017-2018: EKI arvutused

[5] I-V tulukvintiili eristamiseks reastatakse pered tulu alusel (pereliikme kohta) kõige väiksemast kõige suurema tuluni ja jaotatakse siis viieks arvuliselt võrdseks grupiks. I tulukvintiili kuulub viiendik kõige väiksema tuluga peresid (pereliikme kohta), V tulukvintiili kuulub viiendik kõige suurema tuluga peresid

Konservide jt kalatoodete ja kalakulinaaria grupi toodete tarbimine on olnud üsnagi püsiv (2,9 kg elaniku kohta 2019. a). Sellesse gruppi kuuluvad ka vürtsikilu ning heeringa- ja räimetooted. Tavapärase soolakala tarbimine on vähenenud 0,3 kg-le elaniku kohta, suitsukala aga ostetakse püsivas koguses (0,8 kg elaniku kohta). Krabipulkade ja -nuudlite ostukogused on pisut suurenenud, aga kalapulkade ja -burgerite ostud veidi vähenenud, kuid muutused on väikesed.

Kalamarja osteti endiselt keskmiselt 100 grammi pereliikme kohta. Krevette, molluskeid jm mereande osteti vähem kui 2015. aastal.

Tabel 1.2. Kala ja kalatoodete tarbimine leibkonnaliikme kohta keskmiselt aastas (kg)

	2015	2016	2017	2018	2019	2019/2015 ±%
Kokku (toote kaalus)	**9,55**	**8,90**	**8,87**	**8,82**	**8,76**	*-8*
Värske kala ja filee	3,57	3,12	3,21	3,30	3,38	*-8*
Külmutatud kala	0,33	0,28	0,25	0,22	0,19	-42
Soolakala	0,43	0,51	0,45	0,40	0,34	*-21*
Suitsukala	0,80	0,91	0,87	0,82	0,80	*0*
Konservid, kulinaariatooted	2,98	2,82	2,84	2,85	2,87	-4
Kalapulgad ja -burgerid	0,29	0,36	0,33	0,30	0,27	*-7*
Krabipulgad ja -nuudlid	0,40	0,38	0,40	0,41	0,42	*+5*
Muud tooted kalast, kalamari	0,25	0,17	0,20	0,22	0,24	*-4*
Mereannid, sh vähilised, krevetid, limused jt, tooted neist	0,50	0,35	0,32	0,30	0,25	*-50*

Allikas: SA; 2017-2018 EKI arvutused

Elanike rahalistest kulutustest läks 2019. aastal 35% värskele kalale (sh filee), 33% konservidele jms toodetele, kulinaariale, 10% suitsukalale, 6% soolakalale, 7% kokku kalapulkadele ja krabipulkadele, 5% mereandidele (sh krevetid), 3% kalamarjale ja 1% muule (vt joonis 1.5).

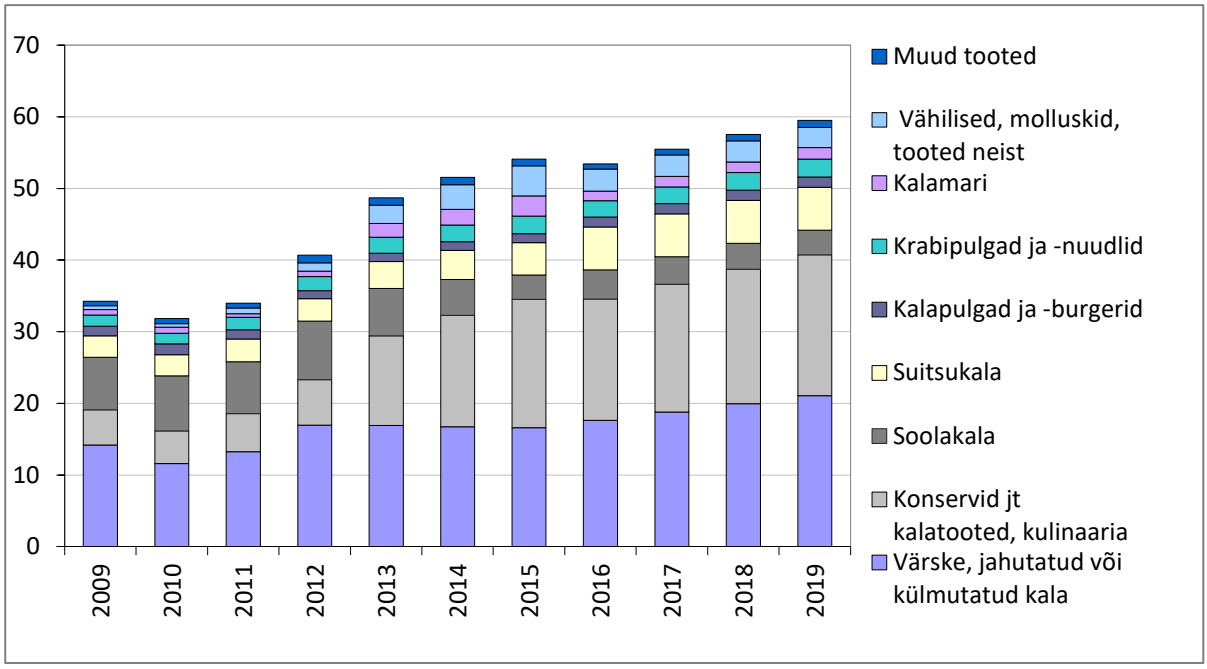
Võrreldes 2015. aastaga on kõige enam (32%) kasvanud elanike kulutused värskele kalale (sh fileele), mille valik kauplustes on laienenud.

Tabel 1.3. Elanike kulutused kalale ja mereandidele (eurot leibkonnaliikme kohta)

Aasta	Rahalised kulutused, eurot				Kala ja mere-andide osakaal rahalistes toidukuludes, %	Toidu osakaal tarbimiskuludes, %
	kalale, kalatoodetele, mereandidele		toidule (v.a alkohoolsed joogid)			
	aastas	kuus	aastas	kuus		
2009	34,3	2,9	766,8	63,9	4,5	25,0
2010	31,8	2,7	761,1	63,4	4,2	26,0
2011	34,0	2,8	833,2	69,4	4,1	28,2
2012	40,7	3,4	888,4	74,0	4,6	27,7
2013	48,7	4,1	990,0	82,5	4,9	26,3
2014	51,6	4,3	1024,0	85,3	5,0	24,8
2015	54,1	4,5	1057,8	88,2	5,1	23,6
2016	53,4	4,5	1108,1	92,3	4,9	23,8
2017	55,5	4,6	1131,8	94,3	4,9	23,0
2018	57,5	4,8	1155,5	96,3	5,0	22,2
2019	59,5	5,0	1179,2	98,3	5,0	21,5

Allikas: SA, 2008–2009, 2013–2014, 2017-2018 EKI arvutused

Joonis 1.5. Rahalised kulutused kalale, mereandidele ja toodetele neist, eurot elaniku kohta

Allikas: SA, 2009, 2013–2014 ja 2017-2018 EKI arvutused

Kala ja kalatoodete tarbimine võrreldes teiste toiduainetega

2019. aastal kulutasid Eesti elanikud toidule ja mittealkohoolsetele jookidele SA leibkonnauuringu andmetel keskmiselt 104 eurot kuus leibkonnaliikme kohta (koos isekasvatatud saadustega), rahaliste kulutustena 98,3 eurot kuus. Jõudsalt on kasvanud kulutused einetamisele väljaspool kodu, millele läks 2019. aastal 21 eurot kuus. Toidukulutused moodustasid 2019. aastal 22% kõigist elanike tarbimiskulutustest, koos söömisega väljaspool kodu 26%.

Kala ja kalatoodete grupp moodustas elanike toiduostukuludes 2019. aastal 5%, ligilähedaselt sama palju kui 2015. aastal (5,1%, vt tabel 1.3 ja 1.4).

Tabel 1.4. Toiduostukulutuste struktuur 2010–2019, %

	2010	2015	2019	Eurot pereliikme kohta	
				2015	2019
Teraviljatooted	15,9	15,4	14,8	163,1	175,0
Lihatooted	22,6	20,5	18,8	216,9	222,0
Kala, kalatooted	**4,2**	**5,1**	**5,0**	**54,1**	**59,5**
Piimatooted	16,8	15,4	15,0	162,4	177,4
Munad	1,6	1,4	1,4	14,9	16,7
Õlid, rasvad, sh või	3,2	2,5	2,7	26,7	31,4
Puuvili, marjad	8,5	9,6	9,8	101,9	115,2
Köögivili	6,6	6,6	7,3	70,3	86,2
Kartul, krõpsud	2,0	1,6	2,0	17,3	23,9
Suhkur, mesi	1,7	1,1	0,8	11,0	9,9
Maiustused, jäätis	6,1	7,2	7,6	75,7	89,1
Muud tooted, valmistoit	4,7	7,0	8,3	74,2	97,3
Kohv, tee, kakao	3,6	3,6	3,2	38,3	37,1
Joogid (alkoholivabad)	2,4	2,9	3,3	31,1	38,5
Kokku	100%	100%	100%	1057,8	1179,2
Söömine väljaspool kodu				175,4	253,6

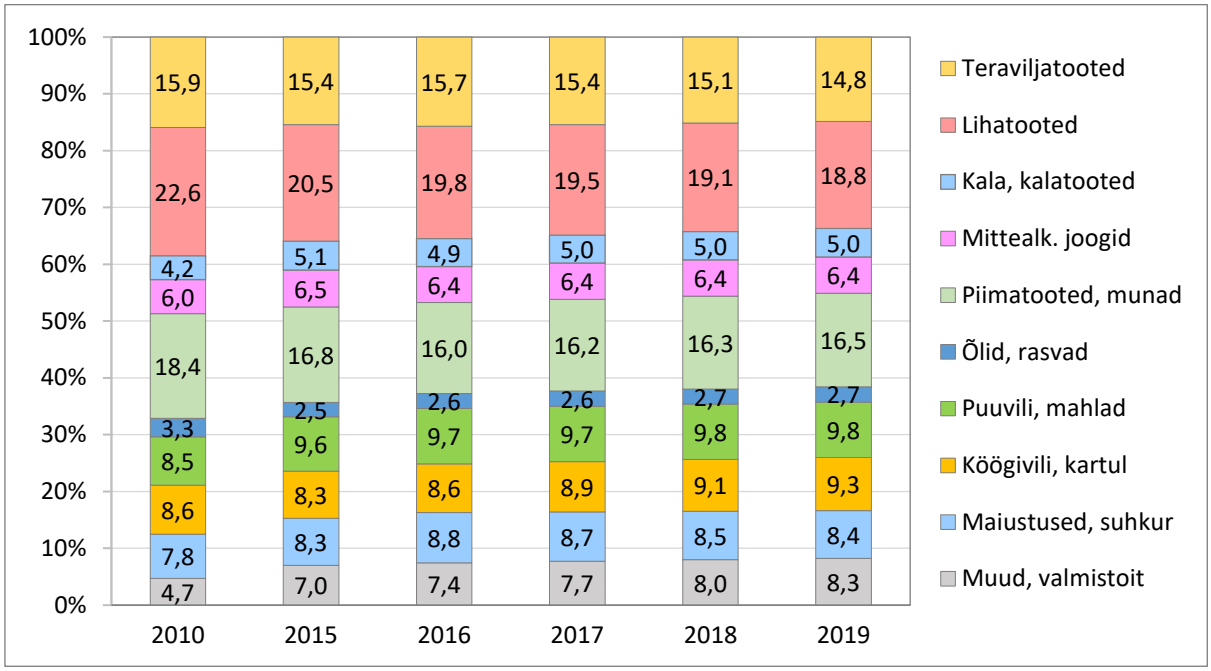
Allikas: SA

Kala ja kalatooteid tarbiti elaniku kohta endiselt 5,7 korda vähem (8,8 kg) kui liha ja lihatooteid (toote kaalus 50 kg ringis) ja neile kulutati 3,7 korda vähem. Lihatoodete eelistamist mõjutab kalast soodsam hinnatase, samas on vähenenud ka lihatoodete osakaal elanike toiduostukuludes (vt tabel 1.4 ja joonis 1.6).

Enamiku peamiste toiduainete tarbimine Eesti perede poolt on viimasel viiel aastal vähenenud (2019 võrreldes 2015. aastaga; vt tabel 1.5). Vähenesid nii tarbitud piima-, liha-, kala- kui ka teraviljatoodete kogused (arvestatuna toorainele), rääkimata rasvainetest ja suhkrust. Suurenes vaid vee, mittealkohoolsete jookide, valmistoitude ja pisut ka puuvilja tarbimine. Teraviljatoodete, kala, õlide-

rasvade, kartuli, suhkru ja köögivilja tarbimiskogused olid juba ennegi vähenemistrendil, alates 2016. aastast osteti veidi vähem ka liha- ja piimatooteid, mille tarbimist aitas 2015. aastal suurendada tarbijaile soodne hinnatase siseturul, mis tulenes ekspordivõimaluste halvenemisest.

Joonis 1.6. Toiduostukulutuste struktuur 2010–2019, %

Allikas: SA, aastad 2017-2018: EKI

Köögivilja tarbimiskogustele on mõju avaldanud vähemaktiivne aiapidamine. Omakasvatatud köögivilja, sh kurki, tomatit, porgandit, sibulat jm tarbiti SA leibkonnauuringu andmeil veel 2010. aastal kokku keskmiselt 16,5 kg pereliikme kohta, 2019. aastal aga 8,8 kg. Seetõttu langes kogu köögivilja tarbimine keskmiselt 59 kg-lt (2010. a) 55 kg-le elaniku kohta (2019. a). Toiduainete omatoodang on juba aastaid vähenenud, ehkki see trend on pidurdunud. Isekasvatatud või tasuta saadud puuvilju ja marju tarbiti Eestis 2019. aastal SA andmeil elaniku kohta kokku 12 kg (peamiselt õunu) ja kartulit 8,3 kg.

Kala ja kalatoodete tarbimiskoguste vähenemine oli aastail 2015-2019 isegi aeglasem (7% piires) kui liha-, piima- ja teraviljatoodetel (9-14%).

Ostetud toidukoguste vähenemist tasakaalustab sagenenud einetamine väljaspool kodu, millele kulus 2019. aastal ligi poole rohkem (keskmiselt 254 eurot) pereliikme kohta kui 2015. aastal. Need võimalused sõltuvad suuresti sissetulekust, V tulugrupi ehk V tulukvintiili peredes kulutati sellele pereliikme kohta üle kuue korra enam kui I tulugrupis.

Toorkalale arvutatuna tarbiti kala 2019. aastal elaniku kohta 4,6 korda vähem kui liha (samuti nagu 2015. aastal), seega ei ole kala- ja lihatoodete koguseline suhe viie aastaga muutunud. Lihatoodetele kulutati 3,7 korda rohkem (222 eurot) kui kalatoodetele (60 eurot; vt tabel 1.5).

Tabel 1.5. Toiduainete tarbimine elaniku kohta, kg
(kokku, sh ostetud, omatoodetud ja tasuta saadud toit)

	2010	2015	2016	2017	2018	2019	2019/2015 ±%
Teraviljatooted*	64,2	53,5	51,4	49,6	47,8	46,0	*–14*
Lihatooted*	59,3	62,1	60,3	59,1	58,0	56,8	*–9*
Kala, kalatooted*	14,3	13,4	12,8	12,7	12,5	12,4	*–7*
Piimatooted*	273,5	312,6	300,1	293,0	285,9	278,8	*–11*
Munad, tk	138,5	147	149	147	145	142	*–3*
Õlid, rasvad	7,8	5,8	5,8	5,4	4,9	4,5	*–22*
Puuvili, marjad (sh töödeldud)*	79,1	86,4	89,3	88,6	87,8	87,1	*+1*
Köögivili (sh töödeldud)*	58,5	56,2	55,8	55,4	54,9	54,5	*–3*
Kartul, kartulitooted*	57,0	35,7	37,0	34,8	32,5	30,3	*–15*
Suhkur, mesi	13,4	9,8	9,5	9,0	8,4	7,9	*–19*
Maiustused	6,2	6,9	7,1	7,0	7,0	6,9	*0*
Muud toiduained, valmistoidud		16,7	18,1	17,9	17,7	17,5	*+5*
Kohv, tee, kakao	4,0	4,3	4,0	4,1	4,1	4,2	*–2*
Mineraalveed, l	15,8	19,4	22,1	22,3	22,5	22,7	*+17*
Karastusjoogid, l	17,5	19,5	20,1	20,3	20,5	20,7	*+6*

*ümber arvutatud tooraine EKI poolt

Allikas: SA

Kala ja kalatoodete tarbimine erinevates sotsiaal-demograafilistes gruppides

Kala tarbimise võimalused sõltuvad sissetulekust ja elukohast. Noored ja lastega pered tarbivad kala pereliikme kohta vähem kui vanemaealised inimesed ja lasteta pered. Suurema sissetulekuga inimesed kulutavad kalale oluliselt rohkem kui väikese sissetulekuga inimesed.

Kala tarbitakse elaniku kohta kõige enam Lääne-Eestis (Hiiumaa, Läänemaa, Pärnumaa, Saaremaa), kus kala on kergemini kättesaadav (vt lisa 1). Rannalähedastes piirkondades on suurem ka kodumaise kala osakaal tarbimises ja värske kala moodustab ligi poole tarbitud kalast. Lääne-Eestis tarbitakse värsket kala elaniku kohta 5 kg ringis, Kirde-Eestis 2,7 kg. Viimase nelja aastaga on värske kala tarbimine peaaegu kõikjal vähenenud (v.a Lõuna -Eestis). Kalatoodete tarbimises suuri piirkondlikke erinevusi ei ole. Konserve ja muid kalatooteid (v.a mereandidest valmistatud) ostetakse keskmisest veidi enam Lõuna-Eestis ja Kesk-Eestis, kus värske kala on halvemini kättesaadav.

Lastega peredes tarbitakse kala ja kalatooteid pereliikme kohta keskeltläbi poole vähem (5 kg ringis) kui lasteta peredes (üle 11 kg) ja kala osakaal toidukuludes on väiksem (3,9%) kui lasteta peredes (5,6%). Viimase nelja aastaga on tarbimine mõlemas grupis pigem vähenenud. Värsket kala tarbiti lastega peredes 2 kg pereliikme kohta, lasteta peredes 4 kg. Lastega peredes piirab oste ka väiksem

sissetulek pereliikme kohta; kalale kulutatakse vähem (39 eurot pereliikme kohta 2019. a) kui lasteta peredes (77 eurot).

Kulutused kalale sõltuvad sissetulekust rohkem kui teiste toiduainegruppide puhul. Suurema tuluga tulugrupis (V kvintiil) kulutati kalatoodetele pereliikme kohta 2,1 korda enam (91 eurot 2019. aastal) kui väiksema tuluga grupis (I kvintiilis 43 eurot aastas). Sama on iseloomulik näiteks juustu tarbimisele; teiste toiduainete puhul on sissetulekust sõltuvad erinevused väiksemad. Viimaste aastatega on lõhe suurema ja väiksema tuluga perede kalakulutustes pisut vähenenud. Kahanenud on ka erinevused rahvuste lõikes: eestlastel moodustavad kalatooted 4,9% toidukulutustest, mitte-eestlastel 5,1%. Kõige enam kulutavad kalale üle 60-aastased (ligi 90 eurot kuus), nooremaealiste grupis on kalakulutused vähenenud ja ka lastega peredes on kala osakaal kulutustes veidi langenud (3,9%-le).

Koguseliselt on erinevused kala tarbimises erineva tulutasemega perede vahel väiksemad kui rahaliselt, mis näitab, et väiksema sissetuleku puhul tehakse enam valikuid odavama hinnaklassiga kalade ja kalatoodete seast.

1.2. Kala ja kalatoodete hinnamuutused

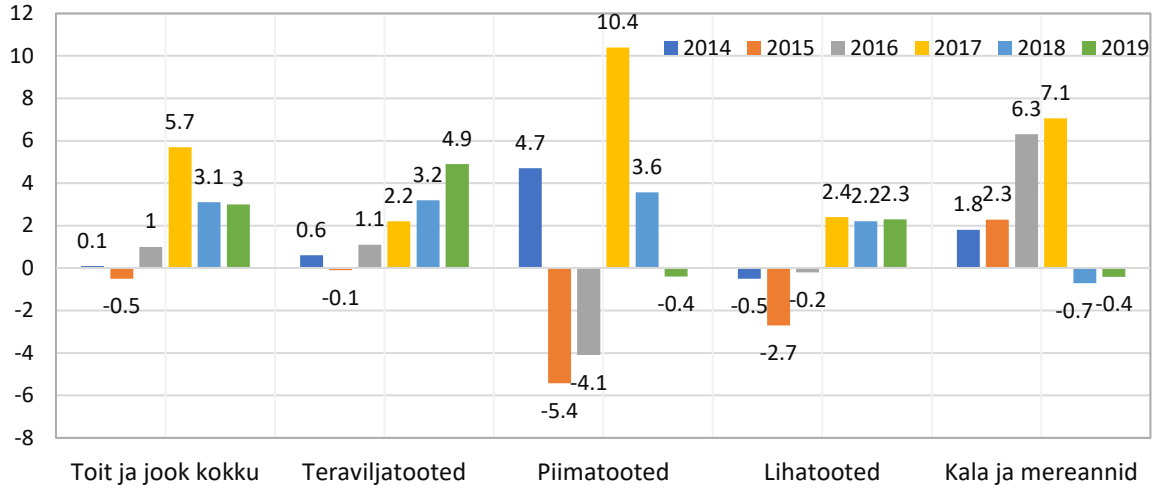
Kala hinnamuutuste analüüs tugineb Eesti Konjunktuuriinstituudi pikaajalistele jaehinna vaatlustele ja Statistikaameti tarbijahinnaindeksile.

Kala ja kalatoodete jaehind on Eestis tavaliselt kerkinud toiduainete keskmisest hinnatõusust kiiremini. 2016.-2017. aastal kiirenes kala hinnatõus 6-7%-le aastas, seejärel aga, 2018. aastal, pöördusid kala hinnad saavutatud maksimumtasemelt laugele langusele (alla 1% aastas; vt joonis 1.7), mis jätkus ka 2019. aastal. 2018. ja 2019. aastal langesid Eestis lisaks kalale ja kalatoodetele veidi ka piimatoodete hinnad, samas kui liha ja teraviljasaadused kallinesid (vt joon 1.7).

2020. aasta I kvartalis kala kallines, kuid II kvartalis tekkinud eriolukorras taas odavnes. 2020. aasta augustis oli kala hinnatase Eestis tarbijahinnaindeksi järgi 4,3% madalam kui aasta tagasi.

Kala ja kalatoodete hinnaindeks sõltub nii Eestis kui ka teistes Euroopa Liidu (EL) riikides suuresti Norrast imporditava lõhe hinnast, sest lõhel on tarbimises oluline osakaal. EL-is tervikuna tarbitakse lõhelasi keskmiselt 2,7 kg elaniku kohta aastas, atlandi lõhe kuulub koos tursa ja tuuniga kõige tarbitavamate liikide esikolmikusse. Norrast imporditava lõhe hinnad on olnud aga võrdlemisi kõikuvad, sõltudes maailmaturu nõudlusest ja pakkumisest, aastaajast ja Norra krooni kursist. Ka Eestis sõltub lõhe ja forelli hind Norra ekspordihindade tasemest. Kui Eesti turul domineeriva punase importkala hind sõltub maailmaturu muutustest, siis kodumaise kala jaehinnad on olnud võrdlemisi püsivad. Samas hoiab ka koha- ja ahvenafilee hea nõudlus Euroopa turul nende hinda Eestis kõrgel.

Joonis 1.7. Kala ja teiste toiduainegruppide hinnamuutused Eestis 2014–2019 (tarbijahinnaindeksi alusel, aastakasvud ±%)

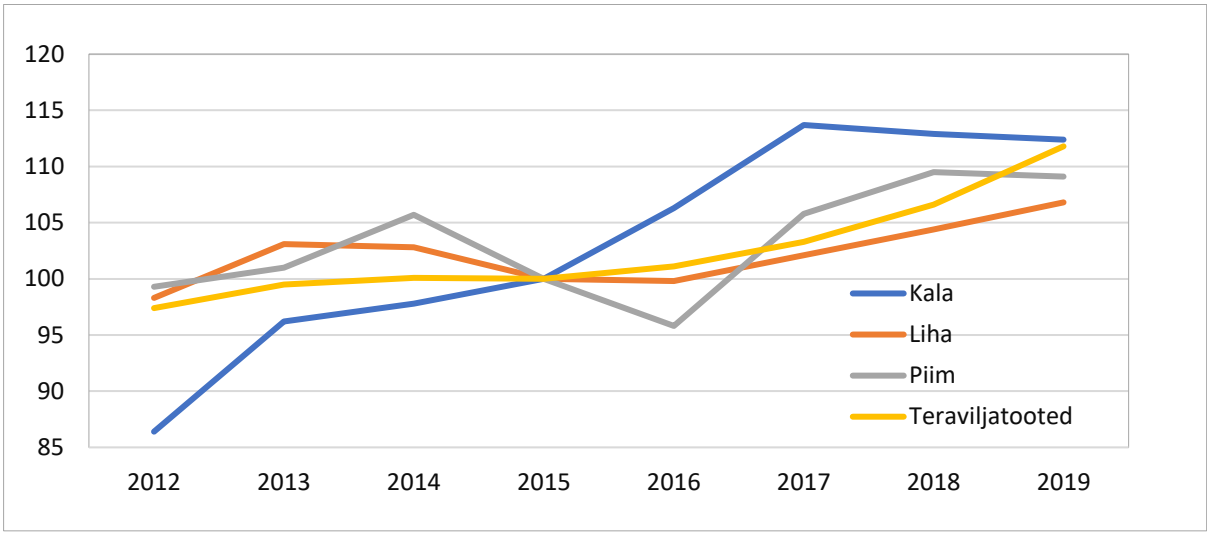

Allikas: Eurostat

Tarbijahinnaindeksi järgi kallinesid kala ja kalatooted Eestis perioodil 2015-2019 kokku 12% (vt joonis 1.8), teraviljatooted samuti peaaegu 12%, piimatooted 9% ja lihatooted 7%. Viimase kahe aastaga (2017-2019) kalatooted aga odavnesid 1%, samas kui kallinesid piimatooted 3%, lihatooted 5% ja teraviljatooted 8%.

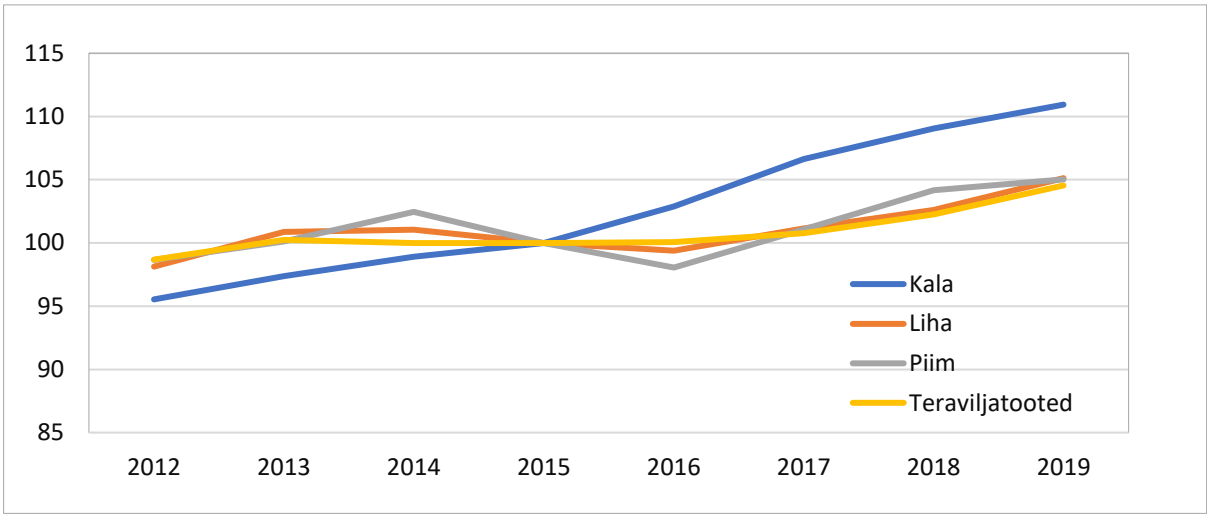
Euroopa Liidus tervikuna oli kala hinnatõus peaaegu sama kiire kui Eestis (vt joonis 1.9), aastail 2015-2019 kallinesid kalatooted 11%. Teiste toiduainete hinnad kerkisid EL-is aga aeglasemalt kui Eestis: nii liha-, piima- kui teraviljatooted kallinesid Eestis keskmiselt 5%.

Joonis 1.8. Erinevate toiduainegruppide hinnamuutus Eestis 2012–2019 (tarbijahinnaindeksi alusel, aasta 2015=100%)

Allikas: Eurostat

Joonis 1.9. Erinevate toiduainegruppide hinnamuutus Euroopa Liidus tervikuna 2012–2019 (tarbijahinnaindeksi alusel, aasta 2015=100%)

Allikas: Eurostat

EKI hinnavaatlused hõlmavad värske räime, ahvena, koha, lõhe ja forelli hinda Eesti kauplustes ja turgudel.

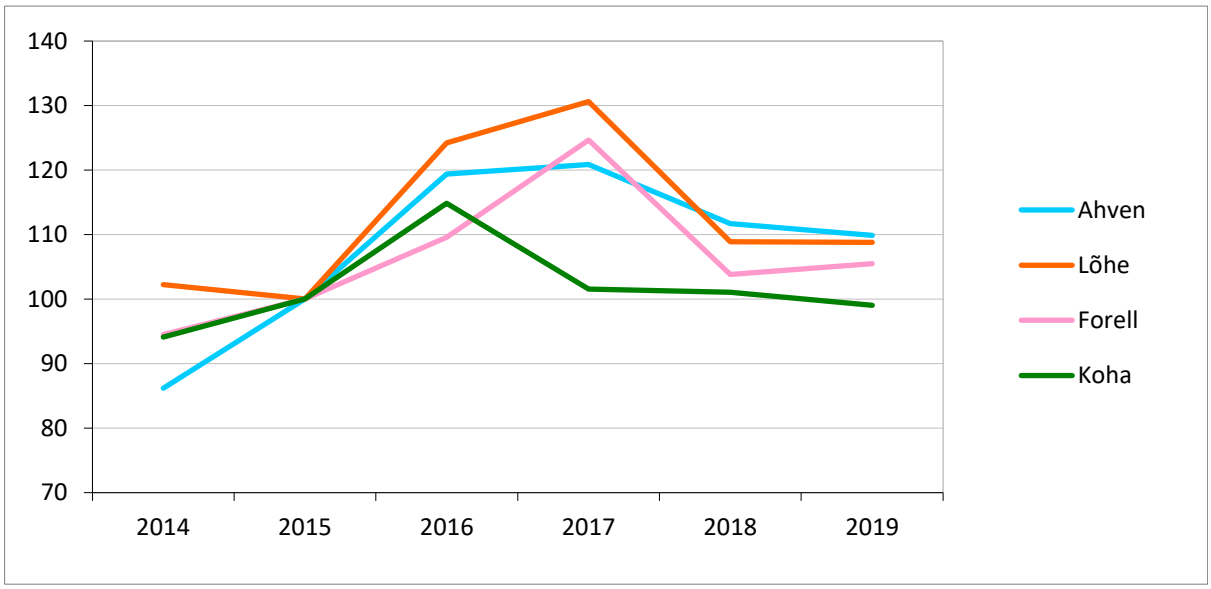
Aastatel 2016-2017 lõhe ja forelli hinnad jaekaubanduses tõusid, kuid kohalike kalade – ahvena, koha ja räime hinnatase oli üsnagi püsiv. 2018. aastal pöördusid lõhe ja forelli hinnad langusele (tulenevalt ekspordihindade langusest Norras), ka ahvena- ja koha hinnatase kauplustes langes veidi (vt tabel 1.6).

2019. aastal hakkasid ahvena hinnad turgudel väheneva püügi tõttu tõusma, kuid koha hinnad jäid jätkuvalt pigem langustrendile. 2019. aastal olid lõhe hinnad tarbijale soodsamad kui aasta varem, mistõttu langes ka forellifilee hind kauplustes.

2020. aasta algul oli lõhe hind nii välisturul kui ka Eestis jälle tõusutrendil, kuid pöördus kevadel viiruskriisi ajal nii Norras kui ka Eestis jälle langusele (vt joonis 1.21).

Võrreldes 2015. aastaga on kallinenud kõik vaatlusalused kalad nii kauplustes kui ka turgudel, v.a koha, mille hind langes veidi senise kõrgtasemega võrreldes (vt joonis 1.10). Lõhe hind oli kõrgtasemel 2017. aastal, kuid aastail 2018-2019 jälle madalam. Suurtes jaekettides pakutakse imporditud punast kala sooduskampaaniate ajal kas roogitult või fileena soodsama hinnaga ja odavamalt kui turgudel (vt joonis 1.11), kus lõhe- ja forellifilee hinnad on tõusnud kiiremini kui kauplustes.

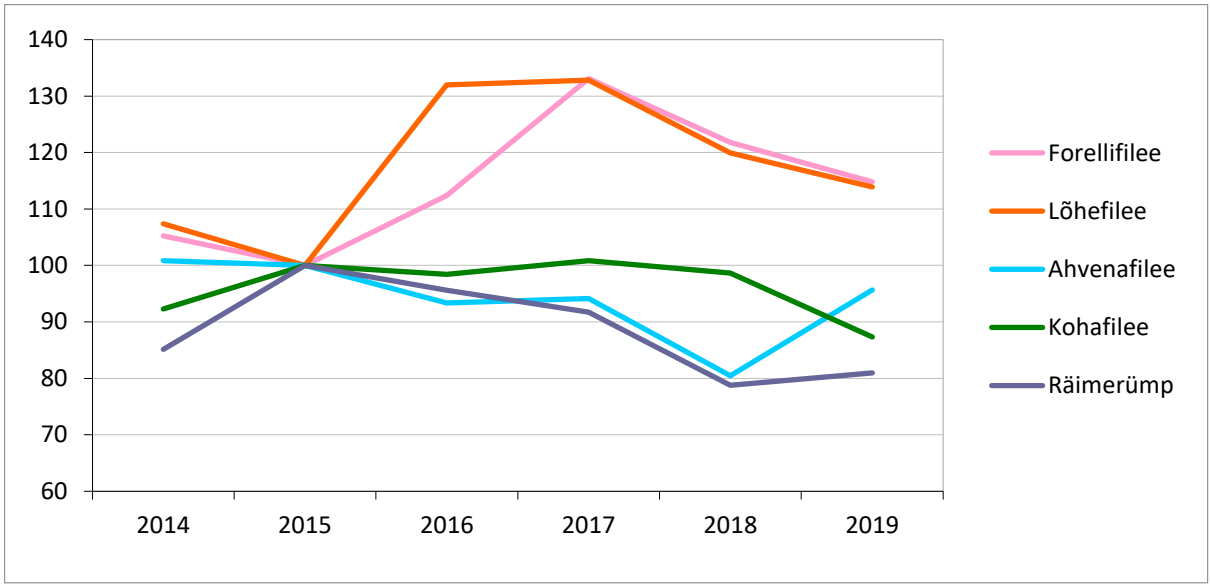
Joonis 1.10. Värske kala hinna muutumine Eesti kauplustes 2014–2019 (aasta 2015=100%)

Tabel 1.6. Värske, jahutatud kala aastakeskmised hinnad Eesti kauplustes ja turgudel (€/kg)

		Aastakeskmised hinnad, €/kg						Aastane hinnamuutus, ± %				2019/2015 ± %	2019/2016 ± %
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019		
Räim	Kauplustes	1.89	1.99	2.00				*0,7*					
Räimerümp	Kauplustes	3.49	4.10	3.92	3.76	3.23	3.32	*-4,4*	*-4,1*	*-14,1*	*2,8*	*-19,0*	*-15,3*
Räim	Turgudel	1.61	1.56	1.49	1.49	1.49	1.60	*-4,5*	*0,0*	*0,0*	*7,4*	*2,6*	*7,4*
Ahven	Kauplustes	5.67	6.58	7.86	8.03	7.35	7.23	*19,5*	*2,2*	*-8,5*	*-1,6*	*9,9*	*-8,0*
Ahvenafilee	Kauplustes	22.52	22.33	20.85	21.39	17.97	21.36	*-6,6*	*2,6*	*-16,0*	*18,9*	*-4,3*	*2,4*
Ahven	Turgudel	4.62	4.90	4.54	4.87	5,47	5.99	*-7,4*	*7,3*	*12,3*	*9,5*	*22,2*	*31,9*
Ahvenafilee	Turgudel	15.02	13.68	14.62	17.00	14,39	15.64	*6,9*	*16,3*	*-15,4*	*8,7*	*14,3*	*7,0*
Koha	Kauplustes	12.77	13.57	15.58	13.78	13.71	13.44	*14,8*	*-11,6*	*-0,5*	*-2,0*	*-0,9*	*-13,7*
Kohafilee	Kauplustes	22.31	24.18	23.80	24.39	23.85	21.12	*-1,6*	*2,5*	*-2,2*	*-11,5*	*-12,7*	*-11,3*
Koha	Turgudel	9.42	9.59	8.81	8.81	9.52	8.88	*-8,1*	*0,0*	*8,1*	*-6,7*	*-7,4*	*0,8*
Kohafilee	Turgudel	16.39	16.87	17.63	17.54	17.41	15.95	*4,5*	*-0,5*	*-0,7*	*-8,4*	*-5,5*	*-9,5*
Forell	Kauplustes	7.90	8.36	9.16	10.42	8.68	8.82	*9,6*	*13,8*	*-16,7*	*1,6*	*5,5*	*-3,7*
Forellifilee	Kauplustes	13.06	12.41	13.95	16.52	15.11	14.25	*12,4*	*18,4*	*-8,5*	*-5,7*	*14,8*	*2,2*
Forell	Turgudel	7.12	7.20	7.92	9.63	8.67	8.96	*10,1*	*21,6*	*-10,0*	*3,3*	*24,5*	*13,1*
Forellifilee	Turgudel	12.60	12.54	14.09	16.72	14,99	15.69	*12,3*	*18,7*	*-10,3*	*4,7*	*25,1*	*11,4*
Lõhe	Kauplustes	8.62	8.43	10.47	11.01	9.18	9.17	*24,2*	*5,2*	*-16,6*	*-0,1*	*8,8*	*-12,4*
Lõhefilee	Kauplustes	13.74	12.80	16.89	17.00	15.35	14.58	*32,0*	*0,7*	*-9,7*	*-5,0*	*13,9*	*-13,7*
Lõhe	Turgudel	8.84	8.65	10.57	11.88	10.49	10.40	*22,2*	*12,4*	*-11,7*	*-0,9*	*20,3*	*-1,6*
Lõhefilee	Turgudel	14.14	13.83	16.16	18.27	17.13	17.00	*16,8*	*13,1*	*-6,2*	*-0,8*	*22,9*	*5,2*

Joonis 1.11. Värske kalafilee hinna muutumine Eesti kauplustes 2014–2019 (aasta 2015=100%)

Kohalike vetest, s.o rannikulähedasest merest ja sisevetest püütud kalu ja nende fileed leiab turgudelt odavama hinnaga kui suurpoodidest (super- ja hüpermarketitest). Turgudel on kohaliku kala valik laiem ja püügihooajal on saadaval kalaliike, mida suurte kaupluste lettidel enamasti ei leidu (lest, latikas, haug, koger, linask, luts, rääbis, säinas, vimb, kilu jt). Tallinna turgudel on kohaliku kala hinnatase kõrgem kui näiteks Pärnus. Ka suurtes kauplustes on saadaval Eesti vete ja kasvanduste kalu, sageli fileena, lisaks koha- ja ahvenafileele näiteks haugi-, karpkala- ja siiafileed. Turgudel ja kauplustes müüdavate kalade ligilähedane hinnavahemik Tallinnas 2020. aastal on esitatud tabelis 1.7.

Viimase kolme aasta võrdluses (2019 võrreldes 2016. aastaga) on kala hinnad EKI hinnavaatluste andmeil muutunud järgmiselt:

Räime keskmine hind turgudel on tõusnud 7% 1.60 eurole/kg. Sama palju maksis räim juba 2013.-2014. aastal, aastail 2016-2018 oli aga veelgi odavam (1.49 eurot/kg; vt joonis 1.12). Räime müüdi 2019. aastal eri turgudel hinnaga 90 senti kuni 2 eurot/kg, räimerümpa 2.50-4,20 eurot/kg. Räimerümba keskmine hind kauplustes langes 3.32 eurole/kg, sest seda on olnud rohkem saadaval ka odavama hinnatasemega poodides. Alates 2017. aastast värsket räime vaatlusalustes kauplustes ei müüdud.

Ahvena keskmine hind turgudel on tõusnud 32% 5.99 eurole/kg, filee on turgudel kallinenud 7% (keskmiselt 15.64 eurole/kg) ja kauplustes 2% (21.36 eurole/kg; vt joonis 1.13).

Koha keskmine hind turgudel (8,88 eurot/kg) märkimisväärselt ei muutunud, kuid kauplustes koha odavnes (14%; 13.44 eurole/kg). Kohafilee hinnatase oli nii kauplustes kui ka turgudel 10-11% soodsam kui kolm aastat tagasi (kauplustes 21.12 eurot/kg; turgudel 15.95 eurot/kg; vt joonis 1.14).

Vikerforelli hinnad kauplustes olid üsnagi püsival tasemel: roogitud kala (8.82 eurot/kg) oli 4% soodsam kui kolme aasta eest, filee aga 2% kallim (14.25 eurot/kg). Turgudel kallinesid nii forell kui ka forellifilee 11-13% ja hinnatase oli kõrgem kui poodides (forell 8.96 ja filee 15.69 eurot/kg; joonis 1.15). **Lõhe** ja lõhefilee olid kauplustes 12-14% odavamad kui kolme aasta eest, makstes keskmiselt 9.17 eurot/kg ja 14.58 eurot/kg. Turgudel odavnes lõhe vaid 2% ja filee pigem kallines (5%), hinnatase on püsivam ja kõrgem kui kauplustes (vt joonis 1.16).

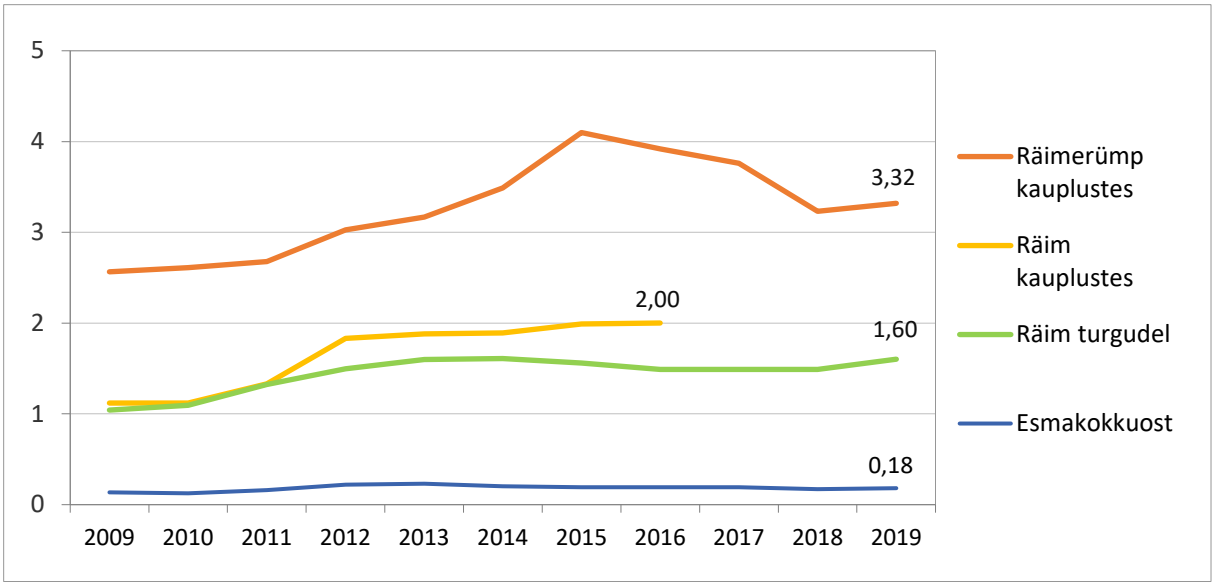
Tabel 1.7. Värske kala hinnad Tallinna kauplustes ja turgudel **juunis-septembris 2020*** (€/kg)

	Terve või roogitud kala		Filee**	
	Kauplustes	Turgudel	Kauplustes	Turgudel
Ahven	4.99–12.90	4.80–7.99	17.90–32.90	15.90–23.90
Angerjas	39.90	20.9–22.50	-	-
Angersäga	-	7.80–8.90	-	-
Haug	5.90	4.80–5.50	14.90–16.90	12.90–16.50
Huntahven	14.90–21.50	12.00–15.90	-	-
Karpkala	6.00–7.95	5.95-6.90	17.90–19.85	18.00
Kiisk	-	1.90–2.50	-	-
Kilu	-	1.50	-	4.00
Koger	-	1.70– 2.50	-	7.00– 8.90
Koha	8.90–20.00	8.90–10.90	16.90–26.90	14.90–22.50
Kuldmerikoger	10.90–18.95	12.00–14.90	-	-
Latikas	3.20	3.20–5..90	8.50	8.00
Lest	5.90-8.90	3.50–4.90	10.50	-
Linask	-	4.50–5.50	-	-
Lõhe	7.00–10.20	6.90–12.50	10.00–22.95	14.50–22.90
Luts	-	5.00	-	-
Makrell (skumbria)	8.00	3.80–4.90	-	-
Merilest	8.50–11.90	6.90	17.90–20.50	-
Meritint	-	3.80	-	-
Mintai (alaska pollak)			13.50	
Paalia (mägihõrnas)	6.99-14.50	10.00–11.90	21.90	-
Paltus	-	-	28.00-30.00	-
Pangasius (sulatatud)	-	-	5.50-8.90	8.20
Räim	-	1.50–1.80	5.90-6.50	-
Räimerümp	3.90	3.30–4.90		
Rääbis	-	7.50–10.00	-	-
Siig	21.00	9.90–10.50	29.95–41.90	20.00–23.00
Säinas	-	3.00	14.90	-
Särg	-	2.80	-	-
Tursk		7.50	12.90–24.50	16.00
Tuulehaug	4.70–5.00	3.50–4.20	-	-
Tuunikala	-	-	28.50-32.90	-
Tuur	13.00–13.50	-	-	-
Vikerforell	6.50–11.90	5.90–10.90	7.99–22.95	15.50–19.90
Vimb	-	2.20–3.50	11.90	5.90

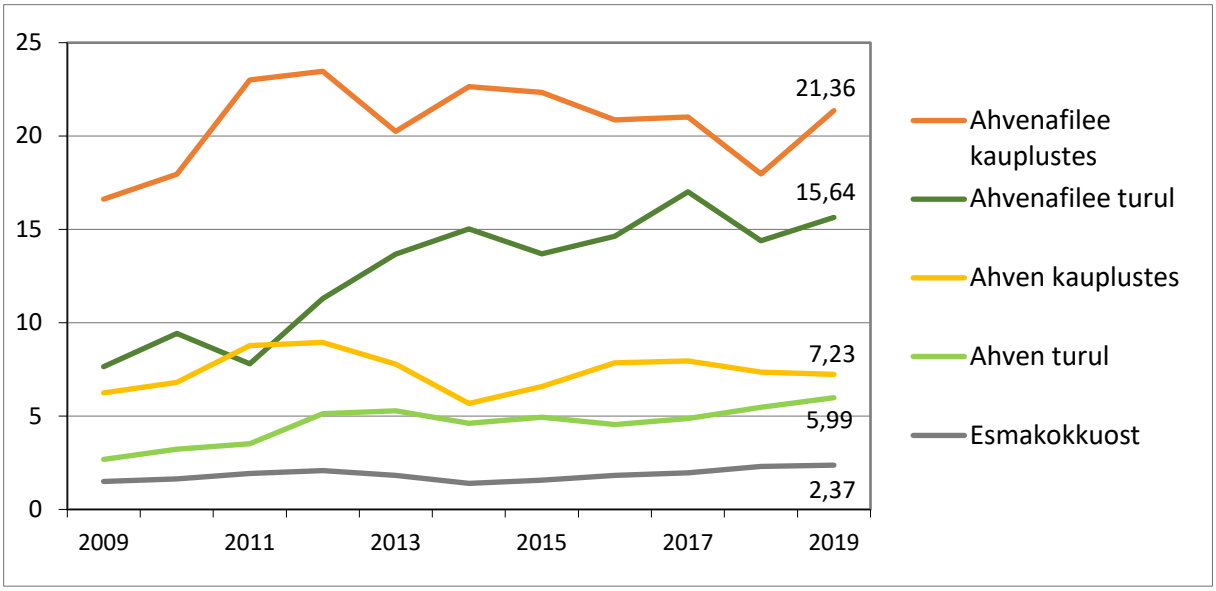
*osa müügil olevast värskest kalast võib olla ka sulatatud

** nii nahaga kui nahata fileed

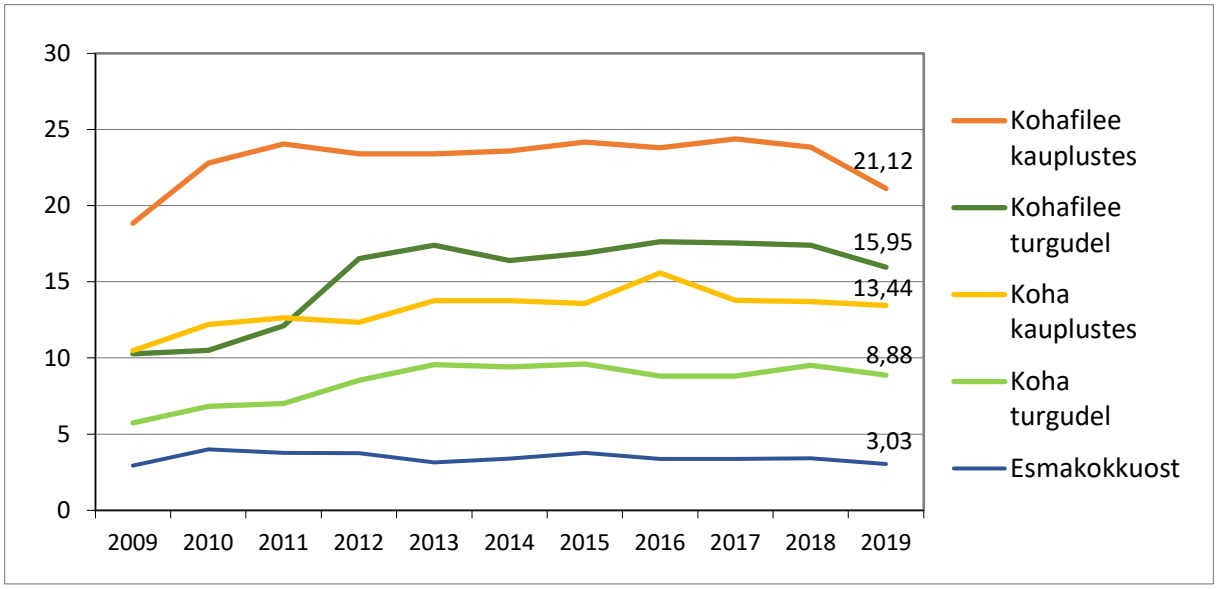
Joonis 1.12. Räime aastakeskmised hinnad turgudel ja räimerümba hinnad kauplustes (€/kg)

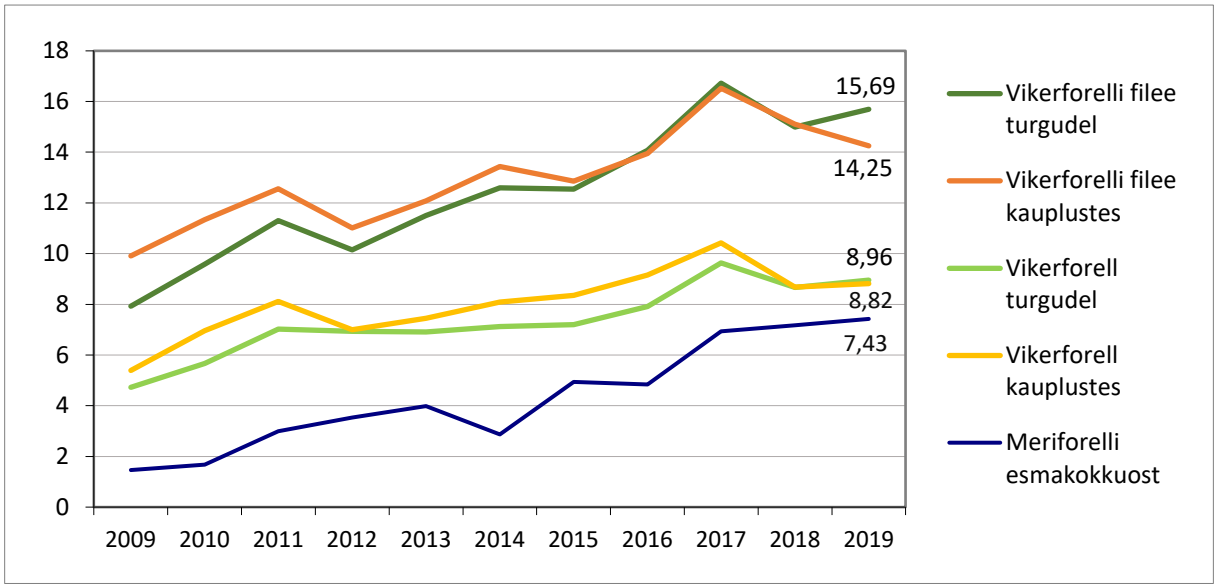
Joonis 1.13. Ahvena ja ahvenafilee aastakeskmised hinnad kauplustes ja turgudel (€/kg)

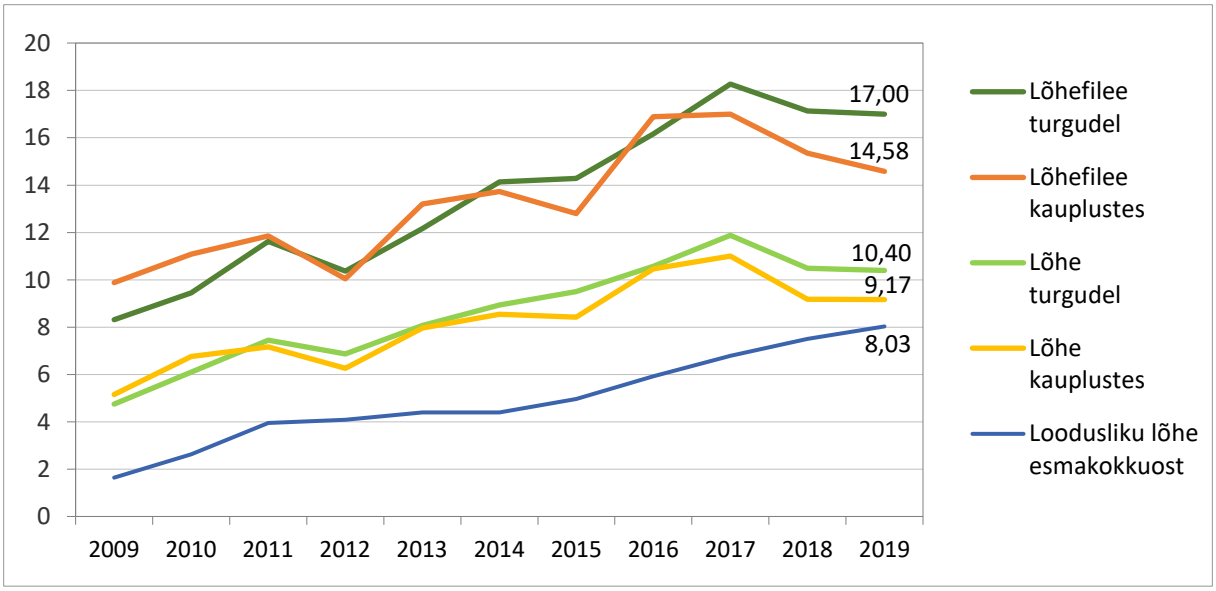
Joonis 1.14. Koha ja kohafilee aastakeskmised hinnad kauplustes ja turgudel (€/kg)

Joonis 1.15. Forelli ja forellifilee aastakeskmised hinnad kauplustes ja turgudel (€/kg)

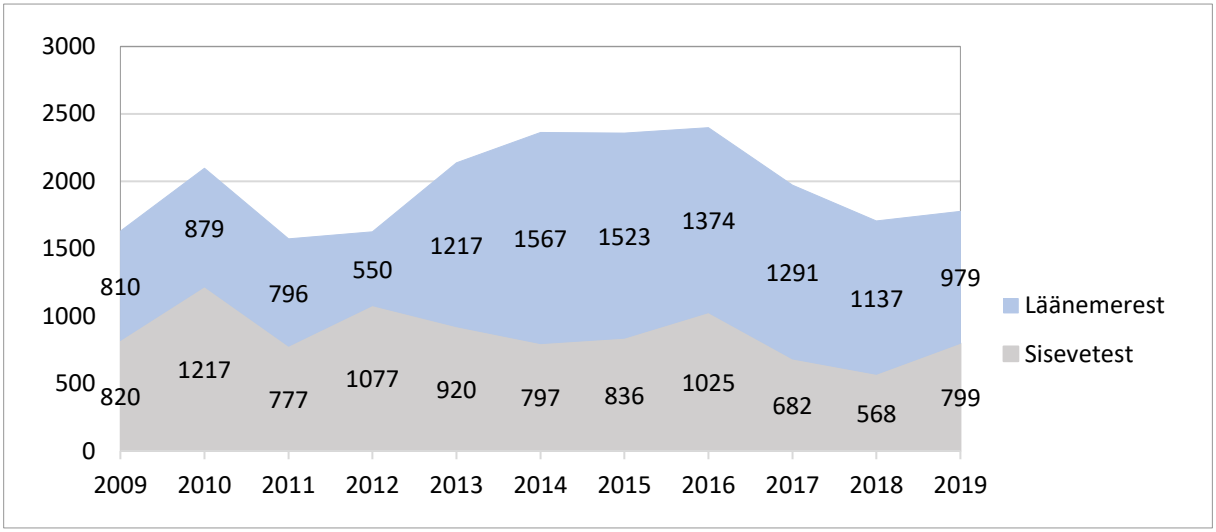

Joonis 1.16. Lõhe ja lõhefilee aastakeskmised hinnad kauplustes ja turgudel (€/kg)

Ahvena hinna tõusu on soodustanud ahvenavarude ja püügi vähenemine 2018.-2019. aastal (vt joonis 1.17). 2019. aastal püüti ahvenat veerandi võrra vähem (1778 tonni) kui aastail 2014-2016, mil saagid olid ligi 2400 tonni aastas.

Joonis 1.17. Ahvena püük 2009-2019 (tonni)

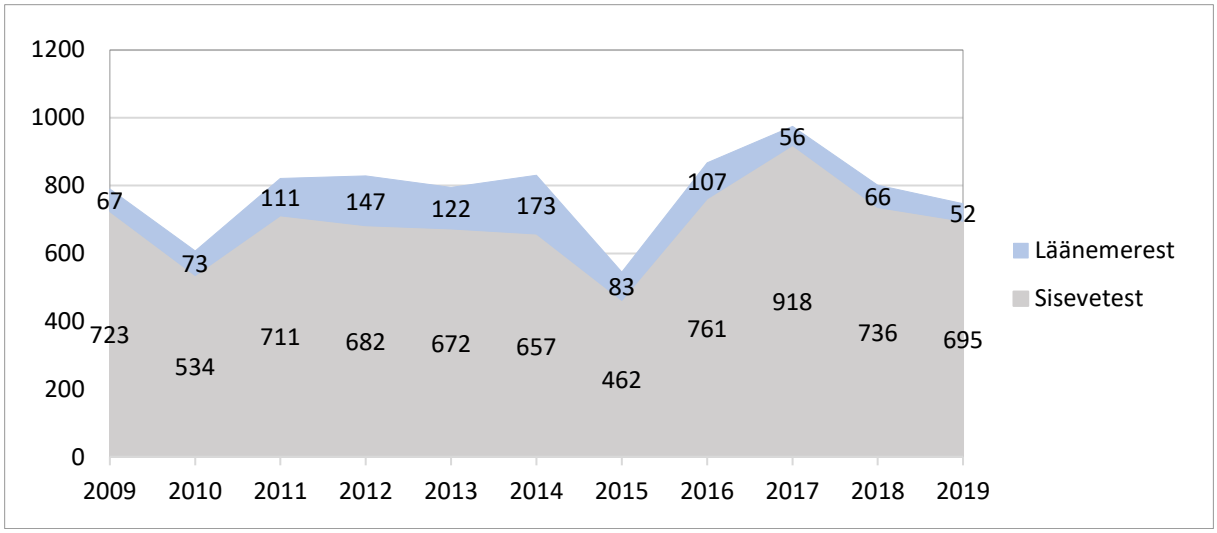

Allikas: SA

Püügi vähenemise mõjul oli ahven kauplustes keskmiselt 10% kallim ja turgudel 22% kallim kui 2015. aastal ning ahvenafilee turgudel oli 14% kallim. Kauplustes jäi aga ahvenafilee keskmine hind (21.36 eurot/kg) madalamaks kui aastail 2011-2015, mil see oli üle 22 euro/kg.

Koha püük suurenes 2017. aastal 974 tonnile, kuid 2019. aasta püük (747 tonni) jäi 23% allapoole 2017. aasta kõrgtaset.

Joonis 1.18. Koha püük 2009-2019 (tonni)

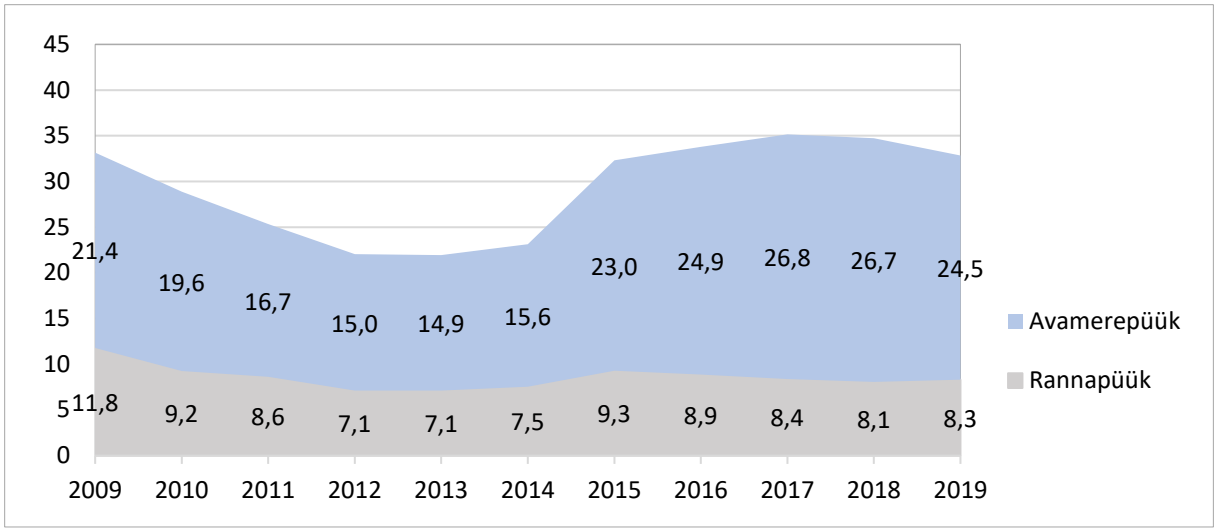

Allikas: SA

Vaatamata saakide vähenemisele ei ole koha hinnatase tõusnud. 2019. aastal maksis kohafilee kauplustes keskmiselt 21 eurot/kg, s.o vähem kui eelnenud üheksal aastal, mil hind oli enamasti 23-24 eurot/kg. Ka kohafilee keskmine hind turgudel (16 eurot/kg) oli 2019. aastal madalam kui aastail 2013-2018.

Räime kvoot 2019. aastaks (33,5 tuhat tonni) jäi alla 2015.-2018. aasta taset, mistõttu räime püüti vähem (32,8 tuh tonni) kui kolmel eelnenud aastal (keskmiselt 34,5 tuh t). Kilu püügivõimalused seevastu paranesid 2019. aasta kilu kvoot ja saak (vastavalt 31,0 tuh t ja 30,6 tuh t) olid suuremad kui eelnenud seitsmel aastal.

Joonis 1.19. Räime püük 2009-2019 (tuh tonni)

Allikas: SA

Kalasaagi suurus mõjutab nii esmakokkuostu hinda kui ka jaehinda**. Esmakokkuostuhinnad** olid kerkinud 2019. aastaks võrreldes 2015. aastaga enamikel kalaliikidel kõrgemaks, kuid langenud kohal

ja tursal. Räime ja kilu esmakokkuostu hinnad püsisid 2015.-2019. aastal 17-19 sendi piires kg eest (vt tabel 1.8).

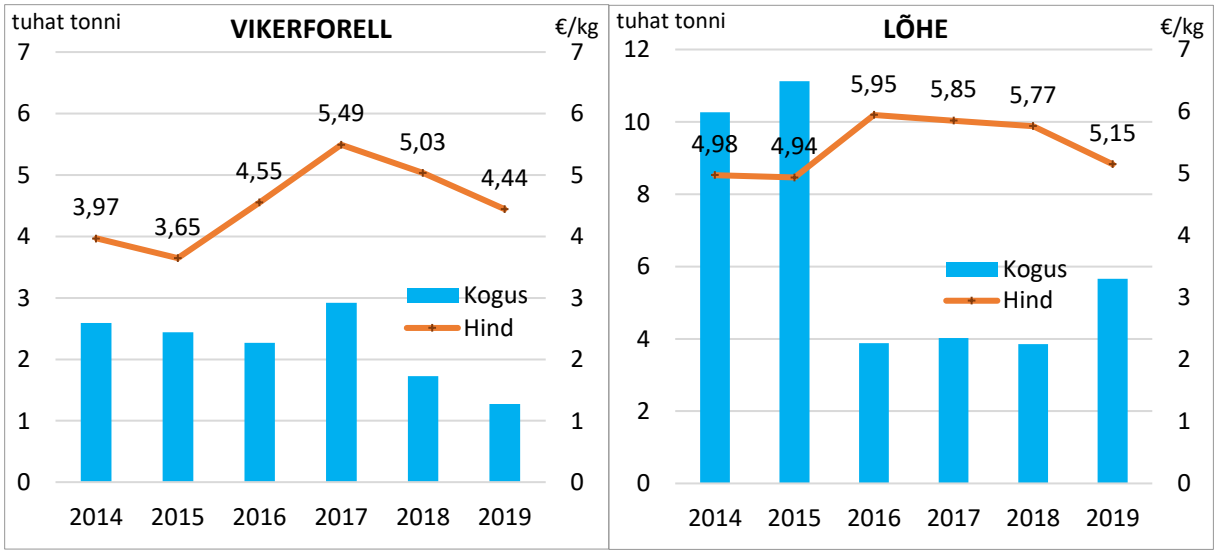
Tabel 1.8. Kala esmakokkuostuhinnad 2009–2019 (€/kg)

	2009	2014	2015	2016	2017	2018	2019	*2019/ 2018, ±%*	*2019/ 2015, ±%*
Ahven	1.50	1.39	1.56	1.83	1.95	2.30	2.37	*3,0*	*51,9*
Kilu	0.15	0.21	0.19	0.18	0.18	0.17	0.17	*0,0*	*13,3*
Koha	2.92	3.40	3.77	3.37	3.37	3.42	3.03	*-1,4*	*-19,6*
Lest	0.42	0.73	0.84	0.84	0.88	0.98	1.06	*8,2*	*26,2*
Lõhe	1.64	4.40	4.97	5.93	6.79	7.50	8.03	*7,1*	*61,6*
Meriforell	1.47	2.87	4.94	4.84	6.94	7.17	7.43	*-1,1*	*50,4*
Räim	0.14	0.20	0.19	0.19	0.19	0.17	0.18	*5,9*	*-5,3*
Tursk	1.10	1.25	0.68	0.98	1.50	0.95	…	…	…

Allikas: Maaeluministeerium

Lõhet ja forelli ostetakse välisturult, lõhet valdavalt Norrast, forelli peamiselt Rootsist ja Soomest. Kui lõhe hinnad Norras langevad, imporditakse teda ka Eestisse rohkem ja tarbimine suureneb. 2019. aastal imporditi Eestisse kokku 5,7 tuhat tonni jahutatud värsket lõhet, mida oli 45% rohkem eelmise kolme aasta keskmisest tasemest (3,9 tuh tonni; vt joonis 1.20). Värske vikerforelli import kahanes aga 1,3 tuh tonnile ehk 45% võrra alla eelmise kolme aasta keskmist. Eestis kasvatatud vikerforelli müüdi 2018. aastal 927 tonni (SA andmed).

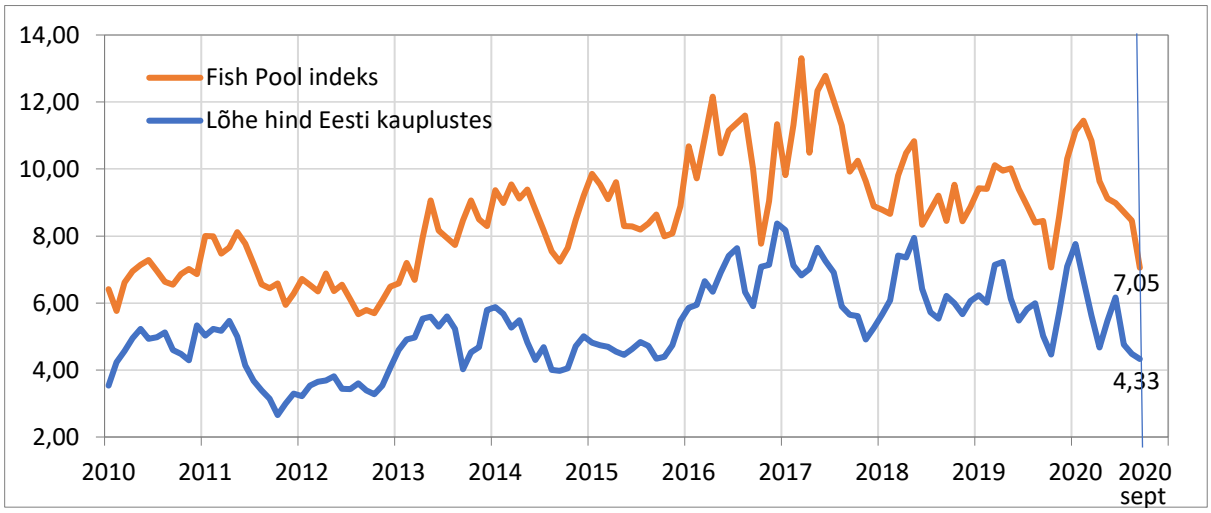
Joonis 1.20. Jahutatud, värske vikerforelli ja lõhe import Eestisse 2014.-2019. aastal (tonnides) ja keskmine impordi hind (€/kg)

Allikas: SA

Lõhe ekspordihind Norrast oli kõrge juba 2016. aasta lõpus (vt joon 1.21), mil lõhe pakkumine maailmaturul vähenes kalade huku tõttu Tšiili kalakasvandustes, mis oli tingitud ohtlike vetikate vohamisest. Lõhe hinnatõusu on soodustanud nõudluse kasv maailmaturul, sh Hiinas, Venemaal, Brasiilias. Norra krooni (NOK) odavnemine euro suhtes, mis oli seotud nafta hinna langusega maailmaturul, on aga aidanud alandada lõhe hinda eurotsooni riikides. 2020. aasta septembris oli Norra kroon euro suhtes 15% odavam kui 2017. aasta algul. Norra lõhe ekspordihinnad jõudsid 2018. aasta algupoolel kõrgtasemele, mis hakkas juba tarbimist pidurdama, seejärel pöördusid kergele langusele, millele 2020. aasta II kvartalist alates aitas kaasa ka koroonakriisiga kaasnenud nõudluse vähenemine. 2020. aasta oktoobri algul oli lõhe hind eurodes, Fish Pool hinnaindeksi (FPI) järgi, aastatagusest 8% madalam.

Joonis 1.21. Fish Pool hinnaindeks (FPI) Norras* ja lõhe hind Eesti kauplustes (€/kg)

* Fish Pool hinnaindeks (FPI) peegeldab lõhe hulgi- ja ekspordihinna muutusi (roogitud kala kaaluga 3–6 kg, FCA Oslo)

Allikad: Fish Pool ASA (Norra), Eesti hind: EKI

1.3. Kala hinna muutused Euroopa Liidus

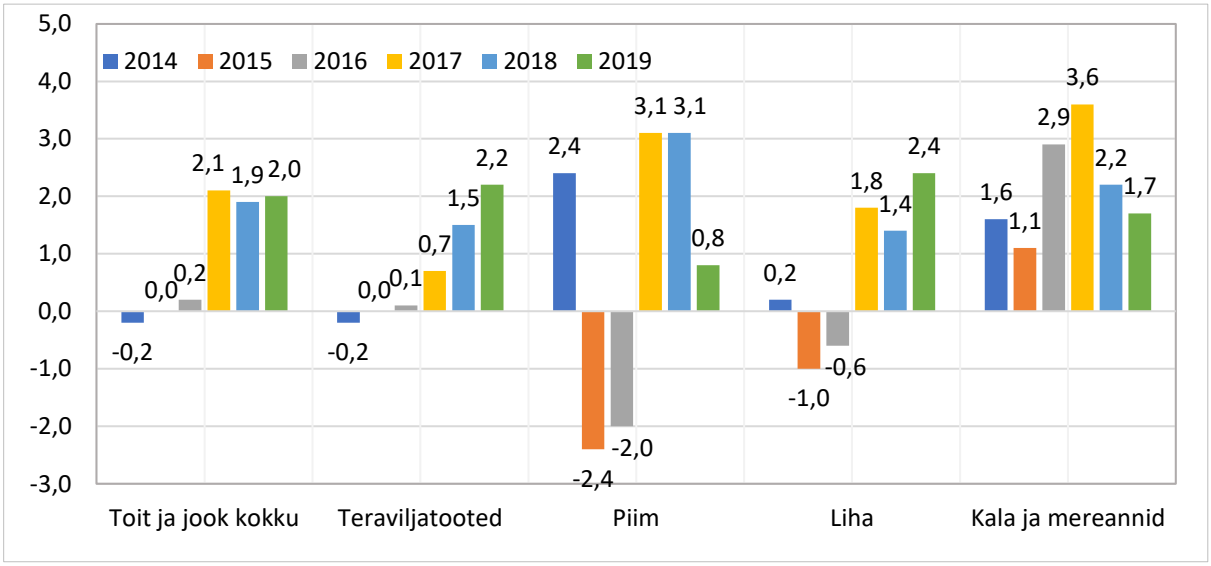
Euroopa Liidus tervikuna aeglustus kala, kalatoodete ja mereandide hinna tõus aastatel 2018-2019 2%-le aastas, Eestis samal ajal kala hinnad veidi langesid (vt tabel 1.9). Kui piima- ja lihatoodete hinnad olid 2015.-2016. aastal Euroopa Liidus madalseisus, siis 2017.-2019. aastal tõusid aeglaselt kõigi peamiste toiduainegruppide, sh kalatoodete hinnad (vt joonis 1.22).

Tabel 1.9. Kala ja mereandide aastane hinnamuutus tarbijahinnaindeksis, ± %

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	August 2020
Eestis							
Toit ja mittealkohoolsed joogid kokku	0,0	–0,3	0,2	5,6	3,1	3,0	-2,1
sh kala ja mereannid	1,7	2,2	6,3	7,0	-0,7	-0,4	-4,3
Euroopa Liidus tervikuna							
Toit ja mittealkohoolsed joogid kokku	–0,2	0,0	0,2	2,1	1,9	2,0	1,9
sh kala ja mereannid	1,6	1,1	2,9	3,6	2,2	1,7	1,5
teraviljatooted	–0,2	0,0	0,1	0,7	1,5	2,2	1,2
piimatooted	2,4	–2,4	-2,0	3,1	3,1	0,8	1,2
lihatooted	0,2	–1,0	-0,6	1,8	1,4	2,4	3,7

Allikas: Eurostat

Joonis 1.22. Toiduainete hinnamuutused Euroopa Liidus (tarbijahinnaindeksi alusel, ±%)

Allikas: Eurostat

2019. aastaks oli kalatoodete hinnatase tõusnud Euroopa Liidus 2015. aastaga võrreldes keskmiselt 11% (vt ka joonis 1.9), sh kõige kiiremini Rootsis, Austrias, Hollandis, Soomes ja Ungaris (15-23%), Eestis samal ajal 12% (vt lisa 2.1).

2020. aasta augustis oli Eestis kalatoodete hinnatase 4,3% madalam kui augustis 2019, ent Euroopa Liidus tervikuna oli see 1,5% kõrgem. Väikest hinnalangust oli augustis lisaks Eestile märgata veel seitsmes EL riigis (vt lisa 2.2). Toidukaubad tervikuna olid nii Eestis kui ka kogu EL-s 2020. aasta augustis keskmiselt 2% kallimad kui aasta varem.

Kala hinnatõus peegeldab maailma kasvavat nõudlust, mis on olnud kalaressursside piiratuse tõttu pakkumisest suurem. Hinda mõjutavad püügikogused, mis sõltuvad kvootidest ja kalavarude suurusest. Püügi vähenemisega enamasti püütava kala omahind ja jaehind tõusevad.

Atlandi tursa arvukus on langenud, mistõttu kvoodid ja püügikogused on vähenemas. Veel 2014. aastal püüti turska 1326 tuh tonni, kuid 2020. aasta saagiks prognoosib EUMOFA 1120 tuh tonni[6], millest EL riigid püüavad ligikaudu kümnendiku, suurema osa aga Norra, Venemaa ja Island. EL riikidesse imporditakse turska peamiselt külmutatult, selle hind oli tõusnud 2019. aastaks keskmiselt 6.09 eurole/kg (4.96 eurot/kg 2016.a). Turska tarbitakse Euroopa Liidus alates 2013. aastast üle 2 kg elaniku kohta (eluskaalus). Balti meres on tursa varu elutingimuste halvenemise tõttu oluliselt vähenenud. Kui Atlandilt püüdsid Eesti kalurid 2019. aastal 2159 tonni turska (2015. a 989 t), siis Läänemerest saadi turska vaid 2 tonni (veel 2015. a 183 tonni). Varude vähenemise tõttu tõuseb tursa hind Euroopas lähiajal tõenäoliselt veelgi.

Atlandi makrelli (skumbria) püügikogused vähenesid aastatel 2015-2018. Võrreldes 2014. aasta kõrgtasemega (1329 tuh tonni) oli 2018. aasta saak oluliselt väiksem (1047 tuh tonni). 2020. aastaks prognoosib FAO aga kvootide suurenemise mõjul makrelli pakkumise suurenemist[7].

Atlandi heeringa püük suurenes 2018. aastal 1820 tuh tonnile, mis oli taaskord sama tase kui 2013. aastal. Üle 40% atlandi heeringast püüdsid EL riikide kalurid, ligi 30% Norra, samas kui Islandi osakaal on kahanenud 7%-le. EL riigid impordivad heeringat peamiselt külmutatud fileena, vähem ka külmutatud kalana ja enamjaolt Norrast. Heeringa tarbimine on EL riikides langenud, toodete hinnatase on aga jätkuvalt tõusmas.

Euroopa **sardiini** saagid on samuti suurenenud (1608 tuh t 2018. aastal, 1214 tuh t 2014. a). Seevastu **heigi** püügikoguseid prognoosib FAO 2020. aastal vähenevat, **alaska pollaki** (mintai) saak jääb tõenäoliselt püsivale tasemele[8].

[6] EUMOFA Monthly Highlights 6/2020, lk 36-40

[7] FAO Globefish Small Pelagics Market Reports, juuli 2020

[8] FAO Globefish Groundfish Market Reports, märts 2020

1.4. Kala tarbimine teistes riikides

Maailma riikide kalatarbimist vaatlevad FAO[9] ja Euroopa riikide lõikes EUMOFA[10], mis jälgivad maailma erinevate regioonide ja riikide elanikkonna varustatust toiduainetega, sh ressursse (kalapüüki ja vesiviljelust), eksporti, importi ja hinnatrende. FAO kalatarbimise viimane, 2020. aasta ülevaade vaatleb 2017. ja 2018. ning EUMOFA 2019. aasta ülevaade 2017. aasta andmeid. Võimaliku tarbimisena käsitletakse inimestele tarbimiseks saadaval olevate kalandus- ja vesiviljelustoodete hinnangulist kogust riigis, mis arvutatakse ressursipõhiselt, lähtudes püügist, kasvanduste saagist ja impordi- ning ekspordikogustest.

Kala tarbimine toiduks on FAO hinnangul globaalselt kasvanud perioodil 1961-2017 keskmiselt 3,1% aastas, mis on olnud kiirem kui elanikkonna juurdekasv (1,6%). Ühe inimese kohta arvestatuna on kala tarbimine kasvanud 1,5% aastas, ületades liha tarbimise aastase kasvu (1,1%). Kui 1961. aastal tarbiti keskmiselt 9 kg kala inimese kohta, siis 2017. aastal 20,3 kg (vt tabel 1.10)[11] .

Euroopa Liidus on kala tarbimine EUMOFA andmeil stabiliseerunud 24-25 kg piiresse inimese kohta. 2018 a. oli see 24,4 kg aastas[12] (vt ka tabel 1.11).

FAO osutab, et eriti kiiresti on kogu maailmas kasvanud vesiviljeluse toodete osakaal: kui 1986-1995 toodeti aastas keskmiselt 15 miljonit tonni vesiviljelustooteid, siis 2018. aastaks kasvas vesiviljelustoodete kogus 82,1 mln tonnini. Vabast loodusest püütud kogused on püsinud pikemat aega suhteliselt stabiilsed ja jäid aastail 1986-2018 vahemikku 86-94 miljoni tonni. 2018. aasta püük 96,4 mln tonni osutus seni suurimaks ja oli 6% suurem viimase kolme aasta keskmisest ning 11% üle pikaajalise keskmise (1986.-1995. a). Seega saadi 2018. aastal võimalike tarbimisressurssidena kala ning mereande kokku 178,5 mln tonni, sellest 96,4 mln tonni püügiga ja 82,1 mln (46%) tonni vesiviljelusest[13]. Põhilise osa kala ja mereandide püügist on andnud merepüük, mis jäi aastail 2015-2018 80,5-84,4 mln t piiresse[14]. 2018. aastal oli merepüügi (84,4 mln t) osakaal 88% ja sisevetest saadi 12% (12, 0 mln t).

Vesiviljelusega saadud loomsest toodangust (82 mln t) moodustasid 2/3 kalad (54,3 mln t), millest valdav osa (30,8 mln t) kasvatati sisevetes. Peamiste liikidena kasvatati 2018. aastal karpkalalisi (sh valgeamuuri 5,7 mln t, harilikku pakslaupa 4,8 mln t, karpkala e sasaani 4,2 mln t, kirjut pakslaupa 3,1 mln t, hiidkarpe 3 mln t, kokri 2,8 mln t), tilaapiat (4,5 mln t), atlandi lõhet (2,4 mln t) ja pangasiust (2,4 mln t) jt. Molluskid moodustasid vesiviljelustoodangust 17,5 mln t, koorikloomad 9,4 mln t ja teised mereloomad (mereselgrootud, vesikilpkonnad, konnad jt) 0,92 mln t.[15]

---

[9] FAO – ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsioon (*Food and Agriculture Organisation*)

[10] EUMOFA – *European Market Observatory for Fisheries and Aquaculture products* (Euroopa kalandus- ja vesiviljelustoodete seirekeskus)

[11] FAO, 2020. The State of World Fisheries and Aquaculture 2020. Rome. lk 65

[12] EUMOFA, 2019. The EU Fish Market. 2019 Edition. Luxembourg: Publications Office of the EU, lk 30

[13] FAO, lk 3. Nimetaud toodang ei sisalda, veeloomadest imetajaid, roomajaid (alligaatorid, krokodillid, kaimanid) ega veetaimi.

[14] FAO, lk 3

[15] Ibid., lk 21 ja 26

Ligi 90% maailma vesiviljelustoodangust kasvatatakse Aasias, sh 58% Hiinas (47,6 mln t 2018. a). Toodangu mahult järgnevad India (7,1 mln t), Indoneesia (5,4 mln t), Vietnam (4,1 mln t), Bangladesh (2,4 mln t), Egiptus (1,6 mln t), Norra (1,4 mln t) ja Tšiili (1,3 mln t).[16] Kui Hiinas annab vesiviljelustoodang valdava osa (77%) ressurssidest, siis mujal maailmas kokku 30%, Euroopas 17%.[17] Lisaks kasutatakse maailmas toiduks veetaimi (vetikaid jm) – kokku 32,4 mln t (2018. a), suurimateks tootjateks on Hiina (18,5 mln t), Indoneesia (9,3 mln t), Korea Vabariik (1,7 mln t) ja Filipiinid (1,5 mln t).

Merepüügi mahtudelt on maailmas esikohal samuti Hiina (12,7 mln t 2018. a), järgnevad Peruu ja Indoneesia (kumbki 7 mln t) ning Venemaa (4,8 mln t) ja USA (4,7 mln t). Merepüügist 85% moodustas kala, nii koorikloomade kui molluskite osakaal oli 7% ja muudel liikidel 1%. Püütavamad kalaliigid maailmas olid 2018. aastal peruu anšoovis (7 mln t), alaska pollak ehk mintai (3,4 mln t), vööttuun (3,2 mln t), atlandi heeringas (1,8 mln t), põhja putassuu (1,7 mln t), sardiin (1,6 mln tonni) ja jaapani makrell (1,6 mln t) [18].

Euroopa Liit püüdis ja kasvatas 2018. aastal FAO andmetel kokku 5,9 mln t kala, millest viiendik saadi vesiviljelusest. Euroopa riikidest püüdis ja tootis Venemaa 5,3 mln t ning Norra 3,8 mln t kala. Suurimaks vesiviljelussaaduste tootjaks Euroopas on kujunenud Norra (1,36 mln t tonni 2018. a), andes rohkem toodangut kui Euroopa Liit kokku (1,17 mln t 2018. a).[19] Suurimateks kalastajateks olid Euroopa Komisjoni andmeil 2017. aastal Hispaania (908,2 tuh t), Taani (904,6 tuh t), Suurbritannia (723,3 tuh t), Prantsusmaa (450,5 tuh t) ja Holland (363,1 tuh t). Kolmest Balti riigist oli suurim kalastaja 118,1 tuh tonniga Läti (Leedu 73,2 ja Eesti 82,7 tuh t). Soome püüdis samal aastal 190,4 tuh tonni ja Poola 225,2 tuh t kala. Suurimad vesiviljelejad Euroopa Liidus olid Hispaania (315 tuh t), Suurbritannia (222 tuh t), Prantsusmaa (190 tuh tonni), Itaalia (156 tuh t) ja Kreeka (126 tuh t)[20].

EUMOFA andmetel oli Euroopa Liidus kala ja mereandide tarbimiseks võimalikke ressursse 2018. a hinnanguliselt 12,48 mln t (eluskaalus) ja ühe inimese kohta vastavalt 24,4 kg, millest püügiga saadud 18,1 kg (74%) ja kasvandustest 6,3 kg[21]. Võrreldes perioodiga 2001-2005 oli 2018. aastal EL-s tarbimisressursse inimese kohta 2,6 kg võrra rohkem (tabel 1.10). Ressurssidest ligikaudu veerand püüti või kasvatati EL riikides ise, ülejäänu imporditi.

2018. aastal olid Euroopa Liitu enim imporditud liigid lõhe, tursk, erinevad krevetiliigid ja tuunid. Importlõhe pärines valdavalt Norrast, krevette ja tuunikala toodi sisse peamiselt Lõuna-Ameerikast. Lõhe moodustas impordist Euroopa Liitu seejuures 15%, tuunid 12% ja tursk 8% (koguselt).[22]

Euroopa Liidus tarbitakse kõige rohkem kala ja mereande elaniku kohta Portugalis (56,8 kg 2017.a), järgnevad Hispaania (45,6 kg) ja Malta (37 kg). Eesti võimalik tarbimine oli sama arvutuse kohaselt 2017. aastal 16,3 kg kala ja mereande elaniku kohta (tabel 1.10).

---

[16] Ibid., lk 33

[17] Ibid., lk 5-6

[18] Ibid,. lk 14-15

[19] Ibid., lk 166

[20] Vt https://ec.europa.eu/fisheries/facts_figures_en?qt-facts_and_figures=4

[21] EUMOFA andmebaas Vt https://eumofa.eu/supply-balance

[22] EUMOFA, 2019, lk. 56- 62.

Tabel 1.10. Kala ja mereandide tarbimine (kg elaniku kohta aastas eluskaalus)

	2001–2005	2006–2010	2011	2013	2016*	2017*	Kala osakaal toidukuludes 2018. a, %
Austria	11,6	14,0	13,3	13,9	13,3	13,2	4,0
Belgia	23,5	25,0	25,1	25,1	21,5	23,8	6,3
Bulgaaria	3,9	5,9	6,6	7,0	7,4	7,3	2,8
Eesti	16,1	14,4	14,7	14,7	16,0	16,3	5,9
Hispaania	42,4	43,0	42,4	42,4	45,7	45,6	11,9
Holland	20,4	22,0	23,6	22,3	21,0	21,1	3,6
Horvaatia	14,0	18,2	19,7	19,1	17,1	18,7	4,4
Iirimaa	22,4	21,8	22,3	22,0	23,0	23,0	3,9
Itaalia	24,4	25,3	25,4	25,5	31,1	30,9	8,3
Kreeka	21,0	21,1	19,6	19,3	19,9	18,2	6,0
Küpros	18,4	21,7	23,3	23,3	23,4	23,9	5,0
Leedu	40,8	42,0	43,4	43,9	15,9	15,6	6,8
Luksemburg	27,3	26,2	29,1	33,9	36,9	33,7	8,5
Läti	11,5	22,4	27,5	28,0	27,3	24,9	4,6
Malta	30,0	30,9	30,5	30,3	35,4	37,0	8,1
Poola	9,3	11,2	12,0	10,6	14,5	15,0	2,4
Portugal	54,2	57,3	56,8	53,8	57,0	56,8	17,1
Prantsusmaa	33,8	34,3	34,6	33,5	32,9	33,7	5,8
Rootsi	31,4	31,6	31,0	30,7	26,4	26,6	5,8
Rumeenia	3,9	5,9	6,1	6,2	7,2	7,9	3,0
Saksamaa	14,2	14,8	14,2	12,6	13,9	13,4	3,4
Sloveenia	8,5	10,4	8,1	10,6	11,4	11,7	2,6
Slovakkia	7,1	8,1	11,2	8,6	8,5	9,0	3,3
Soome	32,5	34,7	35,6	36,4	19,5	23,1	5,2
Suurbritannia	20,1	20,6	19,0	20,8	23,7	22,9	4,0
Taani	22,5	22,7	23,0	23,2	24,7	27,0	4,7
Tšehhi	9,6	10,0	9,5	9,2	7,9	8,2	2,6
Ungari	4,6	5,3	5,3	5,1	5,2	5,6	1,4
Euroopa Liit	**21,8**	**22,9**	**22,9**	**24,7**	**24,9**	**24,4**	**5,8**
Island	91,7	89,2	90,1	92,0	91,3	92,5	
Norra	50,3	52,9	53,4	52,1	50,0	54,4	
Ukraina	13,5	16,9	13,3	17,0	10,5	12,1	
Venemaa	17,4	21,5	22,3	22,9	20,8	20,5	
Euroopa	19,8	21,9	21,8	21,9	21,5	21,6	
Aasia	17,9	20,0	21,2	23,1	24,0	24,1	
Hiina	25,5	30,0	32,8	37,9	38,9	39,1	
Jaapan	65,0	55,2	53,7	48,9	45,3	48,9	
Põhja-Ameerika	23,3	22,4	21,7	21,7	22,1	22,4	
Lõuna-Ameerika	8,3	9,0	10,1	10,0	10,4	10,5	
Aafrika	8,5	10,1	10,8	9,9	9,9	9,9	
Okeaania	25,5	26,5	26,5	24,8	24,3	24,2	
Maailm kokku	**16,4**	**18,1**	**18,9**	**19,7**	**20,2**	**20,3**	

* alates 2016. aastast pärinevad EL riikide andmed FAO asemel EUMOFA-st

Allikad: FAO, EUMOFA, Euroopa Komisjon (https://ec.europa.eu/fisheries/6-consumption_en)

Tabel 1.11. Kala ja mereandide tarbimine Euroopa Liidus enamtarbitavate liikide lõikes (kg/elaniku kohta aastas, kala kaalus, bilansi meetodil arvutatud)

	2008	2015	2016	2017	2018	*Muutus 2018/2016 ±%*	*Muutus 2018/2008 ±%*
Põhjakalad	5,86	6,37	6,33	6,24	6,20	*-2,1*	*5,8*
sh tursk	1,69	2,31	2,10	2,31	2,14	*1,9*	*26,6*
alaska pollak (mintai)	1,76	1,59	1,59	1,59	1,68	*5,7*	*-4,5*
heik	0,93	1,00	0,99	0,94	1,00	*1,0*	*7,5*
Pelaagilised kalad	3,33	2,88	3,32	3,31	3,15	*-5,1*	*-5,4*
sh heeringas (ja räim)	1,30	1,11	1,26	1,18	1,18	*-6,3*	*-9,2*
makrell e skumbria	0,48	0,55	0,53	0,68	0,60	*13,2*	*25,0*
sardiin	0,75	0,53	0,69	0,59	0,57	*-17,4*	*-24,0*
kilu	0,41	0,35	0,35	0,37	0,40	*14,3*	*-2,4*
Tuunid	2,91	2,85	2,88	3,16	3,14	*9,0*	*7,9*
Lõhilased	2,21	2,73	2,72	2,70	2,69	*-1,1*	*21,7*
sh altandi lõhe	1,72	2,29	2,25	2,24	2,24	*-0,4*	*30,2*
forell	0,46	0,41	0,44	0,42	0,42	*-4,5*	*-8,7*
Mageveekalad	1,79	1,26	1,21	1,10	1,03	*-14,9*	*-42,5*
sh pangasius	1,52	0,53	0,50	0,36	0,34	*-32,0*	*-77,6*
Lestad	0,42	0,55	0,63	0,51	0,49	*-22,2*	*16,7*
Muud merekalad	1.98	1,63	1,72	1,68	1,66	*-3,5*	*-16,2*
Vähilised	1,97	1,81	1,89	1,86	1,84	*-2,6*	*-6,6*
sh krevetid	1,53	1,46	1,52	1,51	1,57	*3,3*	*2,6*
Molluskid, sh karbid	2,68	2,59	2,48	2,19	2,11	*-14,9*	*-21,3*
rannakarbid	1,23	1,23	1,29	1,28	1,31	*1,6*	*6,5*
Peajalgsed	1,40	1,17	1,19	1,46	1,43	*20,2*	*2,1*
sh kalmaar	0,79	0,71	0,72	0,67	0,66	*-8,3*	*-16,5*
Muud saadused	0,64	0,61	0,69	0,58	0,63	*-8,7*	*-1,6*
sh surimi[23]	0,56	0,57	0,58	0,53	0,59	*1,7*	*5,4*
Kokku	**25,2**	**24,5**	**25,1**	**24,4**	**24,4**	*-1,0*	*-1,5*
Vesiviljelussaaduste osakaal, %	*25,1*	*26,6*	*25,9*	*25,6*	*25,7*		

Allikad: EUMOFA andmebaas[24](26. okt 2020. a seisuga) ja *The EU Fish Market. 2019 Edition*

[23] Surimi valmistatakse loodusest püütud liikidest (peamiselt Alaska pollak, putassuu, merluus). Surimi arvatavat tarbimist arvestatakse impordist ekspordi lahutamisega kuna puudub statistika, mis viitaks konkreetselt surimi tootmisele ja tootmiseks kasutatud liikide osakaalule.

[24] https://eumofa.eu/supply-balance

EUMOFA andmetel on Euroopa Liidus enim tarbitavad liigid tuunikalad (3,2 kg el kohta arvestatuna eluskaalus), atlandi lõhe (2,2 kg el kohta) ja tursk (2,1 kg el kohta). Järgnevad alaska pollak e mintai (1,7 kg el kohta), krevetid (1,6 kg el kohta), rannakarbid (1,3 kg el kohta) ja heeringas (sh räimed, 1,2 kg el kohta; vt tabel 1.11). Tuunikalu (enamasti vööttuuni) tarbitakse ainsana üle 3 kg elaniku kohta, teiste kalade ja mereandide tarbimine jääb allapoole seda piiri. Suur osakaal on ka atlandi lõhel ja tursal, mida tarbitakse kumbagi üle 2 kg el kohta aastas. Kui lõhest kasvatati vaid 15% EL riikides ise, siis forell saadi enamjaolt (90%) enda kasvandustest. Tarbitud tursast püüdsid EL kalurid 8%, tuunikaladest aga 33%. Alaska pollak on importkala, mille tarbimine langes peale 2008. aastat mõnevõrra peamise eksportija USA püügimahtude vähenemise tõttu. Heigi tarbimine tõusis 1 kg-le inimese kohta, üle kolmandiku sellest püüti EL-is. Viimase kümne aastaga kasvas enim lõhe ja tursa tarbimine (lõhel 30%, tursal 27%), vähenes aga heeringa, sardiini, pangasiuse ja molluskite tarbimine.

Eurobaromeetri küsitluste järgi tarbib kodus kala ja vesiviljeluse tooteid vähemasti 1 kord kuus 70% küsitlusele vastanuist, kellest 41% kinnitas, et sööb kala ja vesiviljelustooteid vähemasti kord nädalas ja 29% märkis, et sööb nimetatud tooteid kord kuus, kuid mitte iga nädal[25]. Kord kuus kala tarbijate arvu poolest oli Eesti 85%-ga Euroopa Liidu riikidest neljas. Teda edestasid Hispaania (92%), Portugal ja Rootsi (kumbki 87%). Restoranis tarbitakse kala usinamalt (vähemasti kord kuus) Luksemburgis (52%), Hispaanias ja Rootsis (kummaski 48%), Portugalis (47%) ning Suurbritannias (45%). Eesti (31%) oli sellelt näitajalt 16-s, edestades Lätit (25%) ja Leedut (20%), kuid jäädes alla Soomele (37%).

Soomes tarbiti kala 2008.-2018. aastal keskmiselt 13-14 kg inimese kohta (tabel 1.12) ning selles võib näha väiksemaid tõusu ja mõõnu. Keskmiselt on see olnud 14,2 kg aastas; suurim oli see viimati 2014. aastal (14,9 kg inimese kohta) ja väikseim 2018. aastal (13,1 kg in kohta), mis oli 7,7% alla keskmist. Kodumaistest kaladest eelistatakse vikerforelli (keskmiselt 1,2 kg in kohta) ja importkaladest lõhet (keskmiselt 3,5 kg inimese kohta 2018. a). Märkimisväärne on ka tuunikala tarbimine (keskmiselt 1,3 kg in kohta aastas, peamiselt toodetena). Viimase kümne aastaga on veidi vähenenud koduvete kalade tarbimine, kuid kodumaist kasvatatud vikerforelli tarbitakse endistviisi rohkem kui importforelli. Soomes tarbiti 2018. aastal kodumaist rääbist 0,46 kg, haugi 0,44 kg, ahvenat 0,40 kg, koha 0,34 kg, räime 0,3 kg ja siiga 0,23 kg elaniku kohta.

[25] Special Eurobarometer 475 – June/July 2018. “EU consumer habits regarding fishery and aquaculture products”. Report, lk 10

Tabel 1.12. Kala ja kalatoodete tarbimine toiduks Soomes (kg elaniku kohta)*

	2008	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Koduvete kala (filee kaalus)	**4,4**	**3,8**	**4,0**	**4,1**	**4,1**	**4,1**	**3,8**
Vikerforell kasvandustest	1,2	1,1	1,2	1,3	1,2	1,2	1,2
Teised kalad	3,2	2,7	2,8	2,8	2,9	2,9	2,6
Importkala	**9,7**	**10,8**	**10,9**	**10,2**	**9,1**	**9,8**	**9,3**
Vikerforell (filee kaalus)	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,8	0,8
Lõhe (filee kaalus)	2,6	4,0	4,4	4,1	3,5	4,0	3,5
Tuunikala (toote kaalus)	1,7	1,9	1,7	1,6	1,4	1,5	1,3
Muud kalad ja tooted (toote kaalus)*	4,4	4,0	3,8	3,8	3,2	3,5	3,6
Kokku	**14,1**	**14,6**	**14,9**	**14,3**	**13,2**	**13,9**	**13,1**

*Kodumaise kala kogus on esitatud fileekaalus. Importkala kogus on esitatud toote kaalus sellisena nagu see on imporditud. Tervena imporditud kala on arvestatud fileekaalule.

Allikas: Luonnonvarakeskus (Soome)

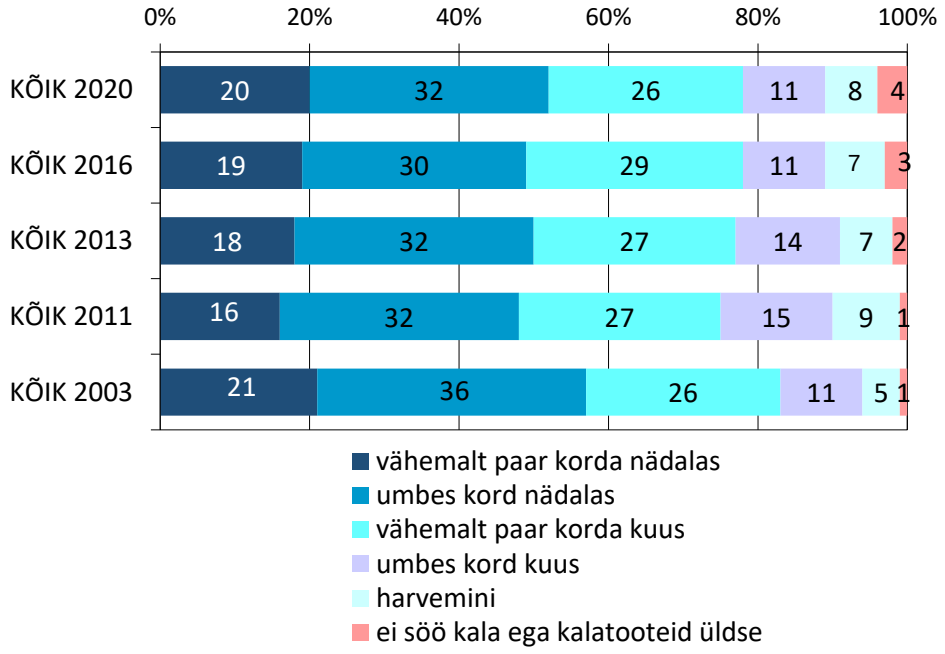
2. Kala ja kalatoodete tarbimisharjumused (elanike küsitluse alusel)

Eesti Konjunktuuriinstituut viis 2020. aasta septembris-oktoobris läbi küsitluse elanikkonna kala ja kalatoodete tarbimisharjumuste, tarbimisega rahulolu ning ostueelistuste ja ostukohtade analüüsimiseks. Kuna uuringu eesmärk oli selgitada välja võimalikud muutused tarbimises, siis lähtuti aastatel 2003-2016 väljatöötatud ankeetidest, mida ajakohastati koostöös Maaeluministeeriumiga (vt lisa, küsimustik). Igat Eesti maakonda hõlmanud küsitlusele vastas kokku 1925 elanikku vanuses 18-74 aastat. Vastajad hindasid oma tarbimiskäitumist viimase aasta jooksul, st käesoleva uuringu tulemused kajastavad perioodi 2019. aasta septembrist kuni 2020. aasta oktoobri alguseni. Sarnane metoodika võimaldab analüüsida andmeid võrdlevalt 2003-2020. aasta kohta. 2016. aastal läbiviidud uuringule vastas 1019 inimest, 2013. aastal 1112 inimest, 2011. aastal 1127 ja 2003. aastal 793 inimest. Aruande joonistel ja tabelites on võrdlusandmete puhul märgitud küsitluste toimumise aastad.

2.1. Tarbimise sagedus

2020. aasta küsitlusuuringu andmetel tarbis viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid 96% vastanutest ja 4% ei söönud üldse kala (joonis 2.1). 78% vastanutest sõi nii 2016. kui 2020. aastal kala ja kalatooteid vähemalt paar korda kuus või sagedamini. Vähemalt kord nädalas tarbis kala ja kalatooteid 52% vastanutest (2016. a 49%), 26% tegi seda paar korda kuus (2016. a 29%) ja 19% kord kuus või harvemini (2016. a 18%). 3%-punkti on kasvanud kord nädalas või sagedamini kala söövate vastanute osakaal ja sama võrra vähenenud vähemalt paar korda kuus kala söövate vastanute osakaal ehk kala on kalatarbijate toidulaual veidi sagedamini. Eesti elanikud söövad aga endiselt kala või kalatooteid tüüpiliselt kord nädalas või vähemalt paar korda kuus. Tarbimissagedus ei ole alates 2013. aastast oluliselt muutunud.

Joonis 2.1. Kala ja kalatoodete tarbimise sagedus aastatel 2003-2020 (% vastanutest)

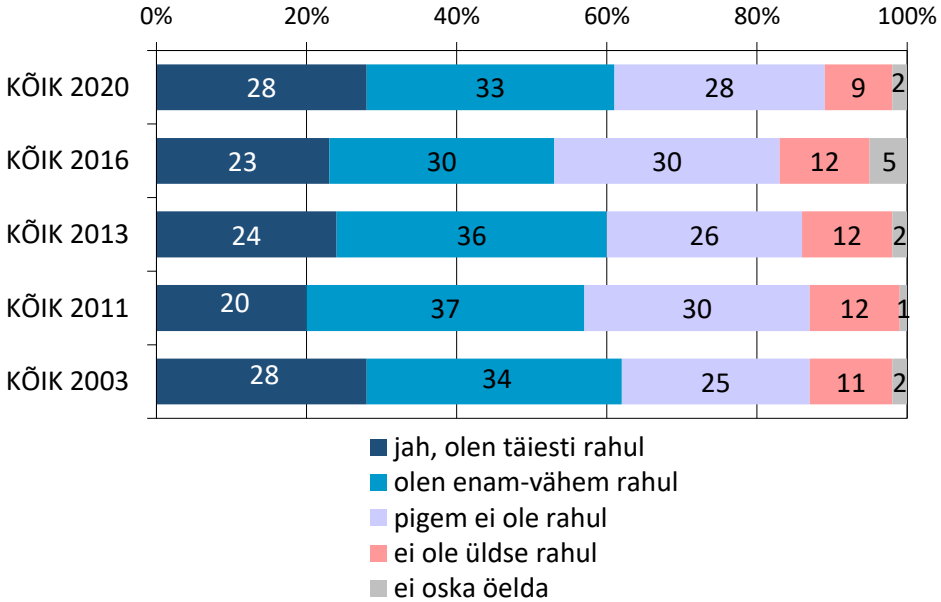
Elanike kalatarbimist mõjutavad elukoht ja sissetulekute suurus. Kala söömine oli harjumuspärasem Lääne-Eesti elanikele, kellest iganädalaselt sõi kala 70%, samuti rida- või individuaalelamute elanikele, kellest 64%-l oli kala toidulaual iganädalaselt. Näiteks suurima sissetulekuga vastanutest (leibkonnaliikme kuu netosissetulek ületas 1200 €) sõi kala vähemalt kord nädalas 63% vastajarühmast, madalaima sissetulekuga vastanutest (leibkonnaliikme kuu netosissetulek kuni 500 €) aga 47%. 2016. aastal Kesk- ja Kirde-Eestis esinenud kala ja kalatoodete kättesaadavuse probleemid on leidnud lahenduse, sest hinnangud tarbimisele olid lähedased Eesti keskmisele: vähemalt paar korda kuus sõi kala 78% kõigist vastanutest, 76% Kesk- ja 82% Kirde-Eestis elavatest vastanutest. Käesoleva uuringu põhjal olid tarbimisharjumused tagasihoidlikumad suurtes kortermajades elavatel vastanutel, kellest 71% sõi kala vähemalt paar korda kuus.

Tagasihoidlikumad kala tarbimisharjumused olid endiselt noortel. 11% 18-29-aastastest noortest ei söö üldse kala ega kalatooteid (Eestis keskmiselt 4%, 2016. a 5%). Iganädalasi kalatarbijaid oli noorte hulgas 24% (Eestis keskmiselt 52%), vähemalt paar korda kuus sõi kala 60% noortest (Eestis keskmiselt 78%). Mida noorem elanik, seda harvemini ta kala sööb ja see trend jätkub. Noorte kalatarbimine on uuringutevahelisel perioodil vähenenud ja noori, kes kala üldse ei söö, on juurde tulnud. Kui 2013. aastal sõi vähemalt kord nädalas kala 32% ja 2016. aastal 38% noortest, siis 2020. aastal vaid 24%. Tüüpiliselt söövad noored kala paar korda kuus (lisa 4.1).

2.2. Rahulolu tarbimise sagedusega

Hinnanguliselt olid vastanud oma kala ja kalatoodete söömise sagedusega rahul ning rahulolu on suurenenud. Oma kala ja kalatoodete söömise sagedusega oli 2020. aastal täiesti või enam-vähem rahul 61% vastanutest (2016. a 53%), 37% ei olnud kas pigem või üldse rahul (2016. a 42%) ja 2% vastanutest ei osanud hinnangut anda. Rahulolevate vastanute osakaal (*täiesti + enam-vähem rahul*) on viimase nelja aastaga suurenenud 53%-lt 61%-ni ja on taas lähedane 2003. aastale, mil rahulolu väljendas 60% ja rahulolematust 38% vastanutest (joonis 2.2).

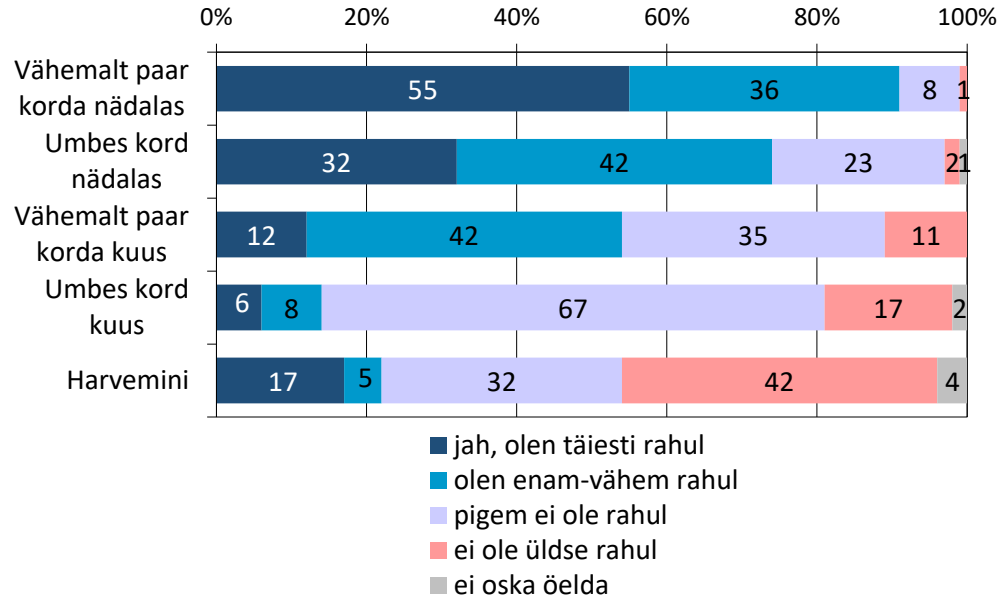
Joonis 2.2. Rahulolu kala ja kalatoodete söömise sagedusega aastatel 2003-2020 (% vastanutest)

Rahulolu oma kalatarbimise sagedusega oli valdav igas vastanute rühmas vaatamata elukohale, eluaseme tüübile, vanusele, soole, keelekeskkonnale ja sissetulekule. Suhteliselt enam väljendasid rahulolu need vastanute rühmad, kes sõid kala sagedamini ehk Lääne-Eesti elanikud, vanemaealised (50-aastased ja vanemad) ja kõrgeima sissetulekuga elanikud. Taas olid mehed naistest enam rahul (rahule jäi 63% meestest ja 58% naistest), naiste hulgas oli suurem rahulolematus (rahuolematust väljendas 39% naistest ja 35% meestest). Naiste rahulolematus püsib meestega võrreldes suurem neljandat uuringut järjest. Suurema sissetulekuga elanikud olid kalatarbimisega rohkem rahul kui väiksema sissetulekuga elanikud, üle 50-aastased enam noortest, individuaalmajades elavad vastanud enam kui kortermajade elanikud. Rahulolematust väljendasid enam noored, muust rahvusest, madalaima sissetulekuga ning väikestes kortermajades elavad vastanud (lisa 4.2).

Mida sagedamini kala söödi, seda enam oldi oma kala söömise sagedusega rahul (joonis 2.3). 91% vähemalt paar korda nädalas kala söövatest vastanutest jäi kala tarbimisega suuremal või vähemal määral rahule ja 9% olid rahulolematud. Vähemalt paar korda kuus kala söövatest vastanutest olid rahul 54% ja 46% väljendas rahulolematust. Kui kala söödi harvem kui paar korda kuus, oli valdavaks rahulolematus – kord kuus kala söövatest vastanutest väljendas rahulolu 14% ja rahulolematust 84%.

Joonis 2.3. Rahulolu seos kala ja kalatoodete söömise sagedusega (% vastajarühmast)

Rahulolematus kalatarbimisega on vähenenud, kuid selle olulisimaks põhjuseks on jäänud endiselt toodete kõrge hind (joonis 2.4). Oma kalatarbimisega rahulolematutest vastanutest (37% kõigist), märkis 55% põhjusena (*seda kindlasti*), et kala ja kalatooted on liiga kallid. Toodete kallidus elanike jaoks on olnud peamine rahulolematuse põhjus ka kõikides eelnevates kalatarbimise uuringutes (2016. a vastavalt 67%, 2013. a 69%, 2011. a 71%, 2003. a 58%). Võrreldes 2016. aastaga on rahulolematus hindadega oluliselt vähenenud, mille taga on elanike sissetulekute tõus.

Kalaroogade ja -toodete valiku väiksus toitlustusasutustes ja ostukohtades, probleemid kättesaadavusega, mitterahuldav kvaliteet ning tülikas ja aeganõudev kalaroogade valmistamine kodus on vähese tarbimise või mittetarbimise põhjustena hinna kõrval vähem olulised (sagedamini märgiti vastuseks *seda mõnevõrra*).

Kalaroogade väikest valikut toitlustusasutustes märkis soovikohast tarbimist takistava põhjusena (*seda kindlasti*) 32% rahulolematutest (2016. a 28%, 2013. a 30%, 2011. a 30%), kala ja kalatoodete väikest valikut kauplustes ja turgudel 29% rahulolematutest (2016. a 43%, 2013. a 27%, 2011.a 32%, 2003.a 41%). Kalaroogade valik toitlustuses ei ole vastanute hinnangul uuringutevahelisel perioodil paranenud, küll aga ostukohtades.

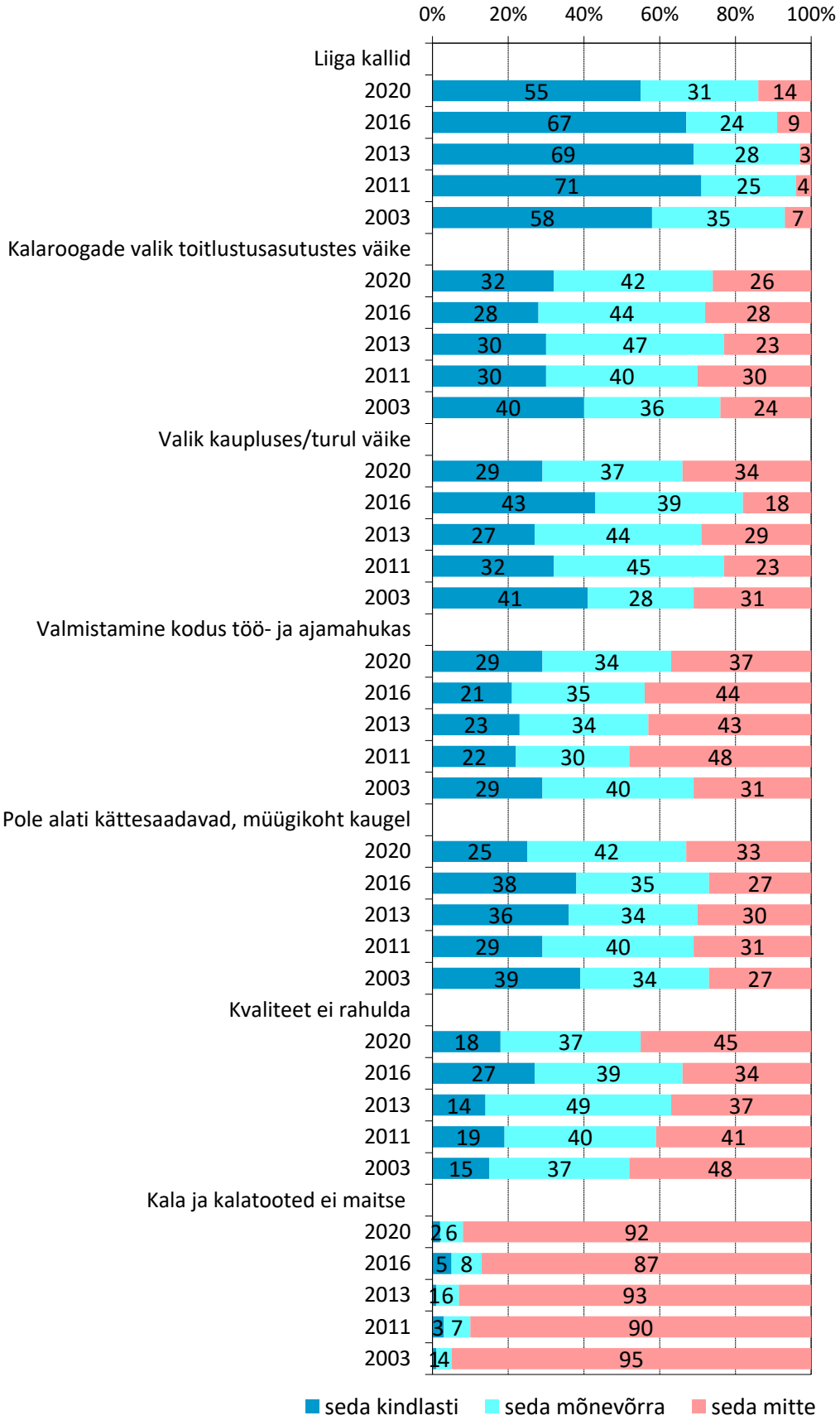
Kalatoitude valmistamisele kuluv aeg ja töömahukus oli kindel vähese tarbimise põhjus 29%-l rahulolematutest. Ootused kiirelt ja mugavalt kalaroogi valmistada on viimase nelja aastaga taas suurenenud ja 2003. aasta tasemel (2016. a 21%, 2013. a 23%, 2011. a 22%, 2003. a 29%) ehk puudu jääb oskustest seda teha. Paranenud on olukord toodete kättesaadavusega. See oli oluliseks vähese tarbimise põhjuseks (*seda kindlasti*) 25%-le vastanutest, kes polnud oma praeguse kalatarbimisega rahul (2016. a 38%, 2013. a 36%, 2011. a 29%, 2003. a 39%). Varasemast vähem piirab tarbimist ebapiisav kala ja kalatoodete kvaliteet (seda märkis 2020. a 18% rahulolematutest, 2016. a 27%, 2013. a 14%, 2011. a 19%, 2003. a 15%). Vähese kalatarbimise põhjuseks on väga harva muud maitse-eelistused ehk kala ja kalatooted ei maitse, mida märkis 2% rahulolematutest.

Kala kallidus piirab jätkuvalt tarbimist eakatel, väikese sissetulekuga ja madalama haridusega elanikel. Väike kalavalik kauplustes või turgudel takistab soovikohast tarbimist eriti muust rahvusest, üle 50-aastastel ja väiksema sissetulekuga elanikel. Kala ja kalatoodete kättesaadavuse probleem on teravam Kesk-, Kirde- ja Lõuna-Eestis, kuid seda rõhutasid ka eakad, kelle jaoks asuvad kala müügikohad kaugel ja sinna saamine osutub teiste elanike rühmadega võrreldes vaevalisemaks. Ebapiisav kvaliteet piirab endiselt Kirde-Eesti ja muust rahvusest elanike kalatarbimist (lisa 4.3).

18-29-aastastest noortest oli oma kalatarbimisega rahul 52% ja 43% mitte. Mitterahuldava tarbimise põhjustena toodi kõige sagedamini esile kalaroogade valmistamise töö- ja ajamahukust kodus, roogade väikest valikut toitlustusasutustes, toodete kallidust ja ebapiisavat kvaliteeti. Noortele oleks vaja edasi anda lihtsaid ja kergeid kalaroogade valmistamise õpetusi ning toitlustusasutuste menüüd võiksid olla mitmekesisemad. Noored ootaksid soodsamaid, kuid kvaliteetseid tooteid ja sööksid meelsasti kalaroogasid ka väljaspool kodu.

Muude vaba vastuse vormis märgitud põhjustena, miks vastaja ei söö üldse kala või sööb liiga vähe, on välja toodud, et vastaja on taimetoitlane, söömist takistavad eetilised põhjused, peres ei söö kõik kala ja seda peab endale eraldi valmistama, vastaja pole harjunud kala sööma, ei oska või on liiga laisk kalu söögiks valmistama, kala valmistamist takistab hoone kehv ventilatsioon, vastaja ei ole kindel kala tervislikkuses, kvaliteedis või päritolus, kala ei ole poes värske, kala võib sisaldada haigustekitajaid (listeeriat), kala on liiga kallis, hinna ja kvaliteedi suhe ei ole kooskõlas, ei soovita külmutatud kala, kala valik on väike ja soovitud kala pole saadaval, saadaval on ainult kasvanduskala (mida ei soovi), maapoodides pole värske kala müügil, kala söömist segavad kalaluud, vastaja on kala suhtes allergiline ja e-kaubandus ei vasta ootustele, et kala tellida või ei paku kalatooteid.

Joonis 2.4. Kalatoodete tarbimisega rahulolematuse põhjused aastatel 2003-2020 (% vastanutest)

2.3. Erinevate kalade ja kalatoodete tarbimine

Elanike hinnangute põhjal ei ole kalatarbimises toimunud uuringutevahelisel perioodil suuri muutusi. Endiselt eelistatakse toidulaual värskest ja jahutatud kalast valmistatud kalaroogi, eelkõige lõhest ja forellist valmistatud toite, soola- ja vürtsikala ning värskest räimest ja kilust valmistatud kalaroogi. Kõige sagedamini süüakse roogi värskest lõhest ja forellist, soolaheeringat, soolalõhet ja -forelli, kalakonserve ja -preserve ning roogi värskest räimest ja kilust. Lisandunud on külmutatud ja suitsutatud, keskmisesse ja kallimasse hinnaklassi kuuluva kala ja kalafilee, kuivatatud ja vinnutatud kala, mereandide ja kaaviari tarbijaid. Nendes tooterühmades on vähenenud vastanute arv, kes viimase aasta jooksul neid tooteid üldse ei söönud. Nelja aasta jooksul on taas lisandunud kalafilee, kallima suitsukala, mereandide ja kaaviari tarbijaid (joonis 2.5, tabel 2.1, lisa 4.4).

Värskest kalast eelistasid vastanud enim kallima hinnaklassi kala, st lõhet, forelli ja teisi kallimaid kalu, mida tarbis 2020. aastal 90% vastanutest (2016. a 86%). 57% vastanutest sööb kallimast värskest kalast roogi vähemalt kord kuus või sagedamini. Värske lõhe ja forelli tarbimine on jätkuvalt suurem nii odavama kui ka keskmise hinnaklassi värskete kalade tarbimisest. Puudujäägile värske kilu ja räime pakkumises viitavad andmed, mille kohaselt on värske räime ja kilu igakuiste tarbijate osakaal vähenenud nelja aastaga 48%-lt 36%-ni vastanutest, neid roogi tarbitakse järjest harvemini või ei sööda üldse.

Räime ja kilu (v.a fileed) tarbis 2020. aastal 74% vastanutest (2016. a 80%, 2013. a 84%) ja ka iganädalaste tarbijate osakaal väheneb jätkuvalt, olles 9% tasemel (2016. a 12%, 2013. a 18%). Värskest räimest ja kilust valmistatud toite ei sööda enam tavapäraselt vähemalt kord kuus, vaid harvemini (*vähemalt korra kuus* – 2020. a 27% 2016. a 36%, 2013. a 32%). Enim eelistasid värsket räime ja kilu oma toidulaual Lääne-Eesti ning 65-aastased ja vanemad elanikud, kellest tarbis toodet vastavalt 88% ja 90%. 18-29-aastastest noortest sõi aasta jooksul värskest räimest või kilust valmistatud rooga 45%.

Keskmise hinnaklassi värskeid kalu (lest, karpkala, ahven skumbria, tursk jt) tarbis 2020. aastal 76% vastanutest (2016. a 73%, 2013. a 77%) ja tarbimine püsib stabiilne. Neid kalaroogi söödi aasta jooksul harvemini, võrreldes kallimatest ja odavamatest kaladest valmistatud roogadega. Tüüpiliseks tarbimissageduseks oli *harvem kui kord kuus* (2020. a 45%, 2016. a 43%, 2013. a 41%).

Elanike kalatarbimise eelistused sõltusid ka 2020. aastal sissetulekute suurusest. Vastav erisus on esinenud ka varasemates kalatarbimise uuringutes. Mida kõrgem oli vastaja sissetulek, seda enam tarbiti kalaroogi, mis olid valmistatud keskmise ja kallima hinnaklassi värskest kalast või nende fileedest ning seda vähem kasutati toiduvalmistamisel külmutatud kala. Värskest kilust ja räimest valmistasid sagedamini kalatoite aga madalaima sissetulekuga elanikud, kelle kuu netosissetulek pereliikme kohta jäi alla 500 €. Nemad sõid odavamat kala sagedamini ja odavama kala tarbijaid oli selles sissetulekurühmas rohkem võrreldes suurimat sissetulekut teenivate vastajatega.

Nelja aasta jooksul on süvenenud kallimate kalade fileede (lõhe, forelli jt) eelistamine, kuid üha enam valmistatakse kalaroogi ka keskmise hinnatasemega kalafileedest (lest, heik, ahven jt). Kuigi odavamate kalade fileesid (kilu, räim) süüakse harvemini, pole nende tarbijaskond vähenenud. 2020. aastal tarbis kallimate kalade fileesid 84% (2016. a 74%), keskmise hinnaklassi kalafileesid 67% (2016. a 59%) ja odavamate kalade fileesid 55% vastanutest (2016. a 54%). Kallimate ja keskmise hinnatasemega kalafileedest toitude valmistamine on olnud varasemast populaarsem. Sissetulekute tõustes eelistatakse valmistada kalaroogasid kallima hinnaklassi kalafileedest. 91% vastajarühmast,

kelle pereliikme kuu netosissetulek ületas 1200 €, valmistas aasta jooksul kalarooga mõnest kallima hinnaklassi kalafileest, madalaima sissetulekuga vastanute rühmas oli vastav näitaja 76%.

Külmutatud kalale eelistatakse värsket ja jahutatud kala. See trend ei ole nelja aastaga muutunud. Külmutatud kaladest eelistasid vastanud taas keskmise hinnaklassi kalu, mida tarbis 2020. aastal 57% (2016. a 51%, 2013. a 57%), kallima hinnaklassi kala tarbis 47% (2016. a 41%, 2013. a 40%) ja odavat kala 35% (2016. a 31%, 2013. a 31%). Iga hinnaklassi külmutatud kalal oli 2020. aastal varasemast enam tarbijaid, tüüpiliselt valmistati külmutatud kalast toite harvem kui kord kuus.

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kalade tarbijaid tuli uuringutevahelisel perioodil juurde. Elanike toidulaual olid 2020. aastal sagedamini soolaheeringas, vürtsikilu ning soolalõhe või -forell. 2020. aastal sõi soolaheeringat 79% vastanutest (2016. a 78%, 2013. a 85%), vürtsikilu sõi 76% (2016. a 70%, 2013. a 80%). Nii soolaheeringa, vürtsikilu kui ka odavama suitsukala tarbijaskonna vähenemine peatus ja lisandus uusi tarbijaid. Suitsuräime ja teisi odavamaid suitsukalu tarbis 2020. aastal 62% (2016. a 58%, 2013. a 66%), keskmise hinnaklassi suitsukalu 70% (2016. a 61%, 2013. a 61%) ja kallimaid suitsukalu 70% vastanutest (2016. a 59%, 2013. a 54%). Suitsukalu söödi enamasti harvem kui kord kuus.

Igat tüüpi suitsukala eelistasid toidulaual rohkem mehed kui naised ning muust rahvusest Eesti elanikud enam kui eestlased. Ka Lääne-Eesti elanikud ja vanemad elanikud (üle 50-aastased) ei ole odavama suitsukala headust unustanud. Kallima ja keskmise hinnaklassi suitsukalade tarbijaid leidus sagedamini jõukamate elanike, meeste ning Lääne- ja Põhja-Eesti elanike hulgas. 18-29-aastased noored ei ole hakanud rohkem tarbima odavamat suitsukala, kuid keskmise ja kallima suitsukala sööjaid on nende hulgas varasemast rohkem.

Kuivatatud ja vinnutatud kala tarbijaid on uuringutevahelisel perioodil juurde tulnud, kuid tavapäraselt tarbitakse neid harvem kui kord kuus. 2020. aastal sõi kuivatatud või vinnutatud kala vähemalt korra 52% vastanutest (nii 2016. kui ka 2013. a 37%). Nende toodete tarbijad on pigem mehed, muust rahvusest, alla 50-aastased ning Lääne- ja Kirde-Eesti elanikud.

Soolaheeringa tarbijaskond on stabiilne ja üks suuremaid, see on kallima hinnaklassi värske kala ja kalafileede tarbijate järel endiselt kolmandal kohal. Tarbijaskonna vähenemine on peatunud, kuid süüakse ehk pisut harvemini. Soolaheeringat süüakse tavapäraselt vähemalt kord kuus või harvemini. Soolaheeringat sõi 2020. aastal 79% vastanutest (2016. a 78%, 2013. a 85%). Iga nädal sõi soolaheeringat 11%, vähemalt kord kuus 33% ja harvem 35% (2016. a vastavalt 11%, 37% ja 30%, 2013. a 17%, 40% ja 28%). Soolaheeringat süüakse meelsamini Kirde- ja Lääne-Eestis, tarbijaid leidub rohkem muust rahvusest ja vanemate elanike hulgas (üle 50-aastased). Noored ei ole hakanud soolaheeringat rohkem armastama, seda sõi 2020. aasta jooksul 63% noortest (2016. a 65%) ja seda süüakse harvem kui kord kuus.

Kalakonservide tarbijaskond püsib stabiilne, kuid -preservide tarbijaid on juurde tulnud; see tarbijaskond on suuruselt lähedane odavama ja keskmise hinnaklassi värske kala, soolaheeringa, soolalõhe, vürtsikilu ja krabipulkade tarbijaskonna suurusele. Kalakonserve tarbis 2020. aastal 78% vastanutest (2016. a 77%, 2013. a 84%), kalapreserve 75% (2016. a 69%, 2013. a 75%). Sagedane kalakonservide tarbimine väheneb; kord kuus või sagedamini sõi kalakonserve 37% vastanutest (2016. a 40%, 2013. a 45%), kalapreservide osas püsib sagedane tarbimine stabiilselt 35% ümbruses (2016. a 32%, 2013. a 37%). Noored eelistavad elanike rühmadest kõige vähem toidulaual kalakonserve ja -preserve, neid tarbis vaid iga teine noor (vastavalt 56% ja 57%).

Kalapulkade ja kalaburgerite ning krabipulkade ja -nuudlite tarbijaskond on suurenenud. 2020. aastal tarbis kalapulki ja kalaburgereid 69% vastanutest (2016. a 65%, 2013. a 72%), krabipulki ja -nuudleid 74% vastanutest (2016. a 69%; 2013. a 72%). Tarbimissagedus tõusis 2013. aasta tasemele, vähemalt kord kuus või sagedamini sõi 2020. aastal kalapulki 33% vastanutest (2016. a 28%, 2013. a 35%), krabipulki 34% vastanutest (2016. a 30%, 2013. a 35%). Kala- ja krabipulgad on eelistatud noorte toidulaual, neid tarbis viimase aasta jooksul vastavalt 84% ja 80% vastajarühmast. Noored armastavad eriti kalapulki või kalaburgereid, kord kuus või sagedamini sõi neid 61% vastajarühmast, sagedasi krabipulkade sööjaid oli 36%.

Kalakulinaariatoodete tarbijaskond püsib stabiilne, tooteid tarbis 2020. aastal 65% vastanutest (2016. a ja 2013. a 62%). Toodete tarbimissagedus ei ole muutunud, 26% vastanutest sõi tooteid kord kuus või sagedamini (2016. a 26%). Tavapäraselt süüakse kalakulinaariatooteid harvem kui kord kuus. Neid tooteid armastavad süüa pigem mehed, eestlased, Lääne-Eesti ja suurema sissetulekuga elanikud, vähem aga Kirde-Eesti, suurte kortermajade elanikud, naised ja eakad.

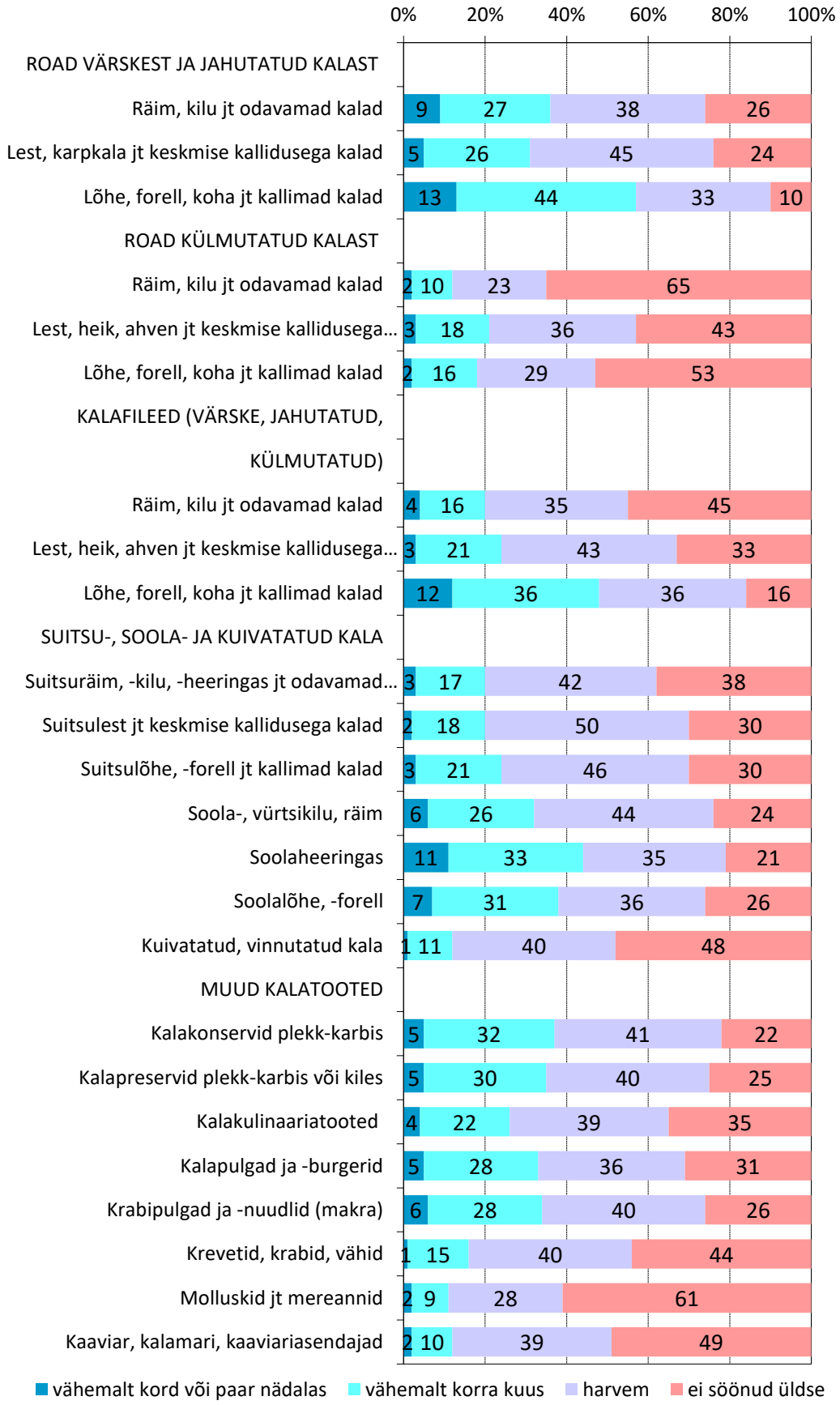
Krevettide, krabide ja vähkide tarbijaskond on uuringutevahelisel perioodil tunduvalt suurenenud ja varasem kasvutendents jätkub. 2020. aastal tarbis tooteid 56% vastanutest (2016. a 44%, 2013. a 40%). Lisandunud on nii igakuiseid tarbijaid (15%, 2016. a 12%) kui ka harva krevette, krabisid ja vähke söövaid vastanuid (40%, 2016. a 33%). Neid tooteid eelistavad Põhja- ja Kirde-Eesti elanikud, suurema sissetulekuga ja muust rahvusest elanikud.

Molluskite ja muude mereandide tarbijaskond on suurenenud, neid tooteid tarbis viimase aasta jooksul 39% vastanutest (2016. a 28%, 2013. a 20%). Vaadeldud tooterühmadest oli 2020. aastal tarbijaid kõige vähem külmutatud odavamatel kaladel (ei tarbinud 65% vastanutest), millele järgnesid molluskid ja muud mereannid (ei tarbinud 61% vastanutest). Tarbimistrend on kasvav ja aasta-aastalt lisandub elanikke, kes tarbivad tooteid harvem kui kord kuus. Toodete tarbijad on pigem alla 50-aastased, mehed, Põhja- ja Kirde-Eesti elanikud, muust rahvusest, suurema sissetulekuga ja jõukamad elanikud.

Kaaviari ja kalamarja (v.a valgumari) tarbijaskond on samuti kasvav. 2020. aastal tarbis neid tooteid 51% vastanuist (2016. a 41%, 2013. a 33%). Suurenenud on tarbimissagedus, kord kuus või sagedamini sõi tooteid 12% vastanutest, 39% harvemini (2016. a vastavalt 7% ja 34%), kusjuures 2% vastanutest tarbis tooteid iganädalaselt. Kaaviari ja kalamarja tarbijate sihtrühmaks on suurema sissetulekuga, muust rahvusest elanikud, samuti Põhja- ja Kirde-Eesti elanikud.

Kalatarbimine ei ole elanike hinnangutele tuginedes oluliselt muutunud, kuid tooterühmade lõikes on võrreldes varasemaga mitmeid erinevusi. Keskmise ja kallima hinnaklassi värske ja jahutatud kala tarbimine on jäänud samale tasemele. Langeb värske odavama kala tarbimine ja nende kalade fileedest toitude valmistamine. Nii keskmise kui ka kallima hinnaklassi kalafileede tarbimine aga suureneb. Külmutatud kala (v.a fileed) tarbimine oli tagasihoidlik, kuid keskmise ja kallima hinnaklassi külmutatud kala tarbimine on suurenenud, seda harva tarbivate elanike arvelt. Elanikud eelistavad endiselt värsket kala, eriti kallima hinnaga fileesid (lõhe, forell, koha jt). Kõikide suitsukalade tarbimine on suurenenud. Soola- ja vürtsikilu tarbijaid on rohkem, kuid tarbitakse harvemini. Soolalõhe ja -forelli igakuine tarbimine tõuseb ja tarbijaskond suureneb. Üha enam inimesi on aasta jooksul söönud kuivatatud ja vinnutatud kala, mereande (krevette, krabisid, vähke, rannakarpe, kalmaare jt) või kaaviari. Kalakonservide ja kalakulinaaria tarbimine püsib stabiilne, kuid kalapreservide tarbijaid on varasemast rohkem.

Joonis 2.5. Kala ja kalatoodete tarbimise sagedus 2020. aastal (% vastanutest)

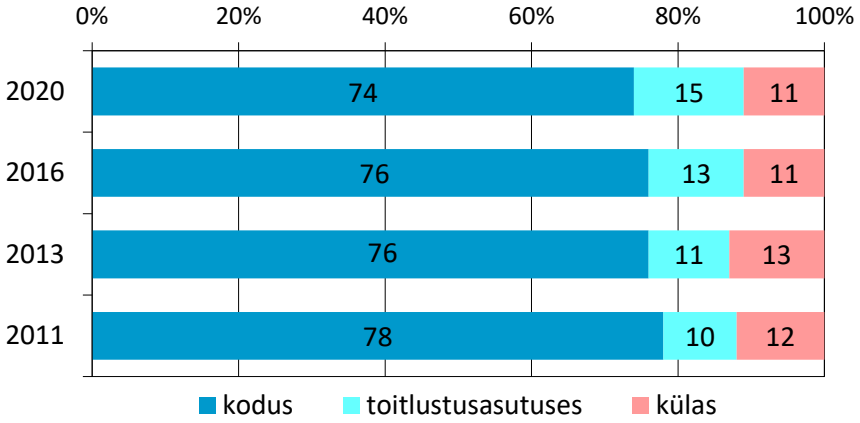

Tabel 2.1. Erinevate kala ja kalatoodete söömise sagedus 2016. ja 2020. aastal (% vastanutest)

	Vähemalt kord või paar nädalas		Vähemalt korra kuus		Harvem		Ei söönud üldse	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020	2016	2020
Road värskest ja jahutatud kalast (v.a kalafileed)								
Räim, kilu jt odavamad kalad	12	9	36	27	32	38	20	26
Lest, karpkala, ahven jt keskmise kallidusega kalad	5	5	25	26	43	45	27	24
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	11	13	41	44	34	33	14	10
Road külmutatud kalast (v.a kalafileed)								
Räim, kilu jt odavamad kalad	3	2	9	10	19	23	69	65
Lest, heik, ahven jt keskmise kallidusega kalad	2	3	18	18	31	36	49	43
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	2	2	15	16	24	29	59	53
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud)								
Räim, kilu jt odavamad kalad	3	4	22	16	29	35	46	45
Lest, heik, ahven jt keskmise kallidusega kalad	2	3	18	21	39	43	41	33
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	9	12	33	36	32	36	26	16
Road värskest ja külmutatud kalast (kokku keskmiselt)								
Räim, kilu jt odavamad kalad (kokku keskmiselt)	*6*	*5*	*22*	*19*	*27*	*30*	*45*	*46*
Lest, karpkala, ahven jt keskmise kallidusega kalad (kokku keskmiselt)	*3*	*4*	*20*	*22*	*38*	*40*	*39*	*34*
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (kokku keskmiselt)	*7*	*7*	*30*	*30*	*30*	*31*	*33*	*32*
Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala								
Suitsuräim, suitsukilu, suitsuheeringas jt odavamad kalad	3	3	22	17	33	42	42	38
Suitsulest, suitsukarpkala jt keskmise kallidusega kalad	2	2	15	18	44	50	39	30
Suitsulõhe, suitsuforell jt kallimad kalad	2	3	17	21	39	46	41	30
Soola-, vürtsikilu, räim	4	6	32	26	34	44	30	24
Soolaheeringas	11	11	37	33	30	35	22	21
Soolalõhe, -forell	6	7	26	31	35	36	33	26
Soolakala, vürtsikala (kokku keskmiselt)	*7*	*7*	*32*	*32*	*33*	*33*	*28*	*28*
Kuivatatud, vinnutatud kala	2	1	9	11	26	40	63	48
Muud kalatooted								
Kalakonservid plekk-karbis (heeringas, räim, sprotid, sardiinid, anšoovis õlis, tomatikastmes jms)	6	5	34	32	37	41	23	22
Kalapreservid plekk-karbivõi kiles (Tallinna kilud, Balti vürtsikilud, soolaheeringas jt)	4	5	28	30	37	40	31	25
Kalakulinaartooted lahtiselt, klaas- või plastpakendis (räimed marinaadis, silgusült, heeringa erinevates kastmetes, kala tarrendis jt)	3	4	23	22	36	39	38	35
Kalapulgad ja kalaburgerid (külmutatud, paneeritud)	4	5	24	28	37	36	35	31
Krabipulgad ja –nuudlid (makra)	4	6	26	28	39	40	31	26
Krevetid, krabid, vähid	1	1	10	15	33	40	56	44
Molluskid jt mereannid (kalmaarid, rannakarbid jt)	0	2	6	9	22	28	72	61
Mereannid (kokku keskmiselt)	*1*	*2*	*8*	*12*	*27*	*34*	*64*	*52*
Kaaviar (tuuraliste mari), kalamari (lõhe, forelli, siia jm mari), kaaviariasendajad (toodetud kalast), v.a valgumari	0	2	7	10	34	39	59	49

Kala süüakse valdavalt kodudes, kuid ka toitlustusasutustes tarbitava kala osakaal suureneb (joonis 2.6). Vastanute hinnangul söödi 74% viimase aasta jooksul tarbitud kalast ja kalaroogadest kodus (2016. a, 2013. a 76%), toitlustusasutustes söödu osakaal moodustas 15% (2016. a 13%) ja külas viibides söödu osakaal 11%. Alates 2011. aastast on tarbimiskohtade struktuur muutunud, kodudes kalaroogade söömine väheneb ja toitlustusasutustes kasvab. Kodu on peamiseks kalatoitude söömise kohaks kõikides vastanute rühmades. Mida vanem vastanu, seda suurem tähtsus kodus valmistatud kalal. Ka madalama sissetulekuga elanikud ei saa lubada jõukamate elanikega võrreldes palju väljas kalaroogade söömist. Noored on viimase aasta jooksul söönud valdava osa kalaroogadest kodus, kuid olulise osa ka toitlustusasutustes ja külas, vastavalt 56%, 24% ja 20% tarbitud kalaroogadest (kõigi vastanute hinnangute keskmised olid 74%, 15% ja 11% (lisa 4.5).

Joonis 2.6. Tarbitud kala ja kalatoodete osakaal tarbimiskohtade lõikes aastatel 2011-2020, %

2.4. Kala ja kalatoodete ostmine

Kala ja kalatooteid ostavad elanikud enamasti kauplustest. Turgudelt, kalakasvatajatelt ja kaluritelt ning ise püütud või tuttavatelt saadud kala osakaal on endiselt väike. Peamisteks kala ostukohtadeks on kauplused, kust 2020. aastal osteti 51%-90% kala või kalatoodete kogusest (51% keskmise hinnaklassi värskest kalast, 90% soolaheeringast)), mis on samal tasemel võrreldes 2016. aastaga. Kauplustest ostetakse meelsamini kallima hinnaklassi värsket kala (peamiselt lõhet ja forelli), külmutatud kala, kalafileesid, soola- ja vürtsikilu (sh kalakonservid, -preservid jm), soolaheeringat ning soolalõhet ja -forelli. Kuigi värsket räime, kilu ja odavama hinnaga suitsukalu ning keskmise hinnaklassi värsket kala ja suitsukala on harjutud ostma ka turgudelt, soetatakse valdav osa nende toodete kogustest ikkagi kauplustest. Turgude senine tase ostukohana püsib kallima ja keskmise hinnaklassi värske kala osas, kuid odavama värske kala ja kalafileede osas on positsiooni loovutatud kauplustele. Jätkub üldine suundumus teha kalaoste turgude asemel kauplustest (joonis 2.7, tabel 2.2). Kui kala püütakse (töödeldakse) ise või saadakse tuttavatelt, siis on need enamasti keskmise hinnaklassi värsked ja suitsutatud kalad ning soolalõhe või -forell. 18% keskmise hinnaklassi värske kala kogusest oli 2020. aastal kas ise püütud või tuttavatelt saadud (2016. a 14%), keskmise hinnaklassi suitsukalast 12% (2016. a 12%) ning soolalõhest ja -forellist 12% (2016. a 11%).

2020. aastal eelistasid elanikud endiselt värsket kala külmutatud kalale, seda vaatamata heitlikele oludele seoses COVID-19 levikuga ja kevadel kehtinud soovitustele püsida kodus. Kuna elanikud käisid sel perioodil harvemini väljas, st ka kauplustes ja turgudel kala ostmas, siis võis eeldada, et see mõjutab ka nende eelistusi ja koos virtuaalsete toiduostude levikuga suurendab külmutatud toodete tarbimine, see siiski ei muutnud elanike harjumusi osta kauplustest värsket kala, eriti värsket kallimat kala. 2020. aastal osteti kauplustest 59% räime, kilu jt odavamate kalade kogusest, 51% keskmise hinnaklassi ja 80% kallima hinnaga kalade kogusest (2016. a vastavalt 53%, 55% ja 82%). Möödunud nelja aastaga on kaupluste osakaal odava värske kala osas suurenenud, keskmise hinnaga kalade osas vähenenud ja kallima hinnaga kalade osas jäänud samaks. Turult osteti 25% odavama värske kala ostukogusest, 17% keskmise ja 8% kallima hinnaklassi kalade ostukogusest (2016. a vastavalt 29%, 19% ja 9%). Kauplused on värske odava kala ostjaid juurde saanud turu arvelt. Keskmise hinnaklassi kalade osas on aga kaupluste arvelt ostjaid juurde saanud kalurid, kalakaupmehed ja suurenenud on ise püüdmine või tuttavatelt kala saamine. Otse kalurilt, kalakasvatajalt või kalakaupmehelt ostetava värske kala osakaal moodustas 6%-14%, ise püütu või tuttavatelt saadu osakaal moodustas 5%-18%. Kallima värske kala ostukohtade struktuur ei ole nelja aastaga oluliselt muutunud.

Regiooniti oli värske kala ostukohtade struktuur sarnane, kuid Põhja- ja Kirde-Eestis osteti odavamat ja keskmise hinnaklassi värsket kala suhteliselt enam kauplustest, Lääne-Eestis otse kaluritelt, kalakaupmeestelt, püüti ise või saadi tuttavatelt. Näiteks Lääne-Eesti elanikud ostsid kauplustest 33% keskmise hinnaklassi värske kala kogusest, turult 13%, kalakaupmeestelt 30% ja püüdsid ise või said tuttavatelt 24%. Kallimat värsket kala eelistasid elanikud osta kauplustest, regionaalsed erinevused eelistustes puudusid (lisa 4.6). Turult osteti 25% odavama, 17% keskmise hinnaklassi ja 8% kallima hinnaklassi kala kogusest, kaluritelt ja kalakasvatajatelt 11% odavama, 14% keskmise ja 6% kallima värske kala kogusest, ise püüti valdavalt keskmise hinnaklassi kala (18% kogusest).

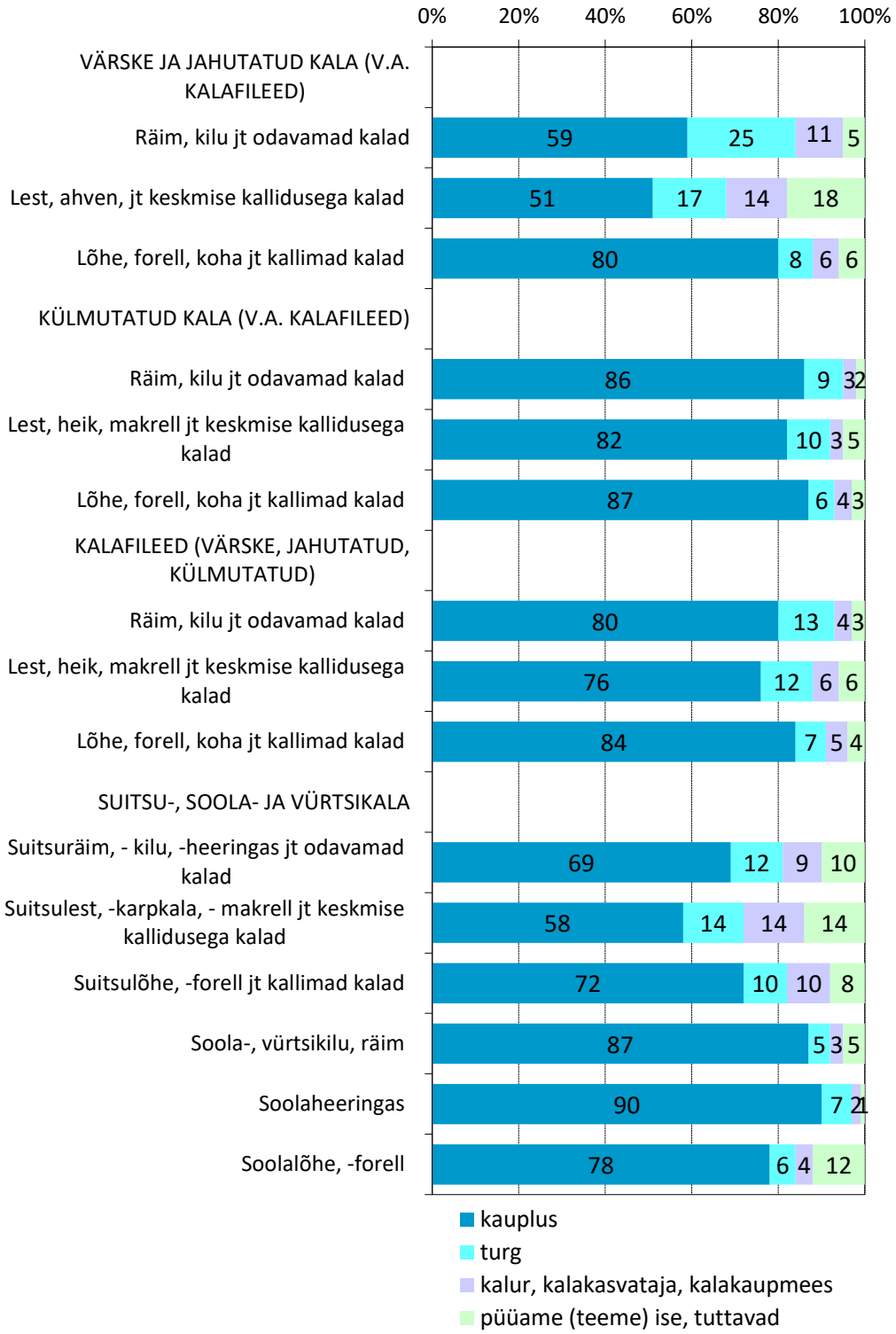
Kõikide hinnaklasside külmutatud kala ja kalafileede peamiseks ostukohaks olid kauplused, kust osteti 76%-87% külmutatud kala ja kalafileede kogusest. Odava külmutatud kala ostukogused kauplustest

suurenesid turgude ja ise püütu või tuttavatelt saadu arvelt. Keskmise ja kallima hinnaklassi külmutatud kala ostukoguste struktuur ei muutunud. Külmutatud kala ostukohtades polnud ka regionaalseid erinevusi, kuid eakamad elanikud ostavad suhteliselt rohkem odavat külmutatud kala turgudelt. Näiteks 65-aastased ja vanemad elanikud ostsid kauplustest 77% odava külmutatud kala kogusest, kuid turgudelt 18% (keskmine osakaal 86% kauplustest ja 9% turgudelt). Kalafileesid osteti valdavalt kauplustest, sõltuvalt regioonist, odavat kalafileed vastavalt 71% kogusest Lääne-Eestis kuni 91%-ni Kirde-Eestis, keskmise hinnaklassi kalafileesid 69% Lääne-Eestis kuni 92%-ni Kirde-Eestis ning kallima hinnaga kalafileesid 82% Põhja-Eestis kuni 92% Kirde-Eestis. Turud on vanematele elanikele oluliseks odavama ja keskmise hinnaklassi kalafileede ostukohaks. Näiteks 65-aastastel ja vanematel elanikel moodustab odavama kalafilee ostukoguse osakaal 17% ja keskmise hinnaklassi kalafilee osakaal 20% (keskmiselt vastavalt 13% ja 12%).

Iga hinnaklassi suitsukalade ostukohtade struktuuris on kauplused loovutanud osakaalu nii turgudele, kalakaupmeestele kui ka ise valmistatule, ehk ostud kauplustest on vähenenud. Kauplustest osteti 69% odava, 58% keskmise ja 72% kallima suitsukala tarbitud kogusest (2016. a vastavalt 73%, 65% ja 80%). Turgudelt osteti 12% odava, 14% keskmise ja 10% kallima hinnaklassi suitsukala tarbitud kogusest (2016. a vastavalt 11%, 11% ja 7%). Lääne-Eestis on traditsiooniliselt olnud tavaks ise suitsukala valmistada ja siin ei ole toimunud nelja aastaga muutusi. Odavama hinnaklassi kaladest (räim, kilu jt) suitsutati tarbitud kogusest ise 21%, keskmise hinnaklassi kaladest (lest, ahven jt) 25%.

Soola- ja vürtsikala ostukohad ei ole uuringutevahelisel perioodil oluliselt muutunud. Kauplustest osteti keskmiselt 85% soola- ja vürtsikalast, turult keskmiselt 6% ja ise valmistati keskmiselt 6% kogusest (2016. a vastavalt 85%, 7% ja 6%). Säilinud on elanike harjumus lõhet või forelli ise soolata. Omavalmistatud soolalõhe või -forell moodustas 12% ja vürtsikilu 5% aastas tarbitud kogusest. Turgudelt ostetud vürtsikilu kogus moodustas tarbitust 5%, soolalõhel või -forellil 6% ning soolaheeringal 7%.

Joonis 2.7. Kala ja kalatoodete ostukohtade struktuur, %

Tabel 2.2. Kala ja kalatoodete ostukohtade struktuur 2011-2020 (% kala kogustest)

		Kauplu-sest	Turult	Kalurilt, kalakasva-tajalt, kalakaup-mehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt	KOKKU	Vasta-mata
Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed)							
Räim, kilu jt odavamad kalad	2011	50	33	11	6	100%	14
	2013	54	28	13	5	100%	15
	2016	53	29	13	5	100%	27
	2020	59	25	11	5	100%	23
Lest jt keskmise kallidusega kalad	2011	52	21	13	14	100%	24
	2013	50	19	17	14	100%	22
	2016	55	19	12	14	100%	39
	2020	51	17	14	18	100%	26
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	2011	77	10	8	5	100%	18
	2013	74	11	10	5	100%	19
	2016	82	9	6	3	100%	23
	2020	80	8	6	6	100%	14
Külmutatud kala (v.a kalafileed)							
Räim, kilu jt odavamad kalad	2011	76	18	3	3	100%	42
	2013	78	16	4	2	100%	43
	2016	81	11	2	6	100%	60
	2020	86	9	3	2	100%	48
Lest jt keskmise kallidusega kalad	2011	81	13	3	3	100%	30
	2013	76	14	5	5	100%	33
	2016	83	8	3	6	100%	51
	2020	82	10	3	5	100%	39
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	2011	83	9	4	4	100%	39
	2013	80	9	6	5	100%	41
	2016	88	4	4	4	100%	56
	2020	87	6	4	3	100%	43
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud)							
Räim, kilu jt odavamad kalad	2011	73	20	3	4	100%	35
	2013	75	16	6	3	100%	34
	2016	78	15	2	5	100%	52
	2020	80	13	4	3	100%	42
Lest jt keskmise kallidusega kalad	2011	78	12	4	6	100%	28
	2013	74	13	6	7	100%	31
	2016	80	11	4	5	100%	46
	2020	76	12	6	6	100%	36
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	2011	82	9	5	4	100%	27
	2013	80	9	6	5	100%	29
	2016	88	6	4	2	100%	35
	2020	84	7	5	4	100%	21
Värske ja külmutatud kala (kokku keskmiselt)							
Räim, kilu jt odavamad kalad	*2003*	*31*	*48*	*17*	*4*	*100%*	-
(kokku keskmiselt)	*2011*	*66*	*24*	*6*	*4*	*100%*	*30*
(kokku keskmiselt)	*2013*	*69*	*20*	*8*	*3*	*100%*	*31*
(kokku keskmiselt)	*2016*	*71*	*18*	*6*	*5*	*100%*	*44*
(kokku keskmiselt)	*2020*	*75*	*16*	*6*	*3*	*100%*	*38*

	Kaupluses	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt	KOKKU	Vastamata
Lest jt keskmise kallidusega kalad 2003	*36*	*36*	*16*	*12*	*100%*	*-*
(kokku keskmiselt) 2011	*70*	*15*	*7*	*8*	*100%*	*27*
(kokku keskmiselt) 2013	*67*	*15*	*9*	*9*	*100%*	*29*
(kokku keskmiselt) 2016	*73*	*13*	*6*	*8*	*100%*	*45*
(kokku keskmiselt) 2020	*69*	*13*	*8*	*10*	*100%*	*34*
Lõhe, forell jt kallimad kalad 2003	*55*	*22*	*14*	*9*	*100%*	*-*
(kokku keskmiselt) 2011	*81*	*9*	*6*	*4*	*100%*	*28*
(kokku keskmiselt) 2013	*78*	*10*	*7*	*5*	*100%*	*30*
(kokku keskmiselt) 2016	*86*	*6*	*5*	*3*	*100%*	*38*
(kokku keskmiselt) 2020	*84*	*7*	*5*	*4*	*100%*	*26*
Suitsu-, soola ja vürtsikala						
Suitsuräim, -kilu, jt odavamad kalad 2003	*52*	*32*	*6*	*10*	*100%*	*-*
2011	*70*	*18*	*5*	*7*	*100%*	*27*
2013	*71*	*15*	*6*	*8*	*100%*	*27*
2016	*73*	*11*	*8*	*8*	*100%*	*43*
2020	*69*	*12*	*9*	*10*	*100%*	*32*
Suitsulest jt keskmise kallidusega kalad 2003	*51*	*29*	*7*	*13*	*100%*	*-*
2011	*65*	*13*	*10*	*12*	*100%*	*31*
2013	*64*	*13*	*9*	*14*	*100%*	*30*
2016	*65*	*11*	*12*	*12*	*100%*	*46*
2020	*58*	*14*	*14*	*14*	*100%*	*31*
Suitsulõhe, suitsuforell jt kallimad kalad 2003	*67*	*18*	*6*	*9*	*100%*	*-*
2011	*79*	*9*	*6*	*6*	*100%*	*37*
2013	*76*	*10*	*6*	*8*	*100%*	*38*
2016	*80*	*7*	*6*	*7*	*100%*	*47*
2020	*72*	*10*	*10*	*8*	*100%*	*32*
Soola-, vürtsikilu, räim 2011	*84*	*8*	*2*	*6*	*100%*	*23*
2013	*84*	*8*	*2*	*6*	*100%*	*21*
2016	*88*	*5*	*2*	*5*	*100%*	*37*
2020	*87*	*5*	*3*	*5*	*100%*	*28*
Soolaheeringas 2011	*86*	*11*	*2*	*1*	*100%*	*14*
2013	*87*	*10*	*2*	*1*	*100%*	*17*
2016	*87*	*9*	*2*	*2*	*100%*	*29*
2020	*90*	*7*	*2*	*1*	*100%*	*22*
Soolalõhe, -forell 2011	*81*	*6*	*2*	*11*	*100%*	*33*
2013	*79*	*6*	*3*	*12*	*100%*	*35*
2016	*81*	*6*	*2*	*11*	*100%*	*40*
2020	*78*	*6*	*4*	*12*	*100%*	*28*
Soola- ja vürtsikala (kokku keskmiselt)						
Soolakala, vürtsikala 2003	*63*	*23*	*4*	*10*	*100%*	*-*
(kokku keskmiselt) 2011	*84*	*8*	*2*	*6*	*100%*	*23*
(kokku keskmiselt) 2013	*83*	*8*	*2*	*7*	*100%*	*24*
(kokku keskmiselt) 2016	*85*	*7*	*2*	*6*	*100%*	*35*
(kokku keskmiselt) 2020	*85*	*6*	*3*	*6*	*100%*	*26*

2.5. Suuremate sissetulekute mõju kala ostmisele

Statistikaameti andmetel oli keskmine brutokuupalk 2019. aastal 1407 € ja 2020. aasta juuni seisuga 1486 €.[26] Arvestades, et 2015. aastal oli keskmine brutopalk 1065 €, on palk viimase viie aasta jooksul tõusnud ligi 40%. Samas langes Statistikaameti andmeil tarbijahinnaindeks 2020. aasta septembris aastases võrdluses 1,1%. Kaubad olid eelmise aasta septembriga võrreldes 0,7% ja teenused 1,7% odavamad. Toit ja mittealkohoolsed joogid teiselt poolt kallinesid 1,3%.[27] Kuna toidu hinnatõus on olnud väike, kõneleb see kokkuvõttes elanike ostujõu märgatavast kasvust. See teeb võimalikuks tarbida ka rohkem värsket kala, mida elanike ostujõudu arvestades on peetud kalliks toiduaineks.

Vastajail paluti anda hinnang üldistele tooterühmadele, mida võrreldavuse tagamiseks võrreldi varasemate aastate kitsamate tooterühmade hinnangute keskmistega.

Küsitluse tulemused näitavad, et sissetuleku kasvades ostaks ligi pool (49%) vastanuist rohkem värsket ja jahutatud kala ning üle poole (53%) rohkem kalafileed (joonis 2.8). Suitsutatud, soolatud ja kuivatatud kala ostaks senisest enam 30%, külmutatud kala 10% ja muid kalatooteid 24% vastanuist. Teisalt, kuna sissetulekute kasv muudab ka tarbija eelistusi, oleks 13% vastanuist valmis vähendama külmutatud kala tarbimist, arvestades, et see tooteliik on küll odavam, kuid ei ole kvaliteedilt võrreldav värske kala või muu kvaliteetsema toiduainega.

Muutuste põhjusi võib otsida ka taimetoidu kasvavast populaarsusest, olgu siis tervislikel, eetilistel või filosoofilistel põhjustel. Nii oli inimeste valmidus 2020. aastal osta värsket ja jahutatud kala ning kalafileed väiksem kui 2016. aastal: sissetulekute kasvades soovis osta värsket ja jahutatud kala 6%-punkti vähem ning kalafileed 3%-punkti vähem vastajaid. Ka ollakse valmis kalatooteid vähem ostma: 1% vastajaist oli valmis ostma vähem värsket ja jahutatud kala, 2% kalafileesid, 4% suitsutatud, soolatud ja kuivatatud kala ning 8% muid kalatooteid.

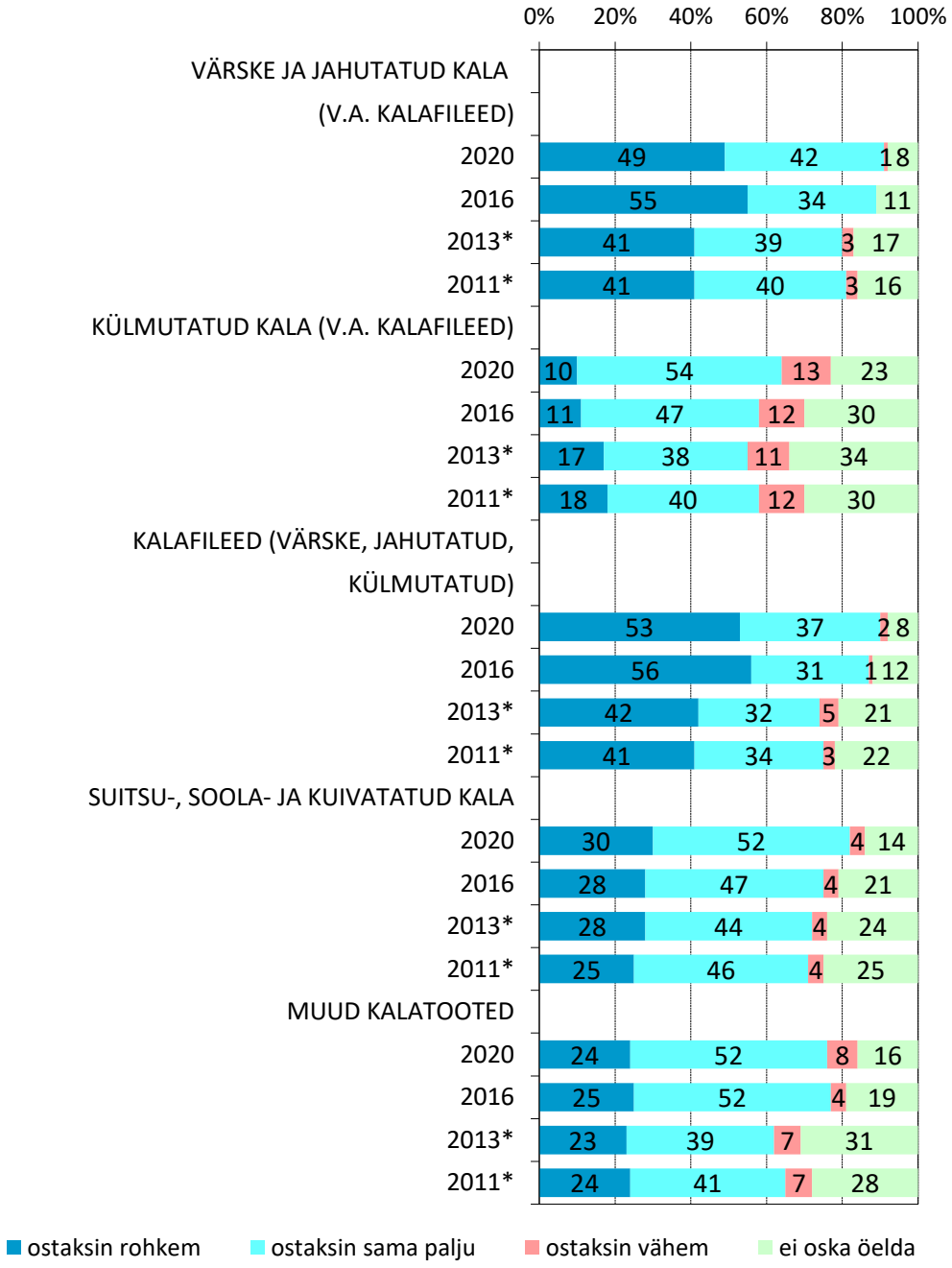
Sama palju tarbiks värsket ja jahutatud kala 42% (2016. a 34%), kalafileed 37% (2016. a 31%), suitsutatud, soolatatud ja kuivatatud kala 52% (2016. a 47%), külmutatud kala 54% (2016. a 47%) ning muid tooteid 52% (sama ka 2016. a) vastanuist. Suhteliselt väikeseid muutusi arvestades näib see nende vastajate puhul kõnelevat kindlalt väljakujunenud eelistusest, millest ei loobuta.

Sarnaselt varasematele tarbijauuringutele mõjutaks sissetulekute suurenemine kalatarbimist kõikides elanike gruppides. Värsket ja jahutatud kala ostaksid rohkem (50-61%) kõik sissetulekugrupid, välja arvatud üle 1200 € sissetulekuga inimesed, kellest ostaks jahutatud ja värsket kala rohkem 28% (lisa 4.7). Sissetulekute tõustes suurendaksid värske kala ostmist naised (53%), muust rahvusest elanikud (57%), 18-29 aastased noored (59%) ning veidi vähemal määral ka teised grupid.

[26] Statistikaamet https://www.stat.ee/et/avasta-statistikat/valdkonnad/tooelu/palk-ja-toojoukulu/keskmine-brutokuupalk

[27] Statistikaamet https://www.stat.ee/et/uudised/tarbijahinnaindeksi-langust-mojutasid-enim-mootorikutus-ja-toit

Joonis 2.8. Sissetulekute suurenemise mõju kala ja kalatoodete ostmisele 2011-2020 (% vastanutest; *keskmiselt)

2.6. Tähtsad tegurid kala ostmisel ja eelistatuimad ostuviisid

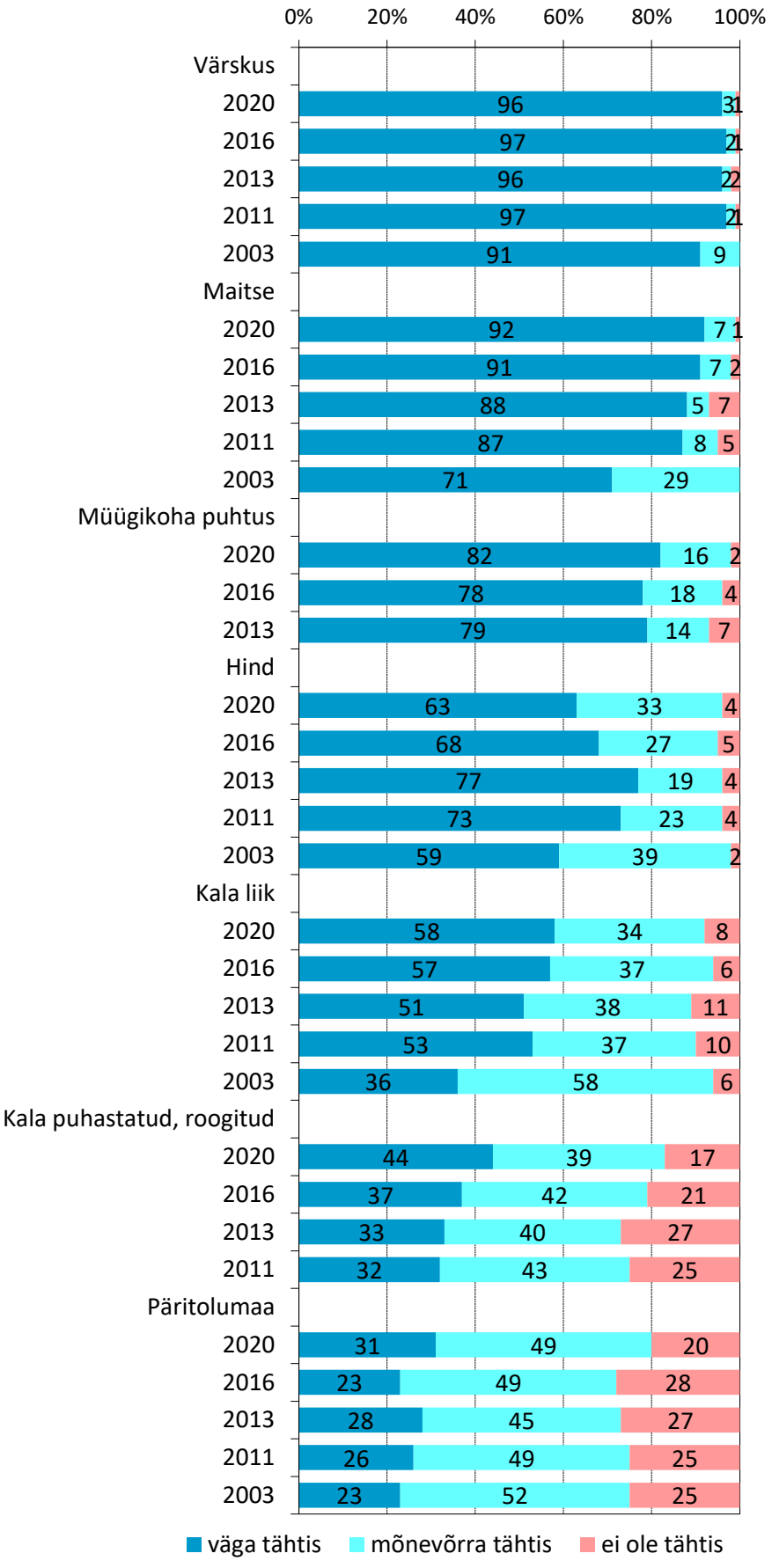
Kala ostmisel hindasid vastajad kõige tähtsamaks kala värskust, maitset ja müügikoha puhtust. Need kolm tegurit on püsinud esikohal kõikides Eesti Konjunktuuriinstituudi vastavasisulistes küsitlustes alates 2003. aastast. 2020. aastal pidas kala ostmisel värskust väga tähtsaks 96% vastanutest (2016. a 97%), maitset 92% (2016. a 91%) ja müügikoha puhtust 82% (2016. a 78%) (joonis 2.9). Alles neljanda tegurina kerkib esile hind, mida pidas kala ostmisel oluliseks 63% vastanuist (2016. a 68%). Võrreldes varasemate uuringutega, on hinna osatähtsus mõnevõrra langenud, mis on elanike sissetulekute kasvu arvestades ootuspärane. Kõige suurem oli hinda oluliseks teguriks pidavate vastajate hulk 2013. aastal, kui selle märkis ära 77% vastanuist.

Nihked on toimunud ka kala liigi ja roogituse osas, mis kõneleb sellest, et sissetulekute kasvades on ka tarbija valivam, eelistades endale meelepärast ja eelnevalt roogitud kala, mis on sageli ka hinna poolest kallim. Kala liiki pidas ostmisel tähtsaks 58% vastanuist ja roogitust 44%. Samas päritolumaad ja kala fileeritust nii tähtsaks ei peetud, mis olid olulised vastavalt 31% ja 29% vastanuist. Vähem olulised olid ka püügipiirkond (25%), toiteväärtus (21%) ja bränd (13%), samuti pakend (10%) ning reklaam ja turundus (6%), mis võivad jääda tarbijale kaugeks ja abstraktseks ega lähe võrreldes muude teguritega väga palju korda.

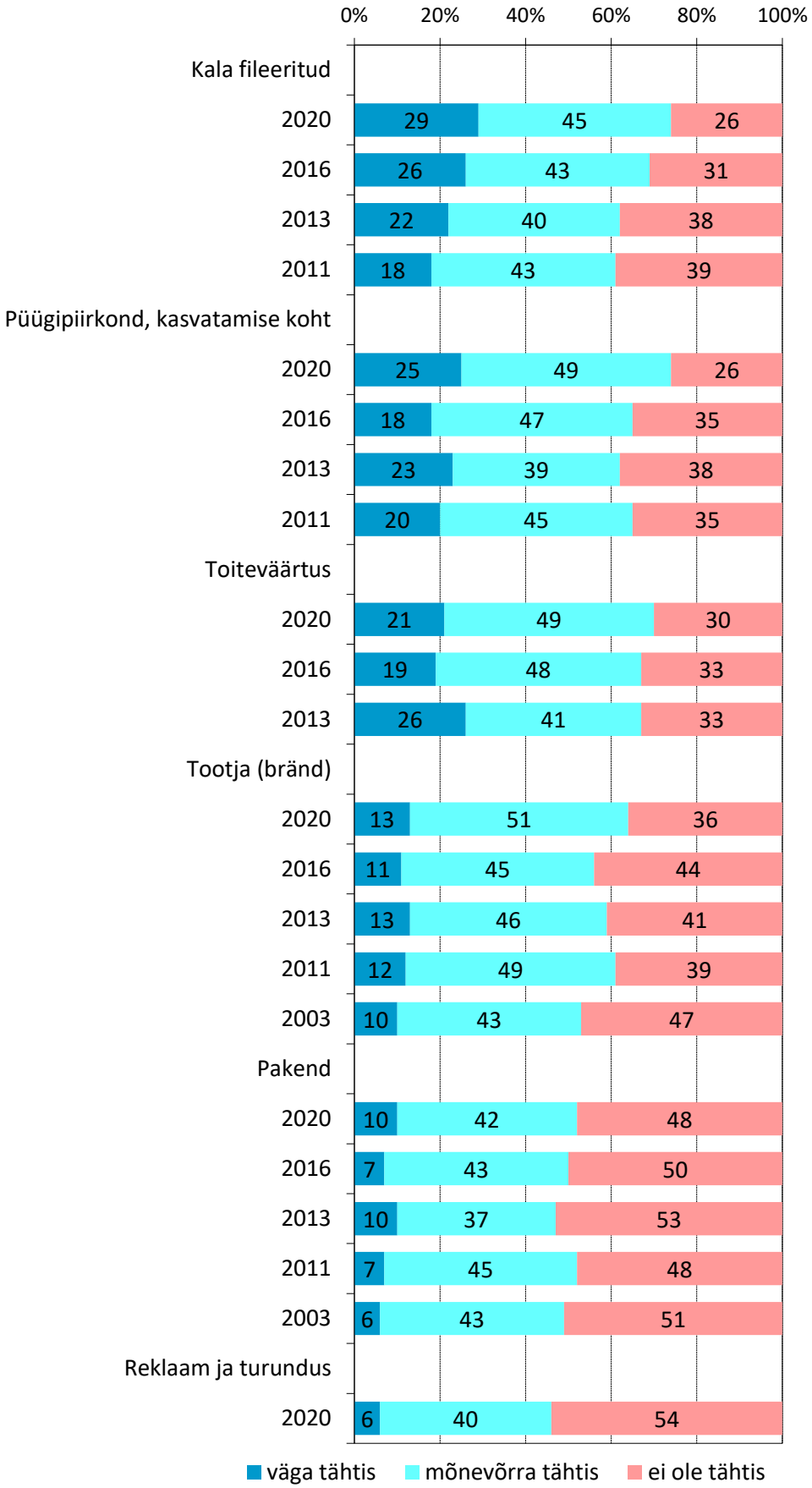
Vabas vormis märgiti lisaks, et kala ostmisel on tähtis kala värskus; et kala oleks toodetud keskkonda säästvalt, ostukoht oleks mugavalt käepärast ja usaldusväärne, kala võiks olla puhastatud, soovi korral fileeritud (luudest vaba) ja esteetiliselt välja pakutud. Müüja peaks olema usaldusväärne, suhtlemisoskustega ja kompetentne, *et teab mida müüb ja oskab soovitada, kuidas valmistada, annab asjalikku nõu ja nippe*. Üks vastaja selgitas pikemalt, et tähtis on kala ostmisel see, *et kala oleks tervislik, poleks nö Norra vms kasvandustest*. *Eelistatult püütud puhastest vetest või kalakasvanduse garantiiga, et ei sisalda tervisele kahjulikke aineid. Praegu pole sellist valikut, vähemalt minu lähikonnas. Letil enamasti Norra lõhe, harva Eesti kasvandustest, aga ka selle tervislikkuse kohta pole infot juures. Kala on niikuinii kallis, siis ostaksin natuke kallimat ja vähem, kui selle puhtus kahjulikest ainetest oleks garanteeritud*.

Sotsiaaldemograafiliste gruppide lõikes suuri erinevusi kala ostmise olulistes tegurites ei ole. Kala värskust, maitset ja müügikoha puhtust eeldavad kalaostul ühtviisi kõik elanike rühmad. Suhtumine on sarnane ka teiste näitajate osas. Hinna mõju kalaostudele oli oodatult suurem neis elanike gruppides, kus sissetulekud olid väikesemad: kuni 500 € kuus pereliikme kohta teenivas elanike grupis pidas seda oluliseks 79%, 501-800 € teenivas grupis 71%, 801-1200 € teenivas grupis 54% ja üle 1200 € teenivas grupis 45% (lisa 4.8).

Joonis 2.9. Elanikele olulised tegurid kala ostmisel 2003-2020 (% vastanutest)

Joonis 2.9. Elanikele olulised tegurid kala ostmisel 2003-2020 (% vastanutest; järg)

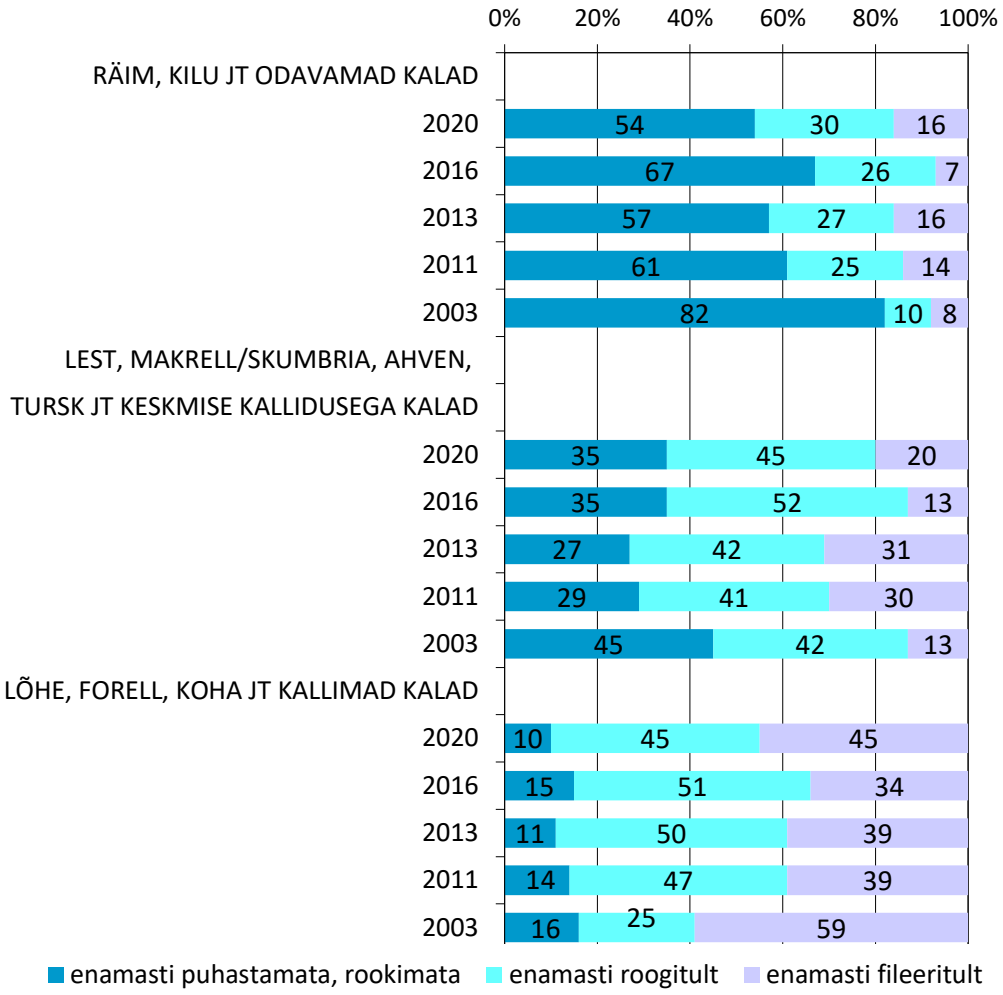

Järgnevalt värske ja külmutatud kala ostmise eelistustest kala töötlemise astme järgi (rookimata, roogitud, fileeritud). Joonisel 2.10 on ära toodud värske kala ostjate eelistused erineva hinnatasemega kalade lõikes, joonisel 2.11 aga kõikide vastanute värske ja külmutatud kalade ostmise eelistused.

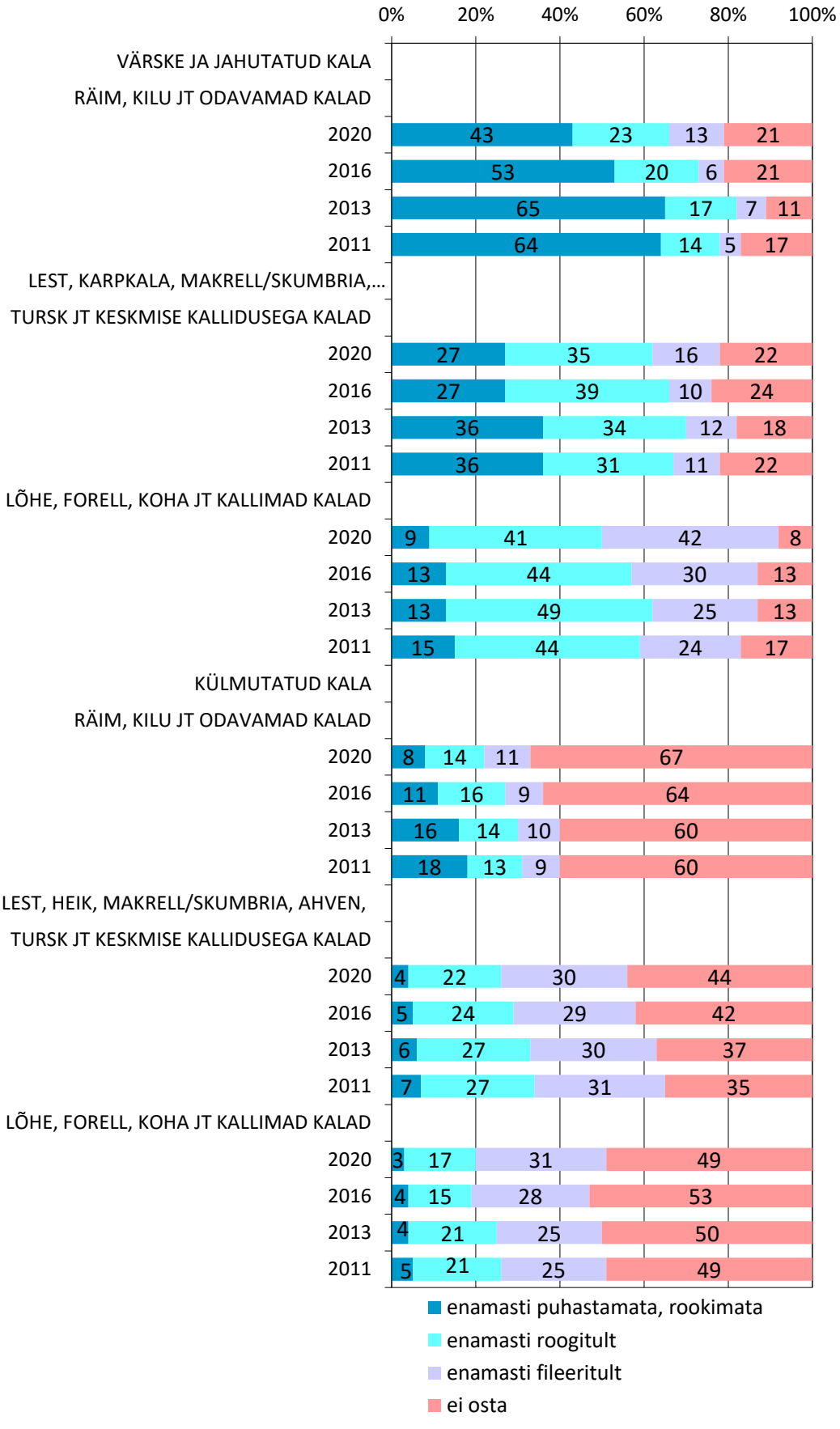
Teatud värskeid kalu nagu kilu, räim jt selle kategooria kalu eelistas üle poole kala ostjatest (54%, 2016. a 67%) soetada enamasti puhastamata kujul, mis võib kõnelda sellest, et oma odavama hinna poolest sobivad need vastavalt hinnatundlikumale ostjale. Suurenenud on nende ostjate hulk, kes eelistavad neid kalu roogitult (30%, 2016. a 26%) või fileeritult (16%, 2016. a 7%). Sellegi taga võib näha tarbijate kasvanud ostujõudu ja mugavust, kuivõrd puhastatuna on kala kallim. Teistes kategooriates, kus tegemist on suuremate kaladega, on vastavalt suurem ka nende hulk, kes eelistavad neid kalu osta roogitult või fileeritult. Eriti kehtib see lõhe, forelli ja teiste suuremate kalade kohta, kus kõrge hind ei ole vähem hinnatundliku ostja puhul määrav, vaid pigem ostetud toote kvaliteet ja toote tarbimise mugavus. Puhastamata kujul ostab lõhet, forelli, koha jt selle kategooria kalasid vaid 10% kala tarbijaist, samas 45% eelistab neid roogitult ja 45% fileeritult. Lesta, makrelli jt kalade grupis on eelistatuimaks valikuks roogitud kala. Roogituna eelistab selle grupi kalu 45% kala ostjatest, fileerituna 20% ja 35% ostab selle grupi kalu puhastamata kujul. Puhastamata kalade ostmise põhjuseks selles kategoorias võib olla tõsiasi, et teatud kalade puhul on see kujunenud traditsiooniks, et neid eelnevalt ei puhastata. Kui ka kalade rookimine on üsna levinud, võib fileerimine olla mõne kala puhul üsnagi uudne nähtus.

Värske ja külmutatud kala võrdluses ollakse esimest valmis ostma rohkem ka puhastamata kujul, kuid külmutatud kala soovitakse valdavalt kas roogitult või fileeritult. Kui värske ja jahutatud räime, kilu jt selle kategooria kalu eelistab 43% vastajaist osta puhastamata kujul (23% roogitult, 13% fileeritult), siis külmutatuna eelistab selle grupi kala puhastamata kujul vaid 8% ja 67% ei soovi seda külmutatud kujul üldse. Veelgi väiksem on tarbija valmidus osta puhastamata kala teiste külmutatud kalade kategoorias: heigi, lesta jt kategoorias on see 4% ning lõheliste, koha jt kategoorias 3%. Külmutatud kala puhul on kokkuvõttes väga suur (44%-67%) nende vastajate hulk, kes kala sellisel kujul üldse ei osta, ja kui ostetakse, siis roogituna ja fileerituna.

Joonis 2.10. Värske kala ostjate eelistatuimad kala ostuviisid aastatel 2003-2020 (% vastanutest)

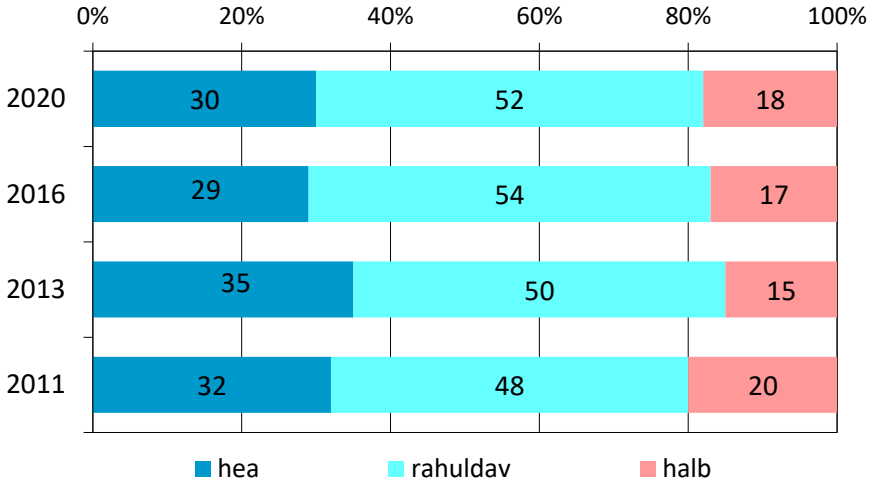
Joonis 2.11. Elanike eelistatuimad kala ostuviisid aastatel 2011-2020 (% vastanutest)

2.7. Hinnangud kala ja kalatoodete valikule ja kvaliteedile kauplustes

Kuna peamiselt ostetakse toitu kauplustest ning valdav osa kala ja -toodetest ostetakse samuti kauplustest, paluti vastajatel hinnata toodete valikut 24-s rühmas just kaupluste põhjal. Hinnanguid anti kolmesel skaalal: *hea, rahuldav või halb*. 2020. aastal pidasid elanikud kaupluste kalavalikut üldiselt rahuldavaks ja see on alates 2016. aastast olnud stabiilne (joonis 2.12). Üldhinnang näitab 24 tooterühma hinnangute keskmist. 52% vastanutest pidas 2020. aastal kala ja kalatoodete valikut kauplustes rahuldavaks, 30% heaks ja 18% halvaks (2016. a vastavalt 54%, 29% ja 17%). Viie tooterühma kalavalikut hinnati heaks, mitte ühtegi ei hinnatud halvaks ja ülejäänud said hindeks *rahuldav*. Kaupluste valik paranes elanike hinnangul 11-s tooterühmas, kuid 5-s suurenes halbade hinnangute osakaal (vt tabel 2.3).

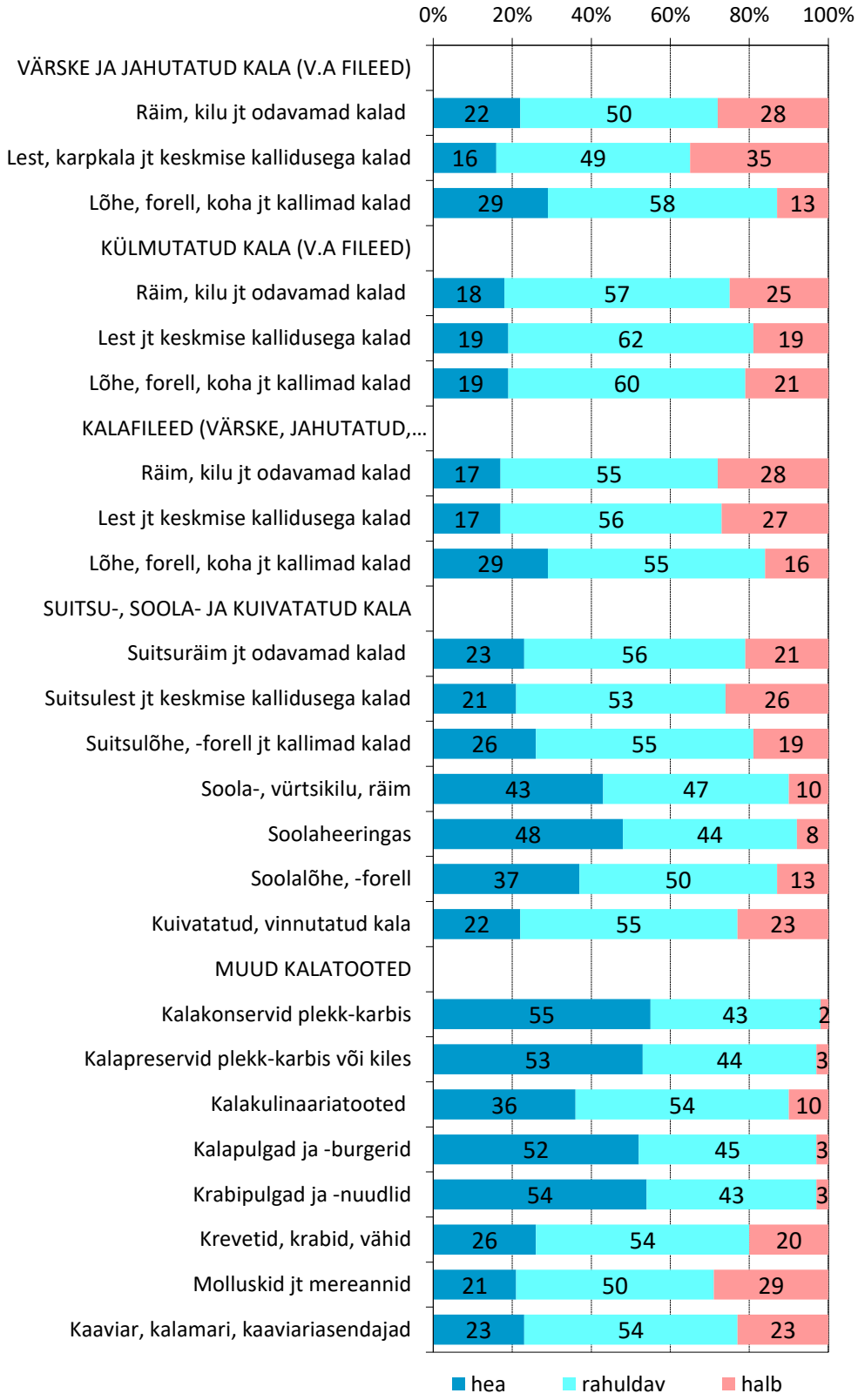
Joonis 2.12. Hinnangud kala ja kalatoodete valikule kauplustes 2011-2020 (keskmiselt) (% vastanutest)

Kaupluste kalatoodete valikut hinnati heaks viies tooterühmas (2016. a neljas): soolaheeringas, kalakonservid, kalapreservid, krabipulgad ja -nuudlid ning kalapulgad ja -burgerid (suurusjärgus 48%-55%), ülejäänud tooterühmade valikut hinnati rahuldavaks (suurusjärgus 47%-62%). Üha enam vastajaid hindas kaupluste värske odavama hinnaklassi kala (räim, kilu jt), keskmise hinnaklassi suitsukala, soola- ja vürtsikilu, kuivatatud ja vinnutatud kala, kalakonservide ja -preservide, kalapulkade ja -burgerite, krabipulkade ja -nuudlite, mereandide (rannakarbid, kalmaarid jms), kaaviari ja kalamarja valikut heaks. Samas suurenes ka nende vastajate osakaal, kes hindasid valdavalt rahuldava hinnangu kõrval halvaks kaupluste külmutatud räime ja kilu valikut, odavama ja keskmise hinnaklassi suitsukala, soola- ja vürtsikilu ning lahtise või pakendatud kalakulinaariatoodete valikut. Enim ei jäädud rahule kaupluste odavama värske, külmutatud ja suitsukala ning kalafileede valikuga, samuti keskmise hinnaklassi värske ja suitsukala ning kalafileede valikuga ning molluskite ja muude mereandide valikuga, kus peamiselt rahuldava hinnangu kõrval andis halva hinde 21%-35% (2016. a 29%-37%).

Elanike hinnangul on möödunud nelja aastaga paranenud kauplustes vaid odavama värske kala valik, ülejäänud hinnaklasside värske kala valikus ei ole muutust (joonis 2.13).

Joonis 2.13. Hinnangud kala ja kalatoodete valikule kauplustes (% vastanutest)

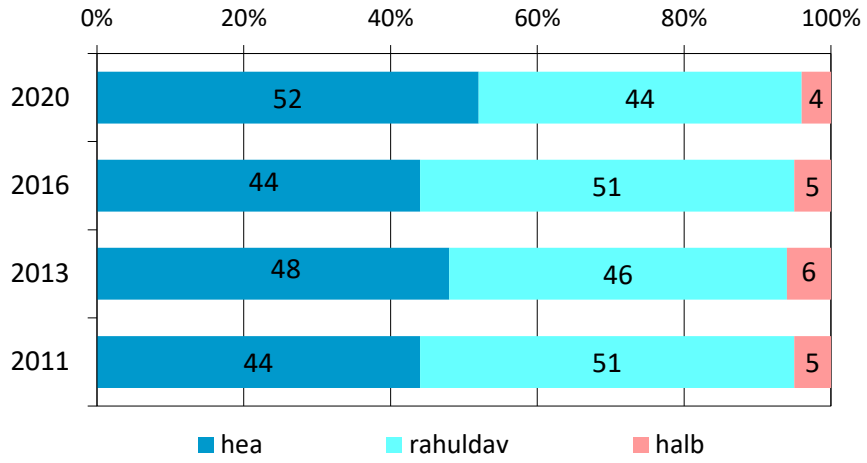

Tabel 2.3. Hinnangud kala ja kalatoodete valikule kauplustes aastatel 2016-2020 (% vastanutest)

	Hea		Rahuldav		Halb	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020
Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed)	19	22	50	50	31	28
Räim, kilu jt odavamad kalad	16	16	47	49	37	35
Lest, karpkala, ahven, makrell jt keskmise kallidusega kalad	29	29	55	58	16	13
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad						
Külmutatud kala (v.a kalafileed)	18	18	60	57	22	25
Räim, kilu jt odavamad kalad	19	19	60	62	21	19
Lest, heik, ahven, makrell jt keskmise kallidusega kalad	21	19	58	60	21	21
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad						
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud)	17	17	54	55	29	28
Räim, kilu jt odavamad kalad	15	17	60	56	25	27
Lest, heik, ahven, makrell jt keskmise kallidusega kalad	28	29	54	55	18	16
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad						
Värske ja külmutatud kala (kokku keskmiselt)	*18*	*19*	*55*	*54*	*27*	*27*
Räim, kilu jt odavamad kalad (kokku keskmiselt)	*17*	*17*	*56*	*56*	*27*	*27*
Lest, karpkala jt keskmise kallidusega kalad (kokku keskmiselt)	*26*	*26*	*56*	*57*	*18*	*17*
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (kokku keskmiselt)						
Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala	23	23	59	56	18	21
Suitsuräim, suitsukilu, suitsuheeringas jt odavamad kalad	17	21	59	53	24	26
Suitsulest, suitsukarpkala jt keskmise kallidusega kalad	26	26	55	55	19	19
Suitsulõhe, suitsuforell jt kallimad kalad	40	43	53	47	7	10
Soola-, vürtsikilu, räim	47	48	46	44	7	8
Soolaheeringas	35	37	53	50	12	13
Soolalõhe, -forell	*41*	*43*	*51*	*47*	*8*	*10*
Soolakala, vürtsikala (kokku keskmiselt)	18	22	59	55	23	23
Kuivatatud, vinnutatud kala						
Muud kalatooted	52	55	46	43	2	2
Kalakonservid plekk-karbis (räim, sprotid, sardiinid jms)	49	53	48	44	3	3
Kalapreservid plekk-karbis või kiles (Tallinna kilud, Balti vürtsikilud, soolaheeringas jt)	40	36	54	54	6	10
Kalakulinaartooted lahtiselt, klaas- või plastpakendis	48	52	50	45	2	3
Kalapulgad ja kalaburgerid (külmutatud, paneeritud)	49	54	48	43	3	3
Krabipulgad ja –nuudlid (makra)	25	26	54	54	21	20
Krevetid, krabid, vähid	18	21	52	50	30	29
Molluskid jt mereannid (kalmaarid, rannakarbid jt)	*21*	*23*	*53*	*52*	*26*	*25*
Mereannid (kokku keskmiselt)	20	23	59	54	21	23
Kaaviar (tuuraliste mari), kalamari (lõhe, forelli, siia jm mari), kaaviariasendajad (toodetud kalast), v.a valgumari	19	22	50	50	31	28

Uuringus osalejatel paluti hinnata viimase aasta jooksul ostetud kala ja kalatoodete kvaliteeti etteantud 24-s tooterühmas. Tooterühmade hinnangute keskmisest nähtub, et ostetud kala ja kalatoodete kvaliteeti hinnati 2020. aastal heaks või rahuldavaks. 52% vastanutest pidas viimase aasta jooksul ostetud kala või kalatoodete kvaliteeti heaks, 44% rahuldavaks ja 4% halvaks (2016. a vastavalt 44%, 51% ja 5%). 2016. aastaga võrreldes oldi ostetu kvaliteediga tunduvalt enam rahul. Kvaliteeti heaks hinnanud vastanute osakaal ületas 2013. aasta taset, ka siis peeti ostetu kvaliteeti pigem heaks kui rahuldavaks (2013. a 48%) (joonis 2.14).

Joonis 2.14. Hinnangud ostetud kala ja kalatoodete kvaliteedile 2011-2020 (keskmiselt) (% vastanutest)

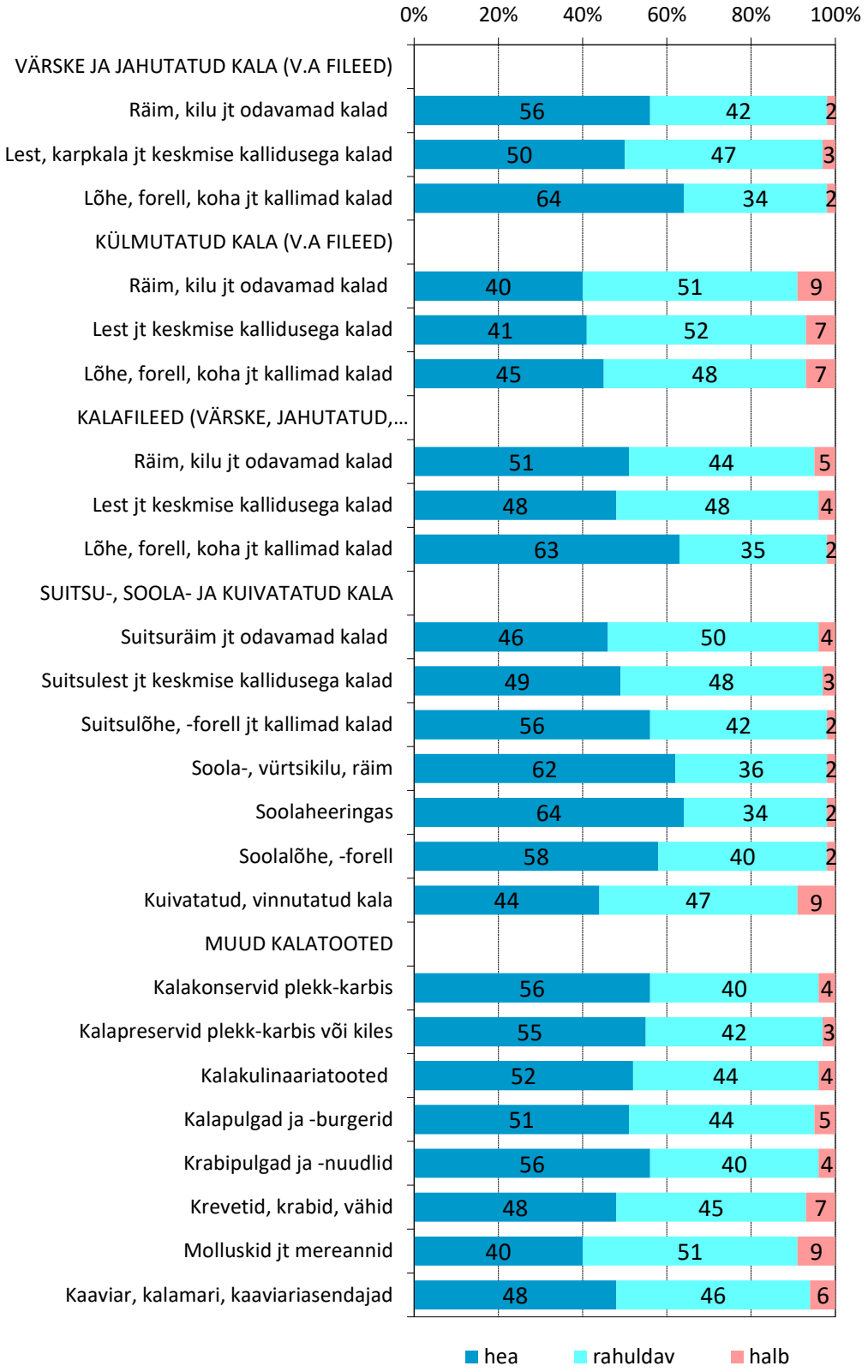

Kalatoodete kvaliteeti hinnati heaks 17 tooterühmas, mis on tunduvalt enam võrreldes 2016. aastaga, mil heaks hinnati 9 tooterühma kvaliteet. Mitte ühegi toote puhul ei hinnatud kvaliteeti halvaks, enamasti kasutati hinnangute andmiseks variante *hea* või *rahuldav*. Ostetu kvaliteet oli pigem hea kui rahuldav järgmistes rühmades: kõikide hinnaklasside värske kala, odavama ja kallima hinnaklassi kalafileed, kallima hinnaklassi suitsukala, soola- ja vürtsikalad, kalakonservid ja -preservid, kalakulinaariatooted, kalapulgad ja -burgerid, krabipulgad ja -nuudlid, krevetid, krabid ja vähid ning kaaviar, kalamari ja kaaviariasendajad *(hea*-hinnangute suurusjärk 48%-64%). Võrdselt häid ja rahuldavaid hinnanguid anti keskmise hinnaklassi kalafileedele (48%/48%), keskmise hinnaklassi suitsukalale (49%/48%). Külmutatud kalade, odavama hinnaklassi suitsukalade, kuivatatud kalade ning molluskite ja muude mereandide kvaliteeti hinnati sagedamini rahuldavaks kui heaks *(rahuldav*-hinnangute suurusjärk vahemikus 47%-52%) (joonis 2.15, tabel 2.4).

Hea hinnang anti nüüd eelmises uuringus rahuldavaks peetud värske keskmise hinnaklassi kala, odava hinnaklassi kalafilee, kallima suitsukala, kalakonservide ja -preservide, kulinaariatoodete, krevettide ja krabidele ning kaaviari ja kalamarja kvaliteedile. Halbade hinnangute osakaal langes oluliselt võrreldes 2016. aastaga, kuid neid anti suhteliselt rohkem taas kuivatatud kalade, molluskite ja muude mereandide ning külmutatud kala kvaliteedile (*halb*-hinnangute suurusjärk 7%-9%)

Kõrgemad hinnangud kvaliteedile näitavad, et tarbijate rahulolu kvaliteediga on suurenenud ja tooted rahuldavad enam tarbijate ootusi.

Joonis 2.15. Hinnangud viimase aasta jooksul ostetud kala ja kalatoodete kvaliteedile (% vastanutest)

Tabel 2.4. Hinnangud ostetud kala ja kalatoodete kvaliteedile 2016-2020 (% vastanutest)

	Hea		Rahuldav		Halb	
	2016	2020	2016	2020	2016	2020
Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed)	52	56	45	42	3	2
Räim, kilu jt odavamad kalad	43	50	53	47	4	3
Lest, karpkala, ahven, makrell jt keskmise kallidusega kalad	59	64	39	34	2	2
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad						
Külmutatud kala (v.a kalafileed)	29	40	62	51	9	9
Räim, kilu jt odavamad kalad	31	41	63	52	6	7
Lest, heik, ahven, makrell jt keskmise kallidusega kalad	40	45	55	48	5	7
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad						
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud)	44	51	52	44	4	5
Räim, kilu jt odavamad kalad	42	48	52	48	6	4
Lest, heik, ahven, makrell jt keskmise kallidusega kalad	57	63	41	35	2	2
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad						
Värske ja külmutatud kala (kokku keskmiselt)	42	49	53	46	5	5
Räim, kilu jt odavamad kalad (kokku keskmiselt)	*39*	*46*	*56*	*49*	*5*	*5*
Lest, karpkala jt keskmise kallidusega kalad (kokku keskmiselt)	*52*	*57*	*45*	*39*	*3*	*4*
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (kokku keskmiselt)						
Suitsu-, soola ja kuivatatud kala	38	46	58	50	4	4
Suitsuräim, suitsukilu, suitsuheeringas jt odavamad kalad	36	49	57	48	7	3
Suitsulest, suitsukarpkala jt keskmise kallidusega kalad	44	56	53	42	3	2
Suitsulõhe, suitsuforell jt kallimad kalad	50	62	49	36	1	2
Soola-, vürtsikilu, räim	55	64	43	34	2	2
Soolaheeringas	50	58	46	40	4	2
Soolalõhe, -forell	52	61	46	37	2	2
Soolakala, vürtsikala (kokku keskmiselt)	*30*	*44*	*59*	*47*	*23*	*9*
Kuivatatud, vinnutatud kala						
Muud kalatooted	48	56	49	40	3	4
Kalakonservid plekk-karbis (räim, sprotid, sardiinid jms)	49	55	49	42	2	3
Kalapreservid plekk-karbis või kiles (Tallinna kilud, Balti vürtsikilud, soolaheeringas jt)	47	52	50	44	3	4
Kalakulinaartooted lahtiselt, klaas- või plastpakendis	48	51	46	44	6	5
Kalapulgad ja kalaburgerid (külmutatud, paneeritud)	51	56	45	40	4	4
Krabipulgad ja -nuudlid (makra)	36	48	57	45	7	7
Krevetid, krabid, vähid	31	40	54	51	15	9
Molluskid jt mereannid (kalmaarid, rannakarbid jt)	33	44	56	48	11	8
Mereannid (kokku keskmiselt)	*35*	*48*	*56*	*46*	*9*	*6*
Kaaviar (tuuraliste mari), kalamari (lõhe, forelli, siia jm mari), kaaviariasendajad (toodetud kalast), v.a valgumari	52	56	45	42	3	2

2.8. Elanike ettepanekud kauplustele pakkumise parandamiseks

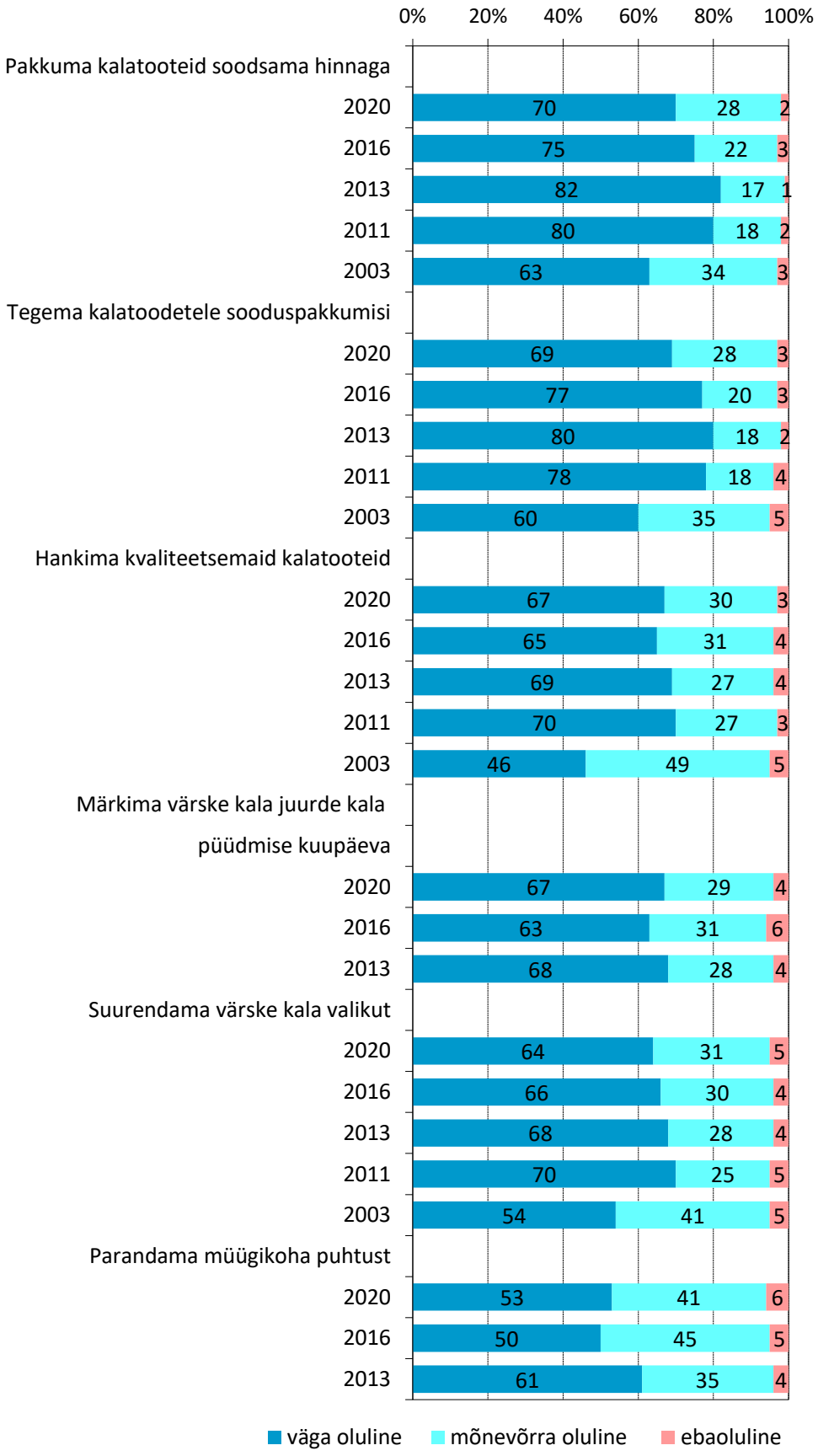
Küsitluse tulemus, kus valdav osa tarbijaist peab väga oluliseks või mõnevõrra oluliseks kõikide kalamüügiga seotud tingimuste parandamist ja ebaoluliseks peab seda väiksem osa (esmastes valikutes vaid 1%-6%, teisestes valikutes 9%-35%) näib kõnelevat sellest, et kala müük, ka kala hind, ei vasta mitte alati või mitte täielikult elanike ootustele ning selles on vajakajäämisi. Ennekõike sooviksid tarbijad kala müügil näha soodsamaid hindu ning sooduspakkumisi: kui värske kala ostmisel on esmasteks tingimusteks, et kala oleks värske, maitsev, kontrollitud kvaliteediga ja saasteainevaba, siis müügitegevuse edendamisel on tähtsaks peetud ka hinnategurit. Kala ja kalatoodete pakkumise parandamiseks peab 70% vastanuist väga oluliseks (28% mõnevõrra oluliseks), et kalatooteid pakutakse soodsama hinnaga ja 69% arvates oleks väga oluline (28% puhul mõnevõrra oluline) teha kalatoodetele sooduspakkumisi (joonis 2.16). Mitte vähem nõudlikud ollakse ka toodete kvaliteedi, sortimendi ja otseste müügitingimuste (vajaliku info lisamine, müügikoha puhtus jm) osas. Kvaliteetsemaid kalatooteid ning värskele, jahutatud, külmutatud ja suitsutatud kalale püüdmise kuupäeva lisamist peab väga oluliseks 67% vastanuist (mõnevõrra oluliseks vastavalt 30% ja 29%), värske kala valiku suurendamist 64% (mõnevõrra oluliseks 31%) ja müügikoha puhtust 53% (mõnevõrra oluliseks 41%). Vastanuist 25% peab väga oluliseks (mõnevõrra oluliseks 52%) suitsu-, soola- ja kuivatatud kala valiku suurendamist ning 20% väga oluliseks (50% mõnevõrra oluliseks) külmutatud kala valiku suurendamist.

Tähtsad on samuti tegurid, mis puudutavad kala päritolu. Kauplustele soovitatakse eelistada kodumaiste töötleja tooteid, see on vastajaist väga oluline 51% ja mõnevõrra oluline 39% jaoks. Päritolumaa äramärkimist peab väga oluliseks 46% ja mõnevõrra oluliseks 45% vastanuist. 38% peab väga oluliseks (47% mõnevõrra oluliseks) püügipiirkonna või kasvatamise koha lisamist nii värske, külmutatud kui ka suitsutatud kala puhul.

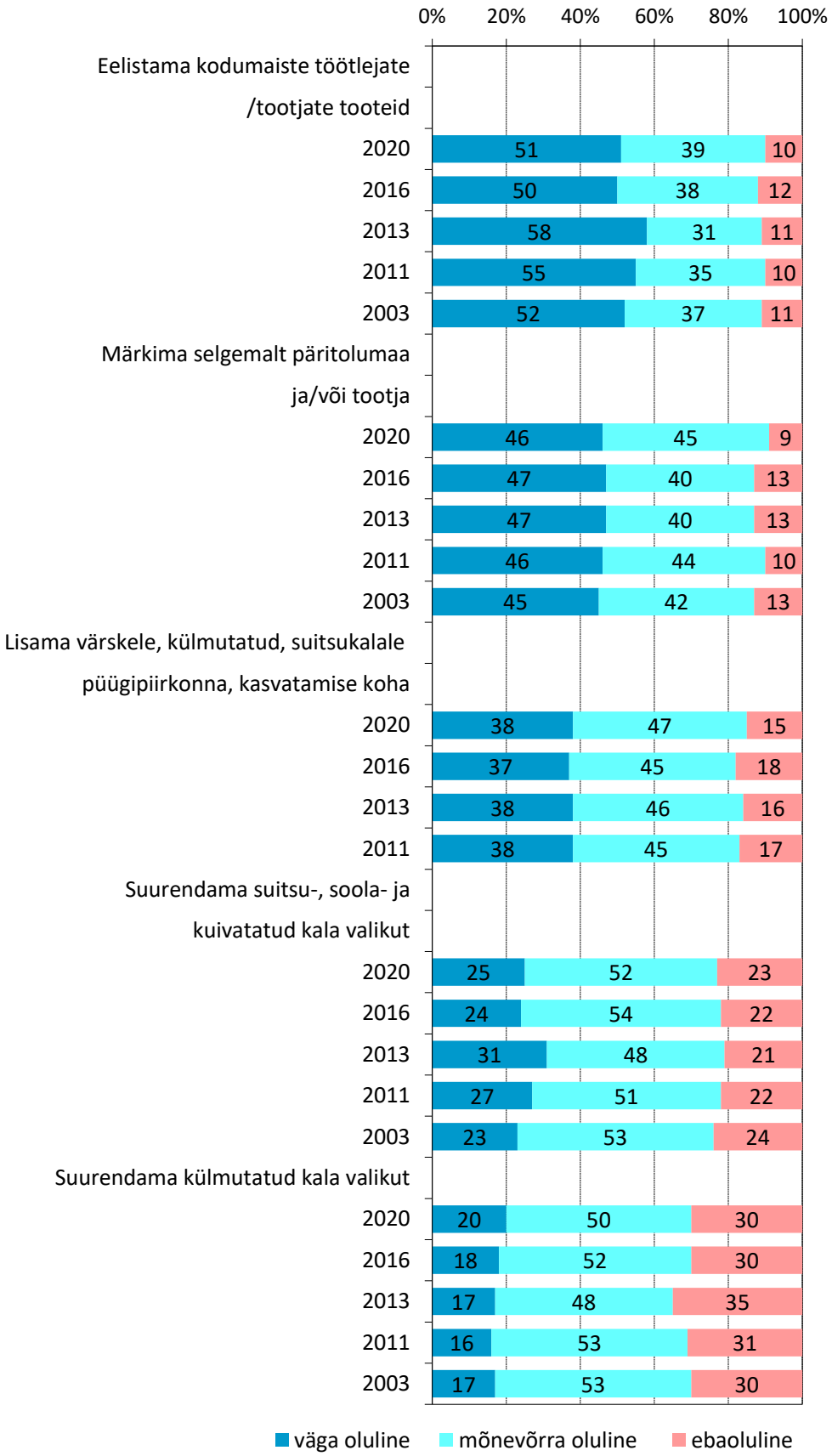
Muude tingimustena, mida sai vabalt juurde lisada, leidsid vastajad, et kauplustel peaks olema kala jaoks piisavalt eksponeerimise ja müümise ruumi, mis on probleemiks ennekõike maapoodides. Pakuti ka, et kala hoiutingimused peaksid olema head, kauplustes ei tohiks olla kalahaisu, müügiruumid peaksid olema ventileeritud, korraldada tuleks kalatoodete testimist ja sellega populariseerida kala söömist, andma peaks rohkem infot müüdava kala ja selle valmistamise kohta, sh ka kalas sisalduvate (ebatervislike) lisaainete kohta, pakkuma Eestis kasvatatud kala, pakkuma vabast loodusest püütud kala, arendama müüjate kompetentsust ja teenindusvalmidust. Samuti võiks kalalettide juures olla *illustreeriv "isutekitaja"* pilt kalaroast ja kalapüügi tegevusest, et propageerida värske kala tarbimist, mis saadud puhtast loodusest.

Ka teistele küsimustele lisatud vabavastustest nähtub sageli, et probleeme kala kättesaadavuse, kvaliteedi ja müügitingimustega on ennekõike maapoodides, kus värsket kala kas ei pakuta, selle sortiment on väike, müügitingimused halvad või poed asuvad inimesest väga kaugel. See tähendab kokkuvõttes, et kala, ja eriti värske kala, kättesaadavus maapiirkondades on halb ning eelistatud on see elanikkonna osa, kes pääseb mugavalt suurtesse kaubanduskeskustesse või spetsialiseerunud kalapoodidesse, kus kala sortiment on laiem ja müügitingimused paremad.

Joonis 2.16. Elanike ettepanekud kauplustele kala ja kalatoodete pakkumise parandamiseks 2003-2020 (% vastanutest)

Joonis 2.16. Elanike ettepanekud kauplustele kala ja kalatoodete pakkumise parandamiseks 2003-2020 (% vastanutest; järg)

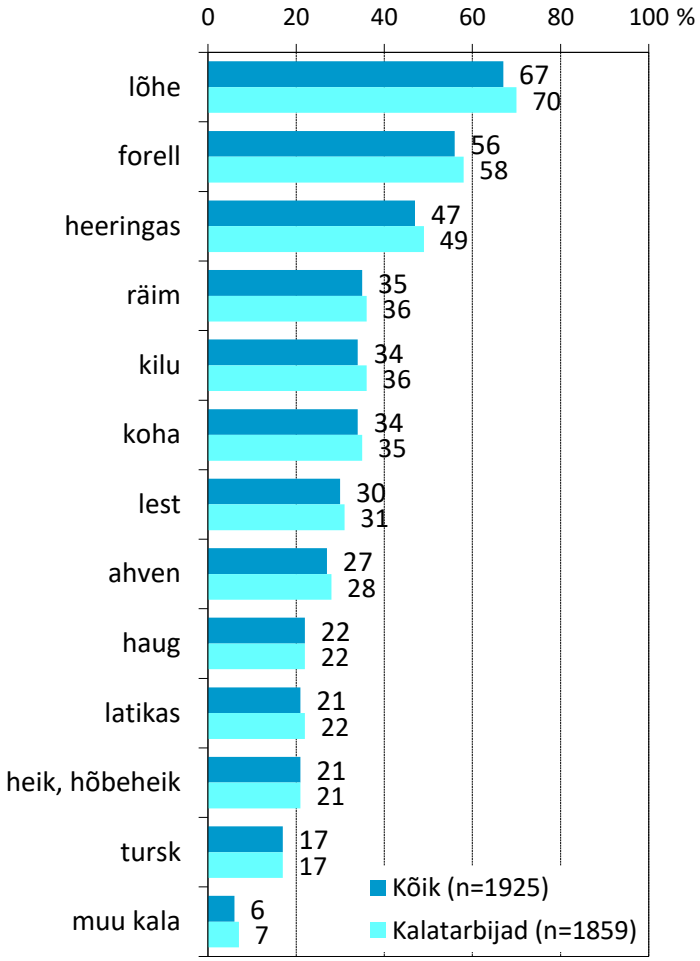

2.9. Lemmikkalad

Varasemates EKI uuringutes paluti vastajatel etteantud loetelu kasutades kirja panna kuni kaks lemmikkala. 2020. aastal muudeti küsimuse sõnastust täpsemaks ja vastajatel paluti märkida, millist kala neile meeldib süüa (kuni 3 lemmikut). Etteantud loetelu võis täiendada puuduolevate kaladega.

Elanike kalaeelistused ei ole võrreldes varasemate uuringutega muutunud. Enim armastavad elanikud süüa punase lihaga kalu – lõhet ja forelli, kuid ka heeringat. Lõhet nimetas lemmikuna 67% kõigist uuringus osalenutest ja 70% kalatarbijatest, forelli vastavalt 56% ja 58% ning heeringat 47% ja 49%. Eelistuses püsivad kõrgel kohal ka räim, kilu, koha ja lest, mida nimetas lemmikuna 30%-35% uuringus osalenutest ning 31%-36% kalatarbijatest. Lõhe oli vaieldamatu lemmik kõikides vastanute rühmades vaatamata vanusele, soole, sissetuleku suurusele ja elukohale. Ülejäänud kalade osas varieerusid lemmikkalad teatud määral regionaalselt. Näiteks Lääne-Eesti elanike lemmikkalade pingerida oli järgmine: lõhe, räim, heeringas, forell, kilu, lest ja ahven. Kirde-Eesti elanikel olid lemmikuteks lõhe, forell, koha, heeringas, ahven ja haug. Lõuna-Eesti elanikud armastavad süüa eelkõige lõhet, forelli, heeringat, koha, räime ja latikat. Kesk-Eesti elanikud nimetasid lemmikutena lõhet, heeringat, forelli, räime, kilu ning Põhja-Eesti elanikud lõhet, forelli, heeringat, kilu, koha ja räime. Noored eelistavad lõhet, forelli, kilu, lesta ja heeringat; eakate lemmikkalade järjestuses oli esikohal samuti lõhe, kuid järgnesid heeringas, forell, kilu ja räim. Kalaoste

Joonis 2.17. Elanike lemmikkalad 2020. aastal (% vastanutest)

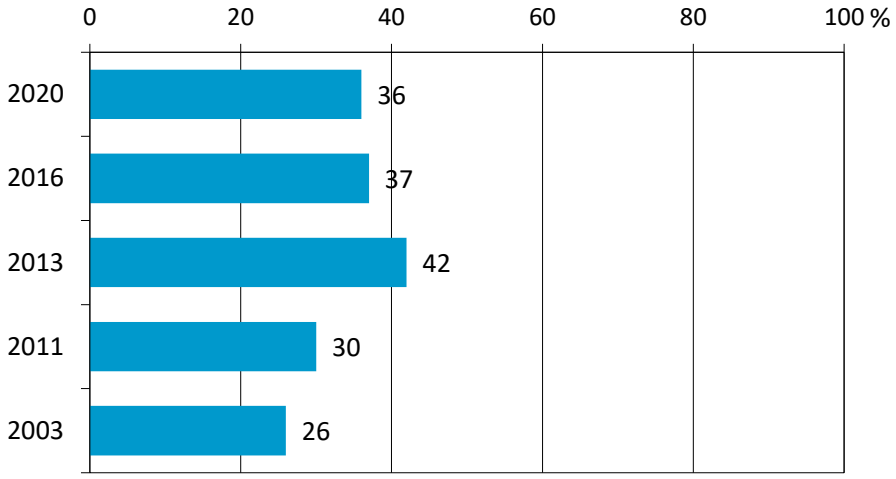
mõjutab sissetulekute suurus ja see ilmnes ka nimetatud lemmikutes. Väiksema sissetulekuga elanikud armastavad suhteliselt sagedamini süüa lõhe kõrval heeringat ja räime (joonis 2.17, lisa 4.13).

Peale juba nimetatud kalade nimetati lemmikutena sageli ka lesta, ahvenat, heiki ja hõbeheiki, koha, haugi, latikat ja turska. Vaba vastusena lisas loetellu seal puuduva lemmiku 136 vastajat. Elanikele meeldib süüa veel ka rääbist (nimetas 29 vastajat); angerjat (23); siiga (19); tuulehaugi ja skumbriat (mõlemat 9); linaskit (8); tinti ja silmu (mõlemat 5); karpkala, meritinti, doraadot, tuunikala, meriahvenat (igat 4); tuura ja särga (igat 3); angersäga, paltust, pangasiust, jõesilmu, kokre, vimba, säinast, lutsu (igat 2), merisiiga, võikala, krabisid, niiluse ahvenat, paaliat, vähki, notateeniat jm.

2.10. Halvad kogemused kala ja kalatoodetega

Ligi kahel kolmandikul vastanuist (64%) ei olnud kala ostmisel või söömisel viimase aasta jooksul halbu kogemusi, kuid teiselt poolt 36% möönis nende olemasolu (2016. a vastavalt 63% ja 37%) (joonis 2.18). Keskmisest enam oli halbu kogemusi Kirde-Eesti elanikel (49%), muust rahvusest Eesti elanikel (48%), madalat palka (kuni 500 € kuus leibkonnaliikme kohta) teenivatel vastanutel (47%) ja I-II taseme haridusega inimestel (41%) (lisa 4.14).

Joonis 2.18. Halbade tarbimiskogemuste osakaal kala ja kalatoodetega 2003-2020 (% vastanutest)

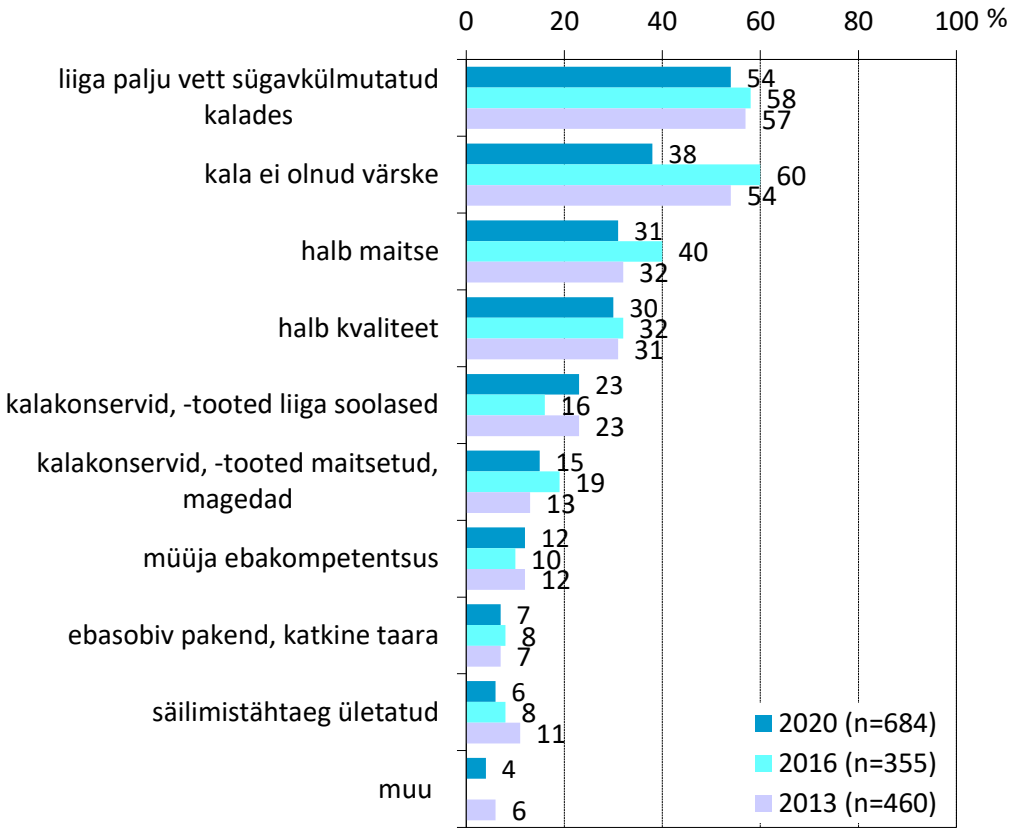
Mis valdkonnast need halvad kogemused olid, selgitati etteantud vastusvariantide abil, mis sisaldasid erinevaid kvaliteedinäitajaid. Valikvastustele võis oma sõnadega lisada ka muu kogemuse. Küsimusele vastasid ainult viimase aasta jooksul ebameeldiva kogemuse osaliseks saanud vastajad (36% kõigist) ja vastuste osakaalud on arvutatud negatiivse kogemuse saanutest, mitte kõigist küsitlusele vastanutest.

Kui 2016. aastal tõstsid negatiivseid kogemusi saanud vastajad esimeseks kala värskuse puudumise, siis sedakorda oli kõige häirivamaks teguriks see, et sügavkülmutatud kalades oli liiga palju vett – nii leidis 54% negatiivse kogemuse saanud vastajaist (2016. a 58%). Märkimisväärselt üle keskmise olid sügavkülmutatud kalaga saanud halbu kogemusi muust rahvusest (72%) ja Kirde-Eesti elanikud (68%), teistest eristuvad sellaga ka kuni 500 € ja 801-1200 € teenivad elanikud (mõlemad 63%) (lisa 4.15).

Teiseks toodi esile asjaolu, et ostetud kala ei olnud värske, mida märkis 38% (2016. a 60%) neist, kellel oli negatiivseid kogemusi. Halva maitse tõi esile 31%, halva kvaliteedi 30%, liiga soolased kalakonservid ja kalatooted 23%, nende maitsetuse 15%, müüja ebakompetentsuse 12%, ebasobiva või katkise pakendi 7%, ületatud säilivustähtaja 6% ja muid halbu kogemusi nimetas 4% vastajaist.

Muude halbade kogemustena (osaliselt ka eelnevaid korrates) tõid vastajad täiendavalt välja, et poest on kadunud lemmiktoode (konserv), et kala kvaliteet ei vasta ootustele, valmistooted on liiga magusad, pakendatud toode ja kehtiva säilivusajaga toode on tegelikult riknenud, räim tomatis konservis *oli[d] ainult peaaegu kõik pead*, lõhe ja forelli filee sisaldab liiga palju luid, pakendil viidatud kaal ei vasta tegelikkusele, jahutatud kala pähe müüakse külmutatud kala, kala on *erimaitsega ja liiga ära kuivatatud, polnud mahlakust*, kala on halvasti suitsutatud, külmsuitsu skumbria on liiga soolane, kuumsuitsu latikas on seest toores, küpsetatud kala on toores, konservi kaalu on vee abil suurendatud, kalamarjas on liiga palju vett, kala peal on porikärbsed.

Joonis 2.19. Halvad kogemused kala ja kalatoodete ostmisel või söömisel 2013-2020
(% halba kogemust omanutest)

Kokkuvõte ja järeldused

KALA JA KALATOODETE TARBIMINE

- Kala, kalatoodete ja mereandide tarbimiskogused elaniku kohta arvestatuna olid perioodil 2016-2019 SA leibkonnauuringute tulemuste alusel üsnagi püsivad, kuid kergelt langeval trendil, vähenedes 2016. aastal 7% ja 2017.-2019. aastal keskmiselt 0,5% aastas. Kui 2015. aastal tarbiti Eesti peredes kala ja kalatooteid 9,6 kg pereliikme kohta (toote kaalus), siis 2019. aastal 8,8 kg ehk 0,8 kg vähem. Sealhulgas sisalduv omapüütud või tasuta saadud kala kogus (0,4 kg) jäi enam-vähem samaks.
- Tarbimine vähenes võrreldes 2015. aastaga mõnevõrra peaaegu kõigis tootegruppides, v.a suitsukala ja krabipulgad; kõige enam oli vähenenud võrreldes 2015. aastaga külmutatud kala, soolakala ja mereandide (krevettide, molluskite jm) tarbimine.
- Kala tarbimine nihkus viimastel aastatel kodudest osaliselt toitlustusse. Einetamine väljaspool kodu sagenes viimastel aastatel jõudsalt. Toitlustusasutustes kulutati nii I kui ka V tulukvintiili peredes 2019. aastal 42% rohkem kui 2015. aastal.
- Kala kaalule arvutatult langes tarbimine 13,4 kg-lt pereliikme kohta (2015. a) 12,4 kg-le (2019.a) ehk tervelt kilogrammi võrra (7%).
- Kala tarbimine on tugevas sõltuvuses sissetulekust. V tulukvintiilis (viiendikus jõukamates leibkondades ehk V tulukvintiilis) kulutati kalale üle kahe korra rohkem (91 eurot 2019. a) kui I tulukvintiilis (viiendikus väikseima sissetulekuga leibkondades), kus kulus 43 eurot pereliikme kohta. See erinevus ei olnud aga perioodil 2015-2019 süvenenud.
- Toidukohtade külastamise võimalused sõltuvad suuresti sissetulekust. V kvintiilis saadi sellele kulutada endiselt 6,3 korda rohkem (629 eurot 2019) kui I kvintiilis (99 eurot). Paremad võimalused kalaroogade maitsmiseks söögikohtades tekivad hea sissetuleku puhul.
- EKI küsitluse tulemused näitasid, et peredes netotuluga üle 1200 euro (pereliikme kohta) tarbiti hinnanguliselt 20% kalast ja mereandidest toitlustusasutustes, peredes netotuluga alla 500 euro hinnanguliselt 9% (keskmine oli 15%).
- Kui arvestada lisaks ülaltoodud kogustele ka väljaspool kodu, restoranides jt toidukohtades, koolides ja lasteaedades söödavaid kalaroogi, võib kogu tarbimine ulatuda üle 16 kg elaniku kohta (kala eluskaalus).
- Euroopa kalandus- ja vesiviljelustoodete turu seirekeskuse (EUMOFA) arvutuste kohaselt oli Eesti turul kalaressursse 2015. aastal 17,2 kg elaniku kohta (sh tooted arvutatud eluskala kaalule) ja 2017. aastal 16,3 kg. Perioodil 2016-2019 vähenes värskete ja külmutatud vähiliste (krevettide) import.
- Nii värsket kala kui ka kalatooteid tarbitakse lastega peredes pereliikme kohta poole vähem kui lasteta peredes, mis seondub osalt ka piiratud sissetulekuga pereliikme kohta.

- V ja III tulukvintiilis kala tarbimine 2015-2019. aastal ei vähenenud, vaid oli koguseliselt veidi suurem kui 2015. aastal (vastavalt 1% ja 5%). III kvintiili mõjutab pensionäride tarbimine.
- Elanike rahalised kulutused kalatoodete ja mereandide ostmisele suurenesid keskeltläbi 54 eurolt (2015. a) 60 eurole kuus (2019. a) ehk 11%. Kala osakaal toidukulutustes (5,0%) oli peaaegu samal tasemel kui 2015. aastal (5,1%). Keskmisest väiksem oli see osakaal lastega peredes (3,9%), 16-24-aastastel (2,8%), 25-39-aastastel (4,2%) ja I tulukvintiilis (4,5%), keskmisest suurem üle 60-aastastel (6,2%), lasteta peredes (5,6%) ja V tulukvintiilis (5,6%).
- Rahvuste lõikes olid erinevused kala osakaalus toidukulutustes tasandunud, eestlaste toidukulutustes moodustas kala 4,9%, mitte-eestlastel 5,1%.
- Üle 60-aastased kulutavad kalale ja kalatoodetele ligi kaks korda suurema summa (90 eurot 2019. a) kui 25-39-aastased (47 eurot).
- Kala ja kalatooteid tarbiti elaniku kohta endiselt 5,7 korda vähem (8,8 kg toote kaalus) kui liha ja lihatooteid (50 kg ringis) ja neile kulutati 3,7 korda vähem. Lihatoodete eelistamisele tuleb kasuks soodsam hinnatase, samas on vähenenud ka lihatoodete osakaal elanike toiduostukuludes.
- Värsket kala tarbitakse endistviisi kõige enam Lääne-Eestis (5,1 kg pereliikme kohta 2019. a), kus on paremad võimalused osta kohalikku kala ja kõige vähem Kirde-Eestis (2,7 kg pereliikme kohta), mujal 3,1-3,5 kg pereliikme kohta. Samas on ka Lääne-Eestis värske kala tarbimine pereliikme kohta vähenenud (2012. a tarbiti 8,3 kg).
- Kalatoodete tarbimist elavdavad perioodilised hinnalangused värskele lõhele ja lõhefileele, mida võimaldab lõhe maailmaturu hindade kõikumine. Hinnalanguse perioodidel imporditakse lõhet rohkem. 2019. aastal langes värske, jahutatud lõhe impordihind Eestisse 11% 5.15 eurole/kg ja impordikogused suurenesid samal ajal 5,7 tuh tonnile, mida oli 45% rohkem eelmise kolme aasta keskmisest (3,9 tuh tonni).
- Kui tavaliselt on kalatoodete hinnad tarbijahinnaindeksis kerkinud teistest toiduainetest kiiremini, siis aastail 2018 ja 2019 kala hinnatase langes veidi (vastavalt 0,7% ja 0,4%), seda peamiselt lõhe hindade languse mõjul.
- Kodumaise valge kala (ahven, koha) hinda tõstab hea nõudlus Euroopa eksporditurul ja ressursside piiratus. Ahvena jaehinnad on seetõttu tõusmas ja koha hinnad püsivad suhteliselt kõrged.
- Eesti turul domineerib importkala, samas võiks kodumaist kala tarbida rohkem. Näiteks Eestis kasvatatud vikerforelli kogused võimaldaks tarbida seda kala elaniku kohta üle 600 grammi aastas. Soomes tarbitakse kodumaist vikerforelli 1,2 kg aastas elaniku kohta.
- Elanikkond vajaks nähtavasti lisaselgitusi Läänemere kala võimaliku saasteainete sisalduse, sellega kaasnevate riskide ja ohutute koguste kohta. Euroopa Toiduohutusameti poolt väljatöötatud saasteainete piirmäärad lähtuvad eelkõige kõige tundlikumaist tarbijaist (lapsed, beebiootel naised jt).

ELANIKE HINNANGUD OMA KALATARBIMISELE

- 96% EKI küsitluses osalenutest tarbis viimase aasta jooksul kala ja 4% mitte (2016. a 97% ja 3%). 18-29-aastastest noortest ei tarbi kala ega kalatooteid 11%.
- Kala või kalatooteid süüakse tüüpiliselt kord nädalas või vähemalt paar korda kuus ning tarbimine püsib stabiilne. 78% vastanutest tarbis kala ja kalatooteid vähemalt paar korda kuus või sagedamini (2016. a 78%). Vähemalt kord nädalas tarbis kala ja kalatooteid 52% vastanutest, 26% paar korda kuus ja 19% kord kuus või harvemini. 3%-punkti on kasvanud kord nädalas või sagedamini kala söövate vastanute osakaal ja sama võrra vähenenud vähemalt paar korda kuus kala söövate vastanute osakaal ehk kala on kalatarbijate toidulaual veidi sagedamini.
- Oma kala ja kalatoodete söömise sagedusega jäid vastajad rahule ning rahulolu on suurenenud. 61% vastanutest olid kala ja kalatoodete söömisega kas täiesti või enam-vähem rahul (2016. a 53%), rahulolematust väljendas 37% (2016. a 42%) ja 2% vastanutest ei osanud hinnangut anda. Rahulolevate elanike osakaal on nelja aastaga tõusnud 53%-lt 61%-ni ja see on 2003. aasta tasemel (rahul 60%, mitterahul 38%). Jätkuvalt on rahulolematuse peamiseks põhjuseks toodete kallidus elanike jaoks, kuid rahulolematust hindadega on vähendanud sissetulekute suurenemine.
- Elanike hinnangutele tuginedes ei ole uuringutevahelisel perioodil toimunud kalatarbimises suuri muutusi. Kõige sagedamini süüakse roogi värskest lõhest ja forellist, soolaheeringat, soolalõhet ja -forelli, kalakonserve ja -preserve ning roogi värskest räimest ja kilust. Lisandunud on külmutatud ja suitsutatud, keskmisesse ja kallimasse hinnaklassi kuuluva kala ja kalafileede, kuivatatud ja vinnutatud kala, mereandide ja kaaviari tarbijaid. Nelja aasta jooksul on taas lisandunud kalafileede, kallima suitsukala, mereandide ja kaaviari tarbijaid.
- Keskmise ja kallima hinnaklassi värske ja jahutatud kala tarbimine on jäänud samale tasemele. Värskest kalast eelistati enim kallima hinnaklassi värsket kala, st lõhet, forelli ja teisi kallimaid kalu. Langeb värske odavama kala tarbimine ja nende kalade fileedest toitude valmistamine. Värske räime ja kilu igakuiste tarbijate osakaal on vähenenud nelja aastaga 2016. a 48%-lt 2020. a 36%-ni vastanutest, neid kalu süüakse järjest harvemini või ei sööda üldse. Kallima ja keskmise hinnatasemega kalafileedest toitude valmistamine oli varasemast populaarsem.
- Külmutatud kalale eelistati endiselt värsket ja jahutatud kala. Iga hinnaklassi külmutatud kalal oli 2020. aastal varasemast enam tarbijaid. Enim eelistati toitu valmistada keskmise hinnaklassi külmutatud kaladest. Keskmise hinnaklassi kalu tarbis 2020. aastal 57% (2016. a 51%), kallima hinnaklassi kalu 47% (2016. a 41%) ja odavamat külmutatud kala 35% (2016. a 31%).
- Mida kõrgem oli vastaja sissetulek, seda enam tarbiti kalaroogi, mis olid valmistatud keskmise ja kallima hinnaklassi värskest kalast või nende fileedest ning seda vähem kasutati toiduvalmistamisel külmutatud kala.
- Elanikele maitsevad soolaheeringas, vürtsikilu, soolalõhe ja -forell ning suitsukalad. Soolaheeringat sõi 2020. aastal 79% vastanutest (2016. a 78%), vürtsikilu 76% (2016. a 70%), soolalõhet ja -forelli 74% (2016. a 67%). Soolaheeringa tarbijaskond püsib stabiilne, vürtsikilu ja odavamate suitsukalade tarbijaskonna vähenemine peatus ja uusi tarbijaid tuli juurde.

Suitsuräime ja teisi odavamaid suitsukalu tarbis 2020. aastal 62% (2016. a 58%), keskmise hinnaklassi suitsukalu 70% (2016. a 61%) ja kallimaid suitsukalu 70% vastanutest (2016. a 59%). Soolalõhe ja -forelli igakuine tarbimine tõusis ja tarbijaskond suurenes.

- Kalakonservide tarbijaskond püsib stabiilne, kuid endiselt väheneb sagedane tarbimine. Kalapreservide tarbijaid on juurde tulnud. Kalakonserve tarbis 2020. a 78% vastanutest (2016. a 77%), kalapreserve 75% (2016. a 69%). Tarbijaskonna suurus on lähedane värske odavama ja keskmise hinnaklassi kala, soolaheeringa, soolalõhe vürtsikilu ja krabipulkade tarbijatele.
- Kalapulkade ja kalaburgerite ning krabipulkade ja -nuudlite tarbijaskond suurenes. 2020. aastal tarbis kalapulki ja -burgereid 69% vastanutest (2016. a 65%), krabipulki ja -nuudleid 74% (2016. a 69%). Vähemalt kord kuus või sagedamini nimetatud tooteid tarbinute osakaal tõusis 2013. aasta tasemele ja langussuund peatus. Kala- ja krabipulgad on eelistatud noorte toidulaual, neid tarbis viimase aasta jooksul vastavalt 84% ja 80% vastajarühmast.
- Kalakulinaariatoodete tarbijaskond püsis stabiilne, tooteid tarbis 65% vastanutest (2016. a 62%) ja tarbimissagedus ei muutunud.
- Krevettide, krabide ja vähkide tarbijaskond suurenes uuringutevahelisel perioodil tunduvalt ja varasem kasvutendents jätkus. 2020. aastal tarbis tooteid 56% vastanutest (2016. a 44%). Lisandus nii igakuulisi tarbijaid kui ka harva tooteid tarbivaid elanikke.
- Molluskite ja muude mereandide tarbijaskond on suurenenud, tooteid tarbis viimase aasta jooksul 39% vastanutest (2016. a 28%). Tarbimistrend on kasvav ja aasta-aastalt lisandub elanikke, kes tarbivad tooteid harvem kui kord kuus.
- Kaaviari ja kalamarja (v.a valgumari) tarbijaskond on samuti kasvav. 2020 . aastal tarbis neid tooteid 51% vastanutest (2016. a 41%). Tarbimissagedus on suurenenud ja on tekkinud iganädalased tarbijad (2%).
- Kala süüakse valdavalt kodudes, seal tarbiti 74% tarbitud kalast ja kalaroogadest, toitlustusasutustes tarbitava kala osakaal suurenes ja moodustas 15% ning külas söödu osakaal 11% (2016. a vastavalt 76%, 13% ja 11%). Alates 2011. aastast on tarbimiskohtade struktuur muutunud, kodudes kalaroogade söömine väheneb ja toitlustusasutustes kasvab. Noored on viimase aasta jooksul söönud valdava osa kalaroogadest kodus, kuid olulise osa ka toitlustusasutustes ja külas, vastavalt 56%, 24% ja 20% tarbitud kalaroogadest.
- Kala ja kalatooteid ostavad elanikud enamasti kauplustest. Turgudelt, kalakasvatajatelt ja kaluritelt ning ise püütud või tuttavatelt saadud kala osakaal on endiselt väike. Kauplused on jäänud peamisteks kala ostukohtadeks (51%-90% kogustest), kust eelistatakse osta kallima hinnaklassi värsket kala (peamiselt lõhet ja forelli), külmutatud kala, kalafileesid, soola- ja vürtsikilu (sh kalakonservid, -preservid jm), soolaheeringat ning soolalõhet ja -forelli. Tavapärase ostuprotsessi muutumine ja virtuaalsete toiduostude levik 2020. aastal ei suutnud muuta elanike harjumusi osta kauplustest värsket kala, eriti värsket kallimat kala. Turgude senine tase ostukohana püsib kallima ja keskmise hinnaklassi värske kala osas, kuid odavama värske kala ja kalafileede osas on positsiooni loovutatud kauplustele. Jätkub üldine suundumus teha kalaoste turgude asemel kauplustest. Kui kala püütakse (töödeldakse) ise või saadakse tuttavatelt, siis on need enamasti keskmise hinnaklassi värsked ja suitsutatud kalad ning soolalõhe või -forell.

- Suuremate sissetulekute korral ostaksid elanikud kala ja kalatooteid sama palju kui enne või suurendaksid tarbimist. Rohkem ostetaks värsket kala ja kalafileesid. Värsket ja jahutatud kala ostaks rohkem 49% vastanutest, sama taseme säilitaks 42% ja vähem ostaks 1% (2016. a vastavalt 55%, 34% ja 0%). Kalafileesid ostaks rohkem 53%, sama palju 37% ja 2% ostaks vähem (2016. a vastavalt 56%, 31% ja 1%). Külmutatud kala, suitsu-, soola- ja kuivatatud kala ning muude kalatoodete (nt kalakonservide, -preservide, kulinaariatoodete, kalapulkade, krevettide, kaaviari, mereandide) ostmine sissetulekute kasvades ei suureneks oluliselt. Kõige vähem mõjutaks sissetulekute kasv külmutatud kala ostmist.
- Kala ostmisel hindasid vastajad kõige tähtsamaks kala värskust, maitset ja müügikoha puhtust. Need kolm tegurit on püsinud esikohal kõikides Eesti Konjunktuuriinstituudi vastavasisulistes küsitlustes alates 2003. aastast. Värskust pidas 2020. aastal väga tähtsaks 96% vastanutest (2016. a 97%), maitset 92% (2016. a 91%) ja müügikoha puhtust 82% (2016. a 78%). Alles neljanda tegurina kerkis esile hind, mida pidas kala ostmisel väga oluliseks 63% vastanuist (2016. a 68%). Võrreldes varasemate uuringutega, on hinna osatähtsus mõnevõrra langenud, mis on elanike sissetulekute kasvu arvestades ootuspärane. Kala liiki pidas ostmisel väga tähtsaks 58% vastanuist ja roogitust 44%. Ülaltoodud tegurid olid vastanutele kalaoste tehes olulisemad kala päritolumaast (väga oluline 31% vastanutest), fileeritusest (29%), püügipiirkonnast (25%), toiteväärtusest (21%) ja tootjast või brändist (13%), samuti pakendist (10%) ja reklaamist (6%).
- Värskeid kalu nagu kilu, räim jt selle kategooria kalu eelistas üle poole kala ostjatest (54%, 2016. a 67%) soetada enamasti puhastamata kujul. Suurenes nende vastanute osakaal, kes eelistasid neid kalu osta roogitult või fileeritult. Selle taga võib näha tarbijate kasvanud ostujõudu ja mugavust, kuivõrd puhastatuna on kala kallim. Värsket kala eelistatakse üha enam osta fileeritult, eriti kallimaid kalu. Värske ja külmutatud kala võrdluses ollakse esimest valmis ostma rohkem ka puhastamata kujul, kuid külmutatud kala soovitakse valdavalt kas roogitult või fileeritult. Külmutatud kala puhul oli väga suur (44%-67%) nende vastajate hulk, kes sellisel kujul kala üldse ei osta. Kui ostetakse, siis pigem on need keskmise hinnatasemega või kallimad tooted.
- 2020. aastal pidasid vastajad kaupluste kalavalikut üldiselt rahuldavaks ja see hinnang on läbi aastate stabiilne. 52% vastanutest pidas kala ja kalatoodete valikut kauplustes rahuldavaks, 30% heaks ja 18% halvaks (2016. a vastavalt 54%, 29% ja 17%). Viie tooterühma kalavalikut hinnati heaks, mitte ühtegi ei hinnatud halvaks ja ülejäänud said hindeks rahuldav. Kaupluste valik paranes elanike hinnangul 11-s tooterühmas, kuid 5-s suurenes halbade hinnangute osakaal. Kaupluste soolaheeringa, kalakonservide ja -preservide, krabipulkade ja -nuudlite ning kalapulkade ja -burgerite valik oli vastanute hinnangul kauplustes hea, ülejäänud tooterühmade valik aga rahuldav. Möödunud nelja aastaga on kauplustes paranenud vaid odavama värske kala valik, ülejäänud hinnaklasside värske kala valikus ei ole tarbijad tunnetanud muutust. Enim ei jäädud rahule kaupluste odavama värske, külmutatud ja suitsukala ning kalafileede valikuga, samuti keskmise hinnaklassi värske ja suitsukala ning kalafileede valikuga ning molluskite ja muude mereandide valikuga.

- Ostetud kala ja kalatoodete kvaliteeti hinnati 2020. aastal heaks või rahuldavaks ja kvaliteediga oldi varasemast enam rahul. 52% vastanutest pidas viimase aasta jooksul ostetud kala või kalatoodete kvaliteeti heaks, 44% rahuldavaks ja 4% halvaks (2016. a vastavalt 44%, 51% ja 5%). Mitte ühegi toote puhul 24-st ei hinnatud kvaliteeti halvaks. Ostetu kvaliteet oli pigem hea kui rahuldav 17-s tooterühmas: kõikide hinnaklasside värske kala, odavama ja kallima hinnaklassi kalafileed, kallima hinnaklassi suitsukala, soola- ja vürtsikalad, kala-konservid ja -preservid, kalakulinaariatooted, kalapulgad ja -burgerid, krabipulgad ja -nuudlid, krevetid, krabid ja vähid ning kaaviar, kalamari ja kaaviariasendajad. Võrdselt häid ja rahuldavaid hinnanguid anti keskmise hinnaklassi kalafileede ja keskmise hinnaklassi suitsukalade kvaliteedile. Külmutatud kalade, odavama hinnaklassi suitsukalade, kuivatatud kalade ning molluskite ja muude mereandide kvaliteeti hinnati sagedamini rahuldavaks kui heaks.
- Kala müük ja hind ei vasta mitte täielikult elanike ootustele. Kala ja kalatoodete pakkumise suurendamiseks kauplustes sooviksid tarbijad kala müügil näha soodsamaid hindu ning sooduspakkumisi (väga oluline 70% ja 69% vastanutest). Mitte vähem nõudlikud oldi ka toodete kvaliteedi, sortimendi ja otseste müügitingimuste (vajaliku info lisamine, müügikoha puhtus jm) osas. Kvaliteetsemaid kalatooteid ning värskele, jahutatud, külmutatud ja suitsutatud kalale püüdmise kuupäeva lisamist pidas väga oluliseks 67% vastanutest, värske kala valiku suurendamist 64% ja müügikoha puhtuse parandamist 53% vastanutest. Müüki aitaks elanike hinnangul edendada veel ka kodumaiste toodete eelistamine tootevalikus, hinnasiltidel selgemalt päritolumaa või tootja märkimine, samuti suitsu-, soola- ja kuivatatud kala ning külmutatud kala valiku suurendamine ja teabe lisamine kala püügipiirkonna või kasvatamise koha kohta.
- Viimase aasta jooksul ei kogenud 64% vastanutest kala ostmisel või söömisel midagi halba, kuid 36% möönis negatiivset tarbimiskogemust (2016. a vastavalt 63% ja 37%). Ebameeldiv kogemus tähendas sagedamini olukordi, kus sügavkülmutatud kalades oli liiga palju vett (54% halbu kogemusi saanutest), kala ei olnud värske (38%), tootel oli halb maitse (31%) või kvaliteet ei rahuldanud (30%). Uuringutevahelisel perioodil ei ole negatiivsed tarbimiskogemused vähenenud ning jätkuvalt on probleeme toodete maitsete ja konservide kvaliteediga.
- Elanike kalaeelistused ei ole võrreldes varasemate uuringutega muutunud. Enim armastavad elanikud süüa punase lihaga kalu – lõhet ja forelli, kuid ka heeringat. Lõhet nimetas lemmikuna 67% kõigist uuringus osalenutest ja 70% kalatarbijatest, forelli vastavalt 56% ja 58% ning heeringat 47% ja 49%. Eelistustes püsivad kõrgel kohal ka räim, kilu, koha ja lest, mida nimetas lemmikuna 30%-35% uuringus osalenutest ning 31%-36% kalatarbijatest. Lõhe oli vaieldamatu lemmik kõikides vastanute rühmades vaatamata vanusele, soole, sissetuleku suurusele ja elukohale. Ülejäänud kalade osas varieerusid lemmikkalad teatud määral ka regionaalselt. Näiteks Lääne-Eesti elanike lemmikkalade pingerida oli järgmine: lõhe, räim, heeringas, forell, kilu, lest ja ahven. Kirde-Eesti elanikel olid lemmikuteks lõhe, forell, koha, heeringas, ahven ja haug. Lõuna-Eesti elanikud armastavad süüa eelkõige lõhet, forelli, heeringat, koha, räime ja latikat.

Lisa 1. Kulutused kalale, kalatoodetele ja mereandidele ning tarbimiskogused 2019. aastal leibkonnaliikme kohta[28]

(Statistikaameti leibkonna kulutuste uuringu alusel)

Kulutused kalale ja kalatoodetele linnas ja maal

	Kokku	Linnas	Maal
Kulutused, eurot	61,8	61,9	61,6
Osakaal kulutustes toidule[29] %	5,0	5,0	4,9
sh värske kala			
kulutused, eurot	21,2	20,5	22,7
värske kala osakaal kulutustes kalale %	34,3	33,1	36,9
Kulutused toidule kokku, eurot	1242,0	1234,9	1256,0
Kulutused söömisele väljaspool kodu	253,6	286,9	187,5

Kulutused kalale ja kalatoodetele maakonniti

	Kulutused, eurot	Osakaal toidukuludes, %	sh värske kala	
			kulutused, eurot	värske kala osakaal, %
Harjumaa	64,0	5,1	22,9	35,8
.. Tallinn	65,5	5,1	23,5	35,9
.. muu Harjumaa	59,7	5,1	21,5	36,0
Hiiumaa	97,9	5,9	45,9	46,9
Ida-Virumaa	53,9	5,1	14,5	26,9
Jõgevamaa	63,8	5,5	20,8	32,6
Järvamaa	57,7	4,2	17,1	29,6
Läänemaa	79,9	5,9	33,1	41,4
Lääne-Virumaa	59,0	4,9	..	..
Põlvamaa	60,4	4,9	..	..
Pärnumaa	68,8	5,3	30,1	43,8
Raplamaa	59,6	4,7	21,0	35,2
Saaremaa	60,0	4,2	..	..
Tartumaa	58,8	4,6	18,5	31,5
Valgamaa	46,3	4,3	..	..
Viljandimaa	65,3	5,0	20,0	30,6
Võrumaa	50,0	4,5	..	..

[28] Hõlmab nii ostetud kala kui mereande ja neist valmistatud tooteid, samuti tasuta saadud kala, mis on SA poolt tarbimisse arvestatud keskmiste hindade järgi

[29] hõlmab kõigis tabelites toitu ja mittealkohoolseid jooke

Kulutused kalale ja kalatoodetele leibkonnapea rahvuse järgi

	Kokku	Eestlased	Mitte-eestlased
Kulutused, eurot	61,8	64,1	56,3
Osakaal kulutustes toidule, %	5,0	4,9	5,1
sh värske kala			
kulutused, eurot	21,2	22,0	19,3
värske kala osakaal %	34,3	34,3	34,3
Kulutused toidule kokku, eurot	1242,0	1300,6	1099,5

Kulutused kalale ja kalatoodetele erinevates perekonnatüüpides

	Kokku	Lasteta pered (sh üksikud)	Lastega pered
Kulutused, eurot	61,8	76,8	39,2
Osakaal kulutustes toidule, %	5,0	5,6	3,9
sh värske kala			
eurot	21,2	26,7	14,4
värske kala osakaal %	34,3	34,8	36,7
Kulutused toidule kokku, eurot	1242	1418	1027

Kulutused kalale ja kalatoodetele leibkonnapea vanuse järgi

	Kokku	16–24	25–39	40–49	50–59	60 ja enam
Kulutused, eurot	61,8	32,9	47,4	53,3	61,7	89,8
Osakaal toidukuludes, %	5,0	2,8	4,2	4,8	4,7	6,3
sh värske kala						
eurot	21,2	..	13,9	19,8	22,4	31,3
värske kala osakaal %	34,3	..	29,3	37,1	36,3	34,9
Kulutused toidule kokku, eurot	1242	1178	1140	1122	1306	1436

Kulutused kalale ja kalatoodetele erinevates tulukvintiilides

	Kokku	I kvintiil	II kvintiil	III kvintiil	IV kvintiil	V kvintiil
Kulutused, eurot	61,8	43,2	58,1	63,6	62,2	91,3
Osakaal toidukuludes %	5,0	4,5	4,9	5,2	4,7	5,6
sh värske kala						
kulutused, eurot	21,2	15,4	21,4	22,0	19,9	30,2
värske kala osakaal %	34,3	35,6	36,8	34,6	32,0	33,1
Kulutused toidule kokku, eurot	1242	957	1194	1235	1322	1627

Söömine väljaspool kodu, eurot	254	99	138	185	313	629

Kala ja kalatoodete tarbimine leibkonnaliikme kohta piirkonniti, kg

	Kokku	Põhja-Eesti	Kesk-Eesti	Kirde-Eesti	Lääne-Eesti	Lõuna-Eesti
Värske, jahutatud kala, kg	3,4	3,2	3,1	2,7	5,1	3,5
Kuivatatud, soolatud või suitsutatud kala ja mereannid, kg	1,1	1,0	1,0	1,2	1,1	1,3
Muu konserveeritud või töödeldud kala ja mereannid, kg	3,9	3,6	4,6	3,9	3,8	4,5

Kala ja kalatoodete ostukogused leibkonnaliikme kohta erinevates tulukvintiilides, kg

	Kokku	I kvintiil	II kvintiil	III kvintiil	IV kvintiil	V kvintiil
Värske, jahutatud või külmutatud kala, kg	3,4	2,9	3,7	3,8	2,7	4,2
Kuivatatud, soolatud või suitsutatud kala ja mereannid, kg	1,1	0,7	1,0	1,2	1,2	1,6
Muu konserveeritud või töödeldud kala ja mereannid, kg	3,9	3,2	3,8	4,2	3,8	5,2

Kala ja kalatoodete ostukogused leibkonnaliikme kohta erinevates peretüüpides, kg

	Kokku	Lasteta leibkonnad	Lastega leibkonnad
Värske, jahutatud või külmutatud kala, kg	3,4	4,4	2,1
Kuivatatud, soolatud või suitsutatud kala ja mereannid, kg	1,1	1,8	1,0
Muu konserveeritud või töödeldud kala ja mereannid, kg	3,9	5,2	2,5

Lisa 2. Kala, kalatoodete ja mereandide hinnamuutused EL ja EFTA riikides

Kala, kalatoodete ja mereandide hinnamuutused EL ja EFTA riikides, aasta 2015=100%

	2015	2016	2017	2018	2019
EL keskmiselt	**100,0**	**102,9**	**106,6**	**109,0**	**110,9**
Austria	100,0	103,2	113,5	116,7	123,1
Belgia	100,0	107,7	112,8	116,0	114,2
Bulgaaria	100,0	100,4	100,7	100,4	103,1
Eesti	**100,0**	**106,3**	**113,7**	**112,9**	**112,4**
Hispaania	100,0	103,7	107,4	109,9	111,2
Holland	100,0	103,1	112,9	115,6	119,5
Horvaatia	100,0	102,6	102,0	103,4	104,8
Iirimaa	100,0	100,0	95,9	94,0	93,7
Itaalia	100,0	102,7	104,4	107,1	107,7
Kreeka	100,0	100,5	99,9	100,4	100,5
Küpros	100,0	101,5	104,2	101,7	99,9
Leedu	100,0	103,7	107,8	109,2	111,5
Luksemburg	100,0	104,6	108,3	111,6	114,1
Läti	100,0	102,5	108,4	109,4	112,2
Malta	100,0	103,6	105,8	106,4	102,3
Poola	100,0	103,6	107,1	108,6	112,8
Portugal	100,0	100,8	102,9	105,0	104,8
Prantsusmaa	100,0	104,1	108,3	110,6	113,8
Rootsi	100,0	105,0	109,8	113,4	120,5
Rumeenia	100,0	97,0	98,3	101,6	105,1
Saksamaa	100,0	103,4	107,5	109,5	113,3
Slovakkia	100,0	101,9	103,1	104,7	108,5
Sloveenia	100,0	100,4	103,4	108,5	108,8
Soome	100,0	108,0	116,0	116,3	116,2
Suurbritannia	100,0	97,7	106,3	110,3	112,2
Taani	100,0	102,0	107,8	108,1	110,1
Tšehhi	100,0	104,4	107,4	106,3	107,5
Ungari	100,0	102,5	108,0	109,0	115,4
EFTA: Island	100,0	101,3	100,4	102,8	105,4
Norra	100,0	107,5	117,4	119,5	121,8
Šveits	100,0	101,0	104,0	103,5	103,4

Allikas: Eurostat

Kala, kalatoodete ja mereandide aastased hinnamuutused EL ja EFTA riikides, ±%

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020 august [30]
EL keskmiselt	**1,6**	**1,1**	**2,9**	**3,6**	**2,2**	**1,7**	**1,5**
Austria	4,9	0,7	3,2	10,0	2,8	5,5	-1,1
Belgia	2,0	-1,5	7,7	4,7	2,8	-1,6	7,0
Bulgaaria	-1,8	0,3	0,4	0,3	-0,3	2,7	3,0
Eesti	**1,7**	**2,2**	**6,3**	**7,0**	**-0.7**	**-0.4**	**-4,3**
Hispaania	2,9	1,9	3,7	3,6	2,3	1,2	1,7
Holland	-0,6	-0,5	3,1	9,6	2,3	3,4	2,3
Horvaatia	1,0	0,8	2,6	-0,6	1,3	1,4	-0,8
Iirimaa	-0,5	-1,9	0,0	-4,2	-1,9	-0,3	0,4
Itaalia	1,4	1,4	2,7	1,7	2,6	0,6	1,8
Kreeka	-2,5	0,9	0,5	-0,6	0,5	0,1	1,0
Küpros	0,2	-1,7	1,5	2,6	-2,3	-1,8	-2,2
Leedu	1,3	0,6	3,7	4,0	1,3	2,1	1,1
Luksemburg	1,7	-0,4	4,6	3,5	3,0	2,3	-0,1
Läti	0,6	0,6	2,5	5,7	0,9	2,6	0,8
Malta	-0,9	8,3	3,6	2,1	0,5	-3,8	2,9
Poola	0,1	-0,1	3,6	3,4	1,4	3,9	4,2
Portugal	2,9	4,5	0,8	2,0	2,0	-0,1	1,9
Prantsusmaa	0,5	1,0	4,1	4,1	2,2	2,9	0,1
Rootsi	-0,6	4,9	5,0	4,6	3.3	6.2	-0,3
Rumeenia	1,7	-4,7	-3,0	1,4	3.3	3.5	4,9
Saksamaa	2,0	2,0	3,4	3,9	1.9	3.5	-0,2
Slovakkia	2,1	2,5	1,9	1,1	1.6	3.6	1,2
Sloveenia	-1,0	1,8	0,4	3,0	5.0	0.3	1,1
Soome	2,2	-1,3	8,0	7,3	0.3	-0.1	-0,5
Suurbritannia	2,6	-3,5	-2,3	8,9	3,8	1,7	
Taani	1,9	2,5	2,0	5,7	0,3	1,8	1,5
Tšehhi	2,2	2,3	4,4	2,9	-1,0	1,1	3,5
Ungari	2,3	2,4	2,5	5.4	0,9	5,9	6,2
EFTA: Island	3,0	8,8	1,3	-0,9	2,4	2,5	4,2
Norra	5,3	4,7	7,5	9,2	1,8	1,9	1,0
Šveits	4,3	-1,3	1,0	3,0	-0,5	0,0	1,0

[30] Augustis 2020 võrreldes augustiga 2019

Lisa 3. Elanike uuringu küsimustik koos üldjaotustega

KALA JA KALATOODETE TARBIMINE

1. KUI SAGELI OLETE VIIMASE AASTA JOOKSUL SÖÖNUD KALA JA KALATOOTEID?

Vähemalt paar korda nädalas	20
Umbes kord nädalas	32
Vähemalt paar korda kuus	26
Umbes kord kuus	11
Harvemini	7
Ei söö kala ega kalatooteid üldse	4

2. KAS OLETE RAHUL OMA KALA JA KALATOODETE SÖÖMISE SAGEDUSEGA?

Jah, olen täiesti rahul	28
Olen enam-vähem rahul	33
Pigem ei ole rahul	28
Ei ole üldse rahul	9
Ei oska öelda	2

3. KUI TE PRAEGU **EI SÖÖ ÜLDSE** KALA EGA KALATOOTEID VÕI **SÖÖTE LIIGA VÄHE**, SIIS MIS PÕHJUSEL? n=707

	Seda kindlasti	Seda mõnevõrra	Seda mitte
Kala ja kalatooted on liiga kallid	55	31	14
Kala ja kalatoodete valik kaupluses/turul on väike	29	37	34
Kalaroogade valik toitlustusasutustes on väike	32	42	26
Kala ja kalatooted ei ole alati kättesaadavad, müügikohad on kaugel	25	42	33
Kala ja kalatoodete kvaliteet ei rahulda	18	37	45
Kalaroogade valmistamine kodus on töö- ja ajamahukas	29	34	37
Mulle ei maitse kala ja kalatooted	2	6	92

Muu vastus n=84

4. PALUN HINNAKE, KAS JA KUI SAGELI TE SÕITE **VIIMASE AASTA JOOKSUL** ERINEVAID KALATOITE?

	Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Road värskest ja jahutatud kalast (v.a kalafileed)				
Räim, kilu jt odavamad kalad	9	27	38	26
Lest, karpkala, ahven, makrell/skumbria, tursk jt keskmise kallidusega kalad	5	26	45	24
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	13	44	33	10
Road külmutatud kalast (v.a kalafileed)				
Räim, kilu jt odavamad kalad	2	10	23	65
Lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad	3	18	36	43
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	2	16	29	53

	Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud)				
Räim, kilu jt odavamad kalad	4	16	35	45
Lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad	3	21	43	33
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	12	36	36	16
Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala				
Suitsuräim, suitsukilu, suitsuheeringas jt odavamad kalad	3	17	42	38
Suitsulest, suitsukarpkala, suitsumakrell/-skumbria jt keskmise kallidusega kalad	2	18	50	30
Suitsulõhe, suitsuforell jt kallimad kalad	3	21	46	30
Soola-, vürtsikilu, -räim	6	26	44	24
Soolaheeringas	11	33	35	21
Soolalõhe, -forell	7	31	36	26
Kuivatatud, vinnutatud kala	1	11	40	48
Muud kalatooted				
Kalakonservid plekk-karbis (räim, sprotid, sardiinid, anšoovis õlis, tomatikastmes jms)	5	32	41	22
Kalapreservid* plekk-karbis või kiles (Tallinna kilud, Balti vürtsikilud, soolaheeringas, tuunikala, soolalõhe õlis jt)	5	30	40	25
Kalakulinaartooted lahtiselt, klaas- või plastpakendis (räimed marinaadis, silgusült, heeringa fileetükid erinevates kastmetes, kala tarrendis jt)	4	22	39	35
Kalapulgad ja kalaburgerid (külmutatud, paneeritud)	5	28	36	31
Krabipulgad ja –nuudlid (makra)	6	28	40	26
Krevetid, krabid, vähid	1	15	40	44
Molluskid jt mereannid (kalmaarid, rannakarbid jt)	2	9	28	61
Kaaviar (tuuraliste mari), kalamari (lõhe, forelli, siia jm mari), kaaviariasendajad (toodetud kalast), v.a valgumari**	2	10	39	49

* kalapreserv - kuumtöötlemata kalatoode (kalakonserv on kuumtöödeldud)
** valgumari - toodetud piima-, muna vms valkudest

5. PALUN HINNAKE LIGIKAUDU, KUI SUURE OSA VIIMASE AASTA JOOKSUL TEIE POOLT SÖÖDUD KALAST SÕITE TE KODUS, KUI SUURE OSA TOITLUSTUSASUTUSTES JA KÜLAS VIIBIDES?

Kodus	74%
Toitlustusasutustes	15%
Külaskäikudel	11%
Kokku	100%

KALA JA KALATOODETE OSTMINE

6. KALA JA KALATOODETE OSTUVÕIMALUSED ON ERI PIIRKONDADES ERINEVAD. OSA INIMESI PÜÜAB ISE KALA VÕI SAAB SEDA TUTTAVATELT. KUST OSTSITE VÕI SAATE **VIIMASE AASTA JOOKSUL** KALA JA KALATOOTEID TEIE (TEIE PERE)? Märkige ligikaudsed protsendid Teie (Teie pere) poolt ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest nii, et rida annaks kokku 100%.

	Kaup-lusest	Turult	Kalurilt, kalakasva-tajalt, kala-kaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt	KOKKU
Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed)					
Räim, kilu jt odavamad kalad	59%	25%	11%	5%	100%
Lest, karpkala, ahven, makrell/skumbria, tursk jt keskmise kallidusega kalad	51%	17%	14%	18%	100%
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	80%	8%	6%	6%	100%
Külmutatud kala (v.a kalafileed)					
Räim, kilu jt odavamad kalad	86%	9%	3%	2%	100%
Lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad	82%	10%	3%	5%	100%
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	87%	6%	4%	3%	100%
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud)					
Räim, kilu jt odavamad kalad	80%	13%	4%	3%	100%
Lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad	76%	12%	6%	6%	100%
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	84%	7%	5%	4%	100%
Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala					
Suitsuräim, suitsukilu, suitsuheeringas jt odavamad kalad	69%	12%	9%	10%	100%
Suitsulest, suitsukarpkala, suitsumakrell/-skumbria jt keskmise kallidusega kalad	58%	14%	14%	14%	100%
Suitsulõhe, suitsuforell jt kallimad kalad	72%	10%	10%	8%	100%
Soola-, vürtsikilu, räim	87%	5%	3%	5%	100%
Soolaheeringas	90%	7%	2%	1%	100%
Soolalõhe, -forell	78%	6%	4%	12%	100%

7. KUI TEIE (PERE) SISSETULEKUD OLEKSID SUUREMAD, SIIS KUIDAS SEE MÕJUTAKS TEIE **KALA JA KALATOODETE** OSTMIST (tarbimist)?

	Ostaksin rohkem	Ostaksin sama palju	Ostaksin vähem	Ei oska öelda
Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed)	49	42	1	8
Külmutatud kala (v.a kalafileed)	10	54	13	23
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud)	53	37	2	8
Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala	30	52	4	14

	Ostaksin rohkem	Ostaksin sama palju	Ostaksin vähem	Ei oska öelda
Muud kalatooted (kalakonservid, -preservid, kulinaariatooted, kala-, krabipulgad, krevetid, kaaviar jm mereannid)	24	52	8	16

8. MIS ON TEIE JAOKS KALA **OSTMISEL** TÄHTIS?

	Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Värskus	96	3	1
Maitse	92	7	1
Kala liik	58	34	8
Toiteväärtus (valgud, rasvad, mineraalid, kalorsus)	21	49	30
Pakend	10	42	48
Hind	63	33	4
Tootja (bränd)	13	51	36
Päritolumaa	31	49	20
Kala püügipiirkond, kasvatamise koht	25	49	26
Et kala oleks puhastatud, roogitud	44	39	17
Et kala oleks fileeritud	29	45	26
Müügikoha puhtus (ei haise jms)	82	16	2
Reklaam ja turundus (sh sotsiaalmeedia)	6	40	54
Muu vastus n=24			

9. KUI OSTATE VÄRSKET VÕI KÜLMUTATUD KALA, SIIS MILLISEL KUJUL?

	Enamasti puhastamata, rookimata	Enamasti roogitult	Enamasti fileeritult	Ei osta
Värske ja jahutatud kala				
Räim, kilu jt odavamad kalad	43	23	13	21
Lest, karpkala, ahven, makrell/skumbria, tursk jt keskmise kallidusega kalad	27	35	16	22
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	9	41	42	8
Külmutatud kala				
Räim, kilu jt odavamad kalad	8	14	11	67
Lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad	4	22	30	44
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	3	17	31	49

10. PALUN HINNAKE KALA JA KALATOODETE **VALIKUT** KAUPLUSES, KUST TE TAVALISELT TOIDUKAUPU OSTATE?

	Hea	Rahuldav	Halb
Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed)			
Räim, kilu jt odavamad kalad	22	50	28
Lest, karpkala, ahven, makrell/skumbria, tursk jt keskmise kallidusega kalad	16	49	35
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	29	58	13
Külmutatud kala (v.a kalafileed)			
Räim, kilu jt odavamad kalad	18	57	25
Lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad	19	62	19
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	19	60	21
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud)			
Räim, kilu jt odavamad kalad	17	55	28
Lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad	17	56	27
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	29	55	16
Suitsu-, soola ja kuivatatud kala			
Suitsuräim, suitsukilu, suitsuheeringas jt odavamad kalad	23	56	21
Suitsulest, -karpkala, -makrell/-skumbria jt keskmise kallidusega kalad	21	53	26
Suitsulõhe, suitsuforell jt kallimad kalad	26	55	19
Soola-, vürtsikilu, räim	43	47	10
Soolaheeringas	48	44	8
Soolalõhe, -forell	37	50	13
Kuivatatud, vinnutatud kala	22	55	23
Muud kalatooted			
Kalakonservid plekk-karbis (räim, sprotid, sardiinid, anšoovis õlis, tomatikastmes jms)	55	43	2
Kalapreservid plekk-karbis või kiles (Tallinna kilud, Balti vürtsikilud, soolaheeringas, tuunikala, soolalõhe õlis jt)	53	44	3
Kalakulinaartooted lahtiselt, klaas- või plastpakendis (räimed marinaadis, heeringa fileetükid erinevates kastmetes, kala tarrendis jt)	36	54	10
Kalapulgad ja kalaburgerid (külmutatud, paneeritud)	52	45	3
Krabipulgad ja –nuudlid (makra)	54	43	3
Krevetid, krabid, vähid	26	54	20
Molluskid jt mereannid (kalmaarid, rannakarbid jt)	21	50	29
Kaaviar (tuuraliste mari), kalamari (lõhe, forelli, siia jm mari), kaaviariasendajad (toodetud kalast), v.a valgumari	23	54	23

11. PALUN HINNAKE KALA JA KALATOODETE **KVALITEETI** NENDE TOODETE PUHUL, MIDA TE OLETE VIIMASE AASTA JOOKSUL OSTNUD?

	Hea	Rahuldav	Halb
Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed)			
Räim, kilu jt odavamad kalad	56	42	2
Lest, karpkala, ahven, makrell/skumbria, tursk jt keskmise kallidusega kalad	50	47	3
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	64	34	2
Külmutatud kala (v.a kalafileed)			
Räim, kilu jt odavamad kalad	40	51	9
Lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad	41	52	7
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	45	48	7
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud)			
Räim, kilu jt odavamad kalad	51	44	5
Lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad	48	48	4
Lõhe, forell, koha jt kallimad kalad	63	35	2
Suitsu-, soola ja kuivatatud kala			
Suitsuräim, suitsukilu, suitsuheeringas jt odavamad kalad	46	50	4
Suitsulest, -karpkala, -makrell/-skumbria jt keskmise kallidusega kalad	49	48	3
Suitsulõhe, suitsuforell jt kallimad kalad	56	42	2
Soola-, vürtsikilu, räim	62	36	2
Soolaheeringas	64	34	2
Soolalõhe, -forell	58	40	2
Kuivatatud, vinnutatud kala	44	47	9
Muud kalatooted			
Kalakonservid plekk-karbis (räim, sprotid, sardiinid, anšoovis õlis, tomatikastmes jms)	56	40	4
Kalapreservid plekk-karbis või kiles (Tallinna kilud, Balti vürtsikilud, soolaheeringas, tuunikala, soolalõhe õlis jt)	55	42	3
Kalakulinaartooted lahtiselt, klaas- või plastpakendis (räimed marinaadis, heeringa fileetükid erinevates kastmetes, kala tarrendis jt)	52	44	4
Kalapulgad ja kalaburgerid (külmutatud, paneeritud)	51	44	5
Krabipulgad ja –nuudlid (makra)	56	40	4
Krevetid, krabid, vähid	48	45	7
Molluskid jt mereannid (kalmaarid, rannakarbid jt)	40	51	9
Kaaviar (tuuraliste mari), kalamari (lõhe, forelli, siia jm mari), kaaviariasendajad (toodetud kalast), v.a valgumari	48	46	6

12. MIDA PEAKSID TEIE ARVATES TEGEMA **KAUPLUSED**, ET PARANDADA KALA JA KALATOODETE PAKKUMIST (müümist)?

	Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Eba-oluline
Suurendama värske kala valikut	64	31	5
Suurendama külmutatud kala valikut	20	50	30
Suurendama suitsu-, soola- ja kuivatatud kala valikut	25	52	23
Eelistama kodumaiste töötlejate/tootjate tooteid	51	39	10
Tegema kalatoodetele sooduspakkumisi	69	28	3
Hankima kvaliteetsemaid kalatooteid	67	30	3
Pakkuma kalatooteid soodsama hinnaga	70	28	2
Märkima (hinnasiltidel, etikettidel) selgemalt päritolumaa ja/või tootja	46	45	9
Lisama värske, jahutatud, külmutatud, suitsutatud kala juurde teabe kala püügipiirkonna, kasvatamise koha kohta	38	47	15
Märkima värske kala juurde kala püüdmise kuupäeva	67	29	4
Parandama müügikoha puhtust	53	41	6

Muu vastus n=38

13. MILLIST KALA TEILE MEELDIB SÜÜA Märkige kuni 3 lemmikut!

Ei söö üldse kala	4	Koha	34
Ahven	27	Latikas	21
Forell	56	Lest	30
Haug	22	Lõhe	67
Heeringas	47	Tursk	17
Heik, hõbeheik	21	Räim	35
Kilu	34		

Muu kala n=136

14. KAS TEIL ON **VIIMASE AASTA JOOKSUL** OLNUD HALBU KOGEMUSI KALA JA KALATOODETE OSTMISEL VÕI SÖÖMISEL?

Jah on	36
Ei ole	64

14A. KUI TEIL OLI HALBU KOGEMUSI, SIIS MILLISED NEED OLID? n=684

Halb kvaliteet (purustatud kalad, kala puhastamata, vähe kala, fileed luude ja soomustega jm)	30
Kala ei olnud värske (vana, riknenud, roiskunud, pehme, lagunenud jm)	38
Halb maitse (konservid, värske või suitsutatud või ülessulatatud kala jm)	31
Kalakonservid, -tooted olid liiga soolased	23
Kalakonservid, -tooted olid maitsetud, magedad	15
Säilimistähtaeg oli ületatud	6
Liiga palju vett sügavkülmutatud kalades, mitmekordselt külmutatud	54
Ebasobiv pakend, katkine taara	7
Müüja ebakompetentsus	12

Muu kogemus n=27

15. MITU INIMEST TEIE PERES (leibkonnas) SÖÖVAD KALA?

keskmiselt 2,51 inimest ehk keskmiselt 92% kõigist pereliikmetest

Lisa 4. Küsitluse vastuste tabeljaotused

Lisa 4.1

Kui sageli olete viimase aasta jooksul söönud kala ja kalatooteid? (% vastanutest)

		Vähemalt paar korda nädalas	Umbes kord nädalas	Vähemalt paar korda kuus	Umbes kord kuus	Harvemini	Ei söö kala ega -tooteid üldse
Keskmiselt		**20**	**32**	**26**	**11**	**7**	**4**
Regioon	Põhja-Eesti	20	30	24	14	8	4
	Kesk-Eesti	18	30	28	14	3	7
	Kirde-Eesti	17	34	31	7	10	1
	Lääne-Eesti	28	42	19	5	4	2
	Lõuna-Eesti	21	30	30	9	8	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	16	28	27	16	9	4
	väike kortermaja	18	26	42	3	10	1
	rida- ja individuaalelamu	26	38	20	8	4	4
Rahvus	eestlased	21	31	28	9	6	5
	muu rahvus	18	32	23	16	10	1
Vanus	18 - 29-aastased	4	20	36	22	7	11
	30 - 49-aastased	16	34	27	10	10	3
	50 - 64-aastased	31	36	20	7	5	1
	65 - 74-aastased	33	34	20	8	4	1
Sugu	naised	21	29	28	10	8	4
	mehed	19	34	24	13	7	3
Haridus	I ja II taseme haridus	18	28	26	15	9	4
	III taseme haridus	22	34	27	9	5	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	17	30	30	11	11	1
	501 - 800 €	22	33	26	10	6	3
	801 - 1200 €	17	29	26	15	8	5
	üle 1200 €	26	37	23	7	3	4

Lisa 4.2

Kas olete rahul oma kala ja kalatoodete söömise sagedusega? (% vastanutest)

		Jah, olen täiesti rahul	Olen enam-vähem rahul	Pigem ei ole rahul	Ei ole üldse rahul	Ei oska öelda
Keskmiselt		**28**	**33**	**28**	**9**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	30	27	31	10	2
	Kesk-Eesti	26	26	25	16	7
	Kirde-Eesti	17	47	31	5	0
	Lääne-Eesti	39	36	19	6	0
	Lõuna-Eesti	24	40	27	6	3
Elamu tüüp	suur kortermaja	25	32	31	10	2
	väike kortermaja	28	28	30	13	1
	rida- ja individuaalelamu	31	35	24	6	4
Rahvus	eestlased	29	34	25	9	3
	muu rahvus	25	30	34	9	2
Vanus	18 - 29-aastased	23	29	32	11	5
	30 - 49-aastased	27	32	29	10	2
	50 - 64-aastased	30	35	27	7	1
	65 - 74-aastased	31	37	22	8	2
Sugu	naised	26	32	31	8	3
	mehed	29	34	25	10	2
Haridus	I ja II taseme haridus	28	31	26	12	3
	III taseme haridus	27	35	29	7	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	23	30	29	16	2
	501 - 800 €	24	41	26	7	2
	801 - 1200 €	26	31	33	7	3
	üle 1200 €	42	28	23	6	1

Mis põhjusel ei söö Te praegu üldse kala ega kalatooteid või sööte liiga vähe?

Kala ja kalatooted on liiga kallid

(% vastanutest, kes ei ole kala ja kalatoodete söömissagedusega üldse rahul või pigem ei ole rahul, n=707)

		Seda kindlasti	Seda mõnevõrra	Seda mitte
Keskmiselt		**55**	**31**	**14**
Regioon	Põhja-Eesti	52	26	22
	Kesk-Eesti	58	36	6
	Kirde-Eesti	55	41	4
	Lääne-Eesti	64	28	8
	Lõuna-Eesti	58	33	9
Elamu tüüp	suur kortermaja	48	32	20
	väike kortermaja	64	31	5
	rida- ja individuaalelamu	61	29	10
Rahvus	eestlased	55	37	8
	muu rahvus	56	20	24
Vanus	18 - 29-aastased	38	28	34
	30 - 49-aastased	60	30	10
	50 - 64-aastased	60	34	6
	65 - 74-aastased	66	28	6
Sugu	naised	54	39	7
	mehed	58	19	23
Haridus	I ja II taseme haridus	53	23	24
	III taseme haridus	56	36	8
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	78	20	2
	501 - 800 €	65	26	9
	801 - 1200 €	34	35	31
	üle 1200 €	43	47	10

Mis põhjusel ei söö Te praegu üldse kala ega kalatooteid või sööte liiga vähe?

Kala ja kalatoodete valik kaupluses/turul on väike

(% vastanutest, kes ei ole kala ja kalatoodete söömissagedusega üldse rahul või pigem ei ole rahul, n=707)

		Seda kindlasti	Seda mõnevõrra	Seda mitte
Keskmiselt		**29**	**37**	**34**
Regioon	Põhja-Eesti	32	29	39
	Kesk-Eesti	31	51	18
	Kirde-Eesti	33	58	9
	Lääne-Eesti	19	50	31
	Lõuna-Eesti	24	34	42
Elamu tüüp	suur kortermaja	27	36	37
	väike kortermaja	30	37	33
	rida- ja individuaalelamu	34	35	31
Rahvus	eestlased	25	37	38
	muu rahvus	37	36	27
Vanus	18 - 29-aastased	5	15	80
	30 - 49-aastased	30	47	23
	50 - 64-aastased	45	39	16
	65 - 74-aastased	47	33	20
Sugu	naised	31	42	27
	mehed	28	29	43
Haridus	I ja II taseme haridus	23	35	42
	III taseme haridus	34	37	29
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	35	47	18
	501 - 800 €	33	44	23
	801 - 1200 €	24	21	55
	üle 1200 €	28	41	31

Mis põhjusel ei söö Te praegu üldse kala ega kalatooteid või sööte liiga vähe?

Kalaroogade valik toitlustusasutustes on väike

(% vastanutest, kes ei ole kala ja kalatoodete söömissagedusega üldse rahul või pigem ei ole rahul, n=707)

		Seda kindlasti	Seda mõnevõrra	Seda mitte
Keskmiselt		**32**	**42**	**26**
Regioon	Põhja-Eesti	39	39	22
	Kesk-Eesti	30	48	22
	Kirde-Eesti	14	49	37
	Lääne-Eesti	21	38	41
	Lõuna-Eesti	29	46	25
Elamu tüüp	suur kortermaja	36	38	26
	väike kortermaja	21	61	18
	rida- ja individuaalelamu	29	42	29
Rahvus	eestlased	24	48	28
	muu rahvus	47	31	22
Vanus	18 - 29-aastased	41	38	21
	30 - 49-aastased	28	42	30
	50 - 64-aastased	31	42	27
	65 - 74-aastased	33	53	14
Sugu	naised	24	46	30
	mehed	42	37	21
Haridus	I ja II taseme haridus	36	37	27
	III taseme haridus	29	46	25
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	25	40	35
	501 - 800 €	30	51	19
	801 - 1200 €	42	29	29
	üle 1200 €	26	55	19

Mis põhjusel ei söö Te praegu üldse kala ega kalatooteid või sööte liiga vähe?

Kala ja kalatooted ei ole alati kättesaadavad, müügikohad on kaugel

(% vastanutest, kes ei ole kala ja kalatoodete söömissagedusega üldse rahul või pigem ei ole rahul, n=707)

		Seda kindlasti	Seda mõnevõrra	Seda mitte
Keskmiselt		**25**	**42**	**33**
Regioon	Põhja-Eesti	17	50	33
	Kesk-Eesti	41	27	32
	Kirde-Eesti	38	15	47
	Lääne-Eesti	29	41	30
	Lõuna-Eesti	32	40	28
Elamu tüüp	suur kortermaja	17	48	35
	väike kortermaja	28	30	42
	rida- ja individuaalelamu	37	37	26
Rahvus	eestlased	28	35	37
	muu rahvus	22	52	26
Vanus	18 - 29-aastased	5	61	34
	30 - 49-aastased	27	36	37
	50 - 64-aastased	35	38	27
	65 - 74-aastased	47	27	26
Sugu	naised	29	37	34
	mehed	21	48	31
Haridus	I ja II taseme haridus	19	53	28
	III taseme haridus	29	34	37
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	32	36	32
	501 - 800 €	33	41	26
	801 - 1200 €	16	45	39
	üle 1200 €	23	40	37

Mis põhjusel ei söö Te praegu üldse kala ega kalatooteid või sööte liiga vähe?

Kala ja kalatoodete kvaliteet ei rahulda

(% vastanutest, kes ei ole kala ja kalatoodete söömissagedusega üldse rahul või pigem ei ole rahul, n=707)

		Seda kindlasti	Seda mõnevõrra	Seda mitte
Keskmiselt		**18**	**37**	**45**
Regioon	Põhja-Eesti	24	32	44
	Kesk-Eesti	11	52	37
	Kirde-Eesti	23	52	25
	Lääne-Eesti	14	34	52
	Lõuna-Eesti	8	31	61
Elamu tüüp	suur kortermaja	16	35	49
	väike kortermaja	31	35	34
	rida- ja individuaalelamu	16	38	46
Rahvus	eestlased	15	38	47
	muu rahvus	24	33	43
Vanus	18 - 29-aastased	14	15	71
	30 - 49-aastased	23	40	37
	50 - 64-aastased	14	50	36
	65 - 74-aastased	19	39	42
Sugu	naised	19	44	37
	mehed	18	28	54
Haridus	I ja II taseme haridus	13	33	54
	III taseme haridus	22	37	41
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	26	39	35
	501 - 800 €	16	39	45
	801 - 1200 €	14	27	59
	üle 1200 €	21	48	31

Mis põhjusel ei söö Te praegu üldse kala ega kalatooteid või sööte liiga vähe?

Kalaroogade valmistamine kodus on töö- ja ajamahukas

(% vastanutest, kes ei ole kala ja kalatoodete söömissagedusega üldse rahul või pigem ei ole rahul, n=707)

		Seda kindlasti	Seda mõnevõrra	Seda mitte
Keskmiselt		**29**	**34**	**37**
Regioon	Põhja-Eesti	32	32	36
	Kesk-Eesti	41	23	36
	Kirde-Eesti	23	46	31
	Lääne-Eesti	29	38	33
	Lõuna-Eesti	19	39	42
Elamu tüüp	suur kortermaja	37	30	33
	väike kortermaja	26	36	38
	rida- ja individuaalelamu	15	42	43
Rahvus	eestlased	21	40	39
	muu rahvus	42	25	33
Vanus	18 - 29-aastased	50	32	18
	30 - 49-aastased	23	34	43
	50 - 64-aastased	19	36	45
	65 - 74-aastased	23	37	40
Sugu	naised	21	40	39
	mehed	38	28	34
Haridus	I ja II taseme haridus	44	28	28
	III taseme haridus	18	38	44
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	24	38	38
	501 - 800 €	26	36	38
	801 - 1200 €	38	30	32
	üle 1200 €	25	35	40

Mis põhjusel ei söö Te praegu üldse kala ega kalatooteid või sööte liiga vähe?

Mulle ei maitse kala ja kalatooted

(% vastanutest, kes ei ole kala ja kalatoodete söömissagedusega üldse rahul või pigem ei ole rahul, n=707)

		Seda kindlasti	Seda mõnevõrra	Seda mitte
Keskmiselt		**2**	**6**	**92**
Regioon	Põhja-Eesti	1	5	94
	Kesk-Eesti	3	4	93
	Kirde-Eesti	1	7	92
	Lääne-Eesti	2	10	88
	Lõuna-Eesti	2	7	91
Elamu tüüp	suur kortermaja	1	5	94
	väike kortermaja	1	4	95
	rida- ja individuaalelamu	3	7	90
Rahvus	eestlased	2	6	92
	muu rahvus	0	7	93
Vanus	18 - 29-aastased	0	0	100
	30 - 49-aastased	2	10	88
	50 - 64-aastased	2	4	94
	65 - 74-aastased	4	4	92
Sugu	naised	2	7	91
	mehed	1	5	94
Haridus	I ja II taseme haridus	0	5	95
	III taseme haridus	2	6	92
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	1	6	93
	501 - 800 €	3	11	86
	801 - 1200 €	1	2	97
	üle 1200 €	2	5	93

Lisa 4.4

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Road värskest ja jahutatud kalast (v.a kalafileed): räim, kilu jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**9**	**27**	**38**	**26**
Regioon	Põhja-Eesti	7	22	38	33
	Kesk-Eesti	12	35	31	22
	Kirde-Eesti	5	24	46	25
	Lääne-Eesti	20	36	32	12
	Lõuna-Eesti	7	29	42	22
Elamu tüüp	suur kortermaja	6	21	39	34
	väike kortermaja	8	23	49	20
	rida- ja individuaalelamu	11	36	34	19
Rahvus	eestlased	10	30	37	23
	muu rahvus	6	21	42	31
Vanus	18 - 29-aastased	4	11	30	55
	30 - 49-aastased	5	27	45	23
	50 - 64-aastased	13	35	37	15
	65 - 74-aastased	19	35	36	10
Sugu	naised	9	21	40	30
	mehed	9	32	37	22
Haridus	I ja II taseme haridus	12	27	32	29
	III taseme haridus	6	27	43	24
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	12	30	39	19
	501 - 800 €	8	29	42	21
	801 - 1200 €	8	22	33	37
	üle 1200 €	7	28	41	24

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Road värskest ja jahutatud kalast (v.a kalafileed): lest, karpkala, ahven, makrell/skumbria, tursk jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**5**	**26**	**45**	**24**
Regioon	Põhja-Eesti	4	24	46	26
	Kesk-Eesti	2	26	36	36
	Kirde-Eesti	7	31	50	12
	Lääne-Eesti	11	33	39	17
	Lõuna-Eesti	3	24	47	26
Elamu tüüp	suur kortermaja	5	24	42	29
	väike kortermaja	3	20	57	20
	rida- ja individuaalelamu	5	30	44	21
Rahvus	eestlased	4	23	48	25
	muu rahvus	7	31	40	22
Vanus	18 - 29-aastased	0	12	42	46
	30 - 49-aastased	4	28	48	20
	50 - 64-aastased	7	31	44	18
	65 - 74-aastased	11	31	42	16
Sugu	naised	4	22	50	24
	mehed	6	29	40	25
Haridus	I ja II taseme haridus	5	25	40	30
	III taseme haridus	4	27	48	21
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	4	24	43	29
	501 - 800 €	6	26	48	20
	801 - 1200 €	4	21	45	30
	üle 1200 €	4	36	43	17

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Road värskest ja jahutatud kalast (v.a kalafileed): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**13**	**44**	**33**	**10**
Regioon	Põhja-Eesti	17	44	30	9
	Kesk-Eesti	12	44	31	13
	Kirde-Eesti	10	42	42	6
	Lääne-Eesti	13	46	28	13
	Lõuna-Eesti	8	44	38	10
Elamu tüüp	suur kortermaja	13	44	33	10
	väike kortermaja	15	32	48	5
	rida- ja individuaalelamu	13	49	27	11
Rahvus	eestlased	11	42	35	12
	muu rahvus	18	49	27	6
Vanus	18 - 29-aastased	2	35	48	15
	30 - 49-aastased	14	45	32	9
	50 - 64-aastased	18	52	22	8
	65 - 74-aastased	19	40	34	7
Sugu	naised	14	42	35	9
	mehed	12	47	30	11
Haridus	I ja II taseme haridus	9	41	36	14
	III taseme haridus	16	46	31	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	8	32	41	19
	501 - 800 €	14	45	33	8
	801 - 1200 €	12	49	31	8
	üle 1200 €	19	48	27	6

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Road külmutatud kalast (v.a kalafileed): räim, kilu jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**2**	**10**	**23**	**65**
Regioon	Põhja-Eesti	2	12	21	65
	Kesk-Eesti	2	4	21	73
	Kirde-Eesti	0	4	15	81
	Lääne-Eesti	3	12	36	49
	Lõuna-Eesti	2	10	24	64
Elamu tüüp	suur kortermaja	1	11	19	69
	väike kortermaja	1	7	32	60
	rida- ja individuaalelamu	3	10	24	63
Rahvus	eestlased	2	8	24	66
	muu rahvus	2	15	18	65
Vanus	18 - 29-aastased	0	20	30	50
	30 - 49-aastased	1	7	20	72
	50 - 64-aastased	3	6	21	70
	65 - 74-aastased	5	11	21	63
Sugu	naised	1	5	18	76
	mehed	2	15	28	55
Haridus	I ja II taseme haridus	2	16	22	60
	III taseme haridus	1	7	23	69
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	3	13	20	64
	501 - 800 €	2	5	25	68
	801 - 1200 €	1	15	22	62
	üle 1200 €	2	7	24	67

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Road külmutatud kalast (v.a kalafileed): lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**3**	**18**	**36**	**43**
Regioon	Põhja-Eesti	1	15	41	43
	Kesk-Eesti	4	14	26	56
	Kirde-Eesti	5	33	33	29
	Lääne-Eesti	4	31	24	41
	Lõuna-Eesti	3	13	39	45
Elamu tüüp	suur kortermaja	3	17	37	43
	väike kortermaja	4	11	47	38
	rida- ja individuaalelamu	2	21	32	45
Rahvus	eestlased	2	15	33	50
	muu rahvus	4	25	43	28
Vanus	18 - 29-aastased	4	16	40	40
	30 - 49-aastased	1	18	38	43
	50 - 64-aastased	4	19	34	43
	65 - 74-aastased	4	18	32	46
Sugu	naised	3	16	32	49
	mehed	2	20	41	37
Haridus	I ja II taseme haridus	5	20	35	40
	III taseme haridus	1	17	37	45
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	4	26	32	38
	501 - 800 €	4	15	37	44
	801 - 1200 €	2	17	38	43
	üle 1200 €	1	17	36	46

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Road külmutatud kalast (v.a kalafileed): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**2**	**16**	**29**	**53**
Regioon	Põhja-Eesti	2	18	27	53
	Kesk-Eesti	2	11	27	60
	Kirde-Eesti	4	17	32	47
	Lääne-Eesti	4	21	26	49
	Lõuna-Eesti	1	13	31	55
Elamu tüüp	suur kortermaja	2	19	29	50
	väike kortermaja	2	11	31	56
	rida- ja individuaalelamu	3	14	27	56
Rahvus	eestlased	2	11	29	58
	muu rahvus	3	28	29	40
Vanus	18 - 29-aastased	0	21	27	52
	30 - 49-aastased	2	13	32	53
	50 - 64-aastased	2	17	24	57
	65 - 74-aastased	6	18	29	47
Sugu	naised	1	12	28	59
	mehed	3	22	29	46
Haridus	I ja II taseme haridus	2	20	26	52
	III taseme haridus	2	14	30	54
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	0	15	29	56
	501 - 800 €	2	12	35	51
	801 - 1200 €	3	22	26	49
	üle 1200 €	4	17	22	57

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): räim, kilu jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**4**	**16**	**35**	**45**
Regioon	Põhja-Eesti	2	13	37	48
	Kesk-Eesti	4	19	29	48
	Kirde-Eesti	0	7	36	57
	Lääne-Eesti	13	30	27	30
	Lõuna-Eesti	5	17	35	43
Elamu tüüp	suur kortermaja	3	11	35	51
	väike kortermaja	3	12	44	41
	rida- ja individuaalelamu	6	23	30	41
Rahvus	eestlased	5	18	34	43
	muu rahvus	2	11	36	51
Vanus	18 - 29-aastased	6	10	42	42
	30 - 49-aastased	2	15	33	50
	50 - 64-aastased	4	20	32	44
	65 - 74-aastased	9	22	31	38
Sugu	naised	3	15	29	53
	mehed	5	18	40	37
Haridus	I ja II taseme haridus	8	15	30	47
	III taseme haridus	2	17	37	44
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	9	18	25	48
	501 - 800 €	3	18	35	44
	801 - 1200 €	3	12	39	46
	üle 1200 €	2	18	38	42

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**3**	**21**	**43**	**33**
Regioon	Põhja-Eesti	3	20	46	31
	Kesk-Eesti	6	16	29	49
	Kirde-Eesti	3	30	39	28
	Lääne-Eesti	5	27	43	25
	Lõuna-Eesti	4	19	44	33
Elamu tüüp	suur kortermaja	3	21	42	34
	väike kortermaja	5	15	53	27
	rida- ja individuaalelamu	4	24	40	32
Rahvus	eestlased	4	18	41	37
	muu rahvus	3	29	46	22
Vanus	18 - 29-aastased	4	8	54	34
	30 - 49-aastased	2	25	41	32
	50 - 64-aastased	4	27	38	31
	65 - 74-aastased	5	21	38	36
Sugu	naised	4	21	39	36
	mehed	3	22	47	28
Haridus	I ja II taseme haridus	5	19	42	34
	III taseme haridus	2	23	44	31
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	2	23	39	36
	501 - 800 €	5	21	43	31
	801 - 1200 €	3	14	50	33
	üle 1200 €	2	31	37	30

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**12**	**36**	**36**	**16**
Regioon	Põhja-Eesti	14	35	38	13
	Kesk-Eesti	8	34	39	19
	Kirde-Eesti	14	33	38	15
	Lääne-Eesti	12	42	33	13
	Lõuna-Eesti	8	39	32	21
Elamu tüüp	suur kortermaja	13	33	38	16
	väike kortermaja	11	32	49	8
	rida- ja individuaalelamu	11	42	29	18
Rahvus	eestlased	10	38	35	17
	muu rahvus	16	34	38	12
Vanus	18 - 29-aastased	2	23	58	17
	30 - 49-aastased	13	41	32	14
	50 - 64-aastased	16	40	28	16
	65 - 74-aastased	15	36	31	18
Sugu	naised	12	36	37	15
	mehed	11	38	35	16
Haridus	I ja II taseme haridus	9	27	44	20
	III taseme haridus	14	42	31	13
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	6	32	38	24
	501 - 800 €	14	35	33	18
	801 - 1200 €	11	35	43	11
	üle 1200 €	16	47	28	9

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: suitsuräim, suitsukilu, suitsuheeringas jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**3**	**17**	**42**	**38**
Regioon	Põhja-Eesti	3	15	48	34
	Kesk-Eesti	6	19	30	45
	Kirde-Eesti	1	15	47	37
	Lääne-Eesti	6	20	45	29
	Lõuna-Eesti	3	19	31	47
Elamu tüüp	suur kortermaja	3	13	44	40
	väike kortermaja	2	13	47	38
	rida- ja individuaalelamu	5	22	37	36
Rahvus	eestlased	3	18	39	40
	muu rahvus	4	15	48	33
Vanus	18 - 29-aastased	0	4	46	50
	30 - 49-aastased	2	18	42	38
	50 - 64-aastased	5	21	42	32
	65 - 74-aastased	7	26	33	34
Sugu	naised	3	13	39	45
	mehed	4	20	45	31
Haridus	I ja II taseme haridus	4	17	45	34
	III taseme haridus	3	17	40	40
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	4	20	37	39
	501 - 800 €	5	18	40	37
	801 - 1200 €	2	12	47	39
	üle 1200 €	3	20	40	37

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: suitsulest, suitsukarpkala, suitsumakrell jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**2**	**18**	**50**	**30**
Regioon	Põhja-Eesti	2	14	57	27
	Kesk-Eesti	5	19	37	39
	Kirde-Eesti	0	30	39	31
	Lääne-Eesti	4	24	54	18
	Lõuna-Eesti	3	16	45	36
Elamu tüüp	suur kortermaja	2	17	50	31
	väike kortermaja	4	10	50	36
	rida- ja individuaalelamu	2	22	50	26
Rahvus	eestlased	3	16	49	32
	muu rahvus	2	22	53	23
Vanus	18 - 29-aastased	4	6	58	32
	30 - 49-aastased	1	20	53	26
	50 - 64-aastased	3	23	44	30
	65 - 74-aastased	4	19	40	37
Sugu	naised	2	15	50	33
	mehed	2	21	50	27
Haridus	I ja II taseme haridus	4	18	51	27
	III taseme haridus	2	18	49	31
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	3	17	45	35
	501 - 800 €	2	17	51	30
	801 - 1200 €	3	15	53	29
	üle 1200 €	1	25	50	24

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: suitsulõhe, -forell jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**3**	**21**	**46**	**30**
Regioon	Põhja-Eesti	4	19	50	27
	Kesk-Eesti	2	28	34	36
	Kirde-Eesti	2	26	40	32
	Lääne-Eesti	3	22	46	29
	Lõuna-Eesti	3	21	43	33
Elamu tüüp	suur kortermaja	4	18	47	31
	väike kortermaja	3	18	51	28
	rida- ja individuaalelamu	3	27	42	28
Rahvus	eestlased	3	21	44	32
	muu rahvus	4	22	49	25
Vanus	18 - 29-aastased	0	7	61	32
	30 - 49-aastased	4	27	45	24
	50 - 64-aastased	4	25	40	31
	65 - 74-aastased	4	18	36	42
Sugu	naised	3	19	45	33
	mehed	3	24	47	26
Haridus	I ja II taseme haridus	3	17	51	29
	III taseme haridus	4	24	42	30
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	1	17	43	39
	501 - 800 €	3	20	47	30
	801 - 1200 €	3	19	50	28
	üle 1200 €	6	33	40	21

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: soola-, vürtsikilu, räim (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**6**	**26**	**44**	**24**
Regioon	Põhja-Eesti	5	22	48	25
	Kesk-Eesti	5	28	42	25
	Kirde-Eesti	6	30	51	13
	Lääne-Eesti	9	33	44	14
	Lõuna-Eesti	5	26	37	32
Elamu tüüp	suur kortermaja	5	22	45	28
	väike kortermaja	9	20	53	18
	rida- ja individuaalelamu	6	32	40	22
Rahvus	eestlased	6	25	42	27
	muu rahvus	5	27	51	17
Vanus	18 - 29-aastased	2	3	56	39
	30 - 49-aastased	4	25	47	24
	50 - 64-aastased	8	37	38	17
	65 - 74-aastased	13	41	30	16
Sugu	naised	6	23	39	32
	mehed	6	28	50	16
Haridus	I ja II taseme haridus	7	22	47	24
	III taseme haridus	5	28	43	24
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	7	26	50	17
	501 - 800 €	5	28	43	24
	801 - 1200 €	5	21	46	28
	üle 1200 €	8	29	39	24

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: soolaheeringas (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**11**	**33**	**35**	**21**
Regioon	Põhja-Eesti	9	31	40	20
	Kesk-Eesti	15	39	24	22
	Kirde-Eesti	10	34	42	14
	Lääne-Eesti	15	32	36	17
	Lõuna-Eesti	10	33	29	28
Elamu tüüp	suur kortermaja	8	31	37	24
	väike kortermaja	10	30	44	16
	rida- ja individuaalelamu	13	36	30	21
Rahvus	eestlased	11	33	32	24
	muu rahvus	11	33	42	14
Vanus	18 - 29-aastased	2	13	48	37
	30 - 49-aastased	6	32	38	24
	50 - 64-aastased	17	41	30	12
	65 - 74-aastased	24	49	19	8
Sugu	naised	11	31	31	27
	mehed	10	34	40	16
Haridus	I ja II taseme haridus	12	29	37	22
	III taseme haridus	9	36	34	21
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	12	38	33	17
	501 - 800 €	11	32	36	21
	801 - 1200 €	10	27	40	23
	üle 1200 €	9	39	31	21

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: soolalõhe, -forell (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**7**	**31**	**36**	**26**
Regioon	Põhja-Eesti	8	32	37	23
	Kesk-Eesti	5	36	22	37
	Kirde-Eesti	5	29	46	20
	Lääne-Eesti	11	30	36	23
	Lõuna-Eesti	6	26	36	32
Elamu tüüp	suur kortermaja	6	28	38	28
	väike kortermaja	9	25	42	24
	rida- ja individuaalelamu	8	35	32	25
Rahvus	eestlased	7	30	34	29
	muu rahvus	8	30	42	20
Vanus	18 - 29-aastased	0	23	43	34
	30 - 49-aastased	7	31	37	25
	50 - 64-aastased	11	37	31	21
	65 - 74-aastased	12	28	32	28
Sugu	naised	8	31	34	27
	mehed	7	30	38	25
Haridus	I ja II taseme haridus	6	25	38	31
	III taseme haridus	8	34	35	23
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	3	25	36	36
	501 - 800 €	8	33	35	24
	801 - 1200 €	7	23	45	25
	üle 1200 €	11	43	25	21

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: kuivatatud, vinnutatud kala (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**1**	**11**	**40**	**48**
Regioon	Põhja-Eesti	1	12	45	42
	Kesk-Eesti	0	10	34	56
	Kirde-Eesti	1	12	51	36
	Lääne-Eesti	3	21	37	39
	Lõuna-Eesti	2	6	31	61
Elamu tüüp	suur kortermaja	2	10	40	48
	väike kortermaja	0	11	50	39
	rida- ja individuaalelamu	1	13	37	49
Rahvus	eestlased	1	10	35	54
	muu rahvus	2	14	52	32
Vanus	18 - 29-aastased	0	11	52	37
	30 - 49-aastased	2	14	46	38
	50 - 64-aastased	1	9	33	57
	65 - 74-aastased	1	5	19	75
Sugu	naised	1	5	38	56
	mehed	1	18	43	38
Haridus	I ja II taseme haridus	2	12	45	41
	III taseme haridus	1	11	37	51
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	3	12	38	47
	501 - 800 €	0	9	40	51
	801 - 1200 €	1	9	43	47
	üle 1200 €	1	18	40	41

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Muud kalatooted: kalakonservid plekk-karbis (räim, sprotid, sardiinid, anšoovis õlis, tomatikastmes jms) (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**5**	**32**	**41**	**22**
Regioon	Põhja-Eesti	4	27	42	27
	Kesk-Eesti	6	36	37	21
	Kirde-Eesti	1	25	57	17
	Lääne-Eesti	5	45	29	21
	Lõuna-Eesti	7	35	42	16
Elamu tüüp	suur kortermaja	4	29	40	27
	väike kortermaja	4	28	52	16
	rida- ja individuaalelamu	7	35	39	19
Rahvus	eestlased	6	32	40	22
	muu rahvus	3	29	44	24
Vanus	18 - 29-aastased	0	26	30	44
	30 - 49-aastased	6	32	45	17
	50 - 64-aastased	7	32	45	16
	65 - 74-aastased	9	37	38	16
Sugu	naised	4	28	42	26
	mehed	6	35	41	18
Haridus	I ja II taseme haridus	7	35	31	27
	III taseme haridus	4	29	48	19
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	7	40	39	14
	501 - 800 €	5	31	49	15
	801 - 1200 €	6	26	35	33
	üle 1200 €	2	31	42	25

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Muud kalatooted: kalapreservid plekk-karbis või kiles (Tallinna kilud, Balti vürtsikilud, soolaheeringas, tuunikala jt) (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**5**	**30**	**40**	**25**
Regioon	Põhja-Eesti	5	26	42	27
	Kesk-Eesti	6	27	42	25
	Kirde-Eesti	1	32	46	21
	Lääne-Eesti	7	37	29	27
	Lõuna-Eesti	6	34	38	22
Elamu tüüp	suur kortermaja	4	29	37	30
	väike kortermaja	6	25	48	21
	rida- ja individuaalelamu	7	33	40	20
Rahvus	eestlased	7	29	40	24
	muu rahvus	2	31	40	27
Vanus	18 - 29-aastased	6	17	34	43
	30 - 49-aastased	4	32	42	22
	50 - 64-aastased	7	31	44	18
	65 - 74-aastased	6	42	33	19
Sugu	naised	6	25	42	27
	mehed	4	35	38	23
Haridus	I ja II taseme haridus	6	30	32	32
	III taseme haridus	5	30	45	20
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	5	35	36	24
	501 - 800 €	5	32	44	19
	801 - 1200 €	5	23	37	35
	üle 1200 €	6	33	44	17

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Muud kalatooted: kalakulinaariatooted lahtiselt, klaas- või plastpakendis (räimed marinaadis, silgusült, heeringa fileetükid erinevates kastmetes, kala tarrendis jt) (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**4**	**22**	**39**	**35**
Regioon	Põhja-Eesti	2	16	48	34
	Kesk-Eesti	2	35	28	35
	Kirde-Eesti	1	21	27	51
	Lääne-Eesti	14	23	37	26
	Lõuna-Eesti	4	29	34	33
Elamu tüüp	suur kortermaja	2	18	39	41
	väike kortermaja	2	21	51	26
	rida- ja individuaalelamu	6	28	34	32
Rahvus	eestlased	5	25	39	31
	muu rahvus	2	16	40	42
Vanus	18 - 29-aastased	4	18	42	36
	30 - 49-aastased	2	24	39	35
	50 - 64-aastased	6	23	40	31
	65 - 74-aastased	4	22	33	41
Sugu	naised	3	19	36	42
	mehed	5	25	43	27
Haridus	I ja II taseme haridus	6	20	39	35
	III taseme haridus	2	24	39	35
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	6	21	40	33
	501 - 800 €	4	23	39	34
	801 - 1200 €	3	16	41	40
	üle 1200 €	2	34	35	29

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Muud kalatooted: kalapulgad ja kalaburgerid (külmutatud, paneeritud) (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**5**	**28**	**36**	**31**
Regioon	Põhja-Eesti	3	27	34	36
	Kesk-Eesti	10	27	40	23
	Kirde-Eesti	3	25	43	29
	Lääne-Eesti	6	30	34	30
	Lõuna-Eesti	6	32	35	27
Elamu tüüp	suur kortermaja	4	28	33	35
	väike kortermaja	5	41	31	23
	rida- ja individuaalelamu	5	26	40	29
Rahvus	eestlased	4	28	37	31
	muu rahvus	6	29	33	32
Vanus	18 - 29-aastased	6	55	23	16
	30 - 49-aastased	5	25	41	29
	50 - 64-aastased	4	21	37	38
	65 - 74-aastased	4	14	34	48
Sugu	naised	7	21	34	38
	mehed	3	36	37	24
Haridus	I ja II taseme haridus	6	37	33	24
	III taseme haridus	4	23	37	36
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	8	34	35	23
	501 - 800 €	6	25	40	29
	801 - 1200 €	3	32	29	36
	üle 1200 €	1	25	38	36

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Muud kalatooted: krabipulgad ja -nuudlid (makra) (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**6**	**28**	**40**	**26**
Regioon	Põhja-Eesti	4	23	44	29
	Kesk-Eesti	7	42	33	18
	Kirde-Eesti	7	28	44	21
	Lääne-Eesti	8	24	39	29
	Lõuna-Eesti	9	31	34	26
Elamu tüüp	suur kortermaja	6	24	42	28
	väike kortermaja	3	40	39	18
	rida- ja individuaalelamu	8	28	37	27
Rahvus	eestlased	6	30	38	26
	muu rahvus	7	23	44	26
Vanus	18 - 29-aastased	6	30	44	20
	30 - 49-aastased	7	30	39	24
	50 - 64-aastased	6	28	38	28
	65 - 74-aastased	4	17	40	39
Sugu	naised	8	27	38	27
	mehed	4	28	43	25
Haridus	I ja II taseme haridus	8	28	42	22
	III taseme haridus	4	28	39	29
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	8	31	36	25
	501 - 800 €	9	30	38	23
	801 - 1200 €	4	23	43	30
	üle 1200 €	3	29	41	27

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Muud kalatooted: krevetid, krabid, vähid (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**1**	**15**	**40**	**44**
Regioon	Põhja-Eesti	1	18	43	38
	Kesk-Eesti	1	10	31	58
	Kirde-Eesti	3	20	43	34
	Lääne-Eesti	2	11	40	47
	Lõuna-Eesti	1	12	34	53
Elamu tüüp	suur kortermaja	1	15	41	43
	väike kortermaja	1	17	42	40
	rida- ja individuaalelamu	2	15	36	47
Rahvus	eestlased	1	11	38	50
	muu rahvus	2	24	43	31
Vanus	18 - 29-aastased	0	6	52	42
	30 - 49-aastased	2	21	36	41
	50 - 64-aastased	2	16	39	43
	65 - 74-aastased	1	9	30	60
Sugu	naised	2	15	38	45
	mehed	1	15	41	43
Haridus	I ja II taseme haridus	1	11	43	45
	III taseme haridus	1	18	37	44
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	0	9	37	54
	501 - 800 €	2	14	36	48
	801 - 1200 €	2	12	43	43
	üle 1200 €	2	27	43	28

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Muud kalatooted: molluskid jt mereannid (kalmaarid, rannakarbid jt) (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**2**	**9**	**28**	**61**
Regioon	Põhja-Eesti	1	14	32	53
	Kesk-Eesti	4	5	19	72
	Kirde-Eesti	2	7	37	54
	Lääne-Eesti	8	5	22	65
	Lõuna-Eesti	0	6	24	70
Elamu tüüp	suur kortermaja	1	11	30	58
	väike kortermaja	4	7	33	56
	rida- ja individuaalelamu	3	7	24	66
Rahvus	eestlased	2	5	24	69
	muu rahvus	2	20	37	41
Vanus	18 - 29-aastased	6	18	22	54
	30 - 49-aastased	1	10	34	55
	50 - 64-aastased	1	6	30	63
	65 - 74-aastased	1	1	18	80
Sugu	naised	2	5	29	64
	mehed	2	14	27	57
Haridus	I ja II taseme haridus	4	13	22	61
	III taseme haridus	1	7	32	60
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	6	3	22	69
	501 - 800 €	1	6	34	59
	801 - 1200 €	1	15	23	61
	üle 1200 €	0	15	34	51

Kas ja kui sageli te sõite viimase aasta jooksul erinevaid kalatoite?

Muud kalatooted: kaaviar (tuuraliste mari), kalamari (lõhe, forelli, siia jms mari), kaaviariasendajad (toodetud kalast), v.a valgumari (% vastanutest)

		Vähemalt kord või paar nädalas	Vähemalt korra kuus	Harvem	Ei söönud üldse
Keskmiselt		**2**	**10**	**39**	**49**
Regioon	Põhja-Eesti	1	13	41	45
	Kesk-Eesti	4	4	31	61
	Kirde-Eesti	1	9	56	34
	Lääne-Eesti	4	4	35	57
	Lõuna-Eesti	0	9	34	57
Elamu tüüp	suur kortermaja	1	11	39	49
	väike kortermaja	3	11	47	39
	rida- ja individuaalelamu	2	8	37	53
Rahvus	eestlased	2	6	35	57
	muu rahvus	1	17	49	33
Vanus	18 - 29-aastased	4	7	28	61
	30 - 49-aastased	0	9	44	47
	50 - 64-aastased	1	11	43	45
	65 - 74-aastased	1	11	36	52
Sugu	naised	3	8	38	51
	mehed	1	11	41	47
Haridus	I ja II taseme haridus	3	6	34	57
	III taseme haridus	1	12	43	44
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	4	6	31	59
	501 - 800 €	1	8	45	46
	801 - 1200 €	1	9	37	53
	üle 1200 €	1	17	44	38

Lisa 4.5

Hinnake ligikaudu, kui suure osa viimase aasta jooksul teie poolt söödud kalast sõite te kodus, kui suure osa toitlustusasutustes ja külas viibides? (keskmine %)

		Kodus	Toitlustusasutustes	Külas viibides
Keskmiselt		**74**	**15**	**11**
Regioon	Põhja-Eesti	70	19	11
	Kesk-Eesti	78	13	9
	Kirde-Eesti	83	9	8
	Lääne-Eesti	78	12	10
	Lõuna-Eesti	76	12	12
Elamu tüüp	suur kortermaja	72	17	11
	väike kortermaja	69	15	16
	rida- ja individuaalelamu	79	12	9
Rahvus	eestlased	74	15	11
	muu rahvus	75	15	10
Vanus	18 - 29-aastased	56	24	20
	30 - 49-aastased	74	16	10
	50 - 64-aastased	81	12	7
	65 - 74-aastased	86	7	7
Sugu	naised	74	16	10
	mehed	75	13	12
Haridus	I ja II taseme haridus	75	13	12
	III taseme haridus	74	16	10
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	82	9	9
	501 - 800 €	77	13	10
	801 - 1200 €	69	18	13
	üle 1200 €	69	20	11

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed): räim, kilu jt odavamad kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**59**	**25**	**11**	**5**
Regioon	Põhja-Eesti	66	22	9	3
	Kesk-Eesti	48	29	17	6
	Kirde-Eesti	71	18	7	4
	Lääne-Eesti	39	21	25	15
	Lõuna-Eesti	58	32	7	3
Elamu tüüp	suur kortermaja	65	23	8	4
	väike kortermaja	53	32	11	4
	rida- ja individuaalelamu	55	23	15	7
Rahvus	eestlased	56	25	13	6
	muu rahvus	67	24	6	3
Vanus	18 - 29-aastased	70	16	5	9
	30 - 49-aastased	62	22	11	5
	50 - 64-aastased	52	30	14	4
	65 - 74-aastased	52	31	14	3
Sugu	naised	55	24	14	7
	mehed	64	24	9	3
Haridus	I ja II taseme haridus	57	25	10	8
	III taseme haridus	61	23	12	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	55	27	11	7
	501 - 800 €	54	30	12	4
	801 - 1200 €	67	18	10	5
	üle 1200 €	63	21	12	4

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed): lest, karpkala, ahven, makrell/skumbria, tursk jt keskmise kallidusega kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**51**	**17**	**14**	**18**
Regioon	Põhja-Eesti	56	19	13	12
	Kesk-Eesti	50	12	18	20
	Kirde-Eesti	60	16	6	18
	Lääne-Eesti	33	13	30	24
	Lõuna-Eesti	44	19	13	24
Elamu tüüp	suur kortermaja	57	17	11	15
	väike kortermaja	51	12	15	22
	rida- ja individuaalelamu	44	19	17	20
Rahvus	eestlased	45	16	17	22
	muu rahvus	62	21	8	9
Vanus	18 - 29-aastased	52	7	10	31
	30 - 49-aastased	52	16	15	18
	50 - 64-aastased	50	23	16	11
	65 - 74-aastased	47	26	16	11
Sugu	naised	48	18	14	20
	mehed	53	17	14	16
Haridus	I ja II taseme haridus	47	19	15	19
	III taseme haridus	53	16	13	18
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	50	17	18	15
	501 - 800 €	41	22	17	20
	801 - 1200 €	60	14	10	16
	üle 1200 €	52	16	11	21

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**80**	**8**	**6**	**6**
Regioon	Põhja-Eesti	84	8	4	4
	Kesk-Eesti	82	7	8	3
	Kirde-Eesti	85	5	4	6
	Lääne-Eesti	76	9	9	6
	Lõuna-Eesti	74	8	8	10
Elamu tüüp	suur kortermaja	83	7	6	4
	väike kortermaja	76	10	4	10
	rida- ja individuaalelamu	79	7	8	6
Rahvus	eestlased	79	8	7	6
	muu rahvus	82	8	6	4
Vanus	18 - 29-aastased	82	4	3	11
	30 - 49-aastased	79	7	8	6
	50 - 64-aastased	81	10	6	3
	65 - 74-aastased	81	10	8	1
Sugu	naised	79	8	7	6
	mehed	82	7	6	5
Haridus	I ja II taseme haridus	81	9	5	5
	III taseme haridus	80	7	7	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	76	9	9	6
	501 - 800 €	78	9	7	6
	801 - 1200 €	85	6	5	4
	üle 1200 €	83	7	6	4

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Külmutatud kala (v.a kalafileed): räim, kilu jt odavamad kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**86**	**9**	**3**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	89	8	2	1
	Kesk-Eesti	77	11	9	3
	Kirde-Eesti	88	9	2	1
	Lääne-Eesti	80	7	9	4
	Lõuna-Eesti	84	13	0	3
Elamu tüüp	suur kortermaja	87	9	2	2
	väike kortermaja	76	19	3	2
	rida- ja individuaalelamu	87	6	4	3
Rahvus	eestlased	84	10	3	3
	muu rahvus	88	9	2	1
Vanus	18 - 29-aastased	89	6	1	4
	30 - 49-aastased	90	6	2	2
	50 - 64-aastased	79	14	5	2
	65 - 74-aastased	77	18	3	2
Sugu	naised	82	11	3	4
	mehed	89	8	2	1
Haridus	I ja II taseme haridus	83	10	3	4
	III taseme haridus	87	9	3	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	83	10	4	3
	501 - 800 €	80	14	2	4
	801 - 1200 €	92	5	3	0
	üle 1200 €	88	7	3	2

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Külmutatud kala (v.a kalafileed): lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**82**	**10**	**3**	**5**
Regioon	Põhja-Eesti	82	11	3	4
	Kesk-Eesti	78	9	8	5
	Kirde-Eesti	86	13	0	1
	Lääne-Eesti	80	4	8	8
	Lõuna-Eesti	82	8	2	8
Elamu tüüp	suur kortermaja	82	11	3	4
	väike kortermaja	82	12	3	3
	rida- ja individuaalelamu	83	6	4	7
Rahvus	eestlased	81	7	5	7
	muu rahvus	84	13	1	2
Vanus	18 - 29-aastased	87	4	2	7
	30 - 49-aastased	85	6	4	5
	50 - 64-aastased	78	14	4	4
	65 - 74-aastased	76	19	3	2
Sugu	naised	81	9	4	6
	mehed	84	10	3	3
Haridus	I ja II taseme haridus	81	11	4	4
	III taseme haridus	84	8	3	5
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	81	9	4	6
	501 - 800 €	81	11	3	5
	801 - 1200 €	86	9	3	2
	üle 1200 €	81	8	3	8

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Külmutatud kala (v.a kalafileed): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**87**	**6**	**4**	**3**
Regioon	Põhja-Eesti	87	7	3	3
	Kesk-Eesti	86	4	6	4
	Kirde-Eesti	94	5	1	0
	Lääne-Eesti	85	5	4	6
	Lõuna-Eesti	84	5	6	5
Elamu tüüp	suur kortermaja	88	7	3	2
	väike kortermaja	75	10	8	7
	rida- ja individuaalelamu	89	4	4	3
Rahvus	eestlased	86	5	5	4
	muu rahvus	88	8	2	2
Vanus	18 - 29-aastased	87	1	6	6
	30 - 49-aastased	88	5	4	3
	50 - 64-aastased	85	10	3	2
	65 - 74-aastased	87	10	1	2
Sugu	naised	86	6	4	4
	mehed	88	6	3	3
Haridus	I ja II taseme haridus	84	8	4	4
	III taseme haridus	88	5	4	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	86	5	5	4
	501 - 800 €	83	7	5	5
	801 - 1200 €	90	5	3	2
	üle 1200 €	88	7	2	3

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): räim, kilu jt odavamad kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**80**	**13**	**4**	**3**
Regioon	Põhja-Eesti	81	13	4	2
	Kesk-Eesti	75	12	10	3
	Kirde-Eesti	91	6	0	3
	Lääne-Eesti	71	12	8	9
	Lõuna-Eesti	80	15	3	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	83	11	4	2
	väike kortermaja	75	18	4	3
	rida- ja individuaalelamu	79	12	5	4
Rahvus	eestlased	78	13	6	3
	muu rahvus	86	11	1	2
Vanus	18 - 29-aastased	92	4	2	2
	30 - 49-aastased	80	11	5	4
	50 - 64-aastased	73	19	6	2
	65 - 74-aastased	77	17	3	3
Sugu	naised	76	14	6	4
	mehed	85	10	3	2
Haridus	I ja II taseme haridus	78	12	5	5
	III taseme haridus	82	12	4	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	80	11	5	4
	501 - 800 €	77	15	5	3
	801 - 1200 €	86	9	3	2
	üle 1200 €	77	16	4	3

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius jt keskmise kallidusega kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**76**	**12**	**6**	**6**
Regioon	Põhja-Eesti	75	13	6	6
	Kesk-Eesti	77	9	9	5
	Kirde-Eesti	92	4	0	4
	Lääne-Eesti	69	11	8	12
	Lõuna-Eesti	74	14	5	7
Elamu tüüp	suur kortermaja	77	13	5	5
	väike kortermaja	75	14	5	6
	rida- ja individuaalelamu	75	10	7	8
Rahvus	eestlased	73	12	7	8
	muu rahvus	81	12	4	3
Vanus	18 - 29-aastased	85	9	2	4
	30 - 49-aastased	75	9	7	9
	50 - 64-aastased	72	16	7	5
	65 - 74-aastased	74	20	3	3
Sugu	naised	72	14	6	8
	mehed	81	9	6	4
Haridus	I ja II taseme haridus	78	11	5	6
	III taseme haridus	75	12	6	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	78	7	9	6
	501 - 800 €	75	13	5	7
	801 - 1200 €	79	13	4	4
	üle 1200 €	69	12	9	10

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?
(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**84**	**7**	**5**	**4**
Regioon	Põhja-Eesti	82	10	4	4
	Kesk-Eesti	84	6	6	4
	Kirde-Eesti	92	4	2	2
	Lääne-Eesti	84	8	3	5
	Lõuna-Eesti	83	6	6	5
Elamu tüüp	suur kortermaja	85	8	4	3
	väike kortermaja	75	11	7	7
	rida- ja individuaalelamu	85	6	5	4
Rahvus	eestlased	83	7	5	5
	muu rahvus	86	8	4	2
Vanus	18 - 29-aastased	86	4	4	6
	30 - 49-aastased	83	8	5	4
	50 - 64-aastased	83	9	5	3
	65 - 74-aastased	87	9	3	1
Sugu	naised	81	8	5	6
	mehed	86	7	5	2
Haridus	I ja II taseme haridus	82	9	4	5
	III taseme haridus	84	7	5	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	86	6	4	4
	501 - 800 €	80	9	6	5
	801 - 1200 €	87	7	4	2
	üle 1200 €	83	9	4	4

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?
(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)
Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: suitsuräim, suitsukilu, suitsuheeringas jt odavamad kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**69**	**12**	**9**	**10**
Regioon	Põhja-Eesti	74	12	7	7
	Kesk-Eesti	67	9	11	13
	Kirde-Eesti	75	11	7	7
	Lääne-Eesti	57	9	13	21
	Lõuna-Eesti	65	15	8	12
Elamu tüüp	suur kortermaja	72	13	7	8
	väike kortermaja	77	11	7	5
	rida- ja individuaalelamu	63	11	11	15
Rahvus	eestlased	66	11	9	14
	muu rahvus	76	13	8	3
Vanus	18 - 29-aastased	73	7	5	15
	30 - 49-aastased	66	11	11	12
	50 - 64-aastased	67	16	9	8
	65 - 74-aastased	78	14	4	4
Sugu	naised	67	12	9	12
	mehed	72	12	8	8
Haridus	I ja II taseme haridus	67	13	8	12
	III taseme haridus	71	11	9	9
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	68	13	9	10
	501 - 800 €	63	14	10	13
	801 - 1200 €	77	10	6	7
	üle 1200 €	70	11	9	10

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: suitsulest, suitsukarpkala, suitsumakrell/-skumbria jt keskmise kallidusega kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**58**	**14**	**14**	**14**
Regioon	Põhja-Eesti	64	16	10	10
	Kesk-Eesti	53	12	16	19
	Kirde-Eesti	63	13	16	8
	Lääne-Eesti	40	9	26	25
	Lõuna-Eesti	55	15	12	18
Elamu tüüp	suur kortermaja	63	16	10	11
	väike kortermaja	59	18	12	11
	rida- ja individuaalelamu	51	10	19	20
Rahvus	eestlased	50	13	17	20
	muu rahvus	73	17	8	2
Vanus	18 - 29-aastased	54	13	13	20
	30 - 49-aastased	56	12	15	17
	50 - 64-aastased	60	18	13	9
	65 - 74-aastased	69	13	11	7
Sugu	naised	53	16	14	17
	mehed	63	12	13	12
Haridus	I ja II taseme haridus	54	16	15	15
	III taseme haridus	60	13	13	14
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	55	15	20	10
	501 - 800 €	54	16	14	16
	801 - 1200 €	67	10	10	13
	üle 1200 €	54	17	12	17

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: suitsulõhe, suitsuforell jt kallimad kalad

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**72**	**10**	**10**	**8**
Regioon	Põhja-Eesti	74	11	9	6
	Kesk-Eesti	74	8	10	8
	Kirde-Eesti	74	5	14	7
	Lääne-Eesti	69	9	8	14
	Lõuna-Eesti	68	10	11	10
Elamu tüüp	suur kortermaja	76	11	9	4
	väike kortermaja	72	10	10	8
	rida- ja individuaalelamu	67	8	11	14
Rahvus	eestlased	70	10	9	11
	muu rahvus	75	11	11	3
Vanus	18 - 29-aastased	76	7	8	9
	30 - 49-aastased	68	9	12	11
	50 - 64-aastased	72	13	9	6
	65 - 74-aastased	80	11	5	4
Sugu	naised	71	11	9	9
	mehed	73	8	11	8
Haridus	I ja II taseme haridus	69	13	9	9
	III taseme haridus	73	8	11	8
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	66	14	11	9
	501 - 800 €	68	11	12	9
	801 - 1200 €	81	7	7	5
	üle 1200 €	71	7	10	12

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: soola-, vürtsikilu, räim

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**87**	**5**	**3**	**5**
Regioon	Põhja-Eesti	89	5	2	4
	Kesk-Eesti	90	4	4	2
	Kirde-Eesti	93	3	3	1
	Lääne-Eesti	70	6	6	18
	Lõuna-Eesti	89	6	2	3
Elamu tüüp	suur kortermaja	89	6	3	2
	väike kortermaja	88	9	1	2
	rida- ja individuaalelamu	85	3	3	9
Rahvus	eestlased	85	5	3	7
	muu rahvus	92	5	2	1
Vanus	18 - 29-aastased	89	7	2	2
	30 - 49-aastased	86	4	4	6
	50 - 64-aastased	86	6	3	5
	65 - 74-aastased	92	4	1	3
Sugu	naised	86	6	3	5
	mehed	89	4	3	4
Haridus	I ja II taseme haridus	85	6	4	5
	III taseme haridus	89	4	3	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	85	6	3	6
	501 - 800 €	86	7	4	3
	801 - 1200 €	91	3	2	4
	üle 1200 €	88	3	3	6

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: soolaheeringas

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**90**	**7**	**2**	**1**
Regioon	Põhja-Eesti	90	8	1	1
	Kesk-Eesti	91	2	6	1
	Kirde-Eesti	96	4	0	0
	Lääne-Eesti	89	5	3	3
	Lõuna-Eesti	88	8	2	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	92	7	3	0
	väike kortermaja	86	9	4	1
	rida- ja individuaalelamu	91	6	2	1
Rahvus	eestlased	90	6	3	1
	muu rahvus	91	8	1	0
Vanus	18 - 29-aastased	87	6	6	1
	30 - 49-aastased	92	5	2	1
	50 - 64-aastased	89	10	1	0
	65 - 74-aastased	92	7	1	0
Sugu	naised	89	7	3	1
	mehed	92	6	1	1
Haridus	I ja II taseme haridus	86	9	3	2
	III taseme haridus	93	5	1	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	87	8	3	2
	501 - 800 €	86	10	3	1
	801 - 1200 €	95	3	1	1
	üle 1200 €	93	5	1	1

Kust ostsite või saite viimase aasta jooksul kala ja kalatooteid teie (teie pere)?

(ostukohtade osakaalud ostetud või tasuta saadud kala ja kalatoodete kogustest, keskmised %-des)

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: soolalõhe, -forell

		Kauplusest	Turult	Kalurilt, kalakasvatajalt, kalakaupmehelt	Püüame (teeme) ise, saame tuttavatelt
Keskmiselt		**78**	**6**	**4**	**12**
Regioon	Põhja-Eesti	79	7	4	10
	Kesk-Eesti	74	7	9	10
	Kirde-Eesti	86	3	1	10
	Lääne-Eesti	72	6	4	18
	Lõuna-Eesti	78	6	4	12
Elamu tüüp	suur kortermaja	81	6	4	9
	väike kortermaja	78	12	3	7
	rida- ja individuaalelamu	76	4	4	16
Rahvus	eestlased	76	7	4	13
	muu rahvus	83	5	3	9
Vanus	18 - 29-aastased	81	9	5	5
	30 - 49-aastased	76	5	4	15
	50 - 64-aastased	80	6	3	11
	65 - 74-aastased	82	7	2	9
Sugu	naised	76	7	4	13
	mehed	80	6	3	11
Haridus	I ja II taseme haridus	74	8	4	14
	III taseme haridus	80	6	4	10
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	76	6	5	13
	501 - 800 €	74	10	4	12
	801 - 1200 €	85	4	2	9
	üle 1200 €	78	6	4	12

Lisa 4.7

Kui teie (teie pere) sissetulekud oleksid suuremad, siis kuidas see mõjutaks teie kala ja kalatoodete ostmist (tarbimist)?

Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed) (% vastanutest)

		Ostaksin rohkem	Ostaksin sama palju	Ostaksin vähem	Ei oska öelda
Keskmiselt		**49**	**42**	**1**	**8**
Regioon	Põhja-Eesti	47	45	0	8
	Kesk-Eesti	50	39	1	10
	Kirde-Eesti	55	41	0	4
	Lääne-Eesti	46	35	8	11
	Lõuna-Eesti	53	39	1	7
Elamu tüüp	suur kortermaja	51	41	0	8
	väike kortermaja	47	47	1	5
	rida- ja individuaalelamu	48	41	3	8
Rahvus	eestlased	45	44	2	9
	muu rahvus	57	37	0	6
Vanus	18 - 29-aastased	59	35	4	2
	30 - 49-aastased	47	42	1	10
	50 - 64-aastased	49	44	0	7
	65 - 74-aastased	44	44	0	12
Sugu	naised	53	38	0	9
	mehed	46	46	2	6
Haridus	I ja II taseme haridus	58	33	2	7
	III taseme haridus	44	47	0	9
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	61	26	4	9
	501 - 800 €	55	38	1	6
	801 - 1200 €	50	44	0	6
	üle 1200 €	28	62	0	10

Kui teie (teie pere) sissetulekud oleksid suuremad, siis kuidas see mõjutaks teie kala ja kalatoodete ostmist?

Külmutatud kala (v.a kalafileed) (% vastanutest)

		Ostaksin rohkem	Ostaksin sama palju	Ostaksin vähem	Ei oska öelda
Keskmiselt		**10**	**54**	**13**	**23**
Regioon	Põhja-Eesti	8	55	12	25
	Kesk-Eesti	13	57	10	20
	Kirde-Eesti	14	48	20	18
	Lääne-Eesti	11	44	15	30
	Lõuna-Eesti	10	57	13	20
Elamu tüüp	suur kortermaja	10	52	13	25
	väike kortermaja	12	58	12	18
	rida- ja individuaalelamu	9	54	14	23
Rahvus	eestlased	8	56	12	24
	muu rahvus	13	49	16	22
Vanus	18 - 29-aastased	10	64	4	22
	30 - 49-aastased	12	52	16	20
	50 - 64-aastased	8	53	16	23
	65 - 74-aastased	8	43	14	35
Sugu	naised	10	52	15	23
	mehed	10	56	11	23
Haridus	I ja II taseme haridus	15	48	12	25
	III taseme haridus	6	58	14	22
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	24	43	15	18
	501 - 800 €	7	58	17	18
	801 - 1200 €	6	51	12	31
	üle 1200 €	7	63	9	21

Kui teie (teie pere) sissetulekud oleksid suuremad, siis kuidas see mõjutaks teie kala ja kalatoodete ostmist?

Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud) (% vastanutest)

		Ostaksin rohkem	Ostaksin sama palju	Ostaksin vähem	Ei oska öelda
Keskmiselt		**53**	**37**	**2**	**8**
Regioon	Põhja-Eesti	54	37	1	8
	Kesk-Eesti	42	40	6	12
	Kirde-Eesti	55	38	2	5
	Lääne-Eesti	58	31	1	10
	Lõuna-Eesti	52	38	1	9
Elamu tüüp	suur kortermaja	55	36	1	8
	väike kortermaja	54	36	4	6
	rida- ja individuaalelamu	51	38	2	9
Rahvus	eestlased	50	38	2	10
	muu rahvus	59	34	1	6
Vanus	18 - 29-aastased	65	31	2	2
	30 - 49-aastased	52	36	2	10
	50 - 64-aastased	48	42	1	9
	65 - 74-aastased	48	36	2	14
Sugu	naised	59	31	2	8
	mehed	48	43	1	8
Haridus	I ja II taseme haridus	57	33	3	7
	III taseme haridus	50	40	1	9
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	65	23	3	9
	501 - 800 €	55	35	2	8
	801 - 1200 €	54	38	1	7
	üle 1200 €	34	55	1	10

Kui teie (teie pere) sissetulekud oleksid suuremad, siis kuidas see mõjutaks teie kala ja kalatoodete ostmist?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala (% vastanutest)

		Ostaksin rohkem	Ostaksin sama palju	Ostaksin vähem	Ei oska öelda
Keskmiselt		**30**	**52**	**4**	**14**
Regioon	Põhja-Eesti	32	53	4	11
	Kesk-Eesti	29	52	3	16
	Kirde-Eesti	23	55	5	17
	Lääne-Eesti	33	46	3	18
	Lõuna-Eesti	31	50	4	15
Elamu tüüp	suur kortermaja	31	51	4	14
	väike kortermaja	42	41	4	13
	rida- ja individuaalelamu	26	56	4	14
Rahvus	eestlased	31	51	3	15
	muu rahvus	30	52	7	11
Vanus	18 - 29-aastased	54	38	2	6
	30 - 49-aastased	27	53	5	15
	50 - 64-aastased	21	62	4	13
	65 - 74-aastased	22	49	4	25
Sugu	naised	26	53	4	17
	mehed	35	51	3	11
Haridus	I ja II taseme haridus	40	47	3	10
	III taseme haridus	25	55	4	16
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	42	41	4	13
	501 - 800 €	26	56	5	13
	801 - 1200 €	32	51	3	14
	üle 1200 €	26	57	3	14

Kui teie (teie pere) sissetulekud oleksid suuremad, siis kuidas see mõjutaks teie kala ja kalatoodete ostmist?

Muud kalatooted (kalakonservid, -preservid, kulinaariatooted, kala-, krabipulgad, krevetid, kaaviar jm mereannid) (% vastanutest)

		Ostaksin rohkem	Ostaksin sama palju	Ostaksin vähem	Ei oska öelda
Keskmiselt		**24**	**52**	**8**	**16**
Regioon	Põhja-Eesti	18	56	9	17
	Kesk-Eesti	25	54	3	18
	Kirde-Eesti	34	47	12	7
	Lääne-Eesti	38	42	4	16
	Lõuna-Eesti	22	53	10	15
Elamu tüüp	suur kortermaja	23	51	9	17
	väike kortermaja	27	51	11	11
	rida- ja individuaalelamu	23	55	7	15
Rahvus	eestlased	23	55	7	15
	muu rahvus	25	47	11	17
Vanus	18 - 29-aastased	28	43	7	22
	30 - 49-aastased	25	55	9	11
	50 - 64-aastased	19	59	9	13
	65 - 74-aastased	22	49	6	23
Sugu	naised	23	52	8	17
	mehed	24	53	8	15
Haridus	I ja II taseme haridus	27	47	6	20
	III taseme haridus	22	56	9	13
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	42	36	9	13
	501 - 800 €	21	57	10	12
	801 - 1200 €	17	54	9	20
	üle 1200 €	19	61	4	16

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Värskus (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**96**	**3**	**1**
Regioon	Põhja-Eesti	95	4	1
	Kesk-Eesti	86	6	8
	Kirde-Eesti	100	0	0
	Lääne-Eesti	97	3	0
	Lõuna-Eesti	97	2	1
Elamu tüüp	suur kortermaja	96	4	0
	väike kortermaja	96	3	1
	rida- ja individuaalelamu	95	3	2
Rahvus	eestlased	95	3	2
	muu rahvus	97	3	0
Vanus	18 - 29-aastased	95	2	3
	30 - 49-aastased	95	4	1
	50 - 64-aastased	97	3	0
	65 - 74-aastased	95	4	1
Sugu	naised	98	1	1
	mehed	94	4	2
Haridus	I ja II taseme haridus	95	3	2
	III taseme haridus	96	3	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	96	4	0
	501 - 800 €	96	4	0
	801 - 1200 €	95	2	3
	üle 1200 €	97	2	1

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Maitse (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**92**	**7**	**1**
Regioon	Põhja-Eesti	91	8	1
	Kesk-Eesti	81	12	7
	Kirde-Eesti	95	5	0
	Lääne-Eesti	95	4	1
	Lõuna-Eesti	94	5	1
Elamu tüüp	suur kortermaja	91	8	1
	väike kortermaja	92	7	1
	rida- ja individuaalelamu	92	6	2
Rahvus	eestlased	92	6	2
	muu rahvus	91	9	0
Vanus	18 - 29-aastased	93	4	3
	30 - 49-aastased	91	8	1
	50 - 64-aastased	94	5	1
	65 - 74-aastased	86	13	1
Sugu	naised	95	4	1
	mehed	88	10	2
Haridus	I ja II taseme haridus	89	9	2
	III taseme haridus	93	6	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	86	13	1
	501 - 800 €	93	7	0
	801 - 1200 €	92	5	3
	üle 1200 €	95	4	1

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Kala liik (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**58**	**34**	**8**
Regioon	Põhja-Eesti	56	35	9
	Kesk-Eesti	49	38	13
	Kirde-Eesti	76	23	1
	Lääne-Eesti	59	33	8
	Lõuna-Eesti	57	37	6
Elamu tüüp	suur kortermaja	58	31	11
	väike kortermaja	59	38	3
	rida- ja individuaalelamu	58	36	6
Rahvus	eestlased	53	41	6
	muu rahvus	69	20	11
Vanus	18 - 29-aastased	35	40	25
	30 - 49-aastased	61	34	5
	50 - 64-aastased	65	32	3
	65 - 74-aastased	67	31	2
Sugu	naised	63	32	5
	mehed	52	38	10
Haridus	I ja II taseme haridus	53	33	14
	III taseme haridus	61	35	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	60	33	7
	501 - 800 €	61	34	5
	801 - 1200 €	50	36	14
	üle 1200 €	64	33	3

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Toiteväärtus (valgud, rasvad, mineraalid, kalorsus) (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**21**	**49**	**30**
Regioon	Põhja-Eesti	22	52	26
	Kesk-Eesti	22	46	32
	Kirde-Eesti	30	43	27
	Lääne-Eesti	24	39	37
	Lõuna-Eesti	15	51	34
Elamu tüüp	suur kortermaja	24	51	25
	väike kortermaja	18	51	31
	rida- ja individuaalelamu	19	46	35
Rahvus	eestlased	18	45	37
	muu rahvus	28	57	15
Vanus	18 - 29-aastased	13	43	44
	30 - 49-aastased	24	48	28
	50 - 64-aastased	22	53	25
	65 - 74-aastased	24	51	25
Sugu	naised	27	46	27
	mehed	15	52	33
Haridus	I ja II taseme haridus	19	48	33
	III taseme haridus	22	50	28
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	29	45	26
	501 - 800 €	22	48	30
	801 - 1200 €	17	50	33
	üle 1200 €	18	52	30

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Pakend (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**10**	**42**	**48**
Regioon	Põhja-Eesti	9	45	46
	Kesk-Eesti	12	34	54
	Kirde-Eesti	18	47	35
	Lääne-Eesti	6	37	57
	Lõuna-Eesti	8	43	49
Elamu tüüp	suur kortermaja	13	42	45
	väike kortermaja	11	44	45
	rida- ja individuaalelamu	6	43	51
Rahvus	eestlased	7	39	54
	muu rahvus	15	51	34
Vanus	18 - 29-aastased	8	29	63
	30 - 49-aastased	13	44	43
	50 - 64-aastased	8	49	43
	65 - 74-aastased	8	42	50
Sugu	naised	13	45	42
	mehed	7	40	53
Haridus	I ja II taseme haridus	11	36	53
	III taseme haridus	9	47	44
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	16	36	48
	501 - 800 €	9	46	45
	801 - 1200 €	8	40	52
	üle 1200 €	7	49	44

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Hind (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**63**	**33**	**4**
Regioon	Põhja-Eesti	56	39	5
	Kesk-Eesti	66	24	10
	Kirde-Eesti	72	26	2
	Lääne-Eesti	61	37	2
	Lõuna-Eesti	72	25	3
Elamu tüüp	suur kortermaja	63	33	4
	väike kortermaja	69	28	3
	rida- ja individuaalelamu	62	34	4
Rahvus	eestlased	63	33	4
	muu rahvus	63	33	4
Vanus	18 - 29-aastased	59	37	4
	30 - 49-aastased	66	30	4
	50 - 64-aastased	63	33	4
	65 - 74-aastased	61	34	5
Sugu	naised	70	27	3
	mehed	56	38	6
Haridus	I ja II taseme haridus	62	35	3
	III taseme haridus	64	31	5
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	79	19	2
	501 - 800 €	71	27	2
	801 - 1200 €	54	41	5
	üle 1200 €	45	44	11

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Tootja (bränd) (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**13**	**51**	**36**
Regioon	Põhja-Eesti	12	52	36
	Kesk-Eesti	13	50	37
	Kirde-Eesti	19	52	29
	Lääne-Eesti	10	43	47
	Lõuna-Eesti	12	51	37
Elamu tüüp	suur kortermaja	15	52	33
	väike kortermaja	10	51	39
	rida- ja individuaalelamu	10	50	40
Rahvus	eestlased	11	52	37
	muu rahvus	17	49	34
Vanus	18 - 29-aastased	4	44	52
	30 - 49-aastased	14	54	32
	50 - 64-aastased	14	52	34
	65 - 74-aastased	21	47	32
Sugu	naised	13	53	34
	mehed	12	48	40
Haridus	I ja II taseme haridus	13	47	40
	III taseme haridus	12	53	35
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	17	46	37
	501 - 800 €	12	54	34
	801 - 1200 €	11	46	43
	üle 1200 €	10	59	31

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Päritolumaa (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**31**	**49**	**20**
Regioon	Põhja-Eesti	29	47	24
	Kesk-Eesti	32	48	20
	Kirde-Eesti	34	53	13
	Lääne-Eesti	40	47	13
	Lõuna-Eesti	30	53	17
Elamu tüüp	suur kortermaja	28	48	24
	väike kortermaja	26	58	16
	rida- ja individuaalelamu	36	48	16
Rahvus	eestlased	33	52	15
	muu rahvus	28	43	29
Vanus	18 - 29-aastased	22	50	28
	30 - 49-aastased	31	50	19
	50 - 64-aastased	35	49	16
	65 - 74-aastased	36	45	19
Sugu	naised	34	52	14
	mehed	29	45	26
Haridus	I ja II taseme haridus	31	44	25
	III taseme haridus	31	53	16
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	33	50	17
	501 - 800 €	28	53	19
	801 - 1200 €	25	48	27
	üle 1200 €	46	43	11

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Kala püügipiirkond, kasvatamise koht (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**25**	**49**	**26**
Regioon	Põhja-Eesti	23	49	28
	Kesk-Eesti	23	48	29
	Kirde-Eesti	30	45	25
	Lääne-Eesti	35	46	19
	Lõuna-Eesti	24	51	25
Elamu tüüp	suur kortermaja	24	46	30
	väike kortermaja	27	54	19
	rida- ja individuaalelamu	27	50	23
Rahvus	eestlased	24	51	25
	muu rahvus	29	43	28
Vanus	18 - 29-aastased	21	45	34
	30 - 49-aastased	24	51	25
	50 - 64-aastased	29	49	22
	65 - 74-aastased	29	45	26
Sugu	naised	30	51	19
	mehed	21	46	33
Haridus	I ja II taseme haridus	22	49	29
	III taseme haridus	28	48	24
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	29	51	20
	501 - 800 €	26	51	23
	801 - 1200 €	21	44	35
	üle 1200 €	30	51	19

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Et kala oleks puhastatud, roogitud (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**44**	**39**	**17**
Regioon	Põhja-Eesti	47	37	16
	Kesk-Eesti	29	49	22
	Kirde-Eesti	45	42	13
	Lääne-Eesti	35	37	28
	Lõuna-Eesti	47	41	12
Elamu tüüp	suur kortermaja	51	34	15
	väike kortermaja	37	54	9
	rida- ja individuaalelamu	38	42	20
Rahvus	eestlased	41	42	17
	muu rahvus	48	35	17
Vanus	18 - 29-aastased	58	31	11
	30 - 49-aastased	40	41	19
	50 - 64-aastased	40	42	18
	65 - 74-aastased	42	42	16
Sugu	naised	46	38	16
	mehed	41	42	17
Haridus	I ja II taseme haridus	43	36	21
	III taseme haridus	44	42	14
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	42	41	17
	501 - 800 €	42	40	18
	801 - 1200 €	44	40	16
	üle 1200 €	48	38	14

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Et kala oleks fileeritud (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**29**	**45**	**26**
Regioon	Põhja-Eesti	34	43	23
	Kesk-Eesti	24	37	39
	Kirde-Eesti	28	49	23
	Lääne-Eesti	14	47	39
	Lõuna-Eesti	29	50	21
Elamu tüüp	suur kortermaja	36	43	21
	väike kortermaja	23	57	20
	rida- ja individuaalelamu	24	44	32
Rahvus	eestlased	27	48	25
	muu rahvus	34	38	28
Vanus	18 - 29-aastased	40	46	14
	30 - 49-aastased	27	44	29
	50 - 64-aastased	25	46	29
	65 - 74-aastased	29	43	28
Sugu	naised	32	43	25
	mehed	26	47	27
Haridus	I ja II taseme haridus	31	38	31
	III taseme haridus	28	50	22
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	24	44	32
	501 - 800 €	27	44	29
	801 - 1200 €	31	47	22
	üle 1200 €	36	45	19

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Müügikoha puhtus (ei haise jms) (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**82**	**16**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	79	19	2
	Kesk-Eesti	80	12	8
	Kirde-Eesti	90	10	0
	Lääne-Eesti	81	18	1
	Lõuna-Eesti	84	14	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	78	20	2
	väike kortermaja	89	10	1
	rida- ja individuaalelamu	84	13	3
Rahvus	eestlased	85	12	3
	muu rahvus	74	24	2
Vanus	18 - 29-aastased	73	24	3
	30 - 49-aastased	82	15	3
	50 - 64-aastased	85	14	1
	65 - 74-aastased	84	15	1
Sugu	naised	89	9	2
	mehed	74	23	3
Haridus	I ja II taseme haridus	75	22	3
	III taseme haridus	86	12	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	80	18	2
	501 - 800 €	86	13	1
	801 - 1200 €	73	23	4
	üle 1200 €	88	10	2

Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis?

Reklaam ja turundus (sh sotsiaalmeedia) (% vastanutest)

		Väga tähtis	Mõnevõrra tähtis	Ei ole tähtis
Keskmiselt		**6**	**40**	**54**
Regioon	Põhja-Eesti	3	41	56
	Kesk-Eesti	7	38	55
	Kirde-Eesti	3	45	52
	Lääne-Eesti	5	33	62
	Lõuna-Eesti	11	41	48
Elamu tüüp	suur kortermaja	5	42	53
	väike kortermaja	3	48	49
	rida- ja individuaalelamu	7	36	57
Rahvus	eestlased	7	38	55
	muu rahvus	3	45	52
Vanus	18 - 29-aastased	8	48	44
	30 - 49-aastased	6	37	57
	50 - 64-aastased	4	38	58
	65 - 74-aastased	4	45	51
Sugu	naised	6	41	53
	mehed	5	40	55
Haridus	I ja II taseme haridus	6	38	56
	III taseme haridus	5	42	53
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	5	38	57
	501 - 800 €	6	40	54
	801 - 1200 €	4	43	53
	üle 1200 €	8	39	53

Lisa 4.9

Kui ostate värsket või külmutatud kala, siis millisel kujul?

Värske ja jahutatud kala: räim, kilu jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Enamasti puhasta-mata, rookimata	Enamasti roogitult	Enamasti fileeritult	Ei osta
Keskmiselt		**43**	**23**	**13**	**21**
Regioon	Põhja-Eesti	36	28	11	25
	Kesk-Eesti	53	20	7	20
	Kirde-Eesti	41	18	15	26
	Lääne-Eesti	66	12	15	7
	Lõuna-Eesti	40	24	16	20
Elamu tüüp	suur kortermaja	37	28	9	26
	väike kortermaja	43	16	20	21
	rida- ja individuaalelamu	49	20	15	16
Rahvus	eestlased	45	21	15	19
	muu rahvus	38	27	9	26
Vanus	18 - 29-aastased	22	28	21	29
	30 - 49-aastased	38	22	15	25
	50 - 64-aastased	56	21	8	15
	65 - 74-aastased	59	24	5	12
Sugu	naised	41	23	11	25
	mehed	44	23	15	18
Haridus	I ja II taseme haridus	46	25	11	18
	III taseme haridus	40	22	14	24
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	51	21	12	16
	501 - 800 €	48	22	11	19
	801 - 1200 €	36	29	12	23
	üle 1200 €	34	19	20	27

Kui ostate värsket või külmutatud kala, siis millisel kujul?

Värske ja jahutatud kala: lest, karpkala, ahven, makrell/ skumbria, tursk jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Enamasti puhasta-mata, rookimata	Enamasti roogitult	Enamasti fileeritult	Ei osta
Keskmiselt		**27**	**35**	**16**	**22**
Regioon	Põhja-Eesti	27	37	16	20
	Kesk-Eesti	32	27	10	31
	Kirde-Eesti	21	43	18	18
	Lääne-Eesti	50	29	10	11
	Lõuna-Eesti	19	33	20	28
Elamu tüüp	suur kortermaja	23	38	15	24
	väike kortermaja	23	34	22	21
	rida- ja individuaalelamu	34	31	15	20
Rahvus	eestlased	29	31	15	25
	muu rahvus	24	44	17	15
Vanus	18 - 29-aastased	17	33	19	31
	30 - 49-aastased	27	32	20	21
	50 - 64-aastased	33	39	12	16
	65 - 74-aastased	34	38	9	19
Sugu	naised	24	37	16	23
	mehed	31	33	16	20
Haridus	I ja II taseme haridus	31	33	12	24
	III taseme haridus	25	36	19	20
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	33	29	12	26
	501 - 800 €	28	34	15	23
	801 - 1200 €	23	44	15	18
	üle 1200 €	27	29	25	19

Kui ostate värsket või külmutatud kala, siis millisel kujul?

Värske ja jahutatud kala: lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Enamasti puhasta-mata, rookimata	Enamasti roogitult	Enamasti fileeritult	Ei osta
Keskmiselt		**9**	**41**	**42**	**8**
Regioon	Põhja-Eesti	8	39	46	7
	Kesk-Eesti	8	56	26	10
	Kirde-Eesti	14	37	42	7
	Lääne-Eesti	9	41	41	9
	Lõuna-Eesti	9	42	40	9
Elamu tüüp	suur kortermaja	7	40	45	8
	väike kortermaja	16	38	43	3
	rida- ja individuaalelamu	10	43	37	10
Rahvus	eestlased	10	41	40	9
	muu rahvus	8	42	45	5
Vanus	18 - 29-aastased	7	18	60	15
	30 - 49-aastased	9	44	41	6
	50 - 64-aastased	10	51	33	6
	65 - 74-aastased	10	46	36	8
Sugu	naised	8	40	44	8
	mehed	10	42	39	9
Haridus	I ja II taseme haridus	10	41	38	11
	III taseme haridus	9	41	44	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	12	40	36	12
	501 - 800 €	8	48	37	7
	801 - 1200 €	7	38	47	8
	üle 1200 €	10	37	48	5

Kui ostate värsket või külmutatud kala, siis millisel kujul?

Külmutatud kala: räim, kilu jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Enamasti puhasta-mata, rookimata	Enamasti roogitult	Enamasti fileeritult	Ei osta
Keskmiselt		**8**	**14**	**11**	**67**
Regioon	Põhja-Eesti	6	12	10	72
	Kesk-Eesti	16	15	9	60
	Kirde-Eesti	6	18	6	70
	Lääne-Eesti	9	17	10	64
	Lõuna-Eesti	10	15	14	61
Elamu tüüp	suur kortermaja	6	14	9	71
	väike kortermaja	14	13	14	59
	rida- ja individuaalelamu	9	15	11	65
Rahvus	eestlased	8	14	11	67
	muu rahvus	7	15	10	68
Vanus	18 - 29-aastased	7	10	9	74
	30 - 49-aastased	6	14	14	66
	50 - 64-aastased	10	18	9	63
	65 - 74-aastased	10	14	6	70
Sugu	naised	8	15	8	69
	mehed	8	13	13	66
Haridus	I ja II taseme haridus	9	14	8	69
	III taseme haridus	7	14	13	66
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	12	18	10	60
	501 - 800 €	11	15	10	64
	801 - 1200 €	6	10	12	72
	üle 1200 €	4	16	10	70

Kui ostate värsket või külmutatud kala, siis millisel kujul?

Külmutatud kala: lest, heik, ahven, makrell/ skumbria, tursk, mintai, pangasius jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Enamasti puhasta-mata, rookimata	Enamasti roogitult	Enamasti fileeritult	Ei osta
Keskmiselt		**4**	**22**	**30**	**44**
Regioon	Põhja-Eesti	5	19	31	45
	Kesk-Eesti	4	21	29	46
	Kirde-Eesti	4	48	21	27
	Lääne-Eesti	8	18	17	57
	Lõuna-Eesti	2	15	38	45
Elamu tüüp	suur kortermaja	4	24	27	45
	väike kortermaja	2	18	40	40
	rida- ja individuaalelamu	5	19	30	46
Rahvus	eestlased	4	14	31	51
	muu rahvus	5	37	27	31
Vanus	18 - 29-aastased	2	6	27	65
	30 - 49-aastased	4	23	36	37
	50 - 64-aastased	6	29	27	38
	65 - 74-aastased	6	26	20	48
Sugu	naised	5	21	30	44
	mehed	4	21	30	45
Haridus	I ja II taseme haridus	6	23	22	49
	III taseme haridus	3	21	34	42
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	9	26	23	42
	501 - 800 €	2	24	33	41
	801 - 1200 €	3	17	33	47
	üle 1200 €	4	21	28	47

Kui ostate värsket või külmutatud kala, siis millisel kujul?

Külmutatud kala: lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Enamasti puhasta-mata, rookimata	Enamasti roogitult	Enamasti fileeritult	Ei osta
Keskmiselt		**3**	**17**	**31**	**49**
Regioon	Põhja-Eesti	2	14	30	54
	Kesk-Eesti	2	19	33	46
	Kirde-Eesti	6	30	29	35
	Lääne-Eesti	3	15	27	55
	Lõuna-Eesti	5	14	36	45
Elamu tüüp	suur kortermaja	3	17	32	48
	väike kortermaja	7	11	34	48
	rida- ja individuaalelamu	3	17	30	50
Rahvus	eestlased	3	13	30	54
	muu rahvus	5	24	32	39
Vanus	18 - 29-aastased	3	6	27	64
	30 - 49-aastased	3	16	37	44
	50 - 64-aastased	5	23	29	43
	65 - 74-aastased	3	19	25	53
Sugu	naised	3	17	32	48
	mehed	4	16	30	50
Haridus	I ja II taseme haridus	4	14	27	55
	III taseme haridus	3	18	35	44
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	4	17	31	48
	501 - 800 €	5	16	32	47
	801 - 1200 €	3	16	31	50
	üle 1200 €	0	19	32	49

Lisa 4.10

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed): räim, kilu jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**22**	**50**	**28**
Regioon	Põhja-Eesti	20	49	31
	Kesk-Eesti	33	46	21
	Kirde-Eesti	26	55	19
	Lääne-Eesti	19	58	23
	Lõuna-Eesti	23	46	31
Elamu tüüp	suur kortermaja	21	51	28
	väike kortermaja	29	48	23
	rida- ja individuaalelamu	22	48	30
Rahvus	eestlased	25	47	28
	muu rahvus	18	55	27
Vanus	18 - 29-aastased	36	45	19
	30 - 49-aastased	23	51	26
	50 - 64-aastased	15	50	35
	65 - 74-aastased	19	52	29
Sugu	naised	24	46	30
	mehed	21	54	25
Haridus	I ja II taseme haridus	27	46	27
	III taseme haridus	20	52	28
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	26	49	25
	501 - 800 €	22	46	32
	801 - 1200 €	17	57	26
	üle 1200 €	30	46	24

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?
Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed): lest, karpkala, ahven, makrell/skumbria, tursk jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**16**	**49**	**35**
Regioon	Põhja-Eesti	12	54	34
	Kesk-Eesti	13	49	38
	Kirde-Eesti	16	54	30
	Lääne-Eesti	19	52	29
	Lõuna-Eesti	22	38	40
Elamu tüüp	suur kortermaja	14	53	33
	väike kortermaja	14	52	34
	rida- ja individuaalelamu	19	44	37
Rahvus	eestlased	17	46	37
	muu rahvus	13	56	31
Vanus	18 - 29-aastased	22	54	24
	30 - 49-aastased	15	51	34
	50 - 64-aastased	13	45	42
	65 - 74-aastased	16	47	37
Sugu	naised	14	47	39
	mehed	19	51	30
Haridus	I ja II taseme haridus	20	50	30
	III taseme haridus	13	49	38
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	12	55	33
	501 - 800 €	19	41	40
	801 - 1200 €	9	59	32
	üle 1200 €	28	41	31

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?
Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**29**	**58**	**13**
Regioon	Põhja-Eesti	28	60	12
	Kesk-Eesti	22	66	12
	Kirde-Eesti	34	53	13
	Lääne-Eesti	32	60	8
	Lõuna-Eesti	31	53	16
Elamu tüüp	suur kortermaja	27	62	11
	väike kortermaja	26	60	14
	rida- ja individuaalelamu	32	53	15
Rahvus	eestlased	31	57	12
	muu rahvus	25	61	14
Vanus	18 - 29-aastased	30	60	10
	30 - 49-aastased	28	58	14
	50 - 64-aastased	28	58	14
	65 - 74-aastased	34	55	11
Sugu	naised	31	56	13
	mehed	28	60	12
Haridus	I ja II taseme haridus	29	58	13
	III taseme haridus	29	58	13
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	25	59	16
	501 - 800 €	33	52	15
	801 - 1200 €	24	67	9
	üle 1200 €	37	52	11

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Külmutatud kala (v.a kalafileed): räim, kilu jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**18**	**57**	**25**
Regioon	Põhja-Eesti	15	61	24
	Kesk-Eesti	28	56	16
	Kirde-Eesti	11	59	30
	Lääne-Eesti	13	55	32
	Lõuna-Eesti	25	52	23
Elamu tüüp	suur kortermaja	19	57	24
	väike kortermaja	19	60	21
	rida- ja individuaalelamu	18	55	27
Rahvus	eestlased	20	56	24
	muu rahvus	14	59	27
Vanus	18 - 29-aastased	26	51	23
	30 - 49-aastased	18	57	25
	50 - 64-aastased	12	63	25
	65 - 74-aastased	17	57	26
Sugu	naised	17	56	27
	mehed	19	58	23
Haridus	I ja II taseme haridus	21	52	27
	III taseme haridus	17	60	23
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	18	51	31
	501 - 800 €	19	55	26
	801 - 1200 €	13	65	22
	üle 1200 €	26	56	18

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Külmutatud kala (v.a kalafileed): lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**19**	**62**	**19**
Regioon	Põhja-Eesti	16	62	22
	Kesk-Eesti	20	61	19
	Kirde-Eesti	13	74	13
	Lääne-Eesti	24	59	17
	Lõuna-Eesti	26	56	18
Elamu tüüp	suur kortermaja	16	64	20
	väike kortermaja	21	66	13
	rida- ja individuaalelamu	22	57	21
Rahvus	eestlased	21	61	18
	muu rahvus	16	63	21
Vanus	18 - 29-aastased	29	60	11
	30 - 49-aastased	19	62	19
	50 - 64-aastased	15	64	21
	65 - 74-aastased	15	61	24
Sugu	naised	18	62	20
	mehed	21	61	18
Haridus	I ja II taseme haridus	23	60	17
	III taseme haridus	17	62	21
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	21	60	19
	501 - 800 €	18	59	23
	801 - 1200 €	15	68	17
	üle 1200 €	29	57	14

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Külmutatud kala (v.a kalafileed): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**19**	**60**	**21**
Regioon	Põhja-Eesti	15	65	20
	Kesk-Eesti	20	62	18
	Kirde-Eesti	15	67	18
	Lääne-Eesti	26	54	20
	Lõuna-Eesti	25	49	26
Elamu tüüp	suur kortermaja	17	62	21
	väike kortermaja	20	56	24
	rida- ja individuaalelamu	21	59	20
Rahvus	eestlased	21	59	20
	muu rahvus	15	62	23
Vanus	18 - 29-aastased	27	58	15
	30 - 49-aastased	17	61	22
	50 - 64-aastased	17	61	22
	65 - 74-aastased	20	59	21
Sugu	naised	18	58	24
	mehed	22	61	17
Haridus	I ja II taseme haridus	24	57	19
	III taseme haridus	17	62	21
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	20	57	23
	501 - 800 €	19	57	24
	801 - 1200 €	14	68	18
	üle 1200 €	29	56	15

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): räim, kilu jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**17**	**55**	**28**
Regioon	Põhja-Eesti	14	57	29
	Kesk-Eesti	16	60	24
	Kirde-Eesti	12	56	32
	Lääne-Eesti	25	47	28
	Lõuna-Eesti	20	51	29
Elamu tüüp	suur kortermaja	13	61	26
	väike kortermaja	16	56	28
	rida- ja individuaalelamu	21	47	32
Rahvus	eestlased	20	51	29
	muu rahvus	10	63	27
Vanus	18 - 29-aastased	21	57	22
	30 - 49-aastased	16	55	29
	50 - 64-aastased	13	53	34
	65 - 74-aastased	21	53	26
Sugu	naised	17	51	32
	mehed	17	58	25
Haridus	I ja II taseme haridus	22	50	28
	III taseme haridus	13	58	29
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	18	48	34
	501 - 800 €	17	52	31
	801 - 1200 €	11	63	26
	üle 1200 €	24	54	22

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**17**	**56**	**27**
Regioon	Põhja-Eesti	14	59	27
	Kesk-Eesti	15	61	24
	Kirde-Eesti	12	62	26
	Lääne-Eesti	24	46	30
	Lõuna-Eesti	23	51	26
Elamu tüüp	suur kortermaja	15	64	21
	väike kortermaja	14	55	31
	rida- ja individuaalelamu	21	48	31
Rahvus	eestlased	18	55	27
	muu rahvus	15	60	25
Vanus	18 - 29-aastased	23	57	20
	30 - 49-aastased	17	56	27
	50 - 64-aastased	14	55	31
	65 - 74-aastased	15	59	26
Sugu	naised	15	56	29
	mehed	19	57	24
Haridus	I ja II taseme haridus	21	57	22
	III taseme haridus	15	56	29
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	20	48	32
	501 - 800 €	19	51	30
	801 - 1200 €	8	70	22
	üle 1200 €	27	51	22

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**29**	**55**	**16**
Regioon	Põhja-Eesti	30	55	15
	Kesk-Eesti	27	59	14
	Kirde-Eesti	25	53	22
	Lääne-Eesti	31	50	19
	Lõuna-Eesti	31	55	14
Elamu tüüp	suur kortermaja	31	56	13
	väike kortermaja	26	60	14
	rida- ja individuaalelamu	30	51	19
Rahvus	eestlased	30	55	15
	muu rahvus	27	55	18
Vanus	18 - 29-aastased	25	59	16
	30 - 49-aastased	30	53	17
	50 - 64-aastased	29	56	15
	65 - 74-aastased	35	53	12
Sugu	naised	31	54	15
	mehed	29	55	16
Haridus	I ja II taseme haridus	30	53	17
	III taseme haridus	30	56	14
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	27	49	24
	501 - 800 €	31	55	14
	801 - 1200 €	22	63	15
	üle 1200 €	42	46	12

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Suitsu-, soola ja kuivatatud kala: suitsuräim, suitsukilu, suitsuheeringas jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**23**	**56**	**21**
Regioon	Põhja-Eesti	20	61	19
	Kesk-Eesti	28	57	15
	Kirde-Eesti	22	56	22
	Lääne-Eesti	26	52	22
	Lõuna-Eesti	27	46	27
Elamu tüüp	suur kortermaja	22	60	18
	väike kortermaja	24	56	20
	rida- ja individuaalelamu	24	51	25
Rahvus	eestlased	24	52	24
	muu rahvus	21	63	16
Vanus	18 - 29-aastased	27	43	30
	30 - 49-aastased	22	59	19
	50 - 64-aastased	23	57	20
	65 - 74-aastased	21	63	16
Sugu	naised	26	53	21
	mehed	21	58	21
Haridus	I ja II taseme haridus	27	54	19
	III taseme haridus	21	57	22
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	23	56	21
	501 - 800 €	26	51	23
	801 - 1200 €	17	64	19
	üle 1200 €	28	51	21

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Suitsu-, soola ja kuivatatud kala: suitsulest, suitsukarpkala, suitsumakrell/-skumbria jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**21**	**53**	**26**
Regioon	Põhja-Eesti	18	60	22
	Kesk-Eesti	25	48	27
	Kirde-Eesti	19	56	25
	Lääne-Eesti	22	52	26
	Lõuna-Eesti	25	43	32
Elamu tüüp	suur kortermaja	20	57	23
	väike kortermaja	22	55	23
	rida- ja individuaalelamu	21	49	30
Rahvus	eestlased	21	50	29
	muu rahvus	19	62	19
Vanus	18 - 29-aastased	28	41	31
	30 - 49-aastased	21	57	22
	50 - 64-aastased	17	55	28
	65 - 74-aastased	16	59	25
Sugu	naised	22	53	25
	mehed	20	54	26
Haridus	I ja II taseme haridus	24	51	25
	III taseme haridus	19	55	26
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	24	47	29
	501 - 800 €	22	47	31
	801 - 1200 €	13	68	19
	üle 1200 €	27	48	25

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Suitsu-, soola ja kuivatatud kala: suitsulõhe, suitsuforell jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**26**	**55**	**19**
Regioon	Põhja-Eesti	25	60	15
	Kesk-Eesti	32	57	11
	Kirde-Eesti	21	59	20
	Lääne-Eesti	20	52	28
	Lõuna-Eesti	31	45	24
Elamu tüüp	suur kortermaja	24	59	17
	väike kortermaja	36	49	15
	rida- ja individuaalelamu	25	52	23
Rahvus	eestlased	28	52	20
	muu rahvus	20	62	18
Vanus	18 - 29-aastased	30	43	27
	30 - 49-aastased	24	58	18
	50 - 64-aastased	24	59	17
	65 - 74-aastased	27	58	15
Sugu	naised	29	54	17
	mehed	24	56	20
Haridus	I ja II taseme haridus	27	54	19
	III taseme haridus	25	56	19
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	24	47	29
	501 - 800 €	28	53	19
	801 - 1200 €	19	67	14
	üle 1200 €	35	49	16

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Suitsu-, soola ja kuivatatud kala: soola-, vürtsikilu, räim (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**43**	**47**	**10**
Regioon	Põhja-Eesti	37	54	9
	Kesk-Eesti	55	42	3
	Kirde-Eesti	43	46	11
	Lääne-Eesti	40	46	14
	Lõuna-Eesti	51	38	11
Elamu tüüp	suur kortermaja	40	50	10
	väike kortermaja	48	43	9
	rida- ja individuaalelamu	45	45	10
Rahvus	eestlased	46	44	10
	muu rahvus	37	54	9
Vanus	18 - 29-aastased	44	38	18
	30 - 49-aastased	43	49	8
	50 - 64-aastased	43	49	8
	65 - 74-aastased	41	51	8
Sugu	naised	47	43	10
	mehed	39	51	10
Haridus	I ja II taseme haridus	41	45	14
	III taseme haridus	45	48	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	43	42	15
	501 - 800 €	48	42	10
	801 - 1200 €	36	56	8
	üle 1200 €	45	47	8

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Suitsu-, soola ja kuivatatud kala: soolaheeringas (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**48**	**44**	**8**
Regioon	Põhja-Eesti	40	52	8
	Kesk-Eesti	66	32	2
	Kirde-Eesti	53	35	12
	Lääne-Eesti	44	44	12
	Lõuna-Eesti	55	38	7
Elamu tüüp	suur kortermaja	46	46	8
	väike kortermaja	55	41	4
	rida- ja individuaalelamu	49	42	9
Rahvus	eestlased	51	40	9
	muu rahvus	42	51	7
Vanus	18 - 29-aastased	47	37	16
	30 - 49-aastased	47	45	8
	50 - 64-aastased	47	47	6
	65 - 74-aastased	54	40	6
Sugu	naised	52	40	8
	mehed	45	47	8
Haridus	I ja II taseme haridus	48	41	11
	III taseme haridus	49	45	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	48	39	13
	501 - 800 €	52	40	8
	801 - 1200 €	40	53	7
	üle 1200 €	55	39	6

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Suitsu-, soola ja kuivatatud kala: soolalõhe, -forell (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**37**	**50**	**13**
Regioon	Põhja-Eesti	36	54	10
	Kesk-Eesti	44	50	6
	Kirde-Eesti	36	48	16
	Lääne-Eesti	26	54	20
	Lõuna-Eesti	44	41	15
Elamu tüüp	suur kortermaja	36	52	12
	väike kortermaja	46	48	6
	rida- ja individuaalelamu	36	47	17
Rahvus	eestlased	41	46	13
	muu rahvus	29	58	13
Vanus	18 - 29-aastased	43	39	18
	30 - 49-aastased	36	53	11
	50 - 64-aastased	35	54	11
	65 - 74-aastased	38	45	17
Sugu	naised	40	49	11
	mehed	35	50	15
Haridus	I ja II taseme haridus	33	53	14
	III taseme haridus	40	48	12
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	32	47	21
	501 - 800 €	42	45	13
	801 - 1200 €	32	58	10
	üle 1200 €	46	47	7

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Suitsu-, soola ja kuivatatud kala: kuivatatud, vinnutatud kala (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**22**	**55**	**23**
Regioon	Põhja-Eesti	18	61	21
	Kesk-Eesti	40	45	15
	Kirde-Eesti	23	51	26
	Lääne-Eesti	23	55	22
	Lõuna-Eesti	24	49	27
Elamu tüüp	suur kortermaja	20	56	24
	väike kortermaja	25	58	17
	rida- ja individuaalelamu	24	52	24
Rahvus	eestlased	24	53	23
	muu rahvus	17	59	24
Vanus	18 - 29-aastased	34	52	14
	30 - 49-aastased	23	55	22
	50 - 64-aastased	16	57	27
	65 - 74-aastased	15	53	32
Sugu	naised	23	52	25
	mehed	22	58	20
Haridus	I ja II taseme haridus	27	51	22
	III taseme haridus	20	57	23
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	25	50	25
	501 - 800 €	23	54	23
	801 - 1200 €	15	61	24
	üle 1200 €	32	51	17

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Muud kalatooted: kalakonservid plekk-karbis (räim, sprotid, sardiinid, anšoovis õlis, tomatikastmes jms) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**55**	**43**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	47	50	3
	Kesk-Eesti	65	34	1
	Kirde-Eesti	42	56	2
	Lääne-Eesti	62	37	1
	Lõuna-Eesti	67	31	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	49	49	2
	väike kortermaja	61	38	1
	rida- ja individuaalelamu	59	39	2
Rahvus	eestlased	63	36	1
	muu rahvus	37	60	3
Vanus	18 - 29-aastased	65	35	0
	30 - 49-aastased	55	42	3
	50 - 64-aastased	50	48	2
	65 - 74-aastased	49	48	3
Sugu	naised	58	40	2
	mehed	51	47	2
Haridus	I ja II taseme haridus	55	43	2
	III taseme haridus	55	43	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	50	46	4
	501 - 800 €	60	39	1
	801 - 1200 €	48	50	2
	üle 1200 €	61	38	1

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Muud kalatooted: kalapreservid plekk-karbis või kiles (Tallinna kilud, Balti vürtsikilud, soolaheeringas, tuunikala, soolalõhe õlis jt) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**53**	**44**	**3**
Regioon	Põhja-Eesti	46	50	4
	Kesk-Eesti	63	35	2
	Kirde-Eesti	38	57	5
	Lääne-Eesti	62	36	2
	Lõuna-Eesti	64	34	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	47	50	3
	väike kortermaja	57	42	1
	rida- ja individuaalelamu	59	38	3
Rahvus	eestlased	60	38	2
	muu rahvus	38	57	5
Vanus	18 - 29-aastased	57	43	0
	30 - 49-aastased	55	42	3
	50 - 64-aastased	48	48	4
	65 - 74-aastased	51	45	4
Sugu	naised	57	40	3
	mehed	50	47	3
Haridus	I ja II taseme haridus	54	43	3
	III taseme haridus	53	44	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	50	43	7
	501 - 800 €	60	38	2
	801 - 1200 €	42	56	2
	üle 1200 €	61	37	2

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Muud kalatooted: kalakulinaartooted lahtiselt, klaas- või plastpakendis (räimed marinaadis, heeringa fileetükid erinevates kastmetes, kala tarrendis jt) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**36**	**54**	**10**
Regioon	Põhja-Eesti	31	59	10
	Kesk-Eesti	38	55	7
	Kirde-Eesti	29	50	21
	Lääne-Eesti	43	50	7
	Lõuna-Eesti	44	49	7
Elamu tüüp	suur kortermaja	33	57	10
	väike kortermaja	35	56	9
	rida- ja individuaalelamu	40	50	10
Rahvus	eestlased	41	51	8
	muu rahvus	24	62	14
Vanus	18 - 29-aastased	37	56	7
	30 - 49-aastased	37	52	11
	50 - 64-aastased	35	56	9
	65 - 74-aastased	33	56	11
Sugu	naised	38	52	10
	mehed	34	57	9
Haridus	I ja II taseme haridus	39	53	8
	III taseme haridus	34	55	11
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	35	52	13
	501 - 800 €	39	53	8
	801 - 1200 €	28	61	11
	üle 1200 €	44	49	7

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Muud kalatooted: kalapulgad ja kalaburgerid (külmutatud, paneeritud) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**52**	**45**	**3**
Regioon	Põhja-Eesti	47	50	3
	Kesk-Eesti	56	43	1
	Kirde-Eesti	45	46	9
	Lääne-Eesti	60	36	4
	Lõuna-Eesti	60	38	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	46	51	3
	väike kortermaja	53	45	2
	rida- ja individuaalelamu	59	37	4
Rahvus	eestlased	58	40	2
	muu rahvus	38	56	6
Vanus	18 - 29-aastased	59	41	0
	30 - 49-aastased	53	43	4
	50 - 64-aastased	48	49	3
	65 - 74-aastased	47	46	7
Sugu	naised	56	41	3
	mehed	49	47	4
Haridus	I ja II taseme haridus	52	45	3
	III taseme haridus	52	44	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	49	44	7
	501 - 800 €	55	44	1
	801 - 1200 €	46	50	4
	üle 1200 €	60	37	3

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Muud kalatooted: krabipulgad ja –nuudlid (makra) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**54**	**43**	**3**
Regioon	Põhja-Eesti	47	50	3
	Kesk-Eesti	59	39	2
	Kirde-Eesti	51	44	5
	Lääne-Eesti	59	39	2
	Lõuna-Eesti	64	34	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	49	48	3
	väike kortermaja	58	41	1
	rida- ja individuaalelamu	59	38	3
Rahvus	eestlased	60	38	2
	muu rahvus	42	54	4
Vanus	18 - 29-aastased	64	36	0
	30 - 49-aastased	54	42	4
	50 - 64-aastased	49	48	3
	65 - 74-aastased	48	48	4
Sugu	naised	58	39	3
	mehed	51	46	3
Haridus	I ja II taseme haridus	53	45	2
	III taseme haridus	56	41	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	51	43	6
	501 - 800 €	60	39	1
	801 - 1200 €	47	51	2
	üle 1200 €	61	37	2

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Muud kalatooted: krevetid, krabid, vähid (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**26**	**54**	**20**
Regioon	Põhja-Eesti	23	54	23
	Kesk-Eesti	23	56	21
	Kirde-Eesti	18	61	21
	Lääne-Eesti	33	51	16
	Lõuna-Eesti	31	50	19
Elamu tüüp	suur kortermaja	21	59	20
	väike kortermaja	26	52	22
	rida- ja individuaalelamu	31	48	21
Rahvus	eestlased	27	53	20
	muu rahvus	22	56	22
Vanus	18 - 29-aastased	26	60	14
	30 - 49-aastased	25	50	25
	50 - 64-aastased	25	54	21
	65 - 74-aastased	29	55	16
Sugu	naised	26	51	23
	mehed	26	56	18
Haridus	I ja II taseme haridus	28	56	16
	III taseme haridus	24	52	24
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	23	57	20
	501 - 800 €	26	51	23
	801 - 1200 €	21	63	16
	üle 1200 €	36	40	24

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Muud kalatooted: molluskid jt mereannid (kalmaarid, rannakarbid jt) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**21**	**50**	**29**
Regioon	Põhja-Eesti	18	53	29
	Kesk-Eesti	17	48	35
	Kirde-Eesti	20	48	32
	Lääne-Eesti	23	49	28
	Lõuna-Eesti	25	48	27
Elamu tüüp	suur kortermaja	17	57	26
	väike kortermaja	23	47	30
	rida- ja individuaalelamu	23	44	33
Rahvus	eestlased	22	48	30
	muu rahvus	17	55	28
Vanus	18 - 29-aastased	26	53	21
	30 - 49-aastased	20	47	33
	50 - 64-aastased	17	52	31
	65 - 74-aastased	19	54	27
Sugu	naised	21	48	31
	mehed	20	53	27
Haridus	I ja II taseme haridus	24	52	24
	III taseme haridus	18	49	33
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	19	55	26
	501 - 800 €	22	46	32
	801 - 1200 €	15	58	27
	üle 1200 €	30	38	32

Palun hinnake kala ja kalatoodete valikut kaupluses, kust te tavaliselt toidukaupu ostate?

Muud kalatooted: kaaviar (tuuraliste mari), kalamari (lõhe, forelli, siia jm mari), kaaviariasendajad (toodetud kalast), v.a valgumari (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**23**	**54**	**23**
Regioon	Põhja-Eesti	21	57	22
	Kesk-Eesti	21	56	23
	Kirde-Eesti	17	56	27
	Lääne-Eesti	22	57	21
	Lõuna-Eesti	31	48	21
Elamu tüüp	suur kortermaja	21	58	21
	väike kortermaja	25	54	21
	rida- ja individuaalelamu	25	50	25
Rahvus	eestlased	25	53	22
	muu rahvus	19	58	23
Vanus	18 - 29-aastased	30	51	19
	30 - 49-aastased	22	54	24
	50 - 64-aastased	20	56	24
	65 - 74-aastased	24	58	18
Sugu	naised	23	53	24
	mehed	24	55	21
Haridus	I ja II taseme haridus	23	58	19
	III taseme haridus	24	52	24
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	22	54	24
	501 - 800 €	24	52	24
	801 - 1200 €	19	62	19
	üle 1200 €	30	47	23

Lisa 4.11

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?

Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed): räim, kilu jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**56**	**42**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	50	47	3
	Kesk-Eesti	62	38	0
	Kirde-Eesti	51	45	4
	Lääne-Eesti	72	27	1
	Lõuna-Eesti	56	42	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	54	43	3
	väike kortermaja	50	46	4
	rida- ja individuaalelamu	59	40	1
Rahvus	eestlased	58	40	2
	muu rahvus	50	47	3
Vanus	18 - 29-aastased	66	31	3
	30 - 49-aastased	56	41	3
	50 - 64-aastased	49	49	2
	65 - 74-aastased	51	47	2
Sugu	naised	56	42	2
	mehed	55	43	2
Haridus	I ja II taseme haridus	67	31	2
	III taseme haridus	47	50	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	60	37	3
	501 - 800 €	52	47	1
	801 - 1200 €	52	46	2
	üle 1200 €	62	35	3

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed): lest, karpkala, ahven, makrell/skumbria, tursk jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**50**	**47**	**3**
Regioon	Põhja-Eesti	47	48	5
	Kesk-Eesti	43	55	2
	Kirde-Eesti	49	47	4
	Lääne-Eesti	60	39	1
	Lõuna-Eesti	54	45	1
Elamu tüüp	suur kortermaja	54	43	3
	väike kortermaja	31	64	5
	rida- ja individuaalelamu	52	45	3
Rahvus	eestlased	51	47	2
	muu rahvus	48	47	5
Vanus	18 - 29-aastased	58	39	3
	30 - 49-aastased	52	43	5
	50 - 64-aastased	43	54	3
	65 - 74-aastased	45	53	2
Sugu	naised	49	48	3
	mehed	50	46	4
Haridus	I ja II taseme haridus	57	40	3
	III taseme haridus	45	51	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	45	48	7
	501 - 800 €	45	53	2
	801 - 1200 €	51	46	3
	üle 1200 €	61	35	4

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Värske ja jahutatud kala (v.a kalafileed): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**64**	**34**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	64	33	3
	Kesk-Eesti	65	35	0
	Kirde-Eesti	59	41	0
	Lääne-Eesti	65	34	1
	Lõuna-Eesti	65	34	1
Elamu tüüp	suur kortermaja	65	33	2
	väike kortermaja	65	34	1
	rida- ja individuaalelamu	62	37	1
Rahvus	eestlased	65	34	1
	muu rahvus	61	35	4
Vanus	18 - 29-aastased	75	25	0
	30 - 49-aastased	63	34	3
	50 - 64-aastased	59	40	1
	65 - 74-aastased	61	38	1
Sugu	naised	67	32	1
	mehed	61	37	2
Haridus	I ja II taseme haridus	69	29	2
	III taseme haridus	61	38	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	63	33	4
	501 - 800 €	57	42	1
	801 - 1200 €	68	31	1
	üle 1200 €	72	27	1

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Külmutatud kala (v.a kalafileed): räim, kilu jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**40**	**51**	**9**
Regioon	Põhja-Eesti	36	53	11
	Kesk-Eesti	49	47	4
	Kirde-Eesti	34	48	18
	Lääne-Eesti	43	47	10
	Lõuna-Eesti	43	52	5
Elamu tüüp	suur kortermaja	42	48	10
	väike kortermaja	28	64	8
	rida- ja individuaalelamu	40	51	9
Rahvus	eestlased	40	54	6
	muu rahvus	39	46	15
Vanus	18 - 29-aastased	62	35	3
	30 - 49-aastased	38	52	10
	50 - 64-aastased	30	59	11
	65 - 74-aastased	29	60	11
Sugu	naised	36	54	10
	mehed	43	48	9
Haridus	I ja II taseme haridus	49	42	9
	III taseme haridus	34	57	9
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	38	53	9
	501 - 800 €	36	52	12
	801 - 1200 €	44	48	8
	üle 1200 €	40	52	8

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Külmutatud kala (v.a kalafileed): lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**41**	**52**	**7**
Regioon	Põhja-Eesti	38	54	8
	Kesk-Eesti	44	51	5
	Kirde-Eesti	44	50	6
	Lääne-Eesti	32	57	11
	Lõuna-Eesti	46	49	5
Elamu tüüp	suur kortermaja	47	46	7
	väike kortermaja	27	65	8
	rida- ja individuaalelamu	38	55	7
Rahvus	eestlased	38	56	6
	muu rahvus	45	47	8
Vanus	18 - 29-aastased	55	42	3
	30 - 49-aastased	43	50	7
	50 - 64-aastased	31	61	8
	65 - 74-aastased	32	58	10
Sugu	naised	37	56	7
	mehed	45	48	7
Haridus	I ja II taseme haridus	47	48	5
	III taseme haridus	37	55	8
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	36	56	8
	501 - 800 €	37	56	7
	801 - 1200 €	45	49	6
	üle 1200 €	46	47	7

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Külmutatud kala (v.a kalafileed): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**45**	**48**	**7**
Regioon	Põhja-Eesti	45	47	8
	Kesk-Eesti	54	42	4
	Kirde-Eesti	29	61	10
	Lääne-Eesti	47	44	9
	Lõuna-Eesti	48	48	4
Elamu tüüp	suur kortermaja	50	43	7
	väike kortermaja	31	62	7
	rida- ja individuaalelamu	45	49	6
Rahvus	eestlased	45	50	5
	muu rahvus	45	46	9
Vanus	18 - 29-aastased	67	30	3
	30 - 49-aastased	44	49	7
	50 - 64-aastased	36	55	9
	65 - 74-aastased	39	55	6
Sugu	naised	44	49	7
	mehed	47	46	7
Haridus	I ja II taseme haridus	53	42	5
	III taseme haridus	41	52	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	42	48	10
	501 - 800 €	43	51	6
	801 - 1200 €	48	46	6
	üle 1200 €	48	46	6

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): räim, kilu jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**51**	**44**	**5**
Regioon	Põhja-Eesti	48	46	6
	Kesk-Eesti	59	38	3
	Kirde-Eesti	32	55	13
	Lääne-Eesti	63	35	2
	Lõuna-Eesti	53	44	3
Elamu tüüp	suur kortermaja	53	41	6
	väike kortermaja	36	58	6
	rida- ja individuaalelamu	52	44	4
Rahvus	eestlased	51	46	3
	muu rahvus	49	42	9
Vanus	18 - 29-aastased	62	35	3
	30 - 49-aastased	53	42	5
	50 - 64-aastased	43	49	8
	65 - 74-aastased	42	55	3
Sugu	naised	49	47	4
	mehed	53	41	6
Haridus	I ja II taseme haridus	59	36	5
	III taseme haridus	46	49	5
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	52	41	7
	501 - 800 €	49	46	5
	801 - 1200 €	49	47	4
	üle 1200 €	55	40	5

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): lest, heik, ahven, makrell/skumbria, tursk, mintai, pangasius, tilaapia, saida jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**48**	**48**	**4**
Regioon	Põhja-Eesti	42	54	4
	Kesk-Eesti	59	39	2
	Kirde-Eesti	42	54	4
	Lääne-Eesti	60	36	4
	Lõuna-Eesti	54	43	3
Elamu tüüp	suur kortermaja	50	46	4
	väike kortermaja	36	62	2
	rida- ja individuaalelamu	51	45	4
Rahvus	eestlased	49	49	2
	muu rahvus	47	47	6
Vanus	18 - 29-aastased	61	39	0
	30 - 49-aastased	52	46	2
	50 - 64-aastased	40	53	7
	65 - 74-aastased	36	59	5
Sugu	naised	47	50	3
	mehed	51	45	4
Haridus	I ja II taseme haridus	55	41	4
	III taseme haridus	45	52	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	52	42	6
	501 - 800 €	43	53	4
	801 - 1200 €	49	50	1
	üle 1200 €	55	43	2

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Kalafileed (värske, jahutatud, külmutatud): lõhe, forell, koha jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**63**	**35**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	60	37	3
	Kesk-Eesti	72	28	0
	Kirde-Eesti	47	53	0
	Lääne-Eesti	66	32	2
	Lõuna-Eesti	68	31	1
Elamu tüüp	suur kortermaja	64	34	2
	väike kortermaja	59	40	1
	rida- ja individuaalelamu	63	36	1
Rahvus	eestlased	65	34	1
	muu rahvus	59	38	3
Vanus	18 - 29-aastased	74	26	0
	30 - 49-aastased	63	35	2
	50 - 64-aastased	55	43	2
	65 - 74-aastased	59	39	2
Sugu	naised	65	34	1
	mehed	62	36	2
Haridus	I ja II taseme haridus	68	30	2
	III taseme haridus	60	38	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	59	36	5
	501 - 800 €	62	36	2
	801 - 1200 €	65	35	0
	üle 1200 €	65	35	0

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: suitsuräim, suitsukilu, suitsuheeringas jt odavamad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**46**	**50**	**4**
Regioon	Põhja-Eesti	43	52	5
	Kesk-Eesti	52	47	1
	Kirde-Eesti	40	56	4
	Lääne-Eesti	50	48	2
	Lõuna-Eesti	50	48	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	46	49	5
	väike kortermaja	38	59	3
	rida- ja individuaalelamu	49	48	3
Rahvus	eestlased	46	51	3
	muu rahvus	45	49	6
Vanus	18 - 29-aastased	54	46	0
	30 - 49-aastased	46	50	4
	50 - 64-aastased	45	50	5
	65 - 74-aastased	36	58	6
Sugu	naised	42	55	3
	mehed	51	45	4
Haridus	I ja II taseme haridus	51	46	3
	III taseme haridus	43	53	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	40	54	6
	501 - 800 €	43	53	4
	801 - 1200 €	51	45	4
	üle 1200 €	51	48	1

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: suitsulest, suitsukarpkala, suitsumakrell/-skumbria jt keskmise kallidusega kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**49**	**48**	**3**
Regioon	Põhja-Eesti	44	51	5
	Kesk-Eesti	49	46	5
	Kirde-Eesti	41	57	2
	Lääne-Eesti	55	43	2
	Lõuna-Eesti	56	42	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	50	46	4
	väike kortermaja	43	54	3
	rida- ja individuaalelamu	49	48	3
Rahvus	eestlased	50	48	2
	muu rahvus	47	48	5
Vanus	18 - 29-aastased	61	39	0
	30 - 49-aastased	50	46	4
	50 - 64-aastased	42	53	5
	65 - 74-aastased	36	60	4
Sugu	naised	45	52	3
	mehed	53	43	4
Haridus	I ja II taseme haridus	54	43	3
	III taseme haridus	46	50	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	42	51	7
	501 - 800 €	47	50	3
	801 - 1200 €	52	45	3
	üle 1200 €	54	44	2

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: suitsulõhe, -forell jt kallimad kalad (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**56**	**42**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	54	44	2
	Kesk-Eesti	58	41	1
	Kirde-Eesti	43	55	2
	Lääne-Eesti	60	39	1
	Lõuna-Eesti	63	35	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	56	42	2
	väike kortermaja	60	39	1
	rida- ja individuaalelamu	56	42	2
Rahvus	eestlased	56	43	1
	muu rahvus	56	41	3
Vanus	18 - 29-aastased	64	36	0
	30 - 49-aastased	57	40	3
	50 - 64-aastased	51	47	2
	65 - 74-aastased	53	46	1
Sugu	naised	54	45	1
	mehed	60	38	2
Haridus	I ja II taseme haridus	63	35	2
	III taseme haridus	52	46	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	54	42	4
	501 - 800 €	53	46	1
	801 - 1200 €	57	42	1
	üle 1200 €	65	34	1

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: soola-, vürtsikilu, räim (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**62**	**36**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	59	39	2
	Kesk-Eesti	58	42	0
	Kirde-Eesti	66	33	1
	Lääne-Eesti	68	30	2
	Lõuna-Eesti	67	32	1
Elamu tüüp	suur kortermaja	62	36	2
	väike kortermaja	59	40	1
	rida- ja individuaalelamu	65	34	1
Rahvus	eestlased	62	37	1
	muu rahvus	63	34	3
Vanus	18 - 29-aastased	71	29	0
	30 - 49-aastased	66	32	2
	50 - 64-aastased	56	42	2
	65 - 74-aastased	54	44	2
Sugu	naised	58	41	1
	mehed	67	31	2
Haridus	I ja II taseme haridus	67	31	2
	III taseme haridus	60	38	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	61	35	4
	501 - 800 €	60	39	1
	801 - 1200 €	64	35	1
	üle 1200 €	69	30	1

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: soolaheeringas (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**64**	**34**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	62	36	2
	Kesk-Eesti	68	30	2
	Kirde-Eesti	66	34	0
	Lääne-Eesti	59	38	3
	Lõuna-Eesti	67	32	1
Elamu tüüp	suur kortermaja	64	34	2
	väike kortermaja	58	42	0
	rida- ja individuaalelamu	67	32	1
Rahvus	eestlased	63	36	1
	muu rahvus	65	32	3
Vanus	18 - 29-aastased	66	34	0
	30 - 49-aastased	66	31	3
	50 - 64-aastased	60	39	1
	65 - 74-aastased	63	34	3
Sugu	naised	65	34	1
	mehed	63	34	3
Haridus	I ja II taseme haridus	68	30	2
	III taseme haridus	62	37	1
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	61	35	4
	501 - 800 €	62	37	1
	801 - 1200 €	66	33	1
	üle 1200 €	69	30	1

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase jooksul ostnud?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: soolalõhe, -forell (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**58**	**40**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	55	43	2
	Kesk-Eesti	58	40	2
	Kirde-Eesti	55	45	0
	Lääne-Eesti	63	36	1
	Lõuna-Eesti	63	35	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	59	39	2
	väike kortermaja	49	50	1
	rida- ja individuaalelamu	60	38	2
Rahvus	eestlased	58	41	1
	muu rahvus	58	40	2
Vanus	18 - 29-aastased	62	38	0
	30 - 49-aastased	59	38	3
	50 - 64-aastased	56	43	1
	65 - 74-aastased	54	44	2
Sugu	naised	58	41	1
	mehed	58	39	3
Haridus	I ja II taseme haridus	63	36	1
	III taseme haridus	56	42	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	57	39	4
	501 - 800 €	53	46	1
	801 - 1200 €	61	38	1
	üle 1200 €	65	35	0

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?

Suitsu-, soola- ja kuivatatud kala: kuivatatud, vinnutatud kala (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**44**	**47**	**9**
Regioon	Põhja-Eesti	40	50	10
	Kesk-Eesti	43	52	5
	Kirde-Eesti	38	38	24
	Lääne-Eesti	54	40	6
	Lõuna-Eesti	50	45	5
Elamu tüüp	suur kortermaja	43	46	11
	väike kortermaja	44	49	7
	rida- ja individuaalelamu	46	45	9
Rahvus	eestlased	43	50	7
	muu rahvus	46	41	13
Vanus	18 - 29-aastased	58	34	8
	30 - 49-aastased	47	46	7
	50 - 64-aastased	35	52	13
	65 - 74-aastased	26	62	12
Sugu	naised	39	51	10
	mehed	49	42	9
Haridus	I ja II taseme haridus	53	37	10
	III taseme haridus	39	52	9
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	46	43	11
	501 - 800 €	44	45	11
	801 - 1200 €	43	48	9
	üle 1200 €	46	50	4

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?

Muud kalatooted: kalakonservid plekk-karbis (räim, sprotid, sardiinid, anšoovis õlis, tomatikastmes jms) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**56**	**40**	**4**
Regioon	Põhja-Eesti	52	44	4
	Kesk-Eesti	61	38	1
	Kirde-Eesti	52	36	12
	Lääne-Eesti	63	35	2
	Lõuna-Eesti	59	39	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	54	41	5
	väike kortermaja	55	43	2
	rida- ja individuaalelamu	58	38	4
Rahvus	eestlased	60	39	1
	muu rahvus	47	44	9
Vanus	18 - 29-aastased	75	25	0
	30 - 49-aastased	54	40	6
	50 - 64-aastased	49	47	4
	65 - 74-aastased	46	50	4
Sugu	naised	56	41	3
	mehed	55	40	5
Haridus	I ja II taseme haridus	63	34	3
	III taseme haridus	51	45	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	55	38	7
	501 - 800 €	53	43	4
	801 - 1200 €	58	39	3
	üle 1200 €	57	41	2

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Muud kalatooted: kalapreservid plekk-karbis või kiles (Tallinna kilud, Balti vürtsikilud, soolaheeringas, tuunikala, soolalõhe õlis jt) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**55**	**42**	**3**
Regioon	Põhja-Eesti	51	46	3
	Kesk-Eesti	63	36	1
	Kirde-Eesti	47	46	7
	Lääne-Eesti	52	46	2
	Lõuna-Eesti	64	35	1
Elamu tüüp	suur kortermaja	54	42	4
	väike kortermaja	49	50	1
	rida- ja individuaalelamu	59	39	2
Rahvus	eestlased	58	41	1
	muu rahvus	49	45	6
Vanus	18 - 29-aastased	61	39	0
	30 - 49-aastased	58	38	4
	50 - 64-aastased	50	48	2
	65 - 74-aastased	48	48	4
Sugu	naised	52	46	2
	mehed	58	38	4
Haridus	I ja II taseme haridus	62	35	3
	III taseme haridus	51	47	2
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	53	41	6
	501 - 800 €	55	43	2
	801 - 1200 €	55	42	3
	üle 1200 €	57	43	0

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Muud kalatooted: kalakulinaariatooted lahtiselt, klaas- või plastpakendis (räimed marinaadis, silgusült, heeringa fileetükid erinevates kastmetes, kala tarrendis jt) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**52**	**44**	**4**
Regioon	Põhja-Eesti	45	50	5
	Kesk-Eesti	54	42	4
	Kirde-Eesti	46	44	10
	Lääne-Eesti	66	32	2
	Lõuna-Eesti	58	40	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	49	45	6
	väike kortermaja	44	54	2
	rida- ja individuaalelamu	58	39	3
Rahvus	eestlased	53	45	2
	muu rahvus	48	43	9
Vanus	18 - 29-aastased	64	36	0
	30 - 49-aastased	54	40	6
	50 - 64-aastased	44	51	5
	65 - 74-aastased	40	54	6
Sugu	naised	50	48	2
	mehed	54	40	6
Haridus	I ja II taseme haridus	57	38	5
	III taseme haridus	48	48	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	51	41	8
	501 - 800 €	53	44	3
	801 - 1200 €	47	48	5
	üle 1200 €	57	42	1

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Muud kalatooted: kalapulgad ja kalaburgerid (külmutatud, paneeritud) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**51**	**44**	**5**
Regioon	Põhja-Eesti	45	49	6
	Kesk-Eesti	54	45	1
	Kirde-Eesti	53	40	7
	Lääne-Eesti	56	40	4
	Lõuna-Eesti	55	40	5
Elamu tüüp	suur kortermaja	50	45	5
	väike kortermaja	50	48	2
	rida- ja individuaalelamu	52	42	6
Rahvus	eestlased	52	44	4
	muu rahvus	48	45	7
Vanus	18 - 29-aastased	66	32	2
	30 - 49-aastased	50	44	6
	50 - 64-aastased	42	53	5
	65 - 74-aastased	42	53	5
Sugu	naised	49	45	6
	mehed	52	44	4
Haridus	I ja II taseme haridus	55	39	6
	III taseme haridus	48	48	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	53	40	7
	501 - 800 €	50	46	4
	801 - 1200 €	46	49	5
	üle 1200 €	58	38	4

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Muud kalatooted: krabipulgad ja –nuudlid (makra) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**56**	**40**	**4**
Regioon	Põhja-Eesti	48	47	5
	Kesk-Eesti	62	37	1
	Kirde-Eesti	55	35	10
	Lääne-Eesti	60	38	2
	Lõuna-Eesti	66	33	1
Elamu tüüp	suur kortermaja	53	44	3
	väike kortermaja	63	36	1
	rida- ja individuaalelamu	57	37	6
Rahvus	eestlased	57	42	1
	muu rahvus	53	38	9
Vanus	18 - 29-aastased	73	27	0
	30 - 49-aastased	55	39	6
	50 - 64-aastased	48	49	3
	65 - 74-aastased	47	50	3
Sugu	naised	55	42	3
	mehed	57	38	5
Haridus	I ja II taseme haridus	60	36	4
	III taseme haridus	54	43	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	58	34	8
	501 - 800 €	58	38	4
	801 - 1200 €	53	45	2
	üle 1200 €	57	42	1

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Muud kalatooted: krevetid, krabid, vähid (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**48**	**45**	**7**
Regioon	Põhja-Eesti	45	49	6
	Kesk-Eesti	42	54	4
	Kirde-Eesti	40	46	14
	Lääne-Eesti	53	43	4
	Lõuna-Eesti	58	35	7
Elamu tüüp	suur kortermaja	50	46	4
	väike kortermaja	52	37	11
	rida- ja individuaalelamu	46	45	9
Rahvus	eestlased	47	47	6
	muu rahvus	50	41	9
Vanus	18 - 29-aastased	67	30	3
	30 - 49-aastased	50	41	9
	50 - 64-aastased	39	55	6
	65 - 74-aastased	32	60	8
Sugu	naised	46	49	5
	mehed	51	40	9
Haridus	I ja II taseme haridus	54	41	5
	III taseme haridus	46	46	8
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	46	43	11
	501 - 800 €	48	45	7
	801 - 1200 €	48	47	5
	üle 1200 €	57	39	4

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?
Muud kalatooted: molluskid jt mereannid (kalmaarid, rannakarbid jt) (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**40**	**51**	**9**
Regioon	Põhja-Eesti	37	55	8
	Kesk-Eesti	34	58	8
	Kirde-Eesti	46	43	11
	Lääne-Eesti	41	47	12
	Lõuna-Eesti	44	47	9
Elamu tüüp	suur kortermaja	42	51	7
	väike kortermaja	32	60	8
	rida- ja individuaalelamu	41	46	13
Rahvus	eestlased	36	56	8
	muu rahvus	46	43	11
Vanus	18 - 29-aastased	53	47	0
	30 - 49-aastased	41	48	11
	50 - 64-aastased	34	55	11
	65 - 74-aastased	26	60	14
Sugu	naised	35	58	7
	mehed	44	45	11
Haridus	I ja II taseme haridus	47	44	9
	III taseme haridus	36	55	9
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	36	49	15
	501 - 800 €	39	53	8
	801 - 1200 €	42	51	7
	üle 1200 €	44	50	6

Palun hinnake kala ja kalatoodete kvaliteeti nende toodete puhul, mida te olete viimase aasta jooksul ostnud?

Muud kalatooted: kaaviar (tuuraliste mari), kalamari (lõhe, forelli, siia jms mari), kaaviariasendajad (toodetud kalast), v.a valgumari (% vastanutest)

		Hea	Rahuldav	Halb
Keskmiselt		**48**	**46**	**6**
Regioon	Põhja-Eesti	48	45	7
	Kesk-Eesti	48	47	5
	Kirde-Eesti	36	57	7
	Lääne-Eesti	57	36	7
	Lõuna-Eesti	49	47	4
Elamu tüüp	suur kortermaja	49	46	5
	väike kortermaja	37	59	4
	rida- ja individuaalelamu	50	41	9
Rahvus	eestlased	45	51	4
	muu rahvus	52	37	11
Vanus	18 - 29-aastased	60	40	0
	30 - 49-aastased	50	41	9
	50 - 64-aastased	40	53	7
	65 - 74-aastased	34	59	7
Sugu	naised	42	53	5
	mehed	53	39	8
Haridus	I ja II taseme haridus	54	40	6
	III taseme haridus	45	49	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	43	46	11
	501 - 800 €	44	47	9
	801 - 1200 €	51	47	2
	üle 1200 €	53	43	4

Lisa 4.12

Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)?

Suurendama värske kala valikut (% vastanutest)

		Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ebaoluline
Keskmiselt		**64**	**31**	**5**
Regioon	Põhja-Eesti	66	31	3
	Kesk-Eesti	66	29	5
	Kirde-Eesti	67	27	6
	Lääne-Eesti	58	29	13
	Lõuna-Eesti	60	35	5
Elamu tüüp	suur kortermaja	61	35	4
	väike kortermaja	72	24	4
	rida- ja individuaalelamu	63	30	7
Rahvus	eestlased	63	31	6
	muu rahvus	65	31	4
Vanus	18 - 29-aastased	53	40	7
	30 - 49-aastased	63	32	5
	50 - 64-aastased	68	28	4
	65 - 74-aastased	69	25	6
Sugu	naised	72	23	5
	mehed	56	39	5
Haridus	I ja II taseme haridus	60	34	6
	III taseme haridus	66	30	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	63	27	10
	501 - 800 €	69	26	5
	801 - 1200 €	59	38	3
	üle 1200 €	62	34	4

Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)?

Suurendama külmutatud kala valikut (% vastanutest)

		Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ebaoluline
Keskmiselt		**20**	**50**	**30**
Regioon	Põhja-Eesti	21	56	23
	Kesk-Eesti	21	43	36
	Kirde-Eesti	24	57	19
	Lääne-Eesti	19	35	46
	Lõuna-Eesti	17	46	37
Elamu tüüp	suur kortermaja	23	51	26
	väike kortermaja	21	59	20
	rida- ja individuaalelamu	15	48	37
Rahvus	eestlased	16	47	37
	muu rahvus	28	58	14
Vanus	18 - 29-aastased	30	48	22
	30 - 49-aastased	20	51	29
	50 - 64-aastased	14	52	34
	65 - 74-aastased	18	49	33
Sugu	naised	24	46	30
	mehed	16	54	30
Haridus	I ja II taseme haridus	25	47	28
	III taseme haridus	17	52	31
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	30	44	26
	501 - 800 €	21	45	34
	801 - 1200 €	16	58	26
	üle 1200 €	14	55	31

Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)?

Suurendama suitsu-, soola- ja kuivatatud kala valikut (% vastanutest)

		Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ebaoluline
Keskmiselt		**25**	**52**	**23**
Regioon	Põhja-Eesti	25	54	21
	Kesk-Eesti	27	52	21
	Kirde-Eesti	21	50	29
	Lääne-Eesti	26	53	21
	Lõuna-Eesti	27	51	22
Elamu tüüp	suur kortermaja	25	52	23
	väike kortermaja	31	47	22
	rida- ja individuaalelamu	24	55	21
Rahvus	eestlased	25	53	22
	muu rahvus	25	52	23
Vanus	18 - 29-aastased	27	56	17
	30 - 49-aastased	27	50	23
	50 - 64-aastased	24	53	23
	65 - 74-aastased	21	52	27
Sugu	naised	23	50	27
	mehed	27	55	18
Haridus	I ja II taseme haridus	28	57	15
	III taseme haridus	23	50	27
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	30	54	16
	501 - 800 €	25	48	27
	801 - 1200 €	22	55	23
	üle 1200 €	27	54	19

Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)?

Eelistama kodumaiste töötlejate/tootjate tooteid (% vastanutest)

		Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ebaoluline
Keskmiselt		**51**	**39**	**10**
Regioon	Põhja-Eesti	50	39	11
	Kesk-Eesti	56	35	9
	Kirde-Eesti	39	43	18
	Lääne-Eesti	60	32	8
	Lõuna-Eesti	53	39	8
Elamu tüüp	suur kortermaja	50	39	11
	väike kortermaja	53	38	9
	rida- ja individuaalelamu	53	37	10
Rahvus	eestlased	57	35	8
	muu rahvus	40	45	15
Vanus	18 - 29-aastased	54	40	6
	30 - 49-aastased	45	42	13
	50 - 64-aastased	55	34	11
	65 - 74-aastased	56	35	9
Sugu	naised	59	33	8
	mehed	43	44	13
Haridus	I ja II taseme haridus	50	39	11
	III taseme haridus	52	38	10
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	51	36	13
	501 - 800 €	53	33	14
	801 - 1200 €	50	43	7
	üle 1200 €	49	44	7

Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)?

Tegema kalatoodetele sooduspakkumisi (% vastanutest)

		Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ebaoluline
Keskmiselt		**69**	**28**	**3**
Regioon	Põhja-Eesti	65	32	3
	Kesk-Eesti	66	31	3
	Kirde-Eesti	73	23	4
	Lääne-Eesti	75	23	2
	Lõuna-Eesti	74	24	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	68	29	3
	väike kortermaja	63	35	2
	rida- ja individuaalelamu	75	23	2
Rahvus	eestlased	72	25	3
	muu rahvus	65	32	3
Vanus	18 - 29-aastased	58	42	0
	30 - 49-aastased	72	25	3
	50 - 64-aastased	74	22	4
	65 - 74-aastased	68	26	6
Sugu	naised	77	21	2
	mehed	61	35	4
Haridus	I ja II taseme haridus	67	31	2
	III taseme haridus	71	26	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	75	21	4
	501 - 800 €	75	21	4
	801 - 1200 €	63	36	1
	üle 1200 €	61	36	3

Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)?

Hankima kvaliteetsemaid kalatooteid (% vastanutest)

		Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ebaoluline
Keskmiselt		**67**	**30**	**3**
Regioon	Põhja-Eesti	68	30	2
	Kesk-Eesti	65	31	4
	Kirde-Eesti	73	19	8
	Lääne-Eesti	72	24	4
	Lõuna-Eesti	59	38	3
Elamu tüüp	suur kortermaja	66	30	4
	väike kortermaja	65	31	4
	rida- ja individuaalelamu	67	30	3
Rahvus	eestlased	66	30	4
	muu rahvus	67	30	3
Vanus	18 - 29-aastased	55	45	0
	30 - 49-aastased	69	27	4
	50 - 64-aastased	71	25	4
	65 - 74-aastased	65	30	5
Sugu	naised	74	23	3
	mehed	58	38	4
Haridus	I ja II taseme haridus	64	34	2
	III taseme haridus	68	28	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	69	26	5
	501 - 800 €	67	29	4
	801 - 1200 €	63	34	3
	üle 1200 €	67	31	2

Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)?

Pakkuma kalatooteid soodsama hinnaga (% vastanutest)

		Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ebaoluline
Keskmiselt		**70**	**28**	**2**
Regioon	Põhja-Eesti	64	33	3
	Kesk-Eesti	65	31	4
	Kirde-Eesti	72	26	2
	Lääne-Eesti	72	26	2
	Lõuna-Eesti	78	20	2
Elamu tüüp	suur kortermaja	70	27	3
	väike kortermaja	65	33	2
	rida- ja individuaalelamu	70	28	2
Rahvus	eestlased	71	26	3
	muu rahvus	66	32	2
Vanus	18 - 29-aastased	62	38	0
	30 - 49-aastased	70	27	3
	50 - 64-aastased	73	25	2
	65 - 74-aastased	73	24	3
Sugu	naised	74	23	3
	mehed	64	34	2
Haridus	I ja II taseme haridus	69	29	2
	III taseme haridus	69	28	3
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	78	21	1
	501 - 800 €	77	20	3
	801 - 1200 €	62	36	2
	üle 1200 €	58	40	2

Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)?

Märkima (hinnasiltidel, etikettidel) selgemalt päritolumaa ja/või tootja (% vastanutest)

		Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ebaoluline
Keskmiselt		**46**	**45**	**9**
Regioon	Põhja-Eesti	47	45	8
	Kesk-Eesti	46	44	10
	Kirde-Eesti	50	34	16
	Lääne-Eesti	45	40	15
	Lõuna-Eesti	42	52	6
Elamu tüüp	suur kortermaja	43	47	10
	väike kortermaja	46	46	8
	rida- ja individuaalelamu	50	41	9
Rahvus	eestlased	46	44	10
	muu rahvus	46	45	9
Vanus	18 - 29-aastased	38	55	7
	30 - 49-aastased	45	46	9
	50 - 64-aastased	51	39	10
	65 - 74-aastased	49	39	12
Sugu	naised	51	40	9
	mehed	42	48	10
Haridus	I ja II taseme haridus	42	48	10
	III taseme haridus	48	43	9
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	46	40	14
	501 - 800 €	47	43	10
	801 - 1200 €	46	48	6
	üle 1200 €	47	46	7

Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)?

Lisama värske, jahutatud, külmutatud, suitsutatud kala juurde teabe kala püügipiirkonna, kasvatamise koha kohta (% vastanutest)

		Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ebaoluline
Keskmiselt		**38**	**47**	**15**
Regioon	Põhja-Eesti	41	48	11
	Kesk-Eesti	40	44	16
	Kirde-Eesti	45	37	18
	Lääne-Eesti	37	39	24
	Lõuna-Eesti	30	54	16
Elamu tüüp	suur kortermaja	36	49	15
	väike kortermaja	42	48	10
	rida- ja individuaalelamu	40	44	16
Rahvus	eestlased	37	46	17
	muu rahvus	42	48	10
Vanus	18 - 29-aastased	32	52	16
	30 - 49-aastased	37	49	14
	50 - 64-aastased	43	43	14
	65 - 74-aastased	40	41	19
Sugu	naised	44	43	13
	mehed	32	50	18
Haridus	I ja II taseme haridus	36	46	18
	III taseme haridus	40	47	13
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	40	41	19
	501 - 800 €	36	47	17
	801 - 1200 €	40	47	13
	üle 1200 €	38	53	9

Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)?

Märkima värske kala juurde kala püüdmise kuupäeva (% vastanutest)

		Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ebaoluline
Keskmiselt		**67**	**29**	**4**
Regioon	Põhja-Eesti	68	29	3
	Kesk-Eesti	70	24	6
	Kirde-Eesti	79	20	1
	Lääne-Eesti	67	29	4
	Lõuna-Eesti	59	35	6
Elamu tüüp	suur kortermaja	69	27	4
	väike kortermaja	62	36	2
	rida- ja individuaalelamu	67	28	5
Rahvus	eestlased	63	32	5
	muu rahvus	77	22	1
Vanus	18 - 29-aastased	59	38	3
	30 - 49-aastased	72	25	3
	50 - 64-aastased	67	28	5
	65 - 74-aastased	64	30	6
Sugu	naised	68	28	4
	mehed	67	29	4
Haridus	I ja II taseme haridus	71	24	5
	III taseme haridus	65	31	4
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	72	25	3
	501 - 800 €	66	28	6
	801 - 1200 €	66	31	3
	üle 1200 €	66	33	1

Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)?

Parandama müügikoha puhtust (% vastanutest)

		Väga oluline	Mõnevõrra oluline	Ebaoluline
Keskmiselt		**53**	**41**	**6**
Regioon	Põhja-Eesti	52	43	5
	Kesk-Eesti	57	36	7
	Kirde-Eesti	70	25	5
	Lääne-Eesti	48	42	10
	Lõuna-Eesti	47	46	7
Elamu tüüp	suur kortermaja	53	42	5
	väike kortermaja	53	38	9
	rida- ja individuaalelamu	53	41	6
Rahvus	eestlased	50	43	7
	muu rahvus	59	36	5
Vanus	18 - 29-aastased	29	61	10
	30 - 49-aastased	56	37	7
	50 - 64-aastased	61	36	3
	65 - 74-aastased	58	37	5
Sugu	naised	60	33	7
	mehed	46	49	5
Haridus	I ja II taseme haridus	53	41	6
	III taseme haridus	53	41	6
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	60	32	8
	501 - 800 €	53	39	8
	801 - 1200 €	49	47	4
	üle 1200 €	49	47	4

Millist kala teile meeldib süüa? (% vastanutest)

		Ei söö üldse kala	Ahven	Forell	Haug	Heeringas	Heik, hõbeheik	Kilu
Keskmiselt		**4**	**27**	**56**	**22**	**47**	**21**	**34**
Regioon	Põhja-Eesti	4	25	61	18	51	24	39
	Kesk-Eesti	7	17	47	13	50	18	29
	Kirde-Eesti	1	37	56	30	37	25	19
	Lääne-Eesti	2	35	41	25	47	15	44
	Lõuna-Eesti	3	26	56	27	42	15	30
Elamu tüüp	suur kortermaja	4	24	58	20	48	26	34
	väike kortermaja	1	23	57	21	43	15	35
	rida- ja individuaalelamu	4	31	52	24	47	16	35
Rahvus	eestlased	5	27	52	21	43	15	33
	muu rahvus	1	27	63	23	54	32	37
Vanus	18 - 29-aastased	11	16	64	21	36	22	44
	30 - 49-aastased	3	33	55	22	44	19	28
	50 - 64-aastased	1	27	55	23	52	23	34
	65 - 74-aastased	1	25	48	18	60	19	40
Sugu	naised	4	25	56	20	48	20	27
	mehed	3	29	56	24	46	21	42
Haridus	I ja II taseme haridus	4	27	50	22	50	28	41
	III taseme haridus	3	26	59	21	44	15	30
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	1	26	47	24	53	21	34
	501 - 800 €	3	29	58	26	48	21	31
	801 - 1200 €	5	23	59	16	47	25	38
	üle 1200 €	3	32	58	22	40	15	34

Millist kala teile meeldib süüa? järg (% vastanutest)

		Koha	Latikas	Lest	Lõhe	Tursk	Räim	Muu kala
Keskmiselt		**34**	**21**	**30**	**67**	**17**	**35**	**6**
Regioon	Põhja-Eesti	34	13	33	72	22	31	7
	Kesk-Eesti	15	17	25	60	9	43	6
	Kirde-Eesti	43	29	20	73	19	21	6
	Lääne-Eesti	27	19	44	61	11	54	9
	Lõuna-Eesti	38	35	25	62	11	36	4
Elamu tüüp	suur kortermaja	38	20	27	72	20	30	8
	väike kortermaja	29	12	35	74	14	34	2
	rida- ja individuaalelamu	29	26	33	60	14	40	7
Rahvus	eestlased	27	22	38	66	13	39	6
	muu rahvus	48	20	15	70	26	24	8
Vanus	18 - 29-aastased	32	18	41	77	6	23	2
	30 - 49-aastased	32	23	25	65	16	32	7
	50 - 64-aastased	38	22	29	67	25	40	8
	65 - 74-aastased	31	20	30	61	19	46	7
Sugu	naised	34	18	31	67	17	32	7
	mehed	34	25	29	68	17	36	6
Haridus	I ja II taseme haridus	32	22	31	68	16	39	6
	III taseme haridus	34	20	30	67	17	31	7
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	25	26	25	59	20	44	4
	501 - 800 €	33	23	29	67	17	34	6
	801 - 1200 €	41	17	29	75	15	31	8
	üle 1200 €	32	21	40	69	15	29	8

Lisa 4.14

Kas teil on viimase aasta jooksul olnud halbu kogemusi kala ja kalatoodete ostmisel või söömisel? (% vastanutest)

		Jah on	Ei ole
Keskmiselt		**36**	**64**
Regioon	Põhja-Eesti	38	62
	Kesk-Eesti	30	70
	Kirde-Eesti	49	51
	Lääne-Eesti	38	62
	Lõuna-Eesti	29	71
Elamu tüüp	suur kortermaja	40	60
	väike kortermaja	23	77
	rida- ja individuaalelamu	37	63
Rahvus	eestlased	31	69
	muu rahvus	48	52
Vanus	18 - 29-aastased	40	60
	30 - 49-aastased	33	67
	50 - 64-aastased	39	61
	65 - 74-aastased	35	65
Sugu	naised	37	63
	mehed	35	65
Haridus	I ja II taseme haridus	41	59
	III taseme haridus	33	67
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	47	53
	501 - 800 €	35	65
	801 - 1200 €	36	64
	üle 1200 €	27	73

Lisa 4.15

Kui Teil oli halbu kogemusi, siis millised need olid?
(% vastanutest, kellel oli halbu kogemusi, n=684)

		Halb kvaliteet	Kala ei olnud värske	Halb maitse	Kalakonservid, -tooted olid liiga soolased	Kalakonservid, -tooted olid maitsetud, magedad
Keskmiselt		**30**	**38**	**31**	**23**	**15**
Regioon	Põhja-Eesti	28	34	29	21	12
	Kesk-Eesti	21	41	44	18	25
	Kirde-Eesti	36	26	36	27	20
	Lääne-Eesti	35	34	35	25	15
	Lõuna-Eesti	30	56	23	23	14
Elamu tüüp	suur kortermaja	25	34	32	25	12
	väike kortermaja	39	34	24	31	18
	rida- ja individuaalelamu	34	42	32	17	17
Rahvus	eestlased	30	48	34	22	14
	muu rahvus	29	24	27	23	15
Vanus	18 - 29-aastased	16	20	16	16	5
	30 - 49-aastased	36	42	39	23	17
	50 - 64-aastased	30	39	31	23	16
	65 - 74-aastased	32	51	32	29	22
Sugu	naised	34	42	35	26	12
	mehed	25	33	26	19	18
Haridus	I ja II taseme haridus	26	32	29	18	13
	III taseme haridus	32	42	32	26	17
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	34	33	28	30	16
	501 - 800 €	31	49	39	23	15
	801 - 1200 €	20	28	27	17	12
	üle 1200 €	43	41	24	20	18

Kui Teil oli halbu kogemusi, siis millised need olid? järg

% vastanutest, kellel oli halbu kogemusi, n=684)

		Säilimistähtaeg oli ületatud	Liiga palju vett sügavkülmutatud kalades, mitmekordselt külmutatud	Ebasobiv pakend, katkine taara	Müüja ebakompetentsus
Keskmiselt		**6**	**54**	**7**	**12**
Regioon	Põhja-Eesti	5	59	8	16
	Kesk-Eesti	3	41	3	10
	Kirde-Eesti	12	68	5	12
	Lääne-Eesti	1	41	15	4
	Lõuna-Eesti	6	45	2	7
Elamu tüüp	suur kortermaja	5	59	5	12
	väike kortermaja	3	53	13	15
	rida- ja individuaalelamu	7	49	7	11
Rahvus	eestlased	4	41	8	12
	muu rahvus	8	72	5	11
Vanus	18 - 29-aastased	0	48	6	5
	30 - 49-aastased	8	57	6	10
	50 - 64-aastased	5	53	6	17
	65 - 74-aastased	10	57	10	14
Sugu	naised	2	52	8	9
	mehed	9	57	4	14
Haridus	I ja II taseme haridus	7	58	8	8
	III taseme haridus	5	52	6	15
Leibkonnaliikme netosissetulek kuus	kuni 500 €	11	63	12	9
	501 - 800 €	5	45	9	14
	801 - 1200 €	2	63	1	11
	üle 1200 €	4	39	1	12

Lisa 5. Küsitluse vabad vastused originaalkujul

3. Kui Te praegu ei söö üldse kala ega kalatooteid või sööte liiga vähe, siis mis põhjusel? Muu vastus (n=84)

- рыбу люблю, ем не ленюсь чистить и готовить
- meie pere eriti ei söö kala
- olen taimetoitlane
- Olen taimetoitlane
- teised pereliikmed ei armasta kalatoite
- ei oska erinevaid kalu töödelda
- toitlustusasutuses pole kala söönud
- ei oska valmistada
- Üks pereliige ei söö kala
- veebipoest ei tooda kohale, laoseisud väikesed
- Kala ei söö, konserve tarbin
- kiiresti riknev
- Ei viitsi ise kalaga kodus jahmerdada.
- kodus valmistades on probleemiks maja kehv ventilatsioon, mistõttu hoolimata tõmbekapist pliidi kohal on terve korter kalalõhnades.
- ei tea toitlustus asutuste valikuid
- Iseenda laiskus ka
- Olen taimetoitlane
- tõeliselt värsket kala ei saa kätte
- Püüan ise
- ma ei taha alati osta kalatoodet, mille juures on märge sulatatud
- Leibkonnas pole kala eriti populaarne
- Ei ole alati kindel kala päritolus/kvaliteedis
- peamiseks puuduseks on, et värske kala ei ole poes enam esimeses värskuses
- Продается очень часто рыба с большим количеством льда и плохого качества.
- maapiirkond
- Kõike kalu ei saa, näiteks vähk
- laps ei söö üldse kala
- Kalaroogasid pean eraldi valmistama, kuna abikaasa kalatoite ei söö.
- Lihtsalt kuidagi ei trehva
- Olen vegan
- Eestis toodetud/püütud kala on poelettidel vähe
- Ei söö kuna olen Vegan
- Kahjuks on kala valik nii poodides kui turul väga kesine, soovitan eestlastel minna Riga kalaturule, palun vaadake ise ja tehke järele, elame ju samuti balti mere ääres...
- Ненавижу рыбу. Очень редко, когда вкусно приготовлено.
- Müügil ainult kasvanduste kala, mida ei soovi kohe kindlasti toidulauale
- Luud hirmutavad (lapsepõlve valusad kogemused) ja eelistan luudeta kala.
- Очень маленький выбор свежей рыбы и плохое качество

- Ei ole kalaisu nii tihti kui võiks
- harjumused
- perekonnaliikmed ei söö
- sööksin iga päeva kala kui vaid saaks!
- meres kala vähe
- аллергия на рыбу
- eetilised tõekspidamised
- ostan enamasti otse kalurilt, kauplused on kaugel ja kui olen ostnud ei ole enamasti rahul kala kvaliteedi ja hinna suhtega
- В местах продажи свежей и живой рыбы обязательно должны ее и чистить и разделывать по просьбе покупателя, как в другиз странах Европы
- Enamuse ajast lihtsalt ei tule selle peale, et võiks kalaga süüa teha
- Kala ei saagi tootja odavamalt pakkuda, lihtsalt palgad on väikesed. Tootja pole süüdi.
- Värske kala valik on kauplustes väike(on ainult lõhe, mis on minu jaoks liiga kallis)
- Hea kala on kallis.
- Sooviksin Eesti värsket kala, kuid seda pole saada, või kui on, siis vääriskala, mis on kallis. Räime ja kilu hooajaliselt ei saa, rääkimata ahvenast vms.. Turul pole mul võimalik käia.
- Praktiliselt puudub Eesti vete värske kala
- Külmutatus kala on nn glasuuritud/vett lisatud ning sellest ei ole võimalik maitsvat kalarooga valmistada.
- Roogade planeerimisel ja toidupoodi külastades ei tule kala toorainena meelde. Vajaks rohkem reklaami ja meeldetuletust ja häid lihtsaid retsepte.
- Lapsed ei armasta kala
- ei ole kalaostu võimalust
- Maapoodides ostad seda, mida pakutakse ja sellise hinnaga, mis on keegi kontoris määranud. Äi
- mees ei söö üldse kala, seega pean tegema endale eraldi
- just värsket kala tahaks , aga kuna värsket kala ei ole, vahel on poeg mul turult toonud väljas ei käi , tellin kauba e-poest
- ma ei oska kalast maitsvat toitu valmistada
- Suitsu rääbist saab harva, kui üldse...
- ei tarbi eriti palju veekogude ja ühtlasi kalade saastatuse pärast; listeeria ohu pärast ka
- päris värsket kala ei ole eriti saada
- Teised pereliikmed ei söö kala
- ma olen kala ja kalatoodete suhtes allergiline
- Eelistaks toorest kala, mida minu läheduses pole saada
- Teised peres ei söö eriti kala
- Värske kala võiks olla müügil ka väiksemates kauplustes. Praegu saab seda vaid suurematest poodidest või turult
- maa piirkonnas on kala saadavus raske. Kalamees küll käib, aga seda alla N kell 14.00 (sel ajal on vabad vaid koduinimesed, kõik teised on tööl)
- värske kala kättesaadavus on halb
- Kalaroogade valik toitlustusasutustes on väike: EI TEA, POLE KÄINUD AMMU!
- Kuna Läänemeri on saastunud, siis ei julge ja ei taha rohkem kala tarbida

- Värsket kodumaist kala (lest, kilu, räim) ei ole saadaval
- valget kala on vähe
- olen vegan
- ei söö kala ja liha
- Lapsed ei söö eriti kala
- On süüa palju muid toitusid veel.
- Suurem osa kalast mida tarbin püüan ise veekogust
- Ma ei tee endale ise süüa
- Olen vegan
- Этические причины
- Ei ole eriline kala sööja aga aegajal ikka natuke
- Osa mu lastest ei söö kala, söövad ainult kalapulki.

8. Mis on teie jaoks kala ostmisel tähtis? Muu vastus (n=24)

- keskkonna säästlikkus, kestlikkus püügis
- Mugava asukohaga ostukoht
- kodu lähedal ei ole värsket kala saada.
- Valikus võiks olla ka soomustest puhastatud kala
- Kättesaadavus - ostukohad ja valik
- kaluritel pole alati kala
- Чтобы была красиво и аккуратно подготовлена.
- Müüja usaldusväärsus, suhtlemisoskus ja kompetentsus, et teab mida müüb ja oskab soovitada, kuidas valmistada, annab asjalikku nõu ja nippe.
- keskkonnateadlik püük
- Tuttavad kalamehed, keda usaldad
- Söögiisu kala järele
- Valmis kujul - väga tähtis
- Важен вопрос чистки и разделки свежей рыбы БЕСПЛАТНО и на место ее продажи
- puhastan ise
- Vihkan riknenud kala, tihti turul oleval kalapoes.
- Maitsestamise õpetused.
- väga tähtis, et kala oleks tervislik, poleks nö Norra vms kasvandustest. Eelistatult püütud puhastest vetest või kalakasvanduse garantiiga, et ei sisalda tervisele kahjulikke aineid. Praegu pole sellist valikut, vähemalt minu lähikonnas. Letil enamasti Norra lõhe, harva Eesti kasvandustest, aga ka selle tervislikkuse kohta pole infot juures. Kala on niikuinii kallis, siis ostaksin natuke kallimat ja vähem, kui selle puhtus kahjulikest ainetest oleks garanteeritud.
- et konte, luid ei oleks kalas
- Kala peab olema alati värske ja selleks siis kohalik
- suurem valik
- kõige olulisem on lõunaeestlasel kätte saada Eestist püütud värske kala
- Usaldusväärne müügikoht
- esmajärjekorras tooks välja kättesaadavust. Kui kala lihtsalt ei ole, siis ongi kõik.
- Eetilisus, keskkonnasõbralikkus

12. Mida peaksid teie arvates tegema kauplused, et parandada kala ja kalatoodete pakkumist (müümist)? Muud vastused (n=38)

- Maapoes ei ole värskele kalale ruumi, üleüldse pole väga laia valikut võimalik kaupluses hoida
- parandama müügikoha hoiuvõimalusi
- kauplustes on jube kalahais
- minu jaoks piisav
- kala peab müüma eraldi ruumides, hea ventilatsiooniga ja eemal teistest tugevalõhnalistest toodetest
- Kauplused ei peaks enne müümist sorteerima paremaid kalu välja
- olen rahul
- müüma kvaliteetsemat kala
- Poes on väga kena, turul ÕUDNE!!!!
- Kõik on hästi. Pole vaja hulluks ka minna.
- kauplusel puudub kalalett
- skumbria
- kui maalt, linna saan, siis tavaliselt peale konservide ja kalli kala ei olegi midagi võtta
- sooviksin osta kodu ligidalt värsket kala nagu kilu, lesta, räime.
- kalatoodete testimist korraldama ja sellega populariseerima kala söömist
- liiga kallis
- Rohkem infot müüdava kala kohta
- Ootan turule Eestis toodetud/kasvatatud kala
- В продаже лосося, форели полностью отсутствует "дикая" рыба, продается только искусственно выращенная - что вредн для здоровья
- Soovitan kindlalt suurendada kalalett mitmekesisemaks ja just värske kala osas
- Müüjate kompetentsust, suhtlemisoskust, teenindusvalmidust. Särasilmse, rõõmsa ja usaldusväärse, avatud suhtleja käest ostaksin kindlasti rohkem kala kui väsinud, ükskõikse ja kidakeelse ning morni näoga müüjalt ja kes ei tea kalast midagi ning keda see ka ei huvita.
- Очень скудный ассортимент рыбы
- ootan uuesti saira konservi
- Обеспечить разделку свежей рыбы на месте ее продажи, увеличить ассортимент СВЕЖЕЙ рыбы
- Kala on kallim,kui liha. Absurd!
- Kasutusjuhendid
- Kasvanduste kaladel peaks olema info selle kohta, milliseid lisaaineid võib sisaldada. On ju teada, millega neid toidetakse. Norra kasvanduste kalade kohta leiab internetist infot, teiste kohta mitte. Tervisehädade puhul on see ülitähtis: kas loobuda kalast üldse või siiski leida sobiv.
- Kalaleti juurde illustreeriv "isutekitaja " pilt kalaroast ja kalapüügi tegevusest, et propageerida värske kala tarbimist puhtast loodusest.
- Kalapoe maine
- olen rahul praeguse olukorraga
- eksootiliste kalade valik peaks olema suurem.
- EBAKVALITEETSET KALA EI OSTA !
- teha "kalanädala" ?

- Kauplused on kõik väga hästi korraldanud oma kalatooete müümist.
- eelkõige lõpetama ära kunstlikult kasvatatud kalade kasvatamise, mis on keemiat ja antibiootikume täis
- Minu puhul peaks olema hind soodsam- ostan soodusega ainult
- Avama Paide linnas müügikoha
- Kasvatamise koht jms võib müüke hoopis vähendada!!

13. Millist kala teile meeldib süüa? Muu vastus (n=136)

- skumbria
- armastame kõiki kalu
- rääbis
- skumbria
- tuulehaug
- Siig
- Niiluse ahven
- angerjas
- angerjas
- skumbria
- karpkala
- angerjas
- rääbis
- meritint
- Angerjas
- siig
- tuulehaug
- tuulehaug
- tuulehaug
- särg
- Angerjas
- Angerjas
- rääbis
- karpkala
- rääbis
- rääbis
- linask
- rääbis
- angerjas
- Tuunikala
- Siig
- rääbis
- angerjas
- Angerjas
- Rääbis
- linask
- Paalia
- pangasius
- Siig kõige lemmikum
- tint
- vähk
- Angerjas
- Rääbis
- Üldiselt kõike, mis kätte saab
- rääbis
- rääbis
- siig
- rääbis
- tuulehaug
- meritint
- angerjas
- angerjas
- rääbis,särg
- linask
- kilu
- Tuur
- Tuulehaug, siig
- Skumbria
- tegelikult maitsevad rohkemad kalad
- Skumbria
- Silm
- tuunikala
- rääbis
- sprotid, skumbria
- säinas, linask jne
- Rääbis
- Merisiig
- linask
- Loetelus nimetatud kalu söön kõiki meelsasti, tarrendiga angersäga on lemmik
- Kõik meeldivad, aga rohkem ei saanud märkida
- kõik kalad on maitsvad
- doraado ehk kuld-merikoger, meriahven
- Angerjas
- Tuulehaug
- Krabid
- Rääbis
- Siig
- paltus, doraado ehk kuld-merikoger
- angerjas, angersäga
- angerjas
- Angerjas
- karpkala
- Tuunikala
- Angerjas
- siig, vimb, särg
- rääbis
- SIIG
- paltus
- angerjas, silm
- Rääbis
- Rääbis
- tint
- rääbis
- koha

- Tuunikala
- Rääbis
- rääbis, tint, siig
- Säinas
- Rääbis
- Rääbis
- skumbria
- pangasius
- siig, silmud
- rääbis
- rääbis
- rääbis
- Tuur
- Angerjas
- linask
- Linask, tuulehaug, siig, rääbis
- angerjas
- Tuulehaug
- koger, linask
- Siig
- Siig
- angerjas, silm
- siig
- rääbis
- Kuldmerikoger; Seabass
- Linask
- Tursk, Räim, Kilu, Forell
- Siig
- tint
- ojasilm, tuur
- сиг,минога,угорь,клыкач,масленная,налим,карась
- skumbria
- Silmud,angerjas
- Tint
- skumbria
- Vimb
- SILM
- karpkala, luts, meritint, võikala, mereahven
- сиг
- meriahven, doraado ehk kuld-merikoger
- meritint
- Siig

14A. Kui Teil oli halbu kogemusi, siis millised need olid? Muu vastus (n=27)

- minu lemmikkalapreserve ei ole enam müügil (pangassius)
- Liiga magusad valmistooted.
- soola lõhe tükid kilepakendis, haises kohutavalt, sh säilimistähtaja lõpuni oli veel 10 päeva, aga süüa ei kõlba. Läti toode oli.
- keskturul madal kvaliteet
- räim tomatis oli ainult peaaegu kõik pead
- Väga palju lõhe/forelli fileedest sisaldavad luid. Kallis kala ei tohiks sisaldada luid fileetükkides
- Allahinnatud pakendisse pandud mitte värske kala, juba tootja poolt
- jahutatud kala pähe müüakse juba külmutatud kala
- Ei ole lesta müügil
- Oli pakendatud värske lõhefilee, millel silt 700g, kuid tegelikult oli see vaid 300g kala. Õnneks avastasin selle vahetult enne maksmist. Ju oli inimlik eksitus, kuid võis olla ka, et algselt oligi pakendatud 700g ja siis oli see pooleks tehtud, aga üks pool oli jäetud vanasse pakendisse vana sildiga.
- kala oli erimaisega ja liiga ära kuivatatud, polnud mahlakust
- Слишком солёная скумбрия холодного копчения.
- liiga magusad on kalakulinaartooted, kastmetes kalad
- Kuumsuitsu latikas oli seest toores.
- Küpsetatud kala oli toores
- Plekist konservkarbid sisaldavad vähe kuivained ja kaal on saadud vedelikuga.
- suitsukalad mis on liialt soolased ja korralikult puhastamata eelnevalt
- Ostsin jahutatud lesta ja suitsutades läks kogu kala plögaks, ma kahtlustan, et lest on nii õhuke, et kui müüja matab ta jää sisse, siis külmub liha läbi ja külmutatud lest ongi selline plöga.

- Halvasti suitsetatud, kuiv või verine
- Kalamarjas väga palju vett
- Toode riknenud hoolimata kuupäevast
- porikärbsed kala peal
- lõhe supikogu oli riknenud
- oli vist haug tomatikastmes plastmasskarbis, no ei olnud maitsev, läks ämbrisse! Külmutatud kalad on ka väga vesised.
- Слишком много масла в консервах, мало рыбы
- Kallerdis muutus osadel purkidel vedelaks (sai õhku või polnudki kallerdunud)
- restoranis halvasti küpsetatud kala

Lisa 6. Küsitletud kogumi iseloomustus

Üle-eestiline küsitlus, vastanuid kokku 1925 vanuses 18-74 aastat.

Regiooni järgi[31]:

Põhja-Eesti	45%
Kesk-Eesti	9%
Kirde-Eesti	11%
Lääne-Eesti	11%
Lõuna-Eesti	24%

Elamu tüübi järgi:

suur kortermaja (enam kui 12 korterit)	47%
väike kortermaja (kuni 12 korterit)	14%
rida- ja individuaalelamu	39%

Rahvuse järgi:

eestlased	68%
mitte-eestlased	32%

Vanuse järgi:

alla 30-aastased	19%
30 - 49-aastased	40%
50 - 64-aastased	27%
üle 64-aastased	14%

Soo järgi:

naised	52%
mehed	48%

Netosissetulek leibkonnaliikme kohta kuus:

kuni 500 €	21%
501 - 800 €	32%
801 - 1200 €	30%
üle 1200 €	17%

Toiduostude tegemine:

peamine pere toiduostude tegija	51%
teeb poole pere toiduostudest	36%
teeb vähem kui poole pere toiduostudest	12%
ei tee peres toiduoste	1%

[31] Vabariigi Valitsuse 3. aprilli 2001. aasta määrusega nr 126 kinnitatud Eesti piirkondlike üksuste statistilise klassifikaatori 3. tasemel esitatud maakondade grupid:

Põhja-Eesti: Harju maakond (sh Tallinn)
Kesk-Eesti: Järva, Lääne-Viru ja Rapla maakond
Kirde-Eesti: Ida-Viru maakond
Lääne-Eesti: Hiiu, Lääne, Pärnu ja Saare maakond
Lõuna-Eesti: Jõgeva, Põlva, Tartu, Valga, Viljandi ja Võru maakond